

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**SPORDA YETENEK SEÇİMİ
VE YÖNLENDİRME AÇISINDAN
YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ**

146143

(Yüksek Lisans Tezi)

146143

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Veysel KÜÇÜK

Hazırlayan

Sedat BEKTAŞ

KÜTAHYA - 2004

Kabul ve Onay

Sedat BEKTAŞ'ın hazırladığı "Sporda Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Önerisi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması, Jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip kabul edilmiştir.

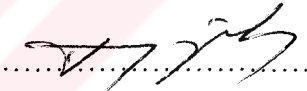
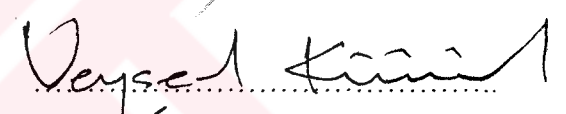
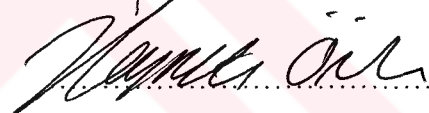
19...03/2004

Tez Jürisi

Yrd. Doç. Dr. Çetin ÖZDİLEK

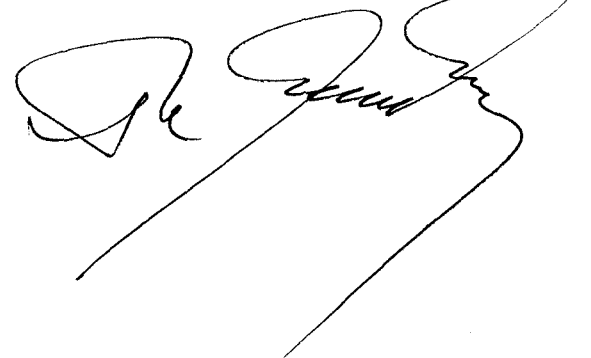
Yrd. Doç. Dr. Veysel KÜÇÜK (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Hayrettin ÖZLER

.....

.....

.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum Sporda Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Organizasyonu adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10.03/2004

Sedat BEKTAŞ

ÖZGEÇMİŞ

07.07.1972 Yılında Samsunda doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Samsunda tamamladıktan sonra 1992 yılında Merzifon Meslek Yüksek Okulu Büro Yönetimi ve Organizasyonu Bölümü'nü kazandı. Bir yıl okuduktan sonra 1993 yılında Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümüne girdi. Dört yıl sonunda 1997 yılında mezun oldu. 2001 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim dalında yüksek lisans programında okumaya başladı.

1998 yılında Uşak İli Sivashlı İlçesi, Sivashlı Çok Programlı Lisesinde Beden Eğitimi Öğretmeni olarak memuriyete başladı. 5 yıl görev yaptığı Uşak'tan tayin sonucu ayrılarak 2002 Kasım ayında Çanakkale ili, Bozcaada ilçesi, Gazi Lisesi'nde göreve başladı. Halen bu okulda Beden Eğitimi Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

1999 yılı Ağustos ayında İstanbul Tuzla'da başladığı askerliğini Yedek Subay olarak Erzurum'un Pasinler ilçesinde tamamlayarak 2000 yılı Kasım ayında terhis oldu. 2002 Ağustos ayında evlendi.

1985 yılında Samsun Belediye Evleri Karşıyaka Spor Kulübünde başladığı futbol hayatının 5 yılını amatör olarak bu kulüpte geçirdi. Amatör futbolculuğu süresince Samsun Okullar Karması ve Samsun Kulüpler İl Karmasında görev aldı. 1990 yılında Lüleburgaz Spor da profesyonel oldu. Sezonu Ünye Sporda tamamladıktan sonra 1991 yılında 5 yıl görev yapacağı Merzifon Spora transfer oldu. 1996-1997 sezonunda Ankara P.T.T. Spor, 1998-1999 sezonunda Samsun Terme Sporda futbol oynadıktan sonra 8 yıllık profesyonel futbolculuk hayatını tamamladı. Halen Bozcaada Spor Kulübünde Alt yapı antrenörlüğü yapmaktadır.

ÖZET

Günümüzde, Spor dünyasının en önemli kavramları olan yüksek performansa ulaşma ve sportif başarı elde etme düşüncesi, yetenekli sporcu aranması ve seçilerek erken yaşta eğitilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Yaptığımız çalışmada sportif başarı için en önemli unsur olan yetenekli sporcuların nerelerde, kimler tarafından hangi metotlarla, nasıl aranacağı ve tespit edilen bu yetenekli sporcuların nerelerde, kimler tarafından, ne şekilde eğitilecekleri literatür tarama sonucunda, elde edilen çalışmalardan sağlanan bilgilerle ortaya konmuştur.

Ortaya konulan bilgiler doğrultusunda, Eğitim kurumlarının ve bu kurumlardan biri olan Yatılı İlköğretim Bölge okullarının uzman personel, tesis, bina, gibi imkanları nedeniyle sporda yetenek seçimi ve yönlendirme açısından büyük bir potansiyel oluşturduğu görülmüş; ve bu amaçla Türk Milli Eğitim Sistemi ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulları incelenmiştir.

Bu kurumların sahip oldukları büyük potansiyele rağmen uzman personel ihtiyacı, tesis ve malzeme yetersizliği, eğitimin amaçları, kadro rejimi, ders programları gibi bazı sorunlar nedeniyle sportif manada yeteri kadar değerlendirilemedikleri görülmüştür. Kurumların diğer spor kurumlarıyla imkanlarını birleştirerek uzman kadrolarını tamamlama, tesis, araç-gereç ve malzeme ihtiyacını karşılama gibi yapılacak bazı düzenlemelerle Sportif yetenek seçimi ve yönlendirme açısından Türk sporuna büyük katkı sağlayacağı belirlenmiştir.

Sonuç olarak Yetenekli çocukların seçimi ve eğitilmesi hususunda federasyonlar, kulüpler ve diğer spor kurumlarıyla Milli Eğitim Bakanlığının imkanlarını bir araya getirerek Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sportif Yetenek Seçimi ve Yönlendirme açısından Organizasyonu'nu içeren bir model ortaya konmuştur.

ABSTRACT

Reaching the stage of high performance and success in sport-being the most important concepts of today-necessitate the search for competent. Sportsmen and their training while they are young.

In this study, the questions: how, where, and by whom the search for competent sportsmen should be carried out: and where and by whom they should be trained and educated, are tried to be answered through an extensive literature survey.

This research raised the fact that Boarding schools and Educational Institutions have a big potential with experienced personnel and infrastructure to select and guide talented youths and help them achieve their sportic ambitions.

Although these institutions contain a great deal of potential they still suffer from the lack of expert personnel, materials, class schedules and a clear target these institutions could materialize their potential and support Turkish Sport, provided that they combine existing resources and improve themselves in expertise, infrastructure, materials and building facilities.

Therefore this study is an attempt to build a model helping the efforts to find, select and guide new talents for a long-term professional career in sport. The main tentacles of this model are the resources of sport federations, clubs, institutions, Boarding schools and the Ministry of National Education.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
KISALTMALAR.....	xviii
TEZ HAKKINDA.....	xix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM, SPOR VE YETENEK SEÇİMİ KAVRAMLARI

1.1. EĞİTİM KAVRAMI.....	3
1.1.1. Temel Eğitim.....	4
1.1.1.1. İlköğretim.....	5
1.1.1.1.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu.....	5
1.1.2. Zorunlu Eğitim.....	5
1.1.3. Öğretmenlik.....	6
1.1.4. Beden Eğitimi.....	6
1.2. SPOR KAVRAMI.....	8
1.2.1. Sporcu ve Elit Sporcu.....	10
1.3. YETENEK VE YETENEK SEÇİMİ.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

2.1. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ.....	12
2.1.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları.....	16
2.1.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri.....	17
2.1.2.1. Genellik ve Eşitlik.....	17

2.1.2.2. Ferdin Toplumun İhtiyaçları.....	17
2.1.2.3. Yönelme.....	17
2.1.2.4. Eğitim Hakkı.....	18
2.1.2.5. Fırsat ve İmkan Eşitliği.....	18
2.1.2.6. Süreklilik.....	18
2.1.2.7. Atatürk İlke ve İnkılâpları ve Atatürk Milliyetçiliği.....	18
2.1.2.8. Demokrasi Eğitimi.....	19
2.1.2.9. Lâiklik.....	19
2.1.2.10. Bilimsellik.....	19
2.1.2.11. Planlılık.....	19
2.1.2.12. Karma Eğitim.....	20
2.1.2.13. Okul İle Ailenin İşbirliği.....	20
2.1.2.14. Her Yerde Eğitim.....	20
2.1.3. İlköğretim Kurumlarında Eğitim Sistemi.....	20
2.1.3.1. İlköğretim Okulları Okul, Öğrenci, Öğretmen ve Beden Eğitimi Öğretmeni Sayıları.....	23
2.1.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim Uygulaması.....	26
2.1.4.1. Eğitime Katkı Payı.....	30
2.1.4.1.1. İlköğretim Yatırımları.....	36
2.1.5. Norm Kadro Uygulaması.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ

3.1. EĞİTİMİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORLA İLİŞKİSİ.....	49
3.2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN AMAÇLARI VE ÖNEMİ.....	49
3.3. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİNİN NİTELİKLERİ VE GÖREVLERİ.....	52
3.3.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri.....	54
3.3.1.1. Spor Kolu Çalışmaları ve Okullar Arası Spor Müsabakaları.....	54
3.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Genel Sorunlar.....	58
3.3.2.1. Tesis ve Malzeme Yetersizliği İle İlgili Sorunlar.....	61
3.4. OKUL İÇİ BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE İZCİLİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI.....	63

3.5. İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA	
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR MÜFREDATI.....	64
3.5.1. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Dersi Müfredatı.....	65
3.5.1.1. İlkokullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Müfredatı.....	65
3.5.1.2. Ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Müfredatı	66
3.6. YETENEK SEÇİMİNDE İLK VE ORTA DERECELİ ÖĞRETİM	
KURUMLARININ ÖNEMİ.....	67
3.6.1. Elit Sporcuların Spora Yönelmelerinde Öğretim Kurumlarının Etkisi	
Üzerine Bir Araştırma.....	68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SPORDA YETENEK SEÇİMİ VE YÖNLENDİRME

4.1. YETENEK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	73
4.1.1. Sportif Yetenek.....	74
4.1.2. Yetenek Anlayışları.....	74
4.1.2.1. Statik Yetenek Anlayışı.....	74
4.1.2.2. Öğrenim Teorisi İle İlgili Yetenek Anlayışı.....	75
4.1.2.3. Dinamik Yetenek Anlayışı.....	76
4.2. YETENEK SEÇİMİ.....	76
4.2.1. Yetenek Seçiminin Yararları.....	77
4.2.2. Yetenekli Sporcuların Özellikleri.....	78
4.2.3. Yetenek Seçimi Aşamaları.....	79
4.2.4. Sportif Yeteneğin Tespit Alanları.....	82
4.2.4.1. Eğitim Kurumları.....	82
4.2.4.2. Kulüpler.....	85
4.2.4.3. Federasyonlar.....	89
4.2.4.4. Yaz Spor Okulları.....	92
4.2.4.5. Sporcu Eğitim Merkezleri.....	93
4.2.4.6. Gençlik Kampları.....	97
4.2.5. Yetenek Araştırması ve Seçim İçin Ön Şartlar.....	101
4.2.6. Spora Başlama Yaşı.....	102
4.2.7. Yetenek Seçiminde Branşlara Göre Kriterler.....	105

4.2.7.1. Jimnastikte Oyuncu Seçim Kriterleri	106
4.2.7.2. Basketbolde Oyuncu Seçim Kriterleri	106
4.2.7.3. Voleybolda Oyuncu Seçim Kriterleri.....	107
4.2.7.4. Hentbolde Oyuncu Seçim Kriterleri.....	107
4.2.7.5. Futbolda Oyuncu Seçim Kriterleri	108
4.2.7.6. Masa Tenisinde Oyuncu Seçim Kriterleri.....	109
4.3. YETENEĞİN YÖNLENDİRİLMESİ	109
4.3.1. Yeteneğin Yönlendirilmesinde Dikkat Edilecek Özellikler	109
4.3.1.1. Bedensel(Fiziki) Özellikler	110
4.3.1.2. Psikolojik Özellikler.....	110
4.3.1.2.1. Zihinsel Özellikler.....	110
4.3.1.2.2. Duygusal Özellikler.....	110
4.3.1.2.3. Kişilik Özellikler.....	111
4.3.1.2.4. Sosyal Özellikler.....	111
4.3.1.2.5. Çevresel Özellikler.....	111
4.3.2. Yönlendirmeyi Yapan Kişiler.....	111
4.3.2.1. Aile	112
4.3.2.2. Antrenör.....	112
4.3.2.3. Arkadaş.....	113
4.3.2.4. Beden Eğitimi Öğretmeni.....	113
4.3.3. Türkiye'de Yapılan Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Çalışmaları	114
4.3.3.1. Atletizmde.....	115
4.3.3.2. Hentbolde.....	117
4.3.3.3. Futbolda.....	119
4.3.3.4. Basketbolde.....	120
4.3.4. Diğer Bazı Ülkelerde Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Çalışmaları.....	121
4.3.4.1. Almanya	121
4.3.4.2. İsveç.....	122
4.3.4.3. Sovyetler (Eski Rejim).....	123
4.3.4.4. Doğu Almanya (Eski Rejim).....	125
4.3.4.5. Bulgaristan (Eski Rejim).....	126
4.4. YETENEĞİN EĞİTİMİ.....	126

BEŞİNCİ BÖLÜM
YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI VE
YETENEK SEÇİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ KURULUŞU, AMAÇLARI VE İŞLEYİŞİ	128
5.2. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ YETENEK SEÇİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	131
5.2.1. KESİNTİSİZ SEKİZ YILLIK ZORUNLU EĞİTİMİN ETKİLERİ.....	131
5.2.2. ÖĞRENCİLERİNİN DİĞER İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİYLE FARKLILIKLARI.....	133
5.2.3. ÖĞRENCİ SAYISI AÇISINDAN YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI.....	136
5.2.4. TESİS YÖNÜYLE YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI.....	140
5.2.5. UZMAN PERSONEL AÇISINDAN YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI.....	143
5.2.6. BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİ AÇISINDAN YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI	146
5.2.7. ÖĞRENCİLERİN DÜZENLİ SPOR TİF FAALİYETLERE KATILMALARI AÇISINDAN YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI.....	149
5.2.8. ÖĞRENCİLERİN SPOR TİF FAALİYETLERE KATILMALARINI ENGELLEYEN ETMENLER.....	150
5.2.9. ÖĞRENCİLERİN SPOR TİF FAALİYET TERCİHLERİ.....	153
5.2.10. ÖĞRENCİLERİN SPORA VE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNE YAKLAŞIMLARI	155
5.2.11. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDA ELİT SPORCU YETİŞTİRME ÇALIŞMALARI.....	157

ALTINCI BÖLÜM
YATILI İLK ÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI
YETENEK SEÇİMİ MODEL ÖNERİSİ

6.1. GEREKÇE.....	162
6.2. AMAÇ.....	163
6.3. UYGULAMA.....	163
6.3.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Yurt Çapındaki Yapılanması.....	165
6.3.2. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Teknik Kadrolar.....	170
6.3.3. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Spor Tesisleri.....	177
6.3.4. Okulların Faaliyette Bulunacakları Spor Branşlarının Tespiti.....	180
6.3.5. Yetenekli Çocukların Seçilmesi ve Okullara Kayıtlarının Yapılması	181
6.3.6. Sporcu Öğrencilerin Eğitimi	182
6.3.7. Sportif Konulardaki Denetim.....	183
6.3.8. Mali Konular	184
6.3.9. Sportif Faaliyetler.....	185
6.3.10. Spor Federasyonları ve Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Yapılması Gerekenler.....	185
SONUÇ VE ÖNERİLER	192
KAYNAKLAR	198
DİZİN	204

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Türk Eğitim Sisteminde Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumları	15
Tablo 2.2. Eğitim Kademeleri, Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	16
Tablo 2.3. İlköğretim Okulları Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı (2002-2003)	24
Tablo 2.4. İller Bazında İlköğretim Okullarında Branşlara Göre Toplam Öğretmen ve Beden Eğitimi Öğretmen Sayısı (2002-2003).....	25
Tablo 2.5. 1998-2001 Yılları Arası Yapılan Okul ve Derslik Sayısı.....	30
Tablo 2.6. 4306 Sayılı Yasanın Geçici Birinci Maddesi Uyarınca Toplanan Eğitime Katkı Payı Miktarları	31
Tablo 2.7. 1997-2000 Dönemi Eğitime Katkı Payı Gelirleri.....	32
Tablo 2.8. Eğitime Katkı Payı Gelirlerinin Kullanımı	32
Tablo 2.9. Merkez İhaleleri Müteahhitlik Ödemeleri (Bin TL).....	33
Tablo 2.10. Aylara Göre Eğitime Katkı Payı Gelirleri (10.11.2000)	35
Tablo 2.11. İlköğretimde 2000 Yılında Yapımı Tamamlanan Okul ve Derslik Sayıları	37
Tablo 2.12. İlköğretimde 2000 Yılında Yapımı Tamamlanan Pansiyon, Spor Salonu, Lojman ve Onarımlar.....	37
Tablo 2.13. İlköğretimde Yapımı Devam Eden Okul ve Derslik Sayıları.....	38
Tablo 2.14. İlköğretimde Yapımı Devam Eden Pansiyon, Spor Salonu, Lojman ve Onarımlar	39
Tablo 2.15. Günümüzde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Norm Kadro Durumları.....	47
Tablo 3.1. 2003 Yılında Düzenlenen Okullar Arası Spor Müsabakaları Branşları	56
Tablo 3.2. Okullar Arası Spor Müsabakalarına Katılan Öğrenci Sayıları.....	56
Tablo 3.3. 2001-2002 Öğretim Yılı Türkiye Birinciliği İstatistikî Bilgileri.....	57
Tablo 3.4. Türkiye Genelinde Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Spor Tesisleri Değerlendirme Formu.....	62

Tablo 3.5. Sporcuların Spora Başladıklarında Hangi Yaş ve Sınıfta Olduklarını Gösteren Dağılım.....	68
Tablo 3.6. Öğrencilerin Spora Yönelmesinde Etkili Olan Unsurlar.....	69
Tablo 3.7. Öğrencilerin Spora Başladıkları Okulda Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Yapılıp Yapılmadığını Gösteren Dağılım	70
Tablo 3.8. Okullarında Ders Dışı Sportif Faaliyet Yapılan Sporcuların Spora Yönelmelerinde Bu Faaliyetlerin Etkisinin Olup Olmadığını Gösteren Dağılım.....	70
Tablo 3.9. Okuldaki Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Amaçlarına Yönelik, Sporcunun Öğrencilerin Görüşlerinin Dağılımı.....	71
Tablo 4.1. Yetenek Seçimi Aşamaları	80
Tablo 4.2. Ara Seçim İçin Test Bataryası.....	81
Tablo 4.3. Test Sonuçlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Bir Norm Tablosu	81
Tablo 4.4. Türkiye'de 2002-2003 Yılı Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları	83
Tablo 4.5. Türkiye Geneli İllere Göre Sporcunun Sayıları	86
Tablo 4.6. Türkiye Geneli İlleri Göre Kulüp Sayısı	88
Tablo 4.7. Ülkemizde Faaliyette Bulunan Spor Federasyonları.....	90
Tablo 4.8. Türkiye Geneli Federasyonlara Göre Sporcunun Sayısı	91
Tablo 4.9. 2003 Yılı Türkiye Geneli Yaz Spor Okullarının Sporcunun ve Çalıştırıcı Sayıları	93
Tablo 4.10. Sporcunun Eğitim Merkezleri ve Sporcunun Kapasiteleri.....	94
Tablo 4.11. Sporcunun Eğitim Merkezleri Yatılı Gündüzlü Öğrenci Sayıları	96
Tablo 4.12. 2003 Yılında Ulusal Gençlik Kampı Yapacak iller, Devre Sayıları ve Kapasiteleri	99
Tablo 4.13. 1990-2001 Yılları Arasında Gençlik Kamplarına Katılan Gençler.....	100
Tablo 4.14. Uluslararası Kriterlere Göre Federasyonların Yaş Sınırları.....	103
Tablo 4.15. Çocuklarda ve Gençlerde Spor Gelişim ve Yetenek Belirleme Programı	104

Tablo 4.16. Spora Başlama, Hazırlık ve Özel Hazırlık Dönemleri Tablosu	105
Tablo 5.1. Kesintisiz Eğitim Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Bölge Okullarındaki Okul Sayısı Artışları	132
Tablo 5.2. Son Beş Yılda Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okul ve Öğrenci Artışları	133
Tablo 5.3. Son Beş Yılda Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Okul ve Öğrenci Artışları	133
Tablo 5.4. Yatılı İlköğretim Okulları Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	137
Tablo 5.5. Pansiyonlu İlköğretim Okulları Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	137
Tablo 5.6. 2001-2002 Bölgelere Göre Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	138
Tablo 5.7. 2001-2002 Bölgelere Göre Pansiyonlu İlköğretim Bölge Okullarında Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	138
Tablo 5.8. İller Bazında Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı.....	139
Tablo 5.9. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Fiziksel Ortamlarına İlişkin Bulgular	141
Tablo 5.10. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Öğretim Teknolojileri Araç Sayısına İlişkin Bulgular.....	142
Tablo 5.11. Bazı Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Branş Dağılımları.....	144
Tablo 5.12. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Branşlara Göre Öğretmen İhtiyaçları.....	145
Tablo 5.13. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Görevli Eğitimci Olmayan Personel Sayılarına İlişkin Bulgular	146
Tablo 5.14. Öğrencilerin Okullarındaki Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmaları ..	148
Tablo 5.15. Öğrencilerin Düzenli Spor Yapıp Yapmadıklarının durumu	150
Tablo 5.16. Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmalarına Yeterince Katılamamalarının Nedenleri.....	151
Tablo 5.17. Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmalarına Katılmayan Öğrencilerin Çalışmalara Katılmama Nedenleri.....	152

Tablo 5.18. Öğrencilerin Katılmak İstedikleri Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmaları.....	153
Tablo 5.19. Düzenli Spor Yapan Öğrencilerin Hangi Sporunu Yaptıkları.....	154
Tablo 5.20. Öğrencilerin Ünlü Sporcu Olma İstekleri	155
Tablo 5.21. Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerine Karşı Duydukları Sevgi	156
Tablo 6.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Bölge Temsilcilerinin Sorumluluk Alanlarındaki İller.....	168
Tablo 6.2. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Teknik ve İdari Kadrolar	176
Tablo 6.3. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Spor Tesis ve Malzemeleri	180

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Sovyetlerde Atletizm Yetenek Seçimi Aşamaları	124
Şekil 6.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının İllere Göre Sayısal Dağılımı.....	168
Şekil 6.2. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Bölgelere Göre Sayısal Dağılımı.....	169
Şekil 6.3. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Bulunmayan İller	169
Şekil 6.4. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Bölge Sorumlularının Görev Yapacakları İller	170
Şekil 6.5. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Yetenek Seçimi Modeli.....	191

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
G.S.G.M.	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
M.E.G.S.B.	: Milli Eğitim ve Gençlik Spor Bakanlığı
P.İ.O.	: Pansiyonlu İlköğretim Okulu
Y.İ.B.O.	: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

TEZ HAKKINDA

Araştırmanın Problemi

Sportif başarı ve yüksek performansa ulaşmada yetenekli sporcunun önemi nedir? Yetenekli sporcuların erken yaşlarda tespit edilerek eğitilmesi için özel çalışmalar yapılmakta mıdır? Yetenek nerede, ne zaman ve kimler tarafından nasıl aranmalıdır? Sporda Yetenek Seçimi ve Yönlendirme açısından Eğitim Kurumlarının önemi nedir? Yatılı İlköğretim Bölge Okulları yetenekli sporcuların tespitinde ve eğitilmesinde nasıl bir rol oynayabilir?

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı, sporun toplum üzerindeki olumlu etkilerinin artırılması için gerekli olan sportif başarıya ulaşma ve yüksek performansı yakalamada, yetenekli sporcunun ve yetenek seçimi ve yönlendirmesi çalışmalarının önemini vurgulamak; Ve erken yaşlarda yetenekli sporcuların seçilerek, eğitilmesi hususunda iyi bir potansiyele sahip olan Eğitim Kurumları ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının gerekli sportif alt yapı düzenlemelerinin yapılarak Türk Sporuna yetenekli sporcular kazandırma yönünde büyük rol oynayabileceğini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, sporun yaygınlaştırılması ile sportif başarıya ulaşmada daha az masrafla daha az zamanda daha çok verim alınması ve yeteneğin erkenden tespit edilerek ulaşabileceği en yüksek kapasiteye ulaştırılması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmada Hipotez

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, gerek öğrenci sayıları ve öğrencilerinin yatılı olmaları gerekse çocukların spora başlama yaşlarında buldukları yerler olması yönüyle ve sahip olduğu bina, tesis, araç-gereç ve personel kadrolarıyla sporda yetenek seçimi ve yönlendirme açısından büyük bir potansiyel oluşturmaktadır.

Sportif alt yapı eksikliklerinin giderilmesi ve diğer spor kurumları ile yapılacak iş birliği sonucunda bu kurumlar Türk Sporunun ihtiyacı olan yetenekli sporcuların yetiştirilmesinde çok önemli roller oynayabilecektir.

Araştırmada Varsayım

Günümüzde spor kitleleri etkileyen en önemli sosyal unsurlardan biridir. Sporun birey ve toplum üzerindeki bu etkilerinden farklı düşüncelerle yararlanma isteği spor kavramında da değişmelere neden olmuştur. Geline nokta da spor kavramı, yüklenen anlamlar nedeniyle sportif başarı ve yüksek performansla anılır olmuştur.

Sportif başarı için en önemli unsur ise yetenekli sporcu olmaktadır. Sporda başarılı olmuş ülkeler yetenekli sporcuların erken yaşlarda tespit edilerek yetiştirilmeleri hususunda bazı çalışmalar yapmışlardır. Bazı ülkeler bu çalışmalarda spor kulüplerini bazıları eğitim kurumlarını bazıları ise her iki kurumu da ön plana çıkarmışlardır. Ülkemizde de geçte olsa bazı çalışmalar yapılmış olmasına rağmen bu çalışmaların istenilen düzeye çıkarılması sağlanamamıştır.

Yetenekli sporcu aranması, seçilmesi ve eğitilmesi hususunda ülkemizde yapılan bu çalışmalara en önemli katkıyı, sahip oldukları potansiyel sayesinde Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının yapacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Yetenek Seçimi ve Yönlendirme çalışmalarının ülkemizde yeni yeni yapıyor olması ve bu konuda bilimsel çalışmaların son derece az olması ile Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının 1998 yılından sonra üzerinde önemle durulan kurumlar olması ve yeniden yapılanması nedeniyle hakkındaki istatistiki bilgilerin son derece yetersiz olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada İnternet ile konuyla alakalı kitap, tez, makale, araştırma v.b. yazılı ve basılı kaynaklar taranarak konuyla ilgili bilgilere ulaşılmış bilgiler bir araya sistemli bir şekilde getirilerek yorumlanmış ve ortaya bir model konmuştur. İstatistiki bilgiler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, İlgili Federasyonlar, Milli Eğitim Bakanlığı, ve İstatistik Enstitüsü gibi ilgili kurumlardan ve daha önce Raşit Yetim, Osman Özçalıkışu, Asım Arı ve Durmuş Kılıç'ın konuyla alakalı yapmış oldukları çalışmalardan temin edilmiştir.

GİRİŞ

Çok hızlı gelişen Dünyada, Spor da büyük bir hızla gelişmekte mesafe katetmektedir. Günümüzde gerek insanlar, gerek toplumlar gerekse devletler üzerinde çok büyük etkileri olan spor, hayatımızın en vazgeçilmez parçalarından biri konumuna gelmiştir. Sporun insanlar ve toplumlar üzerindeki etkileri günümüzde spora yüklenen manayı da değiştirmiştir.

Çağımızda spor denildiğinde başarı, kazanma ve performans, gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Sporda yüksek performansa ulaşmada ve başarıyı yakalamada en önemli unsur ise hiç kuşkusuz yetenekli sporcudur. Spordaki bu hızlı ilerleyişe ayak uydurmak emek, zaman ve para dan geçmektedir. Daha az zamanda , daha az emekle daha yüksek başarının sağlanması da yeteneklerin erkenden tespitiyle mümkün olabilmektedir.

3-4 Yaşların Spora başlama yaşı olduğu düşünülürse, hatta günümüzde 6-8 yaşları civarlarında turnuvaların düzenlendiğini de ifade edersek. eğitim kurumlarına özellikle de İlköğretim okullarına ve beden eğitimi öğretmenlerine ne kadar iş düştüğü ortaya çıkmaktadır. Çocukların bu çağlarda günlerinin büyük bir çoğunluğunu okullarda geçirmesi, onların yeteneklerinin keşfedilerek geliştirilmesinde de okulun öncelikli yere sahip olmasını zorunluluk haline getirmektedir. Oysaki ülkemizde çok büyük bir potansiyeli olmasına rağmen bu kurumlar sportif manada yeteri kadar kullanılamamaktadır. Beden Eğitimi Öğretmenine yalnızca bayram organizatörü rolünü biçen bir anlayıştan böyle bir çalışmanın beklenmesi de tabii ki olası değildir.

Öyleyse yapılması gereken; Yetenekli sporcuların sokaklarda değil okullarda aranmasıdır. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin üzerlerinden lüzumsuz yükler azaltılarak, daha yoğun şekilde çocukların yeteneklerinin keşfedilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olmaları sağlanmalıdır.

Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, federasyonlar ve diğer spor kurumları da gerekli çalışmaları yaparak yetenekli çocukların seçilmesinde ve eğitilmesinde projeler üreterek bu kurumlara iyi bir alt yapı sağlamalıdır.

Ülkemizin dünya spor vitrinindeki hak ettiği başarılı yeri almasında en etkin rolü erken yaşlarda keşfedilmiş ve gerekli eğitimleri almış sporcuların oynayacağı unutulmamalıdır.

Bu çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, eğitim, spor ve yetenek seçimi kavramları açıklanmıştır. İkinci bölümde; Türk Eğitim Sisteminin yapısı anlatılmış olup eğitimin amaçları, ilkeleri, okul ve öğrenci sayılarına yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının sayılarının artırılmasında ve fiziki imkanlarının iyileştirilmelerinde oldukça önemli rol oynayan Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim Uygulaması da açıklanmıştır. Üçüncü bölümde beden eğitimi ve sporun eğitim sistemindeki yeri başlığı altında beden eğitimi ve sporun amaçları ve önemi, beden eğitimi öğretmeninin nitelikleri ve görevleri, beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar, ilköğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor müfredatı ve yetenek seçiminde ilk ve orta dereceli öğretim kurumlarının önemi konuları işlenmiştir. Dördüncü bölümde ise yeteneğin ve sportif yeteneğin ne olduğu, yetenekli sporcuların özellikleri, yetenek seçiminin yararları, yetenekli sporcuların nerelerde, kimler tarafından, nasıl aranacağı, ülkemizde ve bazı ülkelerde yapılan yetenek seçimi ve yönlendirme çalışmaları ile ilgili konular yer almıştır. Beşinci bölümde Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının kuruluşu, amaçları ve işleyişi açıklanmış ve okulların yetenek seçimi ve yönlendirme açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Altıncı bölümde ise, Yatılı ilköğretim Bölge Okulları için yetenek seçim modeli ortaya konmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM, SPOR VE YETENEK SEÇİMİ KAVRAMLARI

1.1. EĞİTİM KAVRAMI

Her insan doğduğu andan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevre içinde yaşamış ve bu çevreye uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Küçük yada büyük her türlü toplumda yaşayan insan, uyum sağlamak amacıyla çevresiyle etkileşime girmiş ve bu etkileşim esnasında çeşitli beceriler kazanmıştır. Bu nedenle "eğitim, insanlığın yaratılışından beri süregelen bir etkinlik alanı olmuştur."¹

Eğitim kavramına farklı zamanlarda, farklı amaçlarla değişik manalar yüklenmiştir. Bir tanıma göre, "Eğitim, insanın doğumundan ölümüne kadar süren, kişilik kazanması ve gelişimi konusunda etkisi altında kaldığı eylemlerin tümüdür."² Bir diğer tanım ise, "Bireyin gelişiminde, kişiliğinde ve yaşamında belirli sonuçlar elde etmek amacıyla girilen planlı ve yöntemli etkinliklerdir."³ Başka bir tanım da ise, "Eğitim, kişilik, zeka, ilgi, yaşantı gibi güçlerin etkileşmesidir."⁴ Yine başka bir tanım da , "Eğitim, öğrencinin bilgi beceri, anlayış ve kavrama gücünde değişiklik yaratmadır."⁵ Şeklinde ifade edilmiştir.

Tüm bu tanımlar sonucunda en geniş ve en çok kullanılan ifadeyle "Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme yaratma sürecidir."⁶ denmiştir.

Eğitim, süreç olarak formel ve informal olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Formel eğitim, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde, planlı ve amaçlı olarak öğretim yoluyla yapılan bir eğitimi ifade etmektedir. Bu tür eğitimde, öğretim süreci öğretmen tarafından planlanmakta, uygulanmakta ve izlenmektedir. Formel eğitim de iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki öğrencilere, belirlenen amaçlar doğrultusunda, yapılan programlar yoluyla okullarda düzenli olarak verilen eğitimidir. Yaygın Eğitim ise, örgün eğitim sistemine

¹ Ziya Selçuk, **Eğitim Psikolojisi**, Atlas Kitapevi, 1994, s.2.

² Ali Niyazi İnal, **Futbolda Eğitim ve Öğretim**, Nobel yayın dağıtım ltd.şti., Ankara, 1998, s.3.

³ Faruk Yamaner, **Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler**, Bursa, 2002, s.2.

⁴ S. Ertürk, **Eğitimde program geliştirme**. Ankara, 1972

⁵ Gıyasettin Demirhan, **Spor Bilimleri Dergisi**, 3, S.3, ss.36-46, 1992

⁶ Ertürk, a.g.e., s.21.

hiç girmemiş veya bu sistemin herhangi bir kademesinden ayrılmış olan kişilere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanlarda verilen eğitimidir. İşyerlerinde yapılan hizmet-içi eğitimler halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar vs. yaygın eğitim bünyesinde gerçekleştirilmektedir.

İnformel eğitim, formel eğitim gibi amaçlı, planlı bir şekilde yapılmamaktadır. İnsanların hayatın içinde gelişigüzel bir şekilde öğrendikleri bilgiler informel eğitime girmektedir.

İnsan davranışlarını geliştirme, bilgi ve becerilerde olumlu değişiklikler yaratarak mutlu ve sağlıklı bireylere sahip bir toplum olma yönündeki çabalardan birisi de Eğitimin ayrılmaz parçalarından biri olan Beden Eğitimidir. Eğitimdeki fikri yeteneklerin geliştirilmesi kadar fiziki yeteneklerin geliştirilmesi de önemli bir konudur.

Özellikle gelişmiş ülkeler eğitimde fiziki yeteneklerin geliştirilmesinin önemini fark ederek önemli çalışmalar yapmışlar ve büyük başarılar elde etmişlerdir.

1.1.1. Temel Eğitim

Hangi yaşta olursa olsun, insanın örgün ve yaygın eğitim sistemi içinde belli bir düzeyde ve nitelikte eğitim görmesini anlatan bir kavramdır.⁷

Temel Eğitim deyimini, 1950'lerde UNESCO tarafından ortaya atılmıştır. Daha çok, öğrenimden yoksun kalmış yetişkinleri kapsamaktadır. Temel Eğitim, "Her yurttaşı yaşamında karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel, toplumsal sorunları çözmede toplumun değerlerine, düzgülerine uyum sağlamada, üretken ve tutumlu olmada temel yeterlikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitim" olarak tanımlanmaktadır.⁸

⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, **Cumhuriyetin 75. Yılında Gelişmeler ve Hedefler**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1998, s.9.

⁸ Raşit Yetim, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi S.B.E., Ankara, 2001, s.6.

1.1.1.1. İlköğretim

Sahip olduğumuz kültürün geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında, çağın şartlarına uygun olarak yaşam kalitesinin yükseltilmesinde, demokratik bir toplum oluşturulmasında temel teşkil eden ilköğretim 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir. Ülkemizde uzun yıllar beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokullardan meydana gelen bu kurumlar, 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitim kademesi haline getirilmiştir. Ülkemizde yasaya göre ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere İlköğretim diploması verilir.⁹

Hemen her ülkede ilköğretim eğitim sisteminin temelidir. Bu yüzden ilköğretimi düzenlemek ve ilköğretim olanaklarını insanlara açmak, tüm nüfusun ilköğretimini zorunlu kılmak devletin görevleri arasında sayılmıştır.

1.1.1.1.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki çocuklar ile taşıma olanağı olmayan yerleşim birimlerindeki çocuklara eğitim öğretim imkanları sunan sekiz yıllık yatılı ilköğretim kurumlarına denir. Buralarda okuyan öğrencilerin yiyecek, giyecek, kitap, kırtasiye, sağlık ve yatılılık gibi her türlü okul ihtiyaçları Devlet tarafından karşılanır.

1.1.2. Zorunlu Eğitim

Örgün eğitimin en fazla önem verilen bölümlerinden olan zorunlu eğitim, bireyin belli bir çağda belli bir sürede eğitim almasını öngörür. Zorunlu Eğitim, önceden belirlenen bir çağdaki yurttaşların belli bir süre kendileri için açılan okullara devam etme yükümlülüğünü anlatır. Milli Eğitim Kanununun genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak genel ve temel nitelikli bir eğitim süreci olan zorunlu ilköğretimle çocukların iyi insan, iyi yurttaş olarak yetişmeleri, kendileri ve toplum

⁹ Münire Erden, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkım Yayınları, Ankara, 1998, s.174.

yaşamları için gerekli genel bilgi, tavır, tutum ve davranışlar ile ekonomik anlamda üretkenlik kazanmaları amaçlanmaktadır.¹⁰

Devletin zorunlu öğretim çağına gelmiş bireylere sunduğu hizmet olan zorunlu eğitimin her ülkeye göre süresi değişmektedir. Avustralya, İngiltere, Fransa, İrlanda gibi bazı gelişmiş ülkelere bakıldığında; öğrencilerin 15-16 yaşlarına kadar eğitim görmelerinin zorunlu olduğu görülmektedir.

1.1.3. Öğretmenlik

Öğretmenlik, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda; Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır.¹¹ Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.

Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Gerekli nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkan verecek biçimde düzenlenmiştir.

1.1.4. Beden Eğitimi

Günümüzde Beden Eğitimi, sağlıklı, mutlu nesiller yaratmak için genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmüştür. Hareketle birlikte başlamış olan yaşamın ortaya çıkışından itibaren Beden Eğitimi söz konusu olmuştur. Günümüzdeki anlamına en yakın şekliyle Antik Yunan'da altın çağını yaşamış olan Beden eğitimi etkinliklerinin orta çağdaki durgunluğundan sonra, Avrupa'da başlayan Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte kitleler tarafından daha fazla benimsenmiştir. Günümüzde ise çok farklı amaçlarla yapılan Beden Eğitimi faaliyetleri Eğitimin bir parçası olarak bilimsel bir nitelik kazanmıştır.

¹⁰ Ahmet Sönmez, **İlköğretim Sonrası Eğitim Seçenekleri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998,s.6

¹¹ Milli Eğitim Temel Kanunu, (1739 s.k)

Beden Eğitimi gelişmiş toplumun temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir. "İnsanları hem ruhen, hem fikren ve bedenen olgunlaştıran, geliştiren, en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan jimnastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir ilimdir."¹²

"Bireyin, bedenen, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarını hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tümüne denir."¹³

Yukarıda yapılan tanımlar yapılması mümkün daha bir çok tanımın ana unsurlarını taşısa da aşağıdaki tanım günümüzde sporun toplumlar üzerinde yarattığı inanılmaz bağımlılıkta en önemli unsur olan sportif başarı ve sportif verimin ifadesi açısından daha önem kazanmaktadır.

"İnsanın bütününi oluşturan; fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin, bulunduğu yaşın ve genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaşabilmesi için yapılan etkinliklerin tümüdür."¹⁴

Sistemli Beden Eğitimi faaliyetlerinin başlangıcından itibaren her toplum, kendi toplumsal ihtiyaç ve şartları doğrultusunda bireylere istenilen niteliklerin kazandırılması doğrultusunda amaçlar belirlemektedir. Bu amaçlar oluşan yeni taleplere göre yeniden değerlendirilmektedir.

Yapılan bir çalışmada Ülkemiz Literatüründe Beden Eğitimi amaçlarında genellikle, organik gelişim, sinir-kas gelişimi, zihinsel gelişim ve duygusal gelişimin temel olarak alındığı belirtilmiştir.

---

¹² Mahmut Açak, Aziz Ilgın, Selçuk Erhan, **Beden Eğitimi Öğretmenin El Kitabı**, Dünya Yayınevi, Malatya, 1997, s.1.

¹³ Halil Fehmi Yalçın, **Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı**, Gazi Üniv. Yayını, Ankara, 1995, s.1.

¹⁴ Yalçın, a.g.e., s.2.

Okul Beden Eğitimi Amaçları ise Milli Eğitim Bakanlığına şu şekilde ifade edilmiştir; "Atatürk İlkeleri ve İnkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı yaratıcı ve üretken, Milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır."¹⁵

Yurt dışında yapılan amaçların sınıflandırılmasında da genel olarak, Fiziksel gelişim, sağlık gelişimi, zihinsel gelişim, boş zaman değerlendirilmesi, sosyal gelişim, duygusal gelişim gibi amaçların Beden Eğitiminin Genel amaçlarını oluşturduğu görülmektedir.

1.2. SPOR KAVRAMI

Sporun kökenleri ilk insanların itişip oynaşmalarına, yani yüz binlerce yıl öncesine uzanmaktadır. Spor alanındaki ilk örgütlenmeler ise 17. Yüzyıla dayanmaktadır. Sporun ilk yapılış biçimiyle örgütlerce yaptırılması arasında yüz binlerce yıl farkı olmuştur. Bu fark ise ortak bir spor tanımının yapılmasına mani olmuştur. Sözlüklerde spor olgusu "oyun, oyalanma, işten uzaklaşma" şeklinde tanımlanmıştır. Tarih boyunca sporun toplumdaki işlevlerine göre yorumlanması sonucu günümüzde ortaya birbirlerinden farklı çok sayıda tanım çıkmıştır.

Toplumların içinde buldukları sosyal ve ekonomik yapı, siyaset, ulusal birlik, uluslar arası ilişkiler, milliyetçi eğitim anlayışı, uluslar arası barış, ideolojik yaklaşımlar ve daha bir çok neden sporun yapılış amacını ve dolayısıyla spor kavramına yüklenen manayı şekillendirmiştir.

Spora, insanın doğasında bulunan saldırganlığa barışçı boşalma alanları sağlamak, saldırganlık güdüsünün denetim altına alınması için uygun bir yarışma ortamı

¹⁵ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ders içi ve ders dışı çalışmaları rehberi**, Ankara, 2000, s. 152.

yaratmak gibi işlevler yükleyen tanımlara göre "spor, sağlıklı bir emniyet subabı, savaşın ikamesidir".¹⁶

Ruh bilimciler ise Sporu;"giderek rekabetçi olan günlük yaşamın birliğinde getirdiği sürtüşme ve gerginlik gibi tehlikelere karşın etkili panzehir"¹⁷ olarak tanımlamaktadırlar.

Orta çağ şövalyelerinin eğitiminde sporun tuttuğu yere ve daha yakın zamanda ulusal birliği örgütleyen bir eğitim aracı olarak gören yurtsever, otoriter devletlerin anlayışına göre ise spor,"Genç insanları savaşa hazırlayan bir faaliyet"¹⁸olarak tanımlanmıştır.

Sporun gelişmesiyle kapitalizmin ekonomik bunalımının yoğunlaşması arasındaki doğru oranıya ya da fabrika bacalarının gölgesinde gelişen bu olgunun seyircisi ve sporcusu için ezilen sınıf ve azınlıklara yöneldiği gerçeğine dayandırmakta olan görüşe göre ise,"Spor, kitlelerin afyonudur."¹⁹

"Spor, insanın mücadele azmini kullanarak, kazanmak ve başarılı olmak için, sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel etkinliklerdir."²⁰

Bir eğitimci yaklaşımıyla ise spor"kişinin belirli düzenlemeler içersinde fiziksel aktivitesi ve motorik becerileri ile zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarını geliştiren ve bu davranışları belirli kurallar doğrultusunda yarıştırmayı amaçladığı, sosyal ve pedagojik bir uğraşdır."²¹

Tüm bu tanımlar sporun geçirdiği evreleri ve kendisine yüklenen işlevleri ortaya koymaktadır. Sporun özünde bulunan oyalanma, işten uzaklaşma gibi öğeler sporu bir boş zaman faaliyeti olarak tanımlamaktaysa da günümüzde spor yine

¹⁶ Kurthan Fişek, **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da, Türkiye'de Spor Yönetimi**, Bağırğan Yayınevi, Ankara, 1998,s.29.

¹⁷ A.g.e.,s.30.

¹⁸ A.g.e.,s.31.

¹⁹ A.g.e.,s.32.

²⁰ Yalçın, a.g.e.,s.5.

²¹ İnal, a.g.e.,s.3.

içersinde barındırdığı yarışma-kazanma öğeleriyle boş zaman uğraşısı olmanın yanı sıra; "tam zaman uğraşısı" meslek olma yönüyle ön plana çıkmaktadır. Aşağıdaki tanım ise günümüzde sporun toplumdaki edindiği yer ve toplumun ona yüklediği işlevler açısından diğer tanımlardan daha çok ön plana çıkmaktadır.

"Spor, başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacı için gösterilen çabayı, bedensel bakımdan daha yetenekli olanların seçilmesini ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesini gerektiren bir faaliyettir."

1.2.1. Sporcu Ve Elit Sporcu

"Yenme ve muktedir olma gibi insan içgüdüsünün tatminini amaç edinen, belirli kurallar içinde yapılan, rekabete dayalı sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür." şeklinde tarif edilen sporla uğraşanlar sporcu olarak tanımlanmaktadır. Üst düzeyde amatör ve profesyonel olarak sporla uğraşanlara da elit sporcu denmektedir.

1.3. YETENEK VE YETENEK SEÇİMİ

Yetenek, "Belli bir yöne yöneltilmiş, normal değer ölçülerinin üzerinde, ancak henüz tam olgunlaşmamış ve gelişmemiş uygun yatkınlığı ifade eder".²² Yetenek kavramı günlük konuşma dilinde çeşitli eylem alanlarına ilişkin olarak ta kullanılmıştır. Sporsal bir yetenekten söz edildiği gibi, matematiksel, sanatsal yada mesleki yetenekten de söz edilebilmektedir.²³

Yetenek seçimi ise, çocukların mümkün olabilecek en erken yaşta başarılı olabilecekleri dala yönlendirmek üzere gruplandırılması; belirlenen dal için en başarılı olabileceklerin, diğerlerinden ayırt edilmesi işlemi olarak tanımlanmıştır.²⁴

²² Murat Kuter, Füsün Öztürk, *Antrenör ve Sporcu El kitabı*, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1999, s.42.

²³ Klaus KARL, *Sporda Yetenek Arama Seçme ve Yönlendirme*, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 2001, s.9.

²⁴ Yaşar SEVİM, *Antrenman Bilgisi*, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, s.251.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

2.1.TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ

Her insan doğduğu andan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevre içinde yaşamış ve bu çevreye uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Küçük yada büyük her türlü toplumda yaşayan insan, uyum sağlamak amacıyla çevresiyle etkileşime girmiş ve bu etkileşim esnasında çeşitli beceriler kazanmıştır. Bu nedenle "eğitim, insanlığın yaratılışından beri süregelen bir etkinlik alanı olmuştur."²⁵

Eğitim kavramına farklı zamanlarda, farklı amaçlarla değişik manalar yüklenmiştir. Bu tanımlara göre;

"Eğitim, insanın doğumundan ölümüne kadar süren, kişilik kazanması ve gelişimi konusunda etkisi altında kaldığı eylemlerin tümüdür."²⁶

"Bireyin gelişiminde, kişiliğinde ve yaşamında belirli sonuçlar elde etmek amacıyla girişilen planlı ve yöntemli etkinliklerdir."²⁷

"Eğitim, öğrencinin bilgi beceri, anlayış ve kavrama gücünde değişiklik yaratmadır."²⁸

Toplumların ideallerini ve ulaşmak istedikleri hedeflerini gerçekleştirme yönünde en önemli görev eğitim sistemine düşmektedir. Toplumların sosyal, politik, ekonomik ve kültürel özellikleri eğitim sistemlerini şekillendirmektedir. Eğitim sistemi hedeflere ulaşmada görevini eğitim ve öğretim yoluyla yerine getirir. Eğitim sistemi görevlerini yerine getirmek için toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek akılcı, mantıklı, bilimsel programlar hazırlamak zorundadır. Hazırlanan programların uygulama alanlarını okullar oluşturmaktadır.

Türk Milli Eğitim Sistemi bizzat Cumhuriyetin kurucusu Ulu Önder Atatürk tarafından şekillendirilmiştir. Atatürk; "Hükümetin en feyizli ve en mühim vazifesi maarif umurudur. Bu umurda muvaffak olabilmek için öyle bir program takip etmeye

²⁵ Selçuk, a.g.e., s.15.

²⁶ İnal, a.g.e., s.6.

²⁷ Yamaner,a.g.e.,s.2.

²⁸ Demirhan,a.g.e.,s.3.

mecburuz ki, o program milletimizin bugünkü haliyle, içtimai, hayati ihtiyacıyla, muhitin şeraitiyle ve asrın icabetiyle tamamen mütenasip ve mütavafık olsun" diyerek Eğitimin ve Eğitim Programlarının ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır.²⁹

Milli Eğitim Sistemimiz günümüze kadar gelen süreçte bir çok değişiklikler geçirmiştir. Günümüzde 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Eğitim sistemimizi düzenlemektedir. Milli Eğitim Sistemimiz Örgün ve Yaygın Eğitim olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır.

Örgün eğitim, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 36-72 ay grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları fiziki kapasitesi uygun örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde ana sınıfları ve uygulama sınıfları olarak açılmaktadır.³⁰ Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratılmasını, Türkçe'nin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır.

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata, bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır. İlköğretim, kız-erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur, kesintisiz eğitim yapılı ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

²⁹ M.E.G.S.B., **İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları**, İstanbul,1988,s.7.

³⁰ [http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/3_2.htm#3b21\(03.09.2003\)](http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/3_2.htm#3b21(03.09.2003)).

Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak, öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda, yükseköğretime, mesleğe, hayata, iş alanlarına hazırlamaktır.

Yükseköğretim kurumları; üniversite, fakülte, enstitü, yüksek okul, konservatuar, meslek yüksekokulu ile uygulama -araştırma merkezlerinden oluşmaktadır. Yükseköğretimin amacı; ülkenin bilim politikasına uygun, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinimine göre, öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar yapmak, araştırma-inceleme sonuçlarını gösteren bilim-teknik ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak, hükümet tarafından istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşünce bildirmek, Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici, kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözlü ve yazılı ile halka yaymak, yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktır.

Yaygın Eğitim ise;

- Okuma-yazma öğretmek, öğrencilerin eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanağı hazırlamak,
- Öğrencilerin bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak,
- Millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma, örgütlenme anlayışı ve alışkanlıkları kazandırmak,
- Ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinilmesini sağlayıcı olanaklar hazırlamak,
- Sağlıklı beslenme ve yaşam tarzını benimsetmek,

- Çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak,
- Boş zamanları, yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlığı kazandırmak gibi amaçlar taşımaktadır.

Tablo 2.1. Türk Eğitim Sisteminde Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumları

Örgün Eğitim Kurumları				Yaygın Eğitim Kurumları
Okul Öncesi Eğitim	İlköğretim	Orta Öğretim	Yükseköğretim	Yaygın Eğitim
.Ana sınıfı .Ana Okulu .Uygulama sınıfı .Özel Türk, Yabancı, Azınlık, Uluslar arası okullar bünyesinde Ana-sınıfları .Diğer Kurumlar	.İlköğretim .YİBO .PIO .İşitme Engelliler .Görme Engelliler .Ortopedik Engelliler .Zihinsel Engelliler Özel Türk, yabancı, Azınlık, uluslar arası İlköğretim Okulları	<u>Genel Orta Öğretim</u> .Lise .Fen Lisesi .Anadolu L. .Anadolu G.Sanatlar L. .Anadolu öğretmen L. .Yabancı dil ağırlıklı L. <u>Meslek ve Teknik Orta Öğretim</u> .Endüstri Meslek .Teknik L. .Anadolu Teknik .Anadolu Meslek .Kız Meslek L. .Kız Teknik L. .Anadolu kız meslek L. .Anadolu kız Teknik L. .Anadolu Tic.Mesl. L. .Anadolu İletişim Mes.L .Anadolu Otelecilik ve turizm Meslek Lisesi .Ticaret Lisesi .İmam Hatip Lisesi .Anadolu İmam Hatip L. .İşitme Engelliler Ç.P.L. .Ortopedik engell. M.L. .Çok progr.Lise .Sağlık Meslek L. .Anadolu sağlık mesl. L.	.Üniversiteler .Fakülteler .Enstitüler .Yüksekokullar .Meslek Yüksekokulları .Konservatuarlar .Uygulama ve araştırma merkezleri	.Pratik Kız Sanat Okulu .Olgunlaşma Enstitüsü .Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi .Halk Eğitim Merk. .İş Eğitim Merk. .Bilim ve Sanat Mer. .Rehberlik araştırma Merkezi .Özel Öğretim -özel kurslar -Sürücü kursları .Uzaktan Öğretim -Açık ilköğretim -Açık öğretim Lisesi -Meslek Teknik Açıköğretim Okulu

Kaynak: http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/3_2.htm#3b21 (03.09.2003).

Tablo 2.2. Eğitim Kademeleri, Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Okul Öncesi Eğitim	11.314	320.038	18.921
İlköğretim	35.168	10.331.619	390.275
Ortaöğretim	6.134	3.034.959	148.563
Yaygın Eğitim	7.181	3.038.982	46.247
Yüksek Öğretim	76	1.894.079	74.134
Genel Toplam	59.873	18.619.677	678.140

Kaynak : Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu İstatistik Dairesi Başkanlığı, (10. 09.2003).

2.1.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları

1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu Türk Milli Eğitiminin amaçlarını genel amaçlar ve özel amaçlar olmak üzere iki kısma ayırmıştır. Genel Amaçlar 2. Maddede şu şekilde açıklanmıştır.³¹

Türk Milli eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini:

- Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

³¹ [\(22.06.2003\).](http://www.tbmm.gov.tr./kanunlar/milliegitimtemelkanunu.html)

- İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yaptırmaktır.

3. Maddede ise özel amaçlar için; Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir denmiştir.

2.1.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri

Milli Eğitimin Temel İlkeleri, Milli Eğitimi Temel Kanununun birinci kısım, ikinci bölümünde 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16, ve 17'nci maddeleri olarak izah edilmiştir.

2.1.2.1. Genellik Ve Eşitlik

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

2.1.2.2. Ferdin Ve Toplumun İhtiyaçları

Milli Eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

2.1.2.3. Yöneltilme

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltilmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, orta öğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde

hazırlık sınıfları konulabilir. Yöneltilmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

2.1.2.4.Eğitim Hakkı

Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

2.1.2.5.Fırsat ve İmkân Eşitliği

Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

2.1.2.6.Süreklilik

Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

2.1.2.7.Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışır ve bu maksatla

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile iş birliği yapılarak Milli Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

2.1.2.8. Demokrasî Eğitimi

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

2.1.2.9. Lâiklik

Türk Millî Eğitiminde Lâiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.

2.1.2.10. Bilimsellik

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmesinin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

2.1.2.11. Plânlılık

Millî Eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim, insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve her türdeki örgün ve yaygın, mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

2.1.2.12. Karma Eğitim

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

2.1.2.13. Okul İle Ailenin İş Birliği

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde katkıda bulunmak için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır. Bu maksatla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Milli Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

2.1.2.14. Her Yerde Eğitim

Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmi özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir.

2.1.3. İlköğretim Kurumlarında Eğitim Sistemi

İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılmakta ve bitirenlere, ilköğretim diploması verilmektedir. Kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olan İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır.

Ayrıca, nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları faaliyet göstermektedir.

Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak belirlenen İlköğretimin amaç ve görevleri şu şekilde açıklanmıştır.

- Her Türk Çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek.
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamak.
- İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, orta öğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapmak.

Bu amaçları gerçekleştirme aşağıda belirtilen görevleri yerine getirme söz konusu olmaktadır.³²

- Şerefli bir tarihe sahip büyük bir milletin evladı olmanın gururunu duymak,
- Atatürk devrimlerine bağlılık, kurtuluş savaşının ve Atatürk devrimlerinin anlamını ve değerini kavramak, İnkılapların yerleşmesine ve yayılmasına istekle katkıda bulunmak,
- Türk Milli Tarihinden kendisine ulaşan insani, milli ve ahlaki kavramak ve bunları davranışlarında göstermek,

³² Yaşar Erdoğan, "Türkiye'de Spor Eğitiminin İncelenmesi ve Program Geliştirme çalışması",

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1998, s. 17.

- Toplumun devamlı olarak değiştiğini kavramak ve bu değişmeyi gelişme haline getirme sorumluluğuna erişmek,
- Demokrasi anlayişını okul içinde ve dışında yaşayarak özümsemek
- Bilim ve teknolojinin toplumsal ilerleme ve uygarlık alanındaki kavramak,
- Bilimsel dşme yeteneğini geliştirmek,
- Dünya lkeleri arasındaki ilişkilerin barış ve refah sağlayacak yönde yürütülmesine inanmak, Atatürk'ün koyduğu "Yurtta Sulh, cihanda sulh" ilkesine bağlı olmak,
- Beden ve ruh sağlığını koruyucu tedbirleri bilmek ve bunları kullanma alışkanlıklarına sahip olmak,
- Yetenek ve becerilerin seviye ve yönünü deneyerek değerlendirmek,
- Davranışlarını, istek ve ideallerini kendi yeteneklerine göre değerlendirmek,
- Türkçe'yi etkili bir biçimde kullanmak,
- Sağlıklı düşünme, doğru yargıda bulunma ve karar verme yeteneğini kazandırmak,
- Sanat ve istatistik alanında kültür ve anlayış kazanmak,
- Ahlaki değer ve davranışlar geliştirmek,
- Ekonomik problemlerin özelliklerini bilmek ve bunların diğer yaşama alanlarıyla bağlantılarını kavramak,
- Bir alışma alanına yönelerek topluma hizmet etmek,
- İş hayatına kolayca uyum yapabilecek bilgi ve becerileri kazanmak,

- İyi bir tüketici olmanın ülke ekonomisindeki önemini kavramak,
- Yurdun, doğal ve insanlar tarafından yapılan her türlü zenginlik kaynaklarını korumak, değerlendirmek ve geliştirmek,
- Başkalarıyla birlikte uyumlu yaşama ve çalışmayı alışkanlık haline getirmek,
- İnsanlar arasındaki görüş ve duyuş farklılıklarını hoşgörü ile karşılamak, toplumun bütünlüğünü bozmayan farklı duyuş ve görüşlerin toplumun yaratıcı gücünü zenginleştirmek,
- İyi bir aile hayatının dayandığı ilkeleri kavramak, payına düşen görev ve sorumluluklarını öğrenmek ve benimsemek,
- Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma hedefini gerçekleştirmeye çalışmak,

2.1.3.1. İlköğretim Okulları Okul, Öğrenci,Öğretmen ve Beden Eğitimi Öğretmeni Sayıları

2002-2003 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle 35.168 ilköğretim Kurumu faaliyeti göstermektedir. Bu kurumlarda 4.828.276'sı kız, 5.503.343'ü erkek olmak üzere toplam 10.331.619 öğrenci eğitim öğretim görmektedir. İlköğretim kurumlarında görev yapan 390.275 öğretmenin 8.134'ü ise; Beden Eğitimi Öğretmenleridir.

Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu İstatistik Dairesi Başkanlığının İlköğretim Okulları ile ilgili bazı İstatistik bilgileri aşağıda tablolştırılmıştır.

Tablo 2.3. İlköğretim Okulları Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayısı (2002-2003)

Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğret Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
İlköğretim Okulları Genel Toplamı	35.168	10.331.619	5.503.343	4.828.276	390.275
(Resmî) İlköğretim Okulları Toplamı	34.553	9.956.022	5.292.462	4.663.560	375.369
İlköğretim Genel Müdürlüğü	34.447	9.946.669	5.286.644	4.660.025	373.303
İlköğretim Okulu	16.227	8.804.947	4.647.765	4.157.182	325.237
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	285	140.779	97.495	43.284	5.654
Pansiyonlu İlköğretim Okulu	253	139.012	79.029	59.983	5.916
Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması Yapan İlköğretim Okulu	17.682	861.931	462.355	399.576	36.496
Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hiz.Gen.Müd.	106	9.353	5.818	3.535	2.066
İşitme Engelliler İlköğretim Okulu					
Görme engelliler İlköğretim Okulu					
Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu					
Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu					
Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi					
Açık İlköğretim	1	219.729	126.037	93.692	166
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü	614	155.868	84.844	71.024	14.740

Kaynak: http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21,(03.09.2003).

Tablo 2.4. İller Bazında İlköğretim Okullarında Branşlara Göre Toplam Öğretmen ve Beden Eğitimi Öğretmen Sayısı (2002-2003)

İller	Toplam Öğretmen Sayısı	Beden Eğ.Öğretmen Sayısı
Adana	4720	265
Adıyaman	1332	48
Afyon	1628	58
Ağrı	540	27
Amasya	871	45
Ankara	10272	546
Antalya	3656	220
Artvin	498	24
Aydın	2514	138
Balıkesir	2767	133
Bilecek	370	20
Bingöl	369	21
Bitlis	524	26
Bolu	534	32
Burdur	714	59
Bursa	4761	303
Çanakkale	1001	64
Çankırı	440	21
Çorum	1492	76
Denizli	2219	105
Diyarbakır	1910	105
Edirne	938	38
Elazığ	1304	71
Erzincan	523	29
Erzurum	1855	79
Eskişehir	1871	106
Gaziantep	2420	127
Giresun	884	48
Gümüşhane	315	15
Hakkari	243	8
Hatay	2980	148
Isparta	1092	48
Mersin	4004	215
İstanbul	18046	1350
İzmir	8709	664
Kars	572	13
Kastamonu	868	42
Kayseri	2552	127
Kırklareli	625	31
Kırşehir	648	49
Kocaeli	2346	132
Konya	5026	198
Kütahya	1470	58
Malatya	1954	97
Manisa	3021	201
K.Maraş	1884	89
Mardin	898	17
Muğla	1748	99
Muş	513	25

Nevşehir	802	44
Niğde	895	47
Ordu	1842	108
Rize	705	47
Sakarya	1500	86
Samsun	3010	144
Siirt	419	29
Sinop	619	42
Sivas	1687	91
Tekirdağ	1260	70
Tokat	1611	63
Trabzon	2192	162
Tunceli	164	9
Şanlıurfa	1496	53
Uşak	856	35
Van	1086	66
Yozgat	1362	51
Zonguldak	1595	86
Aksaray	1086	63
Bayburt	211	5
Karaman	573	36
Kırıkkale	883	52
Batman	688	39
Şırnak	336	13
Bartın	481	22
Ardahan	256	8
İğdır	304	8
Yalova	438	25
Karabük	555	29
Kilis	224	29
Osmaniye	1113	50
Düzce	660	32
TOPLAM	143.350	8.134

Kaynak : http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21,(03.09.2003).

2.1.4. Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim Uygulaması

İlköğretimde sekiz yıllık bir okula gereksinme, 1946 yılında yapılan Üçüncü Milli Eğitim Şurası'nda gündeme getirilmiş; fakat 1961 yılına kadar bu gereksinim karşılanamamıştır. 1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, zorunlu öğrenim süresini 7-14 yaşları arasına koyarak 8 yıla çıkarmıştır. Yasa, bu öğrenimin beş yılının ilkokulda, geri kalan üç yılının da tamamlayıcı kurs ve sınıflarda görülmesi zorunluluğunu getirmiştir. Yasa, aynı anda, ilköğretimi "temel eğitim" olarak da nitelendirmiştir. Yasanın getirdiği bu zorunlu öğrenimin ilkokul kesimi uygulanmış; ama üç yıllık kesimi, bölge okullarının dışında uygulanamamıştır.³³

³³ İbrahim Ethem Başaran, *Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara, 1994, s.79.

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim 10. Milli Eğitim Şurası'ndan başlayıp 15. Milli Eğitim Şurası'na uzanan bir süreçte akademik olarak tartışılmış ve 1971-1972 öğretim yılında pilot uygulaması başlatılarak 1973 yılında çıkan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim ilkesi konulmuştur.³⁴ 1971-1972 öğretim yılında 16 ilde, 18 okulda deneme amacıyla başlatılan bu ilköğretim uygulaması, daha sonra terk edilmiştir. Ancak, 1981-1982 öğretim yılında 6 ilde, 10 okulda tekrar ilköğretim uygulamasına geçilmiştir.³⁵

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 7. ve 22. maddelerinde 1983'te çıkan 2842 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile temel eğitime "İlköğretim" denilerek, "İlköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğrenimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır" şeklinde yapılan değişiklikle ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3. maddesi 1983'te çıkan 2917 sayılı kanunla yapılan "mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar..."³⁶ şeklindeki değişiklikle, ilköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocuklara zorunlu kılınmıştır. Fakat, 2917 sayılı kanuna "Ortaokullar, planlı bir şekilde ve yeterli düzeyde yurt sathına yaygınlaştırıldıktan sonra, kanunla ayrıca belirleninceye kadar, ilköğretimin sadece ilkokul bölümü mecburidir"³⁷ şeklinde Geçici Madde 9 konularak ilköğretimin sadece ilkokul kısmı zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır.

1988-1989 öğretim yılına kadar ilköğretim okulların yıllık artış oranı %10'u geçmediği halde, 1991-1992 öğretim yılında %300'lük bir artışla 2.651'e, 1992-1993 öğretim yılında 3.143'e, 1993-1994 öğretim yılında 4.149'a ve 1998-1999 öğretim yılında da 44.525'e ulaşmıştır.³⁸

³⁴ MEB, "Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması İle İlgili Sorunlar ve Cevaplar", Ankara, 1997, s.3.

³⁵ Halil Aşıcı, "İlköğretim Uygulamasına Geçilen Okullarda Ortaya Çıkan Problemler", Çağdaş Eğitim 201, (Temmuz-Ağustos 1994),s.41.

³⁶ Fethi Bolayır, **Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat**, 1. Cilt, Bolayır Yayınları, Ankara, 1994, s.206-207.

³⁷ "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıracılık... Hakkında Kanun (4306 sayılı kanun)", **Resmi Gazete**, 23084; 18 Ağustos 1997, s.6.

³⁸ **Resmi Gazete** 1983, sayı 18192,s.6.

Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulamasına Geçiş 10. Milli Eğitim Şurası'ndan 15. Milli Eğitim Şurası'na kadar geçen zaman süresince üzerinde görüşülen "sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim"i, uygulamaya koyma çalışmaları 55. Hükümet tarafından başlatılmış, bu amaçla, 55. Hükümet tarafından, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim yasa tasarısı hazırlanarak görüşülmesi için TBMM'ye sunulmuştur.

1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesini sağlayan "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.03.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkındaki 4306 Sayılı Kanun" 18.08.1997 tarih ve 23084 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 4306 Sayılı Kanun ile; 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9. maddesi ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 23. maddesi "İlköğretim Kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir."³⁹ şeklinde değiştirilmiştir.

5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı, 14.6.1973 tarihli ve 1739 sayılı, 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı kanunlarda birlikte veya ayrı ayrı geçen "ilkokul" ve "ortaokul" ibareleri "ilköğretim okulu" olarak değiştirilmiş mevcut kanunlardaki, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına ters düşen maddeler ya değiştirilmiş ya da kaldırılmıştır. Böylece İlkokul ve orta okul kavramları değiştirilmiş ve 6 ila 14 yaşları arasındaki çocukların eğitimini kapsayan 8 yıllık eğitime İlköğretim, İlköğretimden sonraki 3 veya 4 yıllık eğitime de Ortaöğretim denmiştir.

İlköğretim kurumlarının yapısını ve işleyişini değiştiren 4306 sayılı Yasa kapsamında düzenlenen ve uygulamaya konulan yenilikler şunlardır:⁴⁰

İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması ve bu okullardan mezun olanlara, ilköğretim diploması verilmesi.

³⁹ Resmi Gazete 1997, sayı 23084, s.2-3.

⁴⁰ http://www.meb.gov.tr/haberler/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi3.htm(24.03.2003).

222, 1739 ve 3308 sayılı Yasalarda, birlikte ya da ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibarelerinin “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmesi.

İlköğretimin 6.,7. ve 8. sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olan öğrenciler ile mesleki eğitim merkezlerindeki öğrencilerin, eğitimlerini bu kurumlarda tamamlaması ve 1997-1998 öğretim yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaması.

Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olan öğrencilerin ve 1997-1998 öğretim yılında okumaya hak kazanan öğrencilerin zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlaması.

Eğitim sisteminin, öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, her bakımdan yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesi; bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıflarının konulabilmesi.

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında ortaöğretimde devam edebilecekleri okul ve programlar, bu programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği, mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı ve iş hayatı konusunda tanıtıcı bilgiler verilmesi; meslek seçiminde doğru karar vermelerine yardımcı olmak üzere, rehberlik servislerince gerekli çalışmaların yapılması.

İlköğretim okulunu bitirenlerin bir mesleğe hazırlanması amacıyla, çıraklık dönemine kadar iş yerlerinde aday çırak olarak eğitilmesi, çırak olabilmek için 14 yaşının doldurulması, 29.6.2001 tarihinde kabul edilen 4702 sayılı Yasanın 9. maddesi gereğince, 19 yaşından büyük olanlara da çıraklık eğitimi olanağı sağlanması ve en az ilköğretim okulu mezunu olunması.

Sekiz yıllık ilköğretimin eğitim sistemine getirdiği yenilik ile ilköğretimde gereksinim duyulan fizikî kapasitenin gerçekleştirilmesinde yeni binaların “sürekli eğitim” ve “toplum eğitim merkezi” amacıyla da kullanılması hedeflenmiştir. Yeni okullarda spor ve konferans salonları, çok amaçlı salonlar, işlikler, derslikler, tek kişilik sıralar, öğretmen odaları, atölyeler, laboratuvarlar ve daha pek çok mekan yapılması planlanmış ve olanağı bulunan okullarda eğitimin çehresi önemli ölçüde değişmiş.

kalitesi belirgin şekilde artmıştır. Zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılmasıyla birlikte eğitimin çağdaş ölçütlere uygun ve nitelikli biçimde sunulması yönünde alınan kararlar sonucunda; son dört yılda yapılan derslik sayısı 91.873'e ulaşmıştır.

Tablo 2.5.1998-2001 Yılları Arası Yapılan Okul ve Derslik Sayısı

Yıllar	Okul Sayısı	Derslik Sayısı
1998	2029	21620
1999	1981	26745
2000	1831	23375
2001	1359	20133
Toplam	7400	91873

Kaynak :http://www.meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi8.htm(24.03.2003)

2.1.4.1. Eğitime Katkı Payı

4306 sayılı Yasanın Geçici 1. maddesi ile sekiz yıllık ilköğretim giderlerinde kullanılmak üzere 01.09.1997 ile 31.12.2000 tarihleri arasında Cep telefonları, gençlik ve spor faaliyetleri, at yarışları, spor toto ve loto oyunları, uçak biletleri gibi bir çok çeşitli işlem ve kağıtlardan eğitime katkı payı alınması öngörülmüştür.

Eğitime katkı payı gelirlerinde 03.03.1999 tarih ve 12481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile artış yapılmıştır. Buna göre; katkı payı gelirlerinden A fıkrasının 1, 3, 4, 5 ve 7 numaralı bentlerinden alınan miktarlarda 0,5 ile 3 kat arasında değişen oranlarda artış yapılırken, 2 ve 9 numaralı bentler ile alınan miktarlar değiştirilmemiştir. Ayrıca eğitim, gençlik, spor ve sağlık hizmetleri vergi oranı yüzde 10'dan yüzde 15'e yükseltilmiştir.⁴¹

⁴¹ http://www.meb.gov.tr/2001_Yili_Basinda_MEB-Egitim_Sisteminde_Yenilikler_Ve_Gelistmeler_3.htm (24.03.2003).

Tablo 2.6. 4306 Sayılı Yasanın Geçici Birinci Maddesi Uyarınca Toplanan Eğitime Katkı Payı Miktarları

Fıkra/ Bent	İşlem ve Kağıtlar	Önceki Durum(1)	Yeni Durum(2)	Artış
A/1	Vergi daireleri ve belediyelere verilen beyannameler ile Sosyal Sigortalar Kurumu'na verilen sigorta prim bildirgelerinden Gümrük idarelerine verilen beyannamelerden	500 000	1 000 000	1 Kat
		1 000 000	4 000 000	3 Kat
A/2	Taşıt alım vergisine tabi motorlu taşıtların kayıt, tescil ve devirlerinde	10 000 000	10 000 000	-
A/3	Spor-Toto, Spor-Loto ve Sayısal Loto oyunlarında her bir kolon için At yarışlarında oynanan her bir bilet için	10 000	20 000	1 Kat
		20 000	40 000	1 Kat
A/4	Silah taşıma ve bulundurma vesikalarından Kara avcılığı ruhsat tezkerelerinden	20 000 000	30 000 000	0,5 Kt
		10 000 000	15 000 000	0,5 Kt
A/5	Hava yolu iç hat yolcu taşımacılığında düzenlenen; Her bilet için Dönüşlü biletler için	500 000	1 500 000	2 Kat
		1 000 000	3 000 000	2 Kat
A/6	İstanbul Menkul Kıymetler ile ilgili işlemler ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından tescil ve kayıt nedeniyle alınan ücretlerin 1 / 4'ü			
A/7	Cep telefonu için adlarına GSM aboneliği tesis edilenlerden	2 000 000	5 000 000	1,5 Kt
A/8	Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından yayın kuruluşlarının reklam gelirlerinden alınan pay kadar			
A/9	Tapu işlemlerinde harç mükellefiyeti doğuran her bir işlemin taraflarından	5 000 000	5 000 000	-
B	Eğitim, gençlik ve spor hizmetleri vergisi	% 10	%15	0,5 Kt
D	Radyo Televizyon Üst Kurulu, Rekabet Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nda belirtilen işlemler sonucunda birikmiş tutarlardan Maliye Bakanı'nın teklifi üzerine Başbakan tarafından belirlenen kısım.			
E	1996 Türkiye Europalia Festivali sonunda Toplanan gelir ve bağışlardan arta kalan miktar.			

Kaynak :http://www.meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi8.htm(24.03.2003).

4306 sayılı Yasa uyarınca sağlanan eğitime katkı payının devlet hesaplarına alınması, özel gelir ve özel ödenek kayıtları Maliye Bakanlığınca yapılmaktadır. 18 Ağustos 1997-10 Kasım 2000 tarihleri arasında eğitime katkı payı uygulamasında sağlanan gelişmeler aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.7. 1997-2000 Dönemi Eğitime Katkı Payı Gelirleri

Gelir	
Eğitime Katkı Payı Geliri	965.259.768.593.000.TL
Katkı Payı Geliri Nema	1.363.649.844.000.TL
Bağış-Nema Geliri	4.211.985.937.000.TL
Toplam	970.835.404.374.000.TL

Kaynak : [http://www.meb.gov.tr/2001 Yılı Başında MEB-Eğitim Sisteminde Yenilikler Ve Gelişmeler 3.htm](http://www.meb.gov.tr/2001_Yılı_Başında_MEB-Eğitim_Sisteminde_Yenilikler_Ve_Gelişmeler_3.htm)(05.04.2003)

4306 sayılı Yasanın Geçici 1. maddesi uyarınca toplanan eğitime katkı paylarının bir sonraki ayın yirminci günü akşamına kadar beyan edilerek ödenmesi öngörülmüştür. Bu kapsamda elde edilen gelir Maliye Bakanlığınca merkez saymanlık müdürlüğü hesaplarına 10 Kasım 2000 tarihinde 970.8 trilyon lira olarak gerçekleştirilmiştir. Toplanan bu gelirler Eğitim-Öğretimde Etüt-Proje, kitap basımı, donatım ve yapı tesis için harcanırken Marmara Depremi Acil Yardım Programında da kullanılmıştır.

Tablo 2.8. Eğitime Katkı Payı Gelirlerinin Kullanımı

Ödenek Kullanımı	
Etüt-Proje İçin Kullanılan	450.000.000.000.TL
Kitap Basımı İçin Kullanılan	11.500.000.000.000.TL
Taşınabilir Eğitim İçin Kullanılan	132.519.856.994.TL
Donatım İçin Kullanılan	84.642.804.978.TL
Yapı-Tesis İçin Kullanılan	533.603.310.748.TL
Kamulaştırma İçin Kullanılan	36.369.218.080.TL
Marmara Depremi Acil Yardım Programı	193.635.460.TL
Toplam Kullanılan	799.278.826.260.TL
Hazine	67.773.975.730.TL

Kaynak : MEB Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Eğitime Katkı Payı Gelirlerinden Yapılan Harcamalar:

Yapı-Tesis Harcamaları

Yapı-tesis-büyük onarım harcama kalemi için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında 1997 yılında 7.1 trilyon lira, 1998 yılında 131.4 trilyon lira, 1999 yılında 231.5 trilyon lira ve 10 Kasım 2000 tarihine kadar da 2000 yılı içerisinde 163.5 trilyon lira olmak üzere toplam 563.6 trilyon lira harcama yapılmıştır. Yapı-tesis ve

büyük onarım giderleri hem il yapım programını hem de merkezden ihale edilen okullar için yapılan harcamayı kapsamaktadır. 533.6 trilyon liranın 158.3 trilyon lirası merkezden ihale edilen okullar için harcanmıştır.

Tablo 2.9. Merkez İhaleleri Müteahhitlik Ödemeleri (Bin TL)

Yıllar	1998	1999	2000	Toplam
Avans Ödemeleri	8 141 334 475	3 747 468 455	8 621 629 117	20 510 432 047
Hakediş Ödemeleri	3 162 596 076	117 289 758 140	11 392 677 398	131 845 031 614
Toplam Ödemeler	11 303 930 551	121 037 226 595	20 014 306 515	152 355 463 661

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr./2001 Yılı Başında MEB-Eğitim Sisteminde Yenilikler Ve Gelişmeler 3.htm](http://www.meb.gov.tr./2001%20Yılı%20Başında%20MEB-Eğitim%20Sisteminde%20Yenilikler%20Ve%20Gelişmeler%203.htm) (05.04.2003)

Taşınmalı İlköğretim Harcamaları

Taşınmalı ilköğretim için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında toplam 132.5 trilyon lira ödenek kullanılmıştır. Toplam harcamanın yıllara göre dağılımı incelendiğinde; 1997 yılının son dört ayında 3.6 trilyon lira, 1998 yılında 18.6 trilyon lira, 1999 yılında 40.3 trilyon lira ve 2000 yılında da (10 Kasım 2000 tarihine kadar) 70 trilyon lira harcama yapıldığı görülmektedir.

Donatım Harcamaları

İlköğretim okullarının donatımı için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında 84.6 trilyon lira harcanmıştır. 1997 yılında donatım için katkı payı gelirlerinden harcama yapılmazken, 1998 yılında 7.8 trilyon lira, 1999 yılında 37.5 trilyon lira ve 2000 yılının ilk on ayında da 38 trilyon lira harcama yapılmıştır.

Kamulaştırma Harcamaları

Kamulaştırma kalemi için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında eğitime katkı payı gelirlerinden 36.3 trilyon lira ödenek kullanılmıştır. 1998 yılında 14.1 trilyon lira, 1999 yılında 7 trilyon lira ve 2000 yılının ilk on ayında da 15.2 trilyon lira kamulaştırma için harcama yapılmıştır.

Kitap Basımı ve Dağıtım Harcamaları

Kitap basımı ve dağıtımı için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında 11.5 trilyon lira harcama yapılmıştır. 1998 yılında 1.5 trilyon lira, 1999 yılında 4.9 trilyon lira ve 2000 yılında da 5 trilyon lira kırsal kesimdeki öğrenciler için ücretsiz ders kitapları bastırılarak dağıtımı yapılmıştır .

Etüt-Proje Harcamaları

Etüt-proje hizmetleri için 18.08.1997-10.11.2000 tarihleri arasında 1998 yılında 250 milyar lira, 1999 yılında 115.9 milyar lira ve 2000 yılında da 84.1 milyar lira olmak üzere toplam 450 milyar lira harcama yapılmıştır.

Borç Ödeme (Marmara Depremi Eğitim Acil Yardım Programı)

“Marmara Depremi Eğitim Acil Yardım Programı” adı altında MEB bünyesinde bir uygulama birimi oluşturulmuştur. Marmara Depremi Eğitim Acil Yardım Programı için yapılacak ödemelerin, Temel Eğitim Programı ikrazından yapılması, tahakkuk edecek KDV, vergi, resim ve harçlar ile yerel ve uluslar arası ihaleler için yayımlanacak ilan bedellerinin 4306 sayılı Yasa gelirlerinden karşılanması öngörülmüştür. Bu kapsamda; depremden zarar gören ilk ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin kitap, kırtasiye, giyim, beslenme giderleri ile depremde okulun hasar görmesi sonucu, başka bir okula gitmek zorunda kalan öğrenci ve öğretmenlerin de buralara ulaşmalarının sağlamak amacıyla taşıma gideri olarak 193,6 milyar lira ödenek kullanılmıştır.

Tablo 2.10. Aylara Göre Eğitime Katkı Payı Gelirleri (10.11.2000)

A Y L A R	Eğitime Katkı Payı (Lira)
Eylül 1997 Geliri	3 503 072 341 000
Ekim 1997 Geliri	13 657 427 858 000
Kasım 1997 Geliri	15 925 501 196 000
Aralık 1997 Geliri	19 561 295 324 000
Ocak 1998 Geliri	14 654 985 286 000
Şubat 1998 Geliri	12 351 771 914 000
Mart 1998 Geliri	11 547 721 534 000
Nisan 1998 Geliri	11 229 108 262 000
Mayıs 1998 Geliri	12 386 965 236 000
Haziran 1998 Geliri	15 697 314 156 000
Temmuz 1998 Geliri	20 858 969 420 000
Ağustos 1998 Geliri	25 092 989 441 000
Eylül 1998 Geliri	26 835 679 375 000
Ekim 1998 Geliri	19 446 384 596 000
Kasım 1998 Geliri	21 928 892 168 000
Aralık 1998 Geliri	23 035 532 387 000
Ocak 1999 Geliri	11 391 614 549 000
Şubat 1999 Geliri	16 759 689 497 000
Mart 1999 Geliri	15 155 682 569 000
Nisan 1999 Geliri	24 816 144 202 000
Mayıs 1999 Geliri	25 273 266 059 000
Haziran 1999 Geliri	30 195 698 960 000
Temmuz 1999 Geliri	27 009 632 035 000
Ağustos 1999 Geliri	23 668 736 429 000
Eylül 1999 Geliri	32 695 360 313 000
Ekim 1999 Geliri	35 516 163 296 000
Kasım 1999 Geliri	29 375 226 080 000
Aralık 1999 Geliri	48 969 218 200 000
Ocak 2000 Geliri	18 926 297 150 000
Şubat 2000 Geliri	37 755 380 440 000
Mart 2000 Geliri	30 724 697 200 000
Nisan 2000 Geliri	37 061 928 970 000
Mayıs 2000 Geliri	37 325 156 820 000
Haziran 2000 Geliri	40 870 790 100 000
Temmuz 2000 Geliri	70 398 598 310 000
Ağustos 2000 Geliri	51 294 007 110 000
Eylül 2000 Geliri	52 362 869 810 000
Toplam Gelir	965 259 768 593 000

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr/2001 Yılı Başında MEB-Eğitim Sisteminde Yenilikler Ve Gelişmeler](http://www.meb.gov.tr/2001%20Yılı%20Başında%20MEB-Eğitim%20Sisteminde%20Yenilikler%20Ve%20Gelişmeler%203.htm)
3.htm (05.04.2003)

2.1.4.1.1. İlköğretim Yatırımları

Geleceğin gereksinmelerine yanıt verebilecek yeni okul binaları için değişen ve gelişen eğitim sistemine, inşaat teknolojisine uygun, yeni ilköğretim programının hedeflene ve istenilen nitelikte uygulanmasına olanak sağlayan, arsa özelliklerine, çevre ve iklim koşullarına uyum sağlayacak yeni ilköğretim projeleri hazırlanmıştır.

MEB tarafından projelere esas teşkil etmek üzere düzenlenen ihtiyaç programlarında; değişik kapasite ve büyüklükteki ilköğretim okullarının eğitim programları dikkate alınarak, okul içinde gerekli olan tüm fonksiyonların ve bu fonksiyonların gerektirdiği mekânsal özelliklerin sağlanması için mekânların birbiriyle ilişkisi, aynı okul içindeki farklı yaş grupları ve kullanıcıların özellikleri göz önünde bulundurulmuştur.

Sekiz yıllık ilköğretimin eğitim sistemine getirdiği yenilik ile 2000 yılının sonuna kadar gereksinim duyulan fizikî kapasitenin gerçekleştirilmesinde yeni binaların “sürekli eğitim” ve “toplum eğitim merkezi” amacıyla da kullanılması hedeflenmiştir. Yeni okullarda spor ve konferans salonları, çok amaçlı salonları, işlikler, derslikler, tek kişilik sıralar, öğretmen odaları, atölyeler, laboratuvarlar ve daha pek çok mekan ve olanağı bulunan okullarda eğitimin çehresi önemli ölçüde değişmiş, kalitesi belirgin şekilde artmıştır.

İlköğretimde Yapımı Tamamlananlar

Zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılmasıyla birlikte eğitimin çağdaş ölçütlere uygun ve nitelikli biçimde sunulması yönünde alınan kararlar sonucunda; Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı ve Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi'nde belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla, 1997 yılında 3 yıllık alt yapı yatırım plânlaması yapılmıştır. Bunun için gerekli olan kaynağın büyük oranda 4306 sayılı Yasa gelirlerinden karşılanması öngörülmüştür. Ayrıca; 222 sayılı Yasa gelirleri, Dünya Bankası İkrazi, bağış ve yardımlar yoluyla oluşturulan kaynaklar da ilköğretim yatırımları için kullanılmaktadır. Plân hedeflerine bağlı olarak 2000 yılına kadar derslik başına düşen öğrenci sayısının aşamalı olarak 30'a çekilebilmesi için yaklaşık olarak 147.326 yeni dersliğe gereksinim olduğu belirlenmiştir. 1997 yılında 12.103, 1998

yılında 21.620, 1999 yılında 26.745 ve 2000 yılında 13.234 derslik olmak üzere toplam 73.702 dersliğin yapımı tamamlanmış, 10.141 dersliğin yapımına da devam edilmektedir. Buna göre; son dört yılda 83.843 dersliğin tamamlanmış ya da tamamlanmak üzere iken 63.483 yeni dersliğin daha yapımı gerekmektedir.

Tablo 2.11. İlköğretimde 2000 Yılında Yapımı Tamamlanan Okul Ve Derslik Sayıları

İl Programı		Anaokulu Sayısı	İlköğretim Okulu Sayısı	YİBO Sayısı	PİO Sayısı	Toplam	İş-Ek Derslik Sayısı	Genel Toplam
Devlet	Okul	80	212	35	9	336	735	1071
	Derslik	409	2435	473	85	3402	5739	9141
Hayır sever kişi, kuruluş	Okul	-	85	-	-	85	67	152
	Derslik	-	1268	-	-	1268	748	2016
Devlet, hayırsever kişi	Okul	-	61	2	-	63	116	179
	Derslik	-	988	31	-	1019	1058	2077
Toplam	Okul	80	358	37	9	484	918	1402
	Derslik	409	4691	504	85	5689	7545	13234

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr./2001 Yılı Başında MEB-Eğitim Sisteminde Yenilikler Ve Gelişmeler 3.htm](http://www.meb.gov.tr./2001%20Yılı%20Başında%20MEB-Eğitim%20Sisteminde%20Yenilikler%20Ve%20Gelişmeler%203.htm)(05.04.2003)

2000 yılında devlet, hayırsever kişi ve kuruluşlar ile devlet ve hayırsever kişilerin işbirliği ile 80 anaokulu, 358 ilköğretim okulu, 37 YİBO ve 9 PİO olmak üzere 484 okul ve 918 okulda 7.545 ek dersliğin yapımı tamamlanarak toplam 13.234 derslik hizmete alınmıştır.

Tablo 2.12. İlköğretimde 2000Yılında Yapımı Tamamlanan Pansiyon, Spor Salonu, Lojman Ve Onarımlar

İl Programı	Pansiyon	Onarım	Spor Salonu	Lojman (Daire)	Toplam
Devlet	Kapasite	13156	-	-	13156
	Sayı	34	988	15	1606
Hayırsever kişi,kuruluş	Kapasite	-	-	-	-
	Sayı	-	-	2	2
Devlet Hayırsever kişi,kuruluş	Kapasite	144	-	-	144
	Sayı	1	8	3	12
Toplam	Kapasite	13300	-	-	13300
	Sayı	35	996	20	1620

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr./2001 Yılı Başında MEB-Eğitim Sisteminde Yenilikler Ve Gelişmeler 3.htm](http://www.meb.gov.tr./2001%20Yılı%20Başında%20MEB-Eğitim%20Sisteminde%20Yenilikler%20Ve%20Gelişmeler%203.htm)(05.04.2003)

2000 yılında devlet, hayırsever kişi ve kuruluşlar ile devlet ve hayırsever kişilerin işbirliği ile 13.300 kapasiteli 35 pansiyon, 996 onarım, 20 spor salonu ile 569 dairesel lojmanın yapımı tamamlanmıştır.

Tablo 2.13. İlköğretimde Yapımı Devam Eden Okul Ve Derslik Sayıları

			Ana okulu sayısı	İlköğretim okulu sayısı	YİBO Sayısı	PİO Sayısı	Toplam	İş-Ek derslik sayısı	Toplam	
İl programı	Devlet	Okul	12	54	39	5	110	38	148	
		Derslik	60	664	602	48	1374	406	1780	
	Hayırsever kişi, kuruluş	Okul	-	4	-	-	4	2	6	
		Derslik	-	51	-	-	51	16	67	
	Devlet, hayırsever kişi, kuruluş	Okul	-	5	2	-	7	7	14	
		Derslik	-	80	31	-	111	86	197	
	Merkez ihaleleri		Okul	-	248	-	-	248	-	248
			Derslik	-	7817	-	-	7817	-	7817
İMKB		Okul	-	15	-	-	15	-	15	
		Derslik	-	280	-	-	280	-	280	
Toplam		Okul	12	326	41	5	384	47	431	
		Derslik	60	8892	633	48	9633	508	10141	

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığı

Tablo 2.14. İlköğretimde Yapımı Devam Eden Pansiyon, Spor Salonu, Lojman Ve Onarımlar

			Pansiyon	Onarım	Spor Salonu	Lojman (Daire)	Toplam
İl Programı	Devlet	Kapasite	21512	-	-	-	21512
		Sayı	56	6	31	746	839
	Devlet, Hayır sever kişi	Kapasite	-	-	-	-	-
		Sayı	-	-	2	-	2
Merkez ihaleleri		Kapasite	360	-	-	-	360
		Sayı	1	-	272	-	273
İMKB		Kapasite	1500	-	-	-	1500
		Sayı	3	-	9	-	12
Toplam		Kapasite	23372	-	-	-	23372
		Sayı	60	6	314	746	1126

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm//3b21,\(03.09.2003\)](http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm//3b21,(03.09.2003)).

2.1.5. Norm Kadro Uygulaması

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen kadrolarının branşlar bazında okul ve kurumlar itibariyle dağılımına esas olacak kriterlerin belirlenmesi için bir yönetmelik hazırlamıştır. Bu yönetmelik Bakanlar Kurulu'nda görüşülerek 16.7.1999 tarihli ve 99/13184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde 10.8.1999 tarih ve 23782 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin uygulanmasına yönelik olarak esas alınacak ilkeler 3.11.1999 tarih ve 1999/90 sayılı genelge ile valiliklere gönderilmiştir. bunu takibinde uygulamadaki aksaklıkları gidermek için yine norm kadro ile ilgili bir çok genelge yayımlanmıştır.⁴²

Norm Kadro Yönetmeliği'nin amacının Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı "Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumundan ve diğer eğitim kurumlarının öğretmen sayılarının belli bir esasi ve usule göre belirlenmesini sağlamak" olduğu belirtilmiştir. Yine yönetmeliğin gerekçesi ve dayanağı bölümünde "ülke düzeyinde

⁴² <http://www.meb.gov.tr/Mevzuatlar/normkadrohepsi.htm> (12.01.2003).

insan gücü (öğretmen) kaynaklarının yerinde verimli kullanımını sağlayacak, eğitim yönetimi ve çalışmalarında niteliği çağdaş normlara" yükseltmek için hazırlandığı ifade edilmektedir. Daha doğrusu bu yönetmelik okullarda kadro fazlası öğretmenleri daha verimli bir şekilde istihdam etmek ve öğretmensiz okul bırakmamak amacıyla yönelik olarak hazırlanmıştır.

Norm kadro;Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlarda özelliklerine göre görev alacak yönetici, yönetici yardımcısı ve öğretmenlerin 4359 sayılı Kanunun koyduğu ilkelere uygun olarak, yapılan sayısal tespitidir. Takibinde;

Okul veya kurum bazında verilecek hizmetin haftalık saat, belirlenen sayıda öğrenciden oluşması gereken şube sayısı ya da hizmet sunulacak nüfus, çırak sayısı gibi ölçütlerin saptanması, sonra yapılan bu sayısal saptamaya paralel olarak Sayıştay vizeli kadronun tahsis edilmesi, görevlendirilecek personelin de tahsis edilen kadrolarla ilişkilendirilmesidir. Bakanlığa bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile diğer eğitim kurumlarının öğretmen ve yönetici norm kadro sayılarının belli bir esas ve usule göre belirlenmesini sağlamaktır. Norm kadrolar ise şu şekilde belirlenmektedir;

Müdür Norm Kadrosu

Madde 6- Kapsama dahil okul ve kurumların her biri için bir müdür norm kadrosu verilir. Ancak, özel eğitim kurumları hariç bünyesinde 6-8 inci sınıfları bulunmayan ilköğretim kurumlarından;

- a) Öğrenci sayısı 150'den az olanlara,
- b) Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılanlara, müdür norm kadrosu verilmez. Birden fazla okul ve kurumun aynı bünyede yer aldığı kurumlar için bir müdür norm kadrosu verilir.

Müdür Başyardımcısı Norm Kadrosu

Madde 7- Kapsama dahil okul ve kurumlardan;

- a) Yatılı veya pansiyonlu okullara,
- b) Öğrenci sayısı 500 ve daha fazla olan;
  - 1) Her türde ki Anadolu liselerine,
  - 2) Fen liselerine,
  - 3) Çok programlı liselere,
- c) 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu uygulaması çerçevesinde işletmelere beceri eğitimi için en az 100 öğrenci gönderen meslekî ve teknik öğretim okullarına,
- d) Bünyesinde ilköğretim okulu ve lisenin birlikte bulunduğu özel eğitim okullarına,
- e) Müdür yardımcısı sayısı üç ve daha fazla olan her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarına, bir müdür başyardımcısı norm kadrosu verilir. Birden fazla okul ve kurumun bir müdüre bağlı olarak örgütlendiği kurumlar için ise yukarıda belirtilen şartlarda sadece bir müdür başyardımcısı norm kadrosu verilir.

Müdür Yardımcısı Norm Kadrosu

Madde 8- Kapsama dahil okul ve kurumlardan;

- a) Anaokullarında;
Öğrenci sayısı;
  - 1) 100-201'e kadar 1,
  - 2) 201 ve daha fazla 2,
- b) İlköğretim okullarında;
Öğrenci sayısı;

- 1) 801'e kadar 1,
  - 2) 801-1501'e kadar 2,
  - 3) 1501 ve daha fazla 3,
- c) Orta öğretim okullarında;

Öğrenci-çırak sayısı;

- 1) 601'e kadar 1,
- 2) 601-1501'e kadar 2,
- 3) 1501-2001'e kadar 3,
- 4) 2001 ve daha fazla 4,

d) Özel eğitim okul ve kurumlarında (hastane ilköğretim okulları hariç);

Öğrenci sayısı;

- 1) 51'e kadar 1,
- 2) 51-126'ya kadar 2,
- 3) Sonra gelen her 100 öğrenci için 1,

e) Olgunlaşma enstitüleri, pratik kız sanat okulları ve çıraklık eğitim merkezlerinde (akşam sanat okulu statüsünde olanlar dahil);

Öğrenci-çırak sayısı;

- 1) 501'e kadar 1,
- 2) 501-1001'e kadar 2,
- 3) 1001 ve daha fazla 3,

f) Halk eğitim merkezlerinde (akşam sanat okulu statüsünde olanlar dahil);

Merkezin bulunduğu ilin (halk eğitim merkezi bulunan ilçeler hariç.) veya ilçenin toplam nüfusu;

- 1) 100.001'e kadar 1,
- 2) 100.001-300.001'e kadar 2,
- 3) 300.001 ve daha fazla olanlar 3,

g) Eğitim araçları ve donatım merkezlerinde (akşam sanat okulu statüsünde olanlar dahil);

Merkezin bulunduğu ilin (eğitim araçları ve donatım merkezi bulunan ilçeler hariç) veya ilçenin toplam nüfusu;

- 1) 500.001'e kadar 1,
- 2) 500.001 ve daha fazla olanlar 2,

h) Rehberlik ve araştırma merkezlerinde, her merkez için 1.

müdür yardımcısı norm kadrosu verilir.

Ayrıca, (h) bendinde sayılan kurumların dışındakilere aşağıdaki her özellik için bir müdür yardımcısı norm kadrosu daha verilir.

- 1) Yatılı veya pansiyonlu okullar.
- 2) Döner sermayeli okullar.
- 3) Tam gün tam yıl eğitim uygulaması yapılan okullar.

Ancak, bir kurumdaki müdür yardımcısı sayısı hiçbir şekilde 5'i geçemez.

Sınıf Öğretmeni Norm Kadrosu

Madde 10- a) İlköğretim okullarında, öğrenci sayısı 10'dan az 30'dan fazla olmamak koşuluyla her sınıf ve şube için bir,

b) Özel eğitim okul ve kurumları ile özel sınıflarda;

1) Görme, işitme ve ortopedik engelliler için açılan her sınıf veya şube için 1,

2) Zihinsel engelliler için her sınıf veya şube için 2,

3) İş eğitimi merkezleri ile meslekî eğitim merkezlerinde her grup için 1,

4) Otistik çocuklar için açılan kurum veya sınıflarda her iki öğrenci için 1,

5) Hastahane ilköğretim okulları için 2,

6) Üstün yetenekliler için açılan sınıflarda 1,

sınıf öğretmeni norm kadrosu verilir.

Genel Bilgi ve Meslek Dersleri Öğretmeni Norm Kadrosu

Madde 11- Örgün ve yaygın eğitim okul ve kurumlarından;

a) Köy statüsünde bulunan yerleşim merkezlerindeki ilköğretim okullarının 6, 7 ve 8 inci sınıflarındaki;

1) Şube sayısı 7'ye kadar olanlar için; genel bilgi dersleri kapsamına giren Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil ve İş Eğitimi branşlarının her birinden 1,

2) Şube sayısı 7 olanlar için; Türkçe branşından 2, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil, İş Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşlarının her birinden 1,

3) Şube sayısı 8 olanlar için; Türkçe, Matematik ve Yabancı Dil branşlarının her birinden 2, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, İş Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşlarının her birinden 1,

4) Şube sayısı 9 olanlar için; Türkçe, Matematik ve Yabancı Dil branşlarının her birinden 2, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, İş Eğitimi, Beden Eğitimi, Müzik, Resim İş, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi branşlarının her birinden 1, öğretmen norm kadrosu verilir.

b) Köy statüsünde bulunan yerleşim merkezlerindeki ilköğretim okullarından 6, 7 ve 8 inci sınıflarındaki şube sayısı 10 ve daha fazla olanlar ile diğer örgün ve yaygın eğitim kurumlarının (halk eğitim merkezleri hariç) genel bilgi ve meslek dersleri kapsamına giren,

1) Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil, İş Eğitimi, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Müzik branşlarından ders yükü 31 saate kadar olanlar için 1,

2) Bunların dışında kalan branşlarda ders yükü 8-30 saat olanlar için 1,

3) Ders yükü 31-42 olması halinde 2,

4) Ders yükünün 42'den fazla olması halinde her 21 saat için 1, öğretmen norm kadrosu verilir. Bu şekildeki hesaplama sonrasında artan ders yükünün en az 15 saat olması halinde ilave olarak 1 öğretmen norm kadrosu daha verilir.

Ancak, Anadolu ve fen lisesi statüsündeki okullar hariç, aynı yerleşim merkezinde bulunan okul ve kurumların branşlar itibariyle öğretmen norm kadrosunun belirlenmesinde; o yerleşim merkezindeki (birden fazla eğitim bölgesi oluşturulmuşsa her bir eğitim bölgesindeki) okul ve kurumların aynı branşlardaki haftalık ders yükü toplamı dikkate alınır. Belirlenen kadroların okul ve kurumlar itibariyle dağıtımı, toplama dahil edilen her bir okul veya kuruma o branştaki ders yükü en fazla olandan başlanılarak her 21 saate bir kadro olacak şekilde yapılır. Bu şekilde yapılacak dağıtımda artan norm kadro, bakiye ders yükü en fazla olan okul veya kuruma verilir. Eğitim bölgeleri oluşturulmamışsa, birden fazla merkez ilçesi bulunan illerdeki her bir ilçe ayrı yerleşim merkezi olarak değerlendirilir.

Yukarıda belirtildiği gibi norm kadro uygulaması, her ne kadar öğretmen kadrolarının verimli şekilde kullanılması ve bölgeler ile okullar arasında dengeli bir şekilde dağıtımının sağlanmasını amaçlamaktaysa da uygulamada beden eğitimi öğretmenleri için verimsiz bir durum meydana getirmiştir. Norm kadro uygulaması ile bir çok okul beden eğitimi öğretmeni kadrosunu kaybetmiştir. Özellikle de norm kadro uygulaması sonucu eğitim bölgeleri oluşturulması ve bu yapının sonucu olarak, aynı eğitim bölgesi içerisinde kalan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının birlikte ele alınması, okulların aynı branştan ayrı ayrı norm kadro sahibi olmalarına engel olmuştur. Neticede aynı eğitim bölgesinde kalan birden fazla eğitim kurumunun sadece bir beden eğitimi öğretmeni kadrosuyla yetinmesi zorunluluğu doğmuştur. Oysaki beden eğitimi dersi, kullanılan malzemenin niteliği ve diğer branş derslerinden farklı yönleri itibariyle fiziki yönden öğretmene daha fazla yük bindirmektedir. Ülkemizdeki her öğretim kurumu her Milli Bayram ve Tören için çeşitli görevler yüklenmektedir. Bu görevlerini yerine getirmek için Halkoyunları ekibi ve Bando ekipleri oluşturmakta ve bunlar için malzeme temin ederek, öğrenci hazırlamaktadır. Ayrıca her öğretim kurumu okul dışı sportif etkinlik olarak en az Kros ve Masa Tenisi branşlarında faaliyet göstermek zorundadır. Öğretim kurumlarının her yıl düzenli olarak yapmakla yükümlü oldukları bu faaliyetlerin yerine getirilmesinde hiç kuşkusuz beden eğitimi öğretmenin varlığı bir zorunluluk olmaktadır.

Beden Eğitimi dersinin çağdaş eğitim anlayışındaki inkar edilemez rolü de düşünüldüğünde her okulun bir müdürü olması gerektiği gibi en az bir tane de beden eğitimi öğretmeni kadrosu olması gerekmektedir. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin norm kadro tespiti, haftalık ders saatlerine göre değil Yöneticilerin norm kadro belirleme usulüne göre yapılması gerekmektedir.

Şimdiki uygulamaya göre okullarımızda norm kadro tahsis edilen beden eğitimi öğretmeni sayısı 15.015 olmaktadır. Şu anda ise 12.279 beden eğitimi öğretmeni okullarda görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin ise; 8.134'ü ilköğretim okullarında çalışmaktadır.⁴³

⁴³ http://www.obesid.meb.gov.tr/Okul_ici_beden_egitimi_spor_ve_izcilik_dairesi_baskanligi.4htm,(29.07.2003).

Ülkemizdeki İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarının sayısının 41.302 olduğu düşünüldüğünde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri sayısı yanında, bu kurumlar için ayrılan norm kadro sayısının da yetersiz olduğu oldukça açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 2.15. Günümüzde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Norm Kadro Durumları

Beden Eğitimi Öğretmenleri Norm Kadro Sayısı	15.015
Mevcut Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	12.279
İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	8.134
Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	4.145
Norm Kadro Fazlası Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	864
Beden Eğitimi Öğretmenleri Norm Kadro Açığı	3087
2003 Yılında Atanan Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	1700

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21,\(03.09.2003\)](http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21,(03.09.2003)).

Yukarıda tabloda görüldüğü gibi 15.015 Beden Eğitimi Öğretmeni Norm Kadrosu bulunmasına rağmen görev yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı 12.279 olmaktadır. Norm Kadro uygulamasına göre 2736 Beden Eğitimi Öğretmenine İhtiyaç olmasına rağmen Beden Eğitimi açığı 3087 olarak gözükmektedir. Bunun nedeni Beden Eğitimi öğretmenlerinin belli bölgelerde yığılmasından kaynaklanmaktadır. Bazı yerlerde olması gerekenden fazla öğretmen varken bazı yerlerde ise öğretmen ihtiyacı görülmektedir. 1998 yılında 9938 Beden Eğitimi Öğretmeninin 2892 sinin Üç büyük İlimizde görev yapması durumu ortaya koymaktadır. Bu durumda norm kadro uygulamasının asıl amacı olan dengesiz öğretmen dağılımının önlenmesi fikri özünde yararlı bir uygulama olmasına rağmen pratikte fazla bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BEDEN EĞİTİMİNİN
EĞİTİM İSTEMİNDEKİ YERİ

3.1.EĞİTİMİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORLA İLİŞKİSİ

İnsan davranışında bilgi, beceri, anlayış, ilgi ve diğer kişilik nitelikleri yönünden belli gelişimler sağlamak amacı ile yürütülen etkiler sistemi olan eğitim, geniş anlamda kişinin davranışlarına, ahlâk ve estetik ölçülerine, inanç ve yaşama anlayışına, sağlık uyumuna yardım eden bir süreç olarak görülmektedir.⁴⁴ Organize eğitim, bir taraftan bireyin toplumun değer normlarına uyum yapmasına hizmet ederken, diğer taraftan da, bireylerin arzu ve ideallerini, toplumun dinamizmini olumlu bir gelişmeye yöneltecek anlamda olumlu davranışlar halinde formüle eder. Beden eğitimi, genel eğitimin bir parçası olduğu gibi amaçları arasında da bir paralellik söz konusudur.

Çağdaş eğitim anlayışında eğitimin amaçlarının gerçekleşmesi bireyin zihinsel eğitimi yanında bedensel eğitimi ile mümkün olabilmektedir. Bedensel gelişim ile zihinsel ve sosyal gelişim arasında önemli bir bağ mevcuttur. Eğitim faaliyetlerinde bu bağların göz önünde tutulması gerekmektedir. Çocuğun bedensel sağlığı ve gelişimi için yapılan çalışmalar, aynı zamanda sosyal ve zihinsel yönden de çocuğa yapılan bir yatırımı meydana getirmektedir.

Eğitimde öğrenme, bir yönüyle direkt yaşantılar ve dolaylı tecrübeler yoluyla sağlanmaktadır. Yaşayarak öğrenme kolay ve kalıcı olmaktadır. Bu yönüyle beden eğitimi genel eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde ciddi bir rol üstlenmektedir.

3.2.BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN AMAÇLARI VE ÖNEMİ

Beden Eğitimi, "İnsanları hem ruhen, hem fikren ve bedenen olgunlaştıran, geliştiren, en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan jimnastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir ilimdir."⁴⁵

⁴⁴ Öner Özmen, **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**, Merve Matbaası Yayınları, Ankara, 1983,s.9.

⁴⁵ Mahmut Açak, Aziz Ilgın, Selçuk Erhan, **Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı**, Dünya Yayınevi, Malatya, 1997,s.1.

Diğer bir ifadeyle;"Bireyin, beden, ruhen ve fıkren gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarını hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tümüne denir."⁴⁶

İnsanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmak, beden eğitimi ve sporun temel amaçları arasında yer aldığı gibi, aynı zamanda sosyal ve ekonomik kalkınmanın da temel unsurları arasında yer almaktadır.⁴⁷ Beden Eğitimi ve spor, iradeyi güçlendirerek insanın kendi kendine güven kazanmasını sağlayarak şahsiyetin oluşmasını kolaylaştırdığı gibi ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli bir faktördür.

18 Ocak 1982 Gün ve 2104 sayılı Tebliğler Dergisinde Beden Eğitiminin Genel ve özel amaçları şöyle ifade edilmiştir:⁴⁸

Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları, Anayasa, Millî Eğitim Temel Kanunu ve Türk Millî Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu iyi ahlâklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı yaratıcı ve üretken, Millî kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır.

Özel amaçlar;

- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- Millî bayramları ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme.

⁴⁶ Yalçın, a.g.e.,s.1.

⁴⁷ Musa Çon, "Üst Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk ve orta Öğretim Kurumlarının Etkisi", Yüksek lisans Tezi, G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1995, s.6.

⁴⁸ T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi**, Ankara, 2000, s.152.

- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
- Dostça oynama ve yarışma kazananı takdir etme kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
- Tabiatı sevme, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
- Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
- Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme.
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
- İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Ritim ve müzik eşğinde hareketler yapabilme.
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.

Yapılan bir araştırmada öğrenci ve öğretmenlere göre beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları konusunda öğrencilerin "Dostça oynama ve yarışma, kazanımı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme" yi öğretmenlerin ise, "Beden Eğitimi ve Sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeye istekli olabilme" yi beden eğitimi dersinin öncelikli amacı olarak gördükleri tespit edilmiştir.⁴⁹

Beden Eğitimi dersi alan öğrencilerin beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyi hakkında yapılan diğeri bir araştırmada ise, "spor dalı ile ilgili yeteneği ortaya çıkarma" beklentisi %86.1, beklentinin gerçekleşme düzeyi ise %13,3 çıkmış "Belli bir branşta spor yapmaya yönlendirilme" beklentisi %86.7, beklentinin gerçekleşme düzeyi ise %14.5 çıkmıştır.⁵⁰

Öğrenciler büyük çoğunlukla yeteneklerinin keşfedilmesi ve yetenekli oldukları bir spor branşına yönlendirilmeyi beden eğitimi dersinden öncelikli beklentileri olarak ifade etmektedirler. Beden eğitimi dersinin bu amaçlarını gerçekleştirme açısından bir fırsat olduğunu düşünmektedirler.

3.3.BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİNİN NİTELİKLERİ VE GÖREVLERİ

Eğitim kurumlarında öğrencilerin spora yönlendirilmesinde hiç kuşkusuz en önemli unsur olan beden eğitimi öğretmenleri, aldıkları eğitimin gereği olarak çeşitli görevler üstlenirler. Bu görevleri başarıyla yerine getirmeleri beden eğitimi öğretmenlerinin bir takım farklı özelliklere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu özelliklere sahip beden eğitimi ve spor öğretmeni genel eğitimden beklenen kaliteyi de artırmaktadır.

⁴⁹ İbrahim Yıldırım, A.Azmi Yetim, "Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma", **Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi**, 1,3, Ankara, 1996, s.36-43.

⁵⁰ Yasemin Sunay, Hakan Sunay, "Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri Ve Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyi", **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 1,4, Ankara, 1996, s.53.

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri okullarında öğrencilerin en fazla ilgi duydukları, sevdikleri ve hoşlandıkları kişiler olmakla beraber, yine öğrencilerin hoşlandıkları araç ve gereçleri de yine bu öğretmenler kullanmaktadır. Gerekli özelliklere sahip, nitelikli bir beden eğitimi ve spor öğretmeni, bu durumu fırsat bilerek, öğrencilere yaklaşmayı, onlarla işbirliği içine girmeyi, kendine bağlamayı ve dolayısıyla öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bırakmayı sağlayarak öğrencilerin spora yönlendirilmesinde önemli rol anlayabilmektedir.

Yapılan araştırmalarda öğrencilere göre nitelikli bir beden eğitimi ve spor öğretmeninde bulunması gereken özelliklere şu şekilde tespit edilmiştir.⁵¹

- Kişilikli, anlayışlı, iyi huylu, hoş görülü, sevecen ve saygılı olmalı.
- Kültürlü ve bilgili olmalı
- Etkili iletişim kurabilmeli, sosyal olmalı.
- Öğretme becerisi ve konuşma yeteneği iyi olmalı.
- Planlı ve programlı olmalı, ders ortamını iyi düzenlemeli.
- Sportmen olmalı.
- Tarafsız ve adil olmalı.
- Disiplinli ve otoriter olmalı.
- Öğrencilerle birebir olarak ilgilenmeli.
- Dersini ve sporu sevdirmeli.
- Öğrenciyi yönlendirmeli ve teşvik etmeli, rehberlik yapmalı.

⁵¹ Zekai Pehlivan, "Nitelikli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme", **1.Spor Kongresi Bildirileri**, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul, Erzurum, 1998, s.7.

Hiç kuşkusuz öğrencilerin istedikleri niteliklere sahip bir beden eğitimi öğretmeni onların spora yönelmelerinde daha etkili olacaktır.

3.3.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri

Eğitim kurumlarında görev almakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki faaliyetleri başlıca dört ana bölümde toplanmıştır.⁵²

- Beden Eğitimi dersi ile ilgili hususlar(Ders uygulamaları).
- Spor Kolu çalışmaları(Okul içi ve okul dışı).
- İzcilik faaliyetleri(Okul içi ve okul dışı).
- Okul dışı faaliyetlerle ilgili diğer hususlar.

Beden Eğitimi Öğretmenleri, beden eğitimi dersinin genel ve özel amaçlarını gerçekleştirmek üzere, hazırlanan müfredat programı doğrultusunda yaptıkları yıllık planları derslerde uygularlar. Beden Eğitimi Dersinin genel ve özel amaçları yukarıda belirtilmiştir. Müfredat programları ise aşağıda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

3.3.1.1. Spor Kolu Çalışmaları ve Okullar Arası Müsabakalar

Ders dışı çalışmalar olarak devam ettirilen spor kolu çalışmalarında ise, spor kolu yönetmeliğine göre sınıflar, gruplar ve okullar arası çeşitli spor karşılaşmaları düzenlenir. Bu faaliyetlerde istenilen hedeflere ulaşmaya gayret edilir.

Eğitim kurumlarında beden eğitimi ders saatlerinin yetersizliği, sınıfların kalabalık ve bireysel farklılıkların fazla oluşu, öğretmenler tarafından gerektiği biçimde bir antrenman programı uygulamayı sınırlamaktadır. Bu nedenden dolayıdır ki ders dışı spor faaliyetleri önem kazanmaktadır.⁵³ Bu tür faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için

⁵² Yalçın, a.g.e.,s.114.

⁵³ T.C. M.E.B., 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Ankara, 1992, s.251.

beden eğitimi öğretmenlerine derslerin dışında haftalık 6 saatlik ders dışı etkinlikler(Egzersiz) ücreti ödenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığının hazırlamış olduğu; "İlköğretim okulları, ortaokullar-Lise ve dengi okullarda Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders içi ve Ders dışı Çalışmaları Talimatı" nın 193. Sayfasında, "öğrencilerin, yalnız ders içi çalışmalarda beden eğitimi ve sporun amaçlarına uygun derecede eğitilmeleri mümkün değildir. Bu bakımdan okullarda ders dışı faaliyetlere büyük önem ve ağırlık verilmeli, bu faaliyetler dersin devamı ve bölünmez parçası olarak düşünülmesi ve değerlendirilmelidir." Şeklinde ifade edilerek ders dışı çalışmaların önemi vurgulanmıştır.

1981 yılı 17509 sayılı Resmi Gazete ve 2099 sayılı Tebliğler Dergisinde yer alan; Okul Spor Kolları Yönetmeliği'ne göre yürütülecek ders dışı sportif faaliyetler çerçevesinde aşağıda yer alan ilkeler önem taşımaktadır.

- Ders dışı sportif etkinlikler, demokratik eğitim ve demokratik davranışları kazandırma açısından önem taşımaktadır. Toplanma, sorunları tartışma, kararlar alma görev ve işbölümü anlayışı içinde uygulamalar yapma ve sonuçta yapılanların bir değerlendirmeden geçirilmesi: öğrencilerin demokratik davranış kazanmaları açısından önemli fırsatlardır.

- Ders dışı sportif etkinlikler yoluyla öğrencinin gizli kalmış bedensel yetenekleri ortaya çıkartılabilir. Bazı öğrencilerin gelecekte başarılı birer sporcu olmalarında bu yaklaşım önem taşıyacaktır.

Yetenek araştırması ve yönlendirilmesi hususunda beden eğitimi öğretmeni için en uygun zemini okullar arası spor müsabakaları oluşturmaktadır. Her yıl çeşitli branşlarda düzenlenen bu okullar arası spor müsabakalarında milyonlarca gencimiz yarışma fırsatı bularak yeteneklerini sergilemek imkanını elde etmektedirler.

2000-2001 öğretim yılında okul içi, yerel, grup, yarı final ve Türkiye birinciliği yarışmalarına; küçükler, yıldızlar ve gençler kategorilerinde kız-erkek toplam 4 milyon öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Okul sporlarında küçükler, yıldızlar ve gençler kategorilerinde; atletizm, badminton, basketbol, boks, jimnastik, eskrim, futbol,

güreş, judo, karate, kayak, kros, masa tenisi, satranç, voleybol, teakwondo, yüzme branşlarında özelliklerine göre kız-erkek, bireysel ve takım yarışmaları yapılmıştır. Bu yarışmalarda 94 grup, 45 yarı final, 38 Türkiye birinciliği kazanılmıştır. İşitme engelli okullar spor oyunları, yıldızlar ve gençler kategorilerinde 5 ayrı branşta; puanlı atletizm, futbol, basketbol, masa tenisi, voleybol sporları MEB tarafından düzenlenmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2002-2003 Öğretim yılı için hazırlamış olduğu İlköğretim Kurumları, Ortaöğretim Kurumları Spor Yarışmaları Programı kitapçığının Genel Açıklamalar Bölümü 20. Maddesinde; "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının (YİBO) okullar arası mahalli (İl içi) yarışmalara mutlaka katılmaları için İl ve ilçe Lig Heyetlerince gerekli tedbirler alınacaktır." Hükmü yer almaktadır.

Tablo 3.1. 2003 Yılında Düzenlenen Okullar Arası Spor Müsabakaları Branşları

Atletizm	Badminton	Basketbol	Boks
Jimnastik	Eskrim	Futbol	Hentbol
Judo	Karate	Kayak	Kros
Masa Tenisi	Satranç	Teakwondo	Voleybol
Yüzme	Güreş	İşitme Engelli Okullar Spor oyunları	

Kaynak :http://meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_dosyalar\7.html(18.03.2003)

Tablo 3.2. Okullar Arası Spor Müsabakalarına Katılan Öğrenci Sayıları

Yıllar	Öğrenci Sayısı
2000	3.050.000.
2001	3.400.000.
2002	3.750.000.
2003	4.000.000.
Toplam	14.200.000.

Kaynak: http://meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_dosyalar\7.html(18.03.2003)

Tablo 3.3. 2001-2002 Öğretim Yılı Türkiye Birinciliği İstatistik Bilgileri

Branşlar	Sporcu Öğrenci								Genel Toplam
	Küçük		Yıldız		Genç		Toplam		
	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	Kız	Erk.	
Atletizm	92	98	135	105	209	195	436	398	834
Badminton	76	80	124	122	115	135	315	337	652
Basketbol	92	94	89	91	85	89	266	274	540
Boks	0	0	0	0	0	148	0	148	148
Jimnastik	159	79	51	36	31	25	241	140	381
Eskrim	0	0	62	65	71	73	133	138	271
Futbol	0	99	0	144	0	144	0	387	387
Güreş	0	212	0	217	0	175	0	604	604
Hentbol	99	106	102	100	106	109	307	315	622
Judo	0	0	214	224	205	238	419	462	881
Karate	26	35	76	98	90	140	192	273	465
Kayak	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kros	44	47	53	53	53	50	150	150	300
MasaTenisi	222	237	256	279	212	274	690	790	1480
Satranç		76		81		96		253	253
Taekwondo	0	0	189	205	203	259	392	464	856
Voleybol	94	89	83	79	92	87	269	255	524
Yüzme	119	106	117	161	90	114	326	381	707
Toplam	1023	1358	1551	2060	1562	2351	4136	5769	9905
İşt.eng.Ok.									
Atletizm	0	0	42	59	10	37	52	96	148
Basketbol	0	0	30	48	0	58	30	106	136
Futbol	0	0	0	54	0	108	54	108	162
MasaTenisi	0	0	15	12	6	12	21	24	45
Voleybol	0	0	78	77	0	30	78	107	185
Toplam	0	0	165	250	16	245	235	441	676

Kaynak: [http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21.\(03.09.2003\)](http://www.meb.gov.tr/stats/Apk2002/3_2.htm#3b21.(03.09.2003)).

Beden eğitimi öğretmenin okul dışı faaliyetlerle ilgili diğer görevlerinin içine ise, okul dışındaki gençlerin ve yetişkinlerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin yapıldığı müesseselere ilgi göstermesi, okuldaki sporcu ruhunun ve karakterinin dışı da taşarak çevreye etkili olması için çalışması girmektedir.

3.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Genel Sorunlar

Beden eğitimi öğretmeni, öğretmenlik vasfını her şeyin üstünde tutmak suretiyle bilgi, ihtisas ve kabiliyetlerinden okul dışı gençlerini de faydalandırma yoluna giderek onları muhtemel bir takım zararlı tesirlerden korur ve kabiliyetlerinin gelişmesinde rol oynar. Beden eğitimi öğretmenleri kendilerine yüklenen bu görevleri yerine getirirken hiç kuşkusuz bazı sorunlarla karşılaşmaktadır.

Okullarda beden eğitimi dersleri uygulamalı boyutunun olması, ders yapılacak ortamın saha, salon, okul bahçesi gibi bilinen sınıf ortamlarından farklılık arz etmesi, ders için gerekli malzemenin diğer derslerden çok farklı olması sebeplerinden dolayı farklı bir çalışma ortamı gerektirmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri ders süresince fiziksel olarak diğer öğretmenlere göre daha çok yorulmaktadırlar. Okullarda aldıkları okul takımı çalıştırma, tören ve kutlamalarla ilgili organizasyon aktiviteleri gibi görev ve sorumluluklar yönünden de farklılıklar söz konusu olmaktadır.

Yetenek seçimi açısından ele alındığında Türkiye'de beden eğitimi derslerinin istenilen amaçlara ulaşmaktan çok uzak olduğunu söylenebilir. Bu durumla ilgili olarak beden eğitimi derslerinin ilköğretimde haftada 2 saat gibi yetersiz bir süre olması, buna karşı ders içeriklerinin çok fazla olması, tesis ve malzeme yetersizliği, ders dışı faaliyetlerinin iyi organize edilememesi, maddi yetersizlikler, öğrencilerin sportif müsabakalara birden fazla branşta katılamaması, okullarda beden eğitimi öğretmeni yetersizliği, yönetici ve diğer öğretmenlerin beden eğitimi dersine olan bakış açısı, velilerin sportif faaliyetlerin öğrencinin diğer derslerine olumsuz etki yapacağı düşüncesi, ilköğretim ilk kademesinde beden eğitimi derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesi gibi bir çok neden etkili olmaktadır.

Ders Süresi ile ilgili sorunlar:

Beden eğitimi derslerinin genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak çocuğun tüm kişiliğinin eğitiminde etkili rol oynadığı göz önüne alındığında eğitim içerisinde beden eğitimi dersine ayrılan sürenin artırılmasının da bir zorunluluk olduğu görülmektedir.

Haftalık 2 saatlik bir beden eğitimi dersinin öğrencilerin sportif aktivitelere katılmalarını teşvik etme, sportif faaliyetleri hayatlarının bir parçası haline getirme, yetenekli olanların tespit edilmesi ve doğru şekilde yönlendirilmesi hususunda hiçe yeterli olmayacağı ortadadır.

Beden eğitimi dersinin çocukların fiziksel olduğu kadar zihinsel ve ruhsal gelişimlerine olan olumlu etkisini çok iyi tespit etmiş olan gelişmiş ülkelere bakıldığında bu derslerin aynı kurumlarda haftada 4 saat ten az olmadığı görülmektedir. Bazı ülkelerde ise 6 hatta 8 saat olduğu da görülmektedir.

Ders süresi açısından haftada 2 saatlik bir beden eğitimi dersi çocukların yeteneklerinin keşfedilmesi, bu yeteneklerin eğitilmesi ve yönlendirilmesi hususunda yetersiz kalmaktadır. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu yönde yapacakları faaliyetleri sınırlamakta sportif başarıya olumsuz etki yapmaktadır.

Ders Yüğü ile ilgili sorunlar:

Beden eğitimi öğretmenlerinin istenilen amaçlara ulaşmasında bir diğer engeli de öğretmenlerin kalabalık sınıflarda ders işleme ve haftalık ders içi ve dışı yüklerinin yüksek olması oluşturmaktadır.

Yapılan bir araştırmada Türkiye'de ortalama olarak beden eğitimi öğretmenlerinin haftalık ders içi yüklerinin 22 saat ve ders dışı yüklerinin de 9 saat olduğu belirtilmektedir.⁵⁴

Diğer branş dersleri öğretmenlerinin ders yükleriyle karşılaştırıldıklarında, beden eğitimi öğretmenlerinin ders yüklerinin diğer alan öğretmenlerinininkine eşit ya da daha yüksek olduğu görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerde fiziksel yorgunluğunun da olduğu düşünüldüğünde 22 saatlik ders yükünün çok fazla olduğu görülmektedir ki bu da okullarda beden eğitimi öğretmeni eksikliğinin sonucu olmaktadır. Ders içi yükünün fazlalığı ve kalabalık sınıflar, beden eğitimi öğretmenleri tarafından bu dersin etkinliğini azaltan sebeplerden biri olarak gösterilmektedir.

⁵⁴ Şeref Çiçek, S.Kirazcı, S.,Koçak, "Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeni Profili", **Spor Bilimleri Dergisi**, 9,3, Ankara, 1998, s.32.

Diğer Sorunlar;

Okullar arası spor müsabakalarına öğrenciler yönetmelik gereği yalnızca bir branştan katılabilmektedir. Bunun tek istisnası Satranç ve Atletizm branşları olmaktadır. Bu branşlarda faaliyet gösteren öğrenciler bir farklı branşta daha faaliyet gösterebilmektedir.⁵⁵

Öğrenci sayısının az olduğu okullarda bu durum beden eğitimi öğretmenlerine sorun oluşturmaktadır. Spor branşının yaygınlaştırılabilmesi için yetenekli öğrencilerin önemi büyüktür. O branşta yetenekli öğrencinin faaliyet göstermemesi branşın yaygınlaştırılmasında olumsuz etki yapmaktadır. Yetenekli öğrencilerin birden çok branşta faaliyete katılarak diğer öğrencilerin bu branşlara, ilgilerinin artırılması ve yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Öğretmenler için öğrencileri spora yönlendirmede bir diğer sorun da öğretmen, idareci ve velilerin spora ve beden eğitimi dersine olan bakış açıları olmaktadır. Diğer branş öğretmenleri genelde beden eğitimi derslerini fazla ciddiye almamakta ve bu dersin yapılmamasının öğrenci için büyük bir kayıp oluşturmayacağına inanmaktadır. Okul idarecileri de beden eğitimi dersi ve sportif faaliyetlere, kendilerine her zaman ek bir maddi yük getirmelerinden dolayı olumsuz yaklaşmaktadırlar.

Veliler ise, beden eğitimi dersi ve okul içi ve dışı sportif faaliyetlerin çocuklarının diğer derslerine olumsuz etki yapacağını düşünmelerinden dolayı öğrencilerin sportif faaliyetlere katılmalarına olumsuz yaklaşmaktadır.

Öğrencilerin spora yönlendirilmelerinde beden eğitimi öğretmenleri için bir diğer sorun ise, bir çok branşta çocuğun spora başlama yaşını içeren dönem olan İlköğretimin birinci kademesinde beden eğitimi derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesi olmaktadır. Çocukların spora olan yeteneklerinin belirlenerek temel eğitimin verileceği bu dönemde öğrencilerin beden eğitimi dersine sınıf öğretmenleri değil beden eğitimi

⁵⁵ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "2002-2003 Öğretim Yılı İlköğretim Kurumları Ortaöğretim Kurumları Spor Yarışmaları Programı", Ankara, 2002, s.20.

öğretmenleri girmeli ve çocuğun spora başlama ve tüm gelişim dönemlerinde en etkili unsur olmalıdır.

3.3.2.1. Tesis Ve Malzeme Yetersizliği İle İlgili Sorunlar

Hiç şüphesiz ki spor dediğimiz zaman aklımıza gelen en önemli sorun tesis ve malzeme yetersizliği olmaktadır. Ülkemizde sporla ilgili hiçbir kişi ve kurum yok ki tesis ve malzeme konusunda sıkıntı içersinde olmasın.

Ülkemizdeki öğretim kurumları da diğer sporla ilgili kuruluşlar gibi tesis ve malzeme konusunda büyük yetersizlikler içersindedir. Okullarda beden eğitimi derslerinin amaçlarına ulaşabilmesi için bu derslerde kullanılacak tesis ve malzemenin öğretimi gerçekleştirecek sayıda ve nitelikte olması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili gereksinimlerin karşılanması ve spor salonlarının sayısının artırılması, bu dersin kötü hava koşullarında salonda, daha güvenli ve sakatlanma riskinin az olduğu zeminlerde yapılmasını sağlayacaktır. Böylelikle öğretmenler ders programlarında yer alan her konuyu öğretme imkanına da kavuşacaklardır.

Tesis ve malzeme konusunda okullarda ihtiyaçların karşılanması, beden eğitimi öğretmenlerine öğrencileri spora yönlendirme, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarma, eğitme, yönlendirme ve sportif başarının elde edilmesinde de büyük imkanlar sağlayacaktır.

Yapılan bir araştırmada okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenleri, okullarının spor tesisi açısından %75, malzeme yönünden de %50 oranında yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.⁵⁶ Yapılan diğer çalışmalarda bu durumu desteklemektedir.

Türkiye Genelinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm okullarda saha, tesis ve malzeme durumu aşağıda tablolştırılmıştır.

---

⁵⁶ Çiçek, a.g.e.,s.40.

Tablo 3.4. Türkiye Genelinde Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Spor Tesisleri Değerlendirme Formu

İl Sayısı	81
İlçe Sayısı	862
Toplam Okul Sayısı	37798
Toplam Kapalı Spor Salon Sayısı	1408
Salon ölçüleri 20*40 M Olan Kapalı Spor Salon Sayısı	157
Salon ölçüleri 20*40 M den küçük Kapalı Spor Salon Sayısı	1231
Skorboardı Çalışır Durumda olan Kapalı Spor Salon Sayısı	144
Seyirci Kapasitesi	
100-500 Kişi olan Salon Sayısı	472 adet
500-1000 Kişi olan Salon Sayısı	7 adet
1000-5000 Kişi Olan Salon Sayısı	2 adet
Aydınlatma Sistemi olan Salon Sayısı	818
Yüzme Havuzu Sayısı	12adet Açık, 1adet Kapalı
Futbol Sahaları	Toplam 3029
Çim Saha Sayısı 70 adet, Halı Saha Sayısı 2 adet	Nizami Ölçülerde 472 ad.
Basketbol Sahaları	7213 adet
	Niz.Ölçülerde 2459 adet
Voleybol Sahaları	7460 adet
	Niz.Ölçülerde 3951 adet
Hentbol Sahaları	1188 adet
	Niz.Ölçülerde 437 adet
Atletizm Sahaları	132 adet
Parkur uzunluğu 400 m	13 adet
Parkur uzunluğu 400 m den küçük	83 adet
Parkur uzunluğu 400 m den büyük	36 adet
Masa Tenisi Masası Sayısı	9883 adet
Satranç Takımı Sayısı	13966 adet
Güreşe Minderi Sayısı	3638 adet
Eskrim Malzeme Sayısı	1 adet Maske, 21 flöre, 5 adet elbise
Tekwando Malzeme Sayısı	8 adet safe kart, 6adet raket, 1 adet kask, 17takım
Badminton Malzeme Sayısı	File229,raket2377,dikme22, file8,ag3,top1015
Atletizm Malzemeleri Sayısı	Gülle2363,disk961,cirit 194, çekic 46, engel 59
Judo Malzemeleri Sayısı	Minder 81, takım 50
Karate Malzemeleri Sayısı	Ellik 5, pencipel 14, elbise 10, kask 5, yelek 2.

Kaynak: http://meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_dosyalar\7.html(18.03.2003)

Yukarıda da görüldüğü gibi 37 bin civarındaki okulumuzdan yalnızca 1408 tanesinde kapalı spor salonu, 3029'unda Futbol sahası, 7213'ünde Basketbol Sahası, 7460'ında Voleybol sahası ve 1180'inde hentbol sahası bulunmaktadır. Atletizm pisti ise yalnızca 132 okulumuzda bulunmaktadır.

Masa Tenisi ve Kros tan bütün okulların Okullar arası müsabakalara katılma zorunluluğu bulunmasına rağmen Okullarımızda yalnızca 9883 Masa Tenisi Masası bulunmaktadır

3.4. OKUL İÇİ BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE İZCİLİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI

03.11.1989 gün ve 20331 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Örgün ve Yaygın eğitim Kurumlarındaki Beden Eğitimi, Spor ve İzicilik Faaliyetleri ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütmek amacıyla kurulmuş olan daire başkanlığının amacı; Türk Gençliğinin Atatürk ilkeleri, Anayasa ve Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda, beden, fikren ve ruhen sağlıklı, vatan ve milletini seven, dürüst, mutlu kişiler olarak yetişmelerini, okul içi ve okul dışı serbest zamanlarını sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirerek, yapıcı ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak, Türk toplumunun aradığı ve özlediği bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmaktır.⁵⁷

Görevleri ise şunlardır:

- Her derecedeki İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları arasında spor yarışmalarını ilke çapında düzenlemek.
- Okul içi ve okullar arası beden eğitimi, spor ve izcilik hizmet ve faaliyetlerinin esaslarını tespit ederek yürütmek, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki gelişmeleri için kurs, seminer, sempozyum ve benzeri eğitim faaliyetlerini düzenlemek.
- İlköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve varolanların mesleki gelişmeleri için gerekli tedbirleri almak.
- Öğretim kurumlarında, gençlik ve izcilik kamp tesislerinde ihtiyaç duyulan beden eğitimi, spor ve diğer malzemelerin yaptırılmasını ve dağıtılmasını sağlamak.
- Okullar arası yurt dışı spor faaliyetlerinde koordinatörlük görevini yapmak.

⁵⁷ http://meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_dosyalar/7.html(18.03.2003).

- Öğrenciler için izcilik ve benzeri tesislerin yapılmasını, halen mevcut olanların geliştirilmesi ve işletilmesini sağlamak.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki izcilik faaliyetlerini yürütmek geliştirilmesi için her türlü tedbirleri almak, izcilik kamplarını açmak.
- Kültürümüzün birer ögesi olan halk oyunları ve halk müziğimizin yayılıp yaygınlaştırılması amacıyla; örgün ve yaygın eğitim kurumlarında halk oyunları ve halk müziği yarışmaları düzenlemek.
- İzcilik, spor, sosyal ve kültürel faaliyetlerde görev alacak lider, hakem, jüri üyesi ve benzeri uzman kişilerin yetiştirilmesi için kurslar, seminerler düzenlemek.
- Çocuk çevre kulüplerinin oluşmasını sağlamak, çevre izciliği ile ilgili faaliyetleri yürütmek, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak ve çevre izcileri için kamplar düzenlemek.

3.5. İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR MÜFREDATI

Talim ve Terbiye kurulunun 21.9.1957 tarih ve 215; 1.7.1968 tarih ve 171 sayılı kararıyla kabul edilen lise ve ilkokul beden eğitimi programları yürürlükten kaldırılarak Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığının 9.12.1987 tarih ve 57 sayılı kararı ile İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar "Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları" yürürlüğe girmiştir.⁵⁸

Müfredat programı, henüz çocukluk ve gençlik devresinde olan çeşitli bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar kazanma çağını yaşayan her kademedeki okul öğrencilerinin, çağımızın modern eğitim anlayışına uygun bir şekilde, kendi kapasitesi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmelerinde Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri açısından önem taşımaktadır.

⁵⁸ MEB, İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Prog., İstanbul, 1988, s.32.

3.5.1. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Dersi Müfredatı

İlköğretim programı 1.ve 2.kademe(İlkokul-Ortaokul) öğrencilerini kapsamaktadır. Birinci kademe ise yine 2 aşamaya ayrılmaktadır. İlk üç sınıf birinci aşamayı, 4 ve 5.sınıflar ise ikinci aşamayı oluşturmaktadır.

İlk öğretimin İlk beş sınıfını oluşturan 1. Kademesinde Beden Eğitimi dersi sınıf öğretmenleri tarafından uygulanırken, orta okul kısmı olan 6,7 ve 8. Sınıflarında dersler Beden Eğitimi Öğretmenleri tarafından uygulanmaktadır.

İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi haftada 2 saat olarak uygulanmaktadır.

3.5.1.1.İlkokullarda Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Müfredatı

Birinci kademe dediğimiz ilk okulun ilk 3 sınıfında, yuvarlanma, dayanmalı aşmalar, kaldırma, tırmanma, asılma ve sallanmalar ve denge konularında kendine güven, kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliği gibi temel özelliklerle ilgili konulara yer verilerek; atlama, atma, sekme ve sıçrama, çeşitli dizilme ve sıralanabilme, yürüme, dayanıklılık, koordinasyon, çabukluk, kas kuvveti, esneklik ve eklem hareketliliği gibi değişik özelliklerinin geliştirilmesine yönelik amaçlar hedeflenmiştir.

Topla ilgili olarak da; top alıştırmaları ile ilgili temel beceri ve koordinasyon geliştirebilme konuları yer almıştır.

4.ve 5.sınıflarda ise; 55'er amaç tespit edilmiş ve bu amaçlar gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Koşular, atlamalar, atmalar, düzen alıştırmaları, serbest hareketler, araçlı hareketler ve halk oyunları ile ilgili koordinasyonu; dayanıklılığı, Sürat ve çabukluğu, esnekliği ve eklem hareketliliğini geliştirme başlıca amaçlar olmuştur.

Basketbol, voleybol, hentbol ve futbol ile ilgili temel beceriler edinme, hazırlayıcı oyunlar oynayabilme, işbirliği yapma,lidere uyabilme ve dostça oynama, yenilgiyi kabullenebilme gibi amaçlar da bu dönemde gerçekleştirilmesi istenen amaçlar olmaktadır.

Beden eğitimi ve sporla ilgili sözleri açıklayabilme, spor alanlarını ve araçlarını tanıyabilme, araçları doğru kullanma, spor kıyafetlerini iyi kullanabilme, sağlığını koruyabilme, beden eğitimi, spor ve sağlık bilgilerinde kazalara karşı gerekli tedbirleri alabilme gibi konularda 2.aşamada gerçekleştirilen müfredat programlarında yer almaktadır.

3.5.1.2.Orta Okullarda Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Müfredatı

1987-1988 yılından itibaren uygulanmak üzere kabul edilen müfredat programının ortaokullardaki konuları özet olarak şöyledir:⁵⁹

- Birinci sınıfta spor alanları ve ders araçları bilgisi, araçları doğru kullanma, koruyabilme, kazalara karşı gerekli tedbirleri alabilmenin yanında her üç sınıfta ortak olmak üzere temel jimnastik duruşları ve düzen alıştırmaları ile ilgili konular.
- Koşular, atlamalar ve atmalar ile ilgili yarışma ve oyun kuralları bilgisi, temel beceriler, koordinasyon, sürat ve çabukluk, dayanıklılık ve bunlarla ilgili kuvveti geliştirebilme konuları.
- Serbest jimnastikte iyi duruş alışkanlıkları, koordinasyon ve kas kuvvetine yönelik konular ile ritim ve müzik eşliğinde serbest jimnastik hareketlerini yapabilme.
- Aletli jimnastikte temel beceriler, jimnastikle ilgili koordinasyon, jimnastikte kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme konuları.
- Basketbol, voleybol, hentbol, futbol ve güreş gibi oyunlarla ilgili yarışma ve kural bilgisi, temel beceriler, koordinasyon, oynamaya istekli olabilme, dostça oynama, kazanma ve kaybetmeyi kabullenmeye yönelik ders konuları.
- Ayrıca halk oyunları ile ilgili temel beceri edinebilme, koordinasyonu geliştirebilme, oyunları tanıma ve oynamaya istekli olabilme gibi konular da ortaokul müfredat programında yer almaktadır.

⁵⁹ Çon, a.g.e.,s.14.

3.6. YETENEK SEÇİMİNDE İLK VE ORTA DERECELİ ÖĞRETİM KURUMLARININ ÖNEMİ

Çok yakın zamanı kadar spor bir "Boş zamanları değerlendirme ve fiziki gelişme aracı" yarışma ise "Yerel bir eğlence aracı" olarak görülmüştür.⁶⁰ Bugün ise, büyük bir üretim- tüketim alanı ve uluslararası etkinliği ile büyük bir propaganda konusu olmuştur.

Artık sporun sporeu üzerindeki etkilerinin nitelik ve nicelikleri, hem de başarılı olmak için gerekli olan, sporeu özellikleri değişmiştir. Sporda beklenen amaçlar farklılaşmıştır. Tüm bu amaçlara ulaşmada gerekli olan büyük başarılar elde etme işi ise yüksek performans kavramını gündemin baş köşesine oturtmuştur.

Yüksek performansa ulaşmada en önemli unsur ise elit sporeular yetiştirmek olmaktadır. Başarılı ve elit sporeular yetiştirmek için gerekli olan ölçütlerin en önemlileri ise, bireyde spora karşı ilgi uyandırılması, spora uygun yaşta başlanması, kişisel özellikler ve çalışmaların sürekliliği olmaktadır. Belirlenen Uluslar arası kriterlere göre Federasyonların spora başlama yaşları 6 ile 10 yaşları arasında değişiklik göstermektedir.

Diğer yandan yeteneklerin geliştirilmesi fiziki gelişim süreci ve öğretim etkinlikleri ile de yakından ilgili olmaktadır.

Tüm bu etkiler nedeni ile elit sporeu yetiştirmede çocukların eğitim-öğretim süreci içerisinde buldukları ilk ve orta öğretim kurumları büyük önem taşımaktadır. İlk ve Orta Öğretim Kurumlarının yapısı, sahip oldukları fiziki imkanları, buralarda görevli öğretmen nitelik ve nicelikleri, ders müfredatları, Okul spor yarışmaları ve ders dışı etkinlikler gibi benzeri özellikler bu kurumların elit sporeu yetiştirmedeki rolünü etkileyen unsurlar olmaktadır.

⁶⁰ A.Bahri Verskala, **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi**, Ankara, 1992, s.225.

Uluslar arası alanda başarıya ulaşmış ülkeler spor alanında yetenekli gençlerin aranması ve yetiştirilmesi konusunu sistematik bir şekilde ele almışlar ve çalışmalarını okullar düzeyinde başlatarak kulüpler düzeyinde devam ettirmişlerdir.⁶¹

Elit sporcu yetiştirmek ve spor kulüplerine kaynak akımını sağlamak amacıyla yetenek seçimi ve bunların geliştirilmesi konusunda okullara ve beden eğitimi öğretmenlerine ülke sporunun gelişmesi açısından büyük görevler düşmektedir.⁶²

3.6.1. Elit Sporcuların Spora yönelmelerinde Öğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma

Elit sporcuların spora yönelmelerinde ilk ve orta öğretim kurumlarının etkilerini belirlemek, fertlerin spora katılımlarının artırılması yönünde ilgililere teklif sunmak ve böylece ülkedeki aktif sporcu potansiyelini anlamlı bir şekilde yükseltmek amacıyla Samsun ilinde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün kayıtlı ve faal lisansiyer 300 sporcusu üzerinde yapılan bir araştırmada aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 3.5. Sporcuların Spora Başladıklarında Hangi Yaş ve Sınıfta Olduklarını Gösteren Dağılım

Okul	Sınıf	Yaş	n	%	Top n	lam %
İlkokul	1	7	7	2.33		
	2	8	8	2.67		
	3	9	26	8.67	109	36.33
	4	10	42	14		
	5	11	26	8.67		
Ortaokul	1	12	52	17.33		
	2	13	32	10.67	131	43.67
	3	14	46	15.33		
Lise	1	15	36	12		
	2	16	19	6.33	60	20.0
	3	17	6	2		
TOPLAM			300	100		

Kaynak: Musa Çon, Azmi Yetim, S. Ahmet Ağaoğlu, M. Yalçın Taşmektepligil, *Bed. Eğt. Spor Bil. Derg.* II (1997).

⁶¹ Çon, a.g.e., s.24.

⁶² Zekai Pehlivan, *Ders Dışı Spor Faaliyetlerinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeri ve Önemi*, Ankara, 1992, s.251.

Tabloda görüldüğü gibi araştırma yapılan sporcuların %80'i İlköğretim Okulunda iken spora başlamaktadır. Ortaöğretim de spora başlama oranı ise %20 olmaktadır. İlköğretimde spora başlayanların %43.67 ise Ortaokul döneminde spora başlamaktadır.

Araştırmada Sporculara Spora yönelmelerinde etkili olan unsurlarda sorulmuş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilerin Spora Yönelmesinde Etkili olan Unsurlar

SEÇİLMİŞ UNSURLAR	n	%
Beden Eğitimi Öğretmeni	131	14.07
Beden Eğitimi Dersi	60	6.44
Okulun Spor Alanındaki Faaliyetleri	131	14.07
Arkadaş Çevresi	189	20.30
Aile	149	16
Kitle iletişim araçları	94	10.10
Spor Kulübü	143	15.36
Diğer	34	3.66
TOPLAM	931	100

Kaynak: Musa Çon, Azmi Yetim, S.Ahmet Ağaoğlu, M.Yalçın Taşmektepligil, *Bed.Eğt.Spor Bil.Der.* II (1997), 1:41-53

Sporcular spora başlama nedenleri olarak %20.30 oranında arkadaş çevresini ifade etmişlerdir. Okulun Spor Alanındaki faaliyetler ise %14.07 oranında olmuştur.

Beden Eğitimi Öğretmeni, Beden Eğitimi Dersi ve Okulun Spor alanındaki faaliyetleri Öğretim Kurumlarının parçası olarak değerlendirildiğinde sporcuların spora başlama nedenleri arasındaki oranı %34.58 olmaktadır.

Öğrencilerin spora başlamalarında ders dışı sportif faaliyetlerin rolü konusundaki neticeler ise şu şekildedir.

Tablo 3.7. Öğrencilerin Spora Başladıkları Okulda Ders Dışı Sportif Faaliyetlerin Yapılıp Yapılmadığını Gösteren Dağılım.

	n	%
Evet	236	83.99
Hayır	45	16.1
Toplam	281	100

Kaynak: Musa Çon, **Üst Düzeyde (Elit) Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1995, s.36

Tablo da görüldüğü gibi spora başlanılan okulların %83.99'u gibi büyük bir oranı ders dışı sportif faaliyetler yapmaktadır.

Tablo 3.8. Okullarında Ders Dışı Sportif Faaliyet Yapılan Sporcuların Spora Yönelmelerinde Bu Faaliyetlerin Etkisinin olup Olmadığını Gösteren Dağılım

	n	%
Evet	148	62.71
Kısmen	51	21.61
Hayır	37	15.68
Toplam	236	100

Kaynak: Musa Çon, a.g.e., s.36.

Görüldüğü gibi Okullarında ders dışı sportif faaliyet yapılan sporcuların spora yönelmelerinde bu faaliyetlerin etkisi %62.71 gibi bir oranda olumlu olmaktadır.

Yine Okuldaki ders dışı sportif faaliyetlerin amaçlarına yönelik sporcu öğrencilerin görüşleri ise şu şekilde olmuştur.

Tablo 3.9. Okuldaki Ders dışı Sportif Faaliyetlerin Amaçlarına Yönelik, Sporcu Öğrencilerin Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Elit Sporcu Yetiştirmek	150	16.97
Reklam	208	23.53
Spora özendirmek, spora başlamaya fırsat vermek	167	18.89
Performans sporu için altyapı kurmak	80	9.05
Boş zaman değerlendirme (Rekreasyon)	196	22.17
Genel eğitimin amaçlarını gerçekleştirme	75	8.49
Diğer (Belirtiniz)	8	0.9
Toplam	884	100

Kaynak: Musa Çon, **Üst Düzeyde (Elit) Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi**, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1995, s.36

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde spora başlamada okul hayatının önemi anlaşılmaktadır. Okul spora başlamada önemli olmasına rağmen elit sporcu yetiştirme hususunda üzerine düşen görevi yeterince yerine getirdiğini söylemek mümkün olmanmaktadır.

Sporcuların ilkökul basamağına tekabül eden 7-11 yaş döneminde aktif spora pek kanalize olamadıkları görülmektedir. Elit sporcu yetiştirme hususunda değerlendirilmesi gereken en etkili dönem ise bu dönemi kapsamaktadır.

Okulun üzerine düşen görevleri yerine getirememesinde çeşitli etmenler rol oynamaktadır. Bunlar; ders saatleri, müfredat programları, araç gereç ve tesis durumları, beden eğitimi öğretmenleri ile ilgili sorunlardır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SPORDA YETENEK SEÇİMİ VE YÖNLENDİRME

4.1.YETENEK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Yetenek, "Belli bir yöne yöneltilmiş, normal değer ölçülerinin üzerinde, ancak henüz tam olgunlaşmamış ve gelişmemiş uygun yatkınlığı ifade eder"⁶³ şeklinde tanımlanmıştır.

Yetenekli sporcu, "Normal ölçüleri aşarak belli bir yönde ilerleyen ve henüz tam olarak gelişmemiş, kalıtımla gelen özelliklere sahip bir sporcudur".⁶⁴

Yetenek seçimi ise, çocukların mümkün olabilecek en erken yaşta başarılı olabilecekleri dala yönlendirmek üzere gruplandırılması; Belirlenen spor dalı için en başarılı olabileceklerin diğerlerinden ayırt edilmesi işlemi olarak tanımlanmıştır.⁶⁵

Yetenek zeka kavramıyla sıkı sıkıya bağlı olmuştur. Spor bilimi; sosyal yapı, antrenman organizasyonu ve özellikle psikolojik şartları göz önünde bulundurarak sporda yeteneği incelemiştir.⁶⁶ Bir spor dalında çok yüksek düzeyde performans göstermek ve üst düzeyde başarı elde etmek için, ilgili spor dalıyla uğraşan birey ya da bireylerin gerek kalıtsal, gerek sonradan kazanılmış olan yetenek ve yatkınlıklarının o spor dalına uygun ve elverişli olması gerekmektedir.⁶⁷

Sporda başarılı olmuş bir çok ülke zamanında yetenek kavramı üzerinde yoğun bir şekilde mesai harcamış ve yetenekli sporcuların seçimi için özel yöntemler geliştirme çabasına girmişlerdir. Özellikle Doğu Avrupa ülkeleri bu konuda 1960'lı ve 1970'li yıllarda yoğun çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmaların sonucunda 1976 Olimpiyatlarında madalya sahibi sporcuların %80 inin yetenek seçimi programlarıyla hazırlandığı saptanmıştır.⁶⁸

⁶³ Murat Kuter, Füsün Öztürk, **Antrenör ve Sporcu El kitabı**, Bağırğan Yayınevi, Ankara,1999, s.42.

⁶⁴ Öner Özmen, **İlköğretim Okullarında Futbol**, Bağırğan Yayınevi,Ankara,1999,s.212.

⁶⁵ Sevim, **a.g.e.**, s.251.

⁶⁶ Sedat Muratlı, **Çocuk ve Spor**, Bağırğan Yayınevi, Ankara,1997,s.247.

⁶⁷ Seyhan Hasırcı, "Atletizm'de Yetenek Seçiminde Kullanılan Testler", **Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi**, 3,1991,s.1-3.

⁶⁸ Muratlı, **a.g.e.**, s.247.

4.1.1. Sportif Yetenek

Sporcuların belirlenen branşta uygulanan antrenman programını başarıyla başaramayacağını önceden tespitini ifade eden sportif yetenek yüksek verim seviyesine ulaşabilmede ön koşul olarak görülmüştür.

Yeteneğin değerlendirilmesi, yüksek verim seviyesine ulaşabilmesi için bir bireyin sahip olması gereken verim ön koşullarını belirleme çalışmasıdır ve uygun belirleyici teknikler kullanılarak yapılmalıdır.

4.1.2. Yetenek Anlayışları

Beden eğitimi ve spor literatüründe yetenek konusundaki ilk görüşler, fizyoloji, daha çok da iş fizyolojisi temsilcileri tarafından geliştirilen hareket becerisi teorisine dayanmıştır.⁶⁹

İlerleyen zamandan hareketsetel yeteneğe etki eden faktörlerin de ne kadar çok çeşitli olduğu ortaya çıkmıştır.

Yeteneğin çeşitleri yönünden üç görüş ön plana çıkmıştır. Bunlar; statik yetenek anlayışı, dinamik yetenek anlayışı ve öğrenim teorisine ilgili yetenek anlayışıdır.

4.1.2.1. Statik Yetenek Anlayışı

Günümüzde de yaygın olan bu görüşe göre sportif başarı büyük ölçüde kalıtımla belirlenmektedir. Sportif gelişim ise salğı bezlerinin gelişimine bağlıdır.

İkizler üzerinde yapılan araştırmalar bu görüşün doğruluğunu onaylar nitelikte olmuştur. Katılımsal özelliklerin sporda elde edilmek istenen başarılar açısından önemli olduğunu ortaya koyan bu görüşe sonraları şiddetli eleştirilerde yapılmıştır.

---

⁶⁹ A.g.e., s.248.

Katılsal gelişme özelliklerine sahip olmalarına rağmen, çevresel ve psikolojik etmenlerin sonucunda kişilerde zamanla çok farklı başarı düzeyleri oluşabilmektedir. Bu da statik yetenek anlayışına yapılan en ciddi eleştirilerin temel noktasını oluşturmaktadır.

Bu konuda yapılan bir araştırmada şu sonuçlar elde edilmiştir:⁷⁰

- Mükemmel sporcuların yaklaşık %50 sinin çocukları da üstün sportif yeteneklere sahiptir. Ancak bunun aynı spor dalarında olması gerekmemektedir.
- Yalnızca motorik özellikler (Örneğin sürat) kalıtım yoluyla geçebilir.
- Tek yumurta ikizleri, bir çok alanda çift yumurta ikizlerinden daha büyük bir uyum göstermektedir.
- Başarı gelişimin üst sınırları yine kalıtımla belirtilmektedir.

Başarının üst sınırının kalıtımla belirlenmesine rağmen ileriki zamanda yapılacak başarı büyük oranda çocuğun gelişim sürecinde ona etki eden çevresel faktörlere bağlı olmaktadır. Büyüme çağındaki çocuklara ve gençlere sunulan öğrenim imkanları da onların daha sonraki başarılarını etkilemektedir.

Bazı hareket deneyimlerinin kazanılması sensomotorik sistemin gelişimi sürekli bir başarı artımı için gerekli olmaktadır.⁷¹

4.1.2.2. Öğrenim Teorisiyle İlgili Yetenek Anlayışı

Fizyolog J.P.Pawlow ve davranış psikolojisinin kurucusu J.B.Watson'un öğretilerine dayanan öğrenim teorisiyle ilgili yetenek anlayışına göre, insan hareketleri, duyu organları, sinir sistemi ve kaslar arasındaki fizyolojik ilişkilerin güçlenmesi neticesinde amaca yönelik bir koordinasyon olarak ortaya çıkmaktadır.

⁷⁰ A.g.e., s.248.

⁷¹ A.g.e., s.249.

Bu bir çok kez tekrarlanmış olan hareketlerin otomatikleşmesini ifade etmektedir. Bu teoriye göre sportif yetenek, belli bir sırada verilen uyaranlar sonucu oluşan şartlı reflekslere bağlı olarak gelişir.⁷²

Hareket öğrenimi bu düşüncede bir refleks eğitimi olarak görülmektedir. Psikolojik ve fiziki bireysel farklılıklar ile çevre faktörleri dikkate alınmamaktadır.

4.1.2.3. Dinamik Yetenek Anlayışı

Dinamik yetenek anlayışı statik ve öğrenim teorisiyle ilgili yetenek anlayışlarının savundukları düşünceleri harmanlayan bir anlayışı benimsemektedir. Son zamanlardaki spor bilimcilerinin benimsedikleri bu anlayış spor yeteneğinin kalıtsal özellikler ile çevre şartlarının sıkı ilişkisinin neticesi olduğunu savunmaktadır. Bu görüşe göre yetenek başarıda en önemli unsur olmasına rağmen başarıyı garantileyen bir unsur olmamaktadır. Yeteneği belirleyen bileşenler gelişebilecekleri gibi gelişememeleri de söz konusudur. Yeteneği belirleyen özelliklerin bütünüyle gelişebilmeleri çevre koşulları sayesinde mümkün olabilmektedir.

Bu düşünceye göre yetenek başarıyla eş anlamlı değildir. Sportif yetenek, çevre şartlarına göre nitelik ve nicelik olarak gelişme gösteren, diğer taraftan bu etkilerin eksikliği halinde gittikçe yok olabilen dinamik bir potansiyel olarak ele alınmaktadır.

Yetenek kalıtsal özellikler, iç salgı bezlerinin gelişmesi ve diğer yandan da çevre ve toplum şartlarına bağlı bir olgudur.

4.2. YETENEK SEÇİMİ

Yetenek seçme kavramı, yüksek verim sporuna yönelik bir antrenmanın bir sonraki daha yüksek aşamasına geçmeleri yada sürdürmeleri uygun görülenden bulunmasına yardımcı olan bütün önlemleri betimlemektedir.⁷³

⁷² A.g.e., s.250.

⁷³ K.Karl, *Sporla Yetenek Arama Seçme Ve Yönlendirme*, Bağırhan Yayınevi, (Çeviri; Lale Harputluoğlu), Ankara, 2001,s.16.

Yetenek arama kavramı ise, temel eğitime başlamaya hazır olan yeterince fazla sayıda çocuk ya da gencin bulunması çalışmalarını ifade etmektedir.

Yetenek seçiminde Doğal Seçim ve Bilimsel Seçim olmak üzere iki yöntem uygulanmıştır.

Doğal Seçim:

Doğal seçim yönteminde kişi seçtiği bir spor dalına kendi isteği ile katılır ya da başarılı olunamayan daldan diğer bir dala geçiş gerçekleşir. Bu tür seçimde istenilen seviyeye istenilen sürede ulaşmak mümkün değildir. Performans gelişimi yavaştır. Bunun nedeni genellikle olması gereken ideal bir seçimin yapılamamasıdır.

Bilimsel Seçim:

Bilimsel seçim ise Spor bilim adamlarının hazırlamış oldukları testlerin uygulanması neticesinden yetenekli kişilerin kendilerine en uygun spor dallarına yönlendirilmesini ifade etmektedir.

4.2.1. Yetenek Seçiminin Yararları

Yetenek seçiminin yararları şu şekilde açıklanmıştır:

- Kişilerin daha kısa zamanda istenilen yüksek performansa ulaşmasını sağlar.
- Üstün yetenekli sporcularla çalışan antrenörün çalışma etkinliği artar.
- Yüksek performansa erişmek isteyen sporcuların sayısını ve rekabetini artırır. Daha güçlü kadrolar oluşturulur.
- Sporcunun kendine güvenini artırır.
- Sporculardaki istenmedik sapmaları zamanında belirleyerek gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.
- Sporcuların motive edilmesini sağlar

Bir branşın kişinin hayatının bir parçası haline gelebilmesi için yaptığı işten hoşlanması ve haz alması gerekir. Bunun mümkün olması da çocukların kendilerinin fiziksel ve psikolojik olarak özelliklerine en uygun branşa seçilmeleri gerekmektedir. Bu ancak yetenek seçimi ile söz konusu olabilir.

Kaliteli antrenör sayısının artırılması için de yetenekleri doğrultusunda spor yapıp yarışma kariyerleri sona eren yetenekli sporcuların önemi söz konusudur. Yetenekli sporcuların bir arada bulunması yapılan spor branşının gelişimini sağlar ve seyir keyfinin yükselmesine neden olur.

4.2.2. Yetenekli Sporcuların Özellikleri

Yetenekli bir sporcu daha az yetenekli bir sporcudan şu özellikleriyle ayrılmıştır:

- Antrenmanda daha başarılıdır.
- Antrenmanda verilen uyarılara daha çabuk uyum sağlar.
- Daha çabuk öğrenir.
- Edindiği deneyimleri, başarısını artırmak amacıyla kullanır.
- Verilen görevleri başarı ile sonuçlandırır ve soruları yaratıcı biçimde çözümler.
- Performansı gittikçe yükselir.
- Stres altında bile doğru değerlendirme yapar.
- Riski göze alır.
- Başarısızlıklar karşısında gücünü kaybetmez bunu bir motivasyon gerekçesi yapabilir.

- Yetenekli sporcu çalışkan ve hırslıdır. Sistematik şekilde çalışır.⁷⁴

4.2.3. Yetenek Seçimi Aşamaları

Etkili bir yetenek seçiminde üç aşama söz konusudur. Bunlar; Ön Seçim, Ara Seçim ve Son Seçimdir.

Yetenek seçiminin birinci aşaması olan Ön seçim de Mükün oldukça çok sayıda çocuk ve genç bu süreçten bir çok kez geçirilmektedir. Ön seçimde en önemli ilke, ölçümlerin bir kere değil, bir çok kez yapılmasıdır. Antrenmansız çocuklarda spor branşına özgü verimliliği ölçecek testler yerine genel sportif verimi ölçecek testler uygulanmaktadır.

Yetenek seçimi aşamaları ve içerikleri aşağıda tabloda sportif oyunlar ve Artistik Jimnastik için gösterilmiştir.

---

⁷⁴ M.Kuter, F.Öztürk, **Antrenör ve Sporcu El Kitabı**, Bağırhan Yayınevi, Bursa, 1997 s.48.

Tablo 4.1.Yetenek Seçimi Aşamaları

ÖN SEÇİM	ARA SEÇİM	SON SEÇİM
<p>Genel Karakteristik: Çocuğun genel özelliklerinin sorgulanması, gözlemlenmesi ya da değerlendirilmesi. Ör:</p> <p>I. Genel sağlık durumu II. Okul başarısı III. Sosyal koşulları ve ilgileri IV. Vücut yapısının spor türüne uygunluğu Genel Spor verimliliği(Okulda spor dersindeki başarı düzeyi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bir kezlik sportif kontrol - Spor türüne özgü vücut tipine uygunluğunun kesin kontrolü - Spor türüne yönelik motorik özellik yeteneği(Çok yönlü motorik özelliklerin tes edilmesi) 	<ul style="list-style-type: none"> - Kısa sürede birçok kez alıştırmaya yapmak(deneme antrenmanı) - Kısa süreli bir alıştırmada verim düzeyi ve davranış biçimi - Genel ve özel sporti verimliliği - Bütünüyle kişiliğin değerlendirilmesi
<p>Artistik jimnastik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kısa boylu, oldukça az ağırlıklı ince bir tip, ancak omuz kalçadan geniş.(O) ve (X) bacaklı olmamak - Genel hareket koordinasyonunun ve kuvvet düzeyinin değerlendirilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Toplam estetik ifade değerlendirilmesi - Hareket koordinasyonu (Engellerle yapılan koşudaki başarısı) - Bacak, kol, gövdenin sahip olduğu kuvvet (Basit kuvvet alıştırmaları) - Toplam motorik özellikler düzeyi (Sportif oyunlarda, stafet yarışlarındaki başarı düzeyi) 	<p>Kısa süreli program sonucunun değerlendirilmesi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motor öğrenme davranışı (hareket koordinasyonu) - Kuvvet ve hareket sürati. - Hareket genişliği
<p>Sportif oyunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uzun ve iri yapılı çocuklar (Voleybol, Hentbol, Basketbol için. Buna karşılık futbolda herhangi bir sınırlama düşünülmez). - Genel olarak, kuvvet, sürat ve oyun yeteneği 	<ul style="list-style-type: none"> - Yeterli boy aranmalı. - Koşu hızı (30-60 m.'deki) - Çabuk kuvvet (Fırlatma topuyla ölçüm) - Sıçrama kuvveti (Üç adım atlama gibi) - Hareket koordinasyonu (oyun yeteneği) 	<ul style="list-style-type: none"> - Birçok oyunda oyun yeteneğinin değerlendirilmesi - Problemlere bulduğu çözümler gözlemleni

Kaynak: Sedat Muratlı, **Çocuk ve Spor**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1997 s.253

Her bir spor dalı için bir çok test bataryaları geliştirilmiştir. Ara seçim için yapılan bir test bataryası ve test sonuçlarının değerlendirildiği norm tablosu örneği aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo 4.2. Ara seçim için test bataryası

MOTOR TEST ALIŞTIRMALARI	İLGİ YETENEK KONUSU
1. 30 m Sprint koşu	Çıkış kuvveti ve ivmelenme yeteneği
2. 30 m hız almalı(deparlanse:10 m)Sprint koşu	üzerine bilgi verir.
3. dururken 5 adım sıçrama	Maksimal sürat
4. çift ayakla uzun atlama	Horizontal sıçrama ve koordinasyon
5. adım alarak top fırlatma	Horizontal sıçrama kuvveti
6. öne gülle atma	Atış kuvveti
7. 30 m engelli koşu	Kütle ivmelendirme-koordinasyon
8. konsitüsyonel özellikler	Bütün vücut için Koordinasyon Boy-Kilo-sağlık durumu vb.

Kaynak: Sedat Muratlı, **Çocuk ve Spor**, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 1998, s.255

Tablo 4.3. Test sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılan bir norm tablosu

YAŞ	10	11	10	11
SAYI	54	52	48	57
CİNSİYET	ERKEK	ERKEK	KIZ	KIZ
YAŞ	10.52	11.36	10.40	11.35
AĞIRLIK	35.17	37.34	34.13	38.86
BOY	144.87	147.94	143.73	148.30
30 M. SPRINT	5.24	5.13	5.31	5.32
30 M.DEP.L.	4.75	4.61	4.75	4.72
5 LI SIÇRAMA	8.92	9.63	8.93	9.24
DUR.UZUN ATL.	1.69	1.76	1.68	1.70
TOP FIRLATMA	14.43	15.66	9.97	11.81
GÜLLE ATMA	4.82	5.26	4.42	4.88
ENGEL KOŞU	12.95	12.35	13.01	13.44

Kaynak: Muratlı, a.g.e, s.255

4.2.4. Sportif Yeteneğin Tespit Alanları

Genç yeteneğin seçimi okuldaki zorunlu spor ve kulüplerdeki spor etkinlikleri ile başlar.⁷⁵ Yetenekli kişilerin keşfi genellikle kendi aralarındaki oyunları esnasında, okullar arası yarışmalar esnasında, özel yarışmalar sırasında, kulüp antrenmanları ve yaz spor okulları gibi etkinlikler esnasında gerçekleştirilmektedir.

Yetenekli sporcuların taranacağı alanlar, okullar, federasyonlar, kulüpler, yaz spor okulları ve sporcu eğitim merkezleridir.

4.2.4.1. Eğitim Kurumları

Okullar çocuğa her alanda düzenli, programlı ve bilinçli eğitimin verildiği kurumlar olmuşlardır.

Okul sporunun gayeleri genel olarak şöyle belirtilmiştir.

- Çocuğa spor hareketlerinin zevk verdiğinin öğretilmesi.
- Çeşitli sporların organizmayı nasıl etkilediği, sağlık açısından vücut reaksiyonları etkilerinin hangi anlama geldiği, teorik bilgilerle uygulamalardan kazanılan bilgilerin sentezini yapabilmeyi öğretmek.
- Günümüzdeki hareketliliği sınırlayıcı etkilere karşı her gün spor yapmayı teşvik etmek.
- Hangi sporların ömür boyu sürdürüleceğinin öğretilmesi.
- Özürlü çocuklara yapabilecekleri sporların öğretilmesi.

Okul sporu bu görevlerini yerine getirmede ne kadar başarılı olursa genel manada spor da o oranda başarılı olacaktır. Öğretim kurumlarında genel spor eğitimi almış öğrenciler ilgili spor dallarına yönlendirilerek uzman antrenörlere teslim edilmesi durumunda elit seviyede sporcu yetiştirme hususunda önemli bir görev yerine getirilmiş olacaktır.

⁷⁵Uğur Dündar, **Antrenman Teorisi**, Bağırçan Yayınevi, Ankara, 2000,s.17...20.

Okullar özellikle doğu bloku ÷lkelerinde yetenekli sporcuyu arama ve y÷nlendirme açısından önemli bir yere sahip olmuştur. Almanya her yıl "Gençlik Olimpiyatlara Hazırlanıyor" organizasyonu d÷zenleyerek, Avusturya ise "Avusturya Öğrenci Ligi" oluşturarak yetenek seçiminde Okullar üzerinde yoğunlaşmışlardır.

Doğu bloku ve diğer Avrupa ÷lkeleri dışında Kore Cumhuriyeti, Çin, Nijerya, Fil Dişi Sahilleri gibi ÷lkeler de spordaki gelişim yapılanmalarını okullarda başlatmışlardır.

Ülkemizde de spor başlangıçta okullar vasıtasıyla yayılmıştır. İlk spor kulüpleri de okul kökenli olmuştur.

Ülkemizdeki Öğretim Kurumları ve Öğrenci sayıları Aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Türkiye'de 2002-2003 Yılı Öğretim Kurumları ve Öğrenci Sayıları

Eğitim Kademesi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Okul Öncesi Eğitim	11.314	320.038	18.921
İlk Öğretim	35.168	10.331.619	390.275
Orta Öğretim	6134	3.034.959	148.563
TOPLAM	52.616	13.686.616	557.759

Kaynak: <http://www.meb.gov.tr/istatistikler.btm>, 11.09.2003

Yukarıdaki tabloda gör÷ldüğü gibi Türkiye'deki eğitim kurumları yetenekli sporcuyu seçimi açısından büyük bir kaynak oluşturmaktadır. Yaklaşık olarak 13 milyonluk bir öğrenci sayısı ile bir çok ÷lkenin toplam nüfus oranını geçmektedir. Tüm bu rakamlar eğitim kurumlarının büyük bir potansiyel oluşturduğunu ortaya koymasına rağmen, spor alanındaki faaliyetlerimiz göz önüne alındığında bu kaynaklardan yeterince yararlanamadığımızı da göstermektedir. Toplam nüfus oranları ülkemizin öğrenci sayısı kadar bile olmayan bir çok ÷lkenin spor kulübü ve lisanslı sporcuyu sayısının daha yüksek olması ve spor alanında söz edilir ÷lkeler olması bu gerçeği netleştirmektedir.

Bir çok spor branşında spora başlama yaşı 8 ila 10 yaşları arasındaki devreyi kapsamaktadır. Bu yaş dönemlerinde çocukların zamanlarının büyük bir kısmını

okullarda özellikle de ilköğretim okullarında geçirmeleri bu kurumları yetenek aramada en öncelikli tespit alanları olarak belirlemektedir.

Yapılan araştırmalara göre özellikle motor beceri ve yeteneklerin geliştirilmelerinde en önemli dönem ilköğretimin birinci basamağı olmaktadır.⁷⁶

Ders Dışı Sportif Faaliyetler

Ders dışı çalışmaları; derslerin dışında düzenlenen sınıflar arası yarışmaları, okul takımının haftalık çalışmalarını, izcilik faaliyetlerini, beden eğitimi faaliyetleri alanı içerisine giren her türlü hazırlık ve halk oyunları çalışmalarını içine almaktadır.

Beden Eğitimi derslerinin haftada iki saat olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin sportif faaliyet ihtiyaçlarının karşılanmasında derslerin yetersiz olduğu görülmektedir. Ders dışı sportif faaliyetler bu açıdan zorunluluk arz etmektedir. Beden eğitimi dersleri ancak spor oyunlarına hazırlayıcı bir rol oynayabilmektedir.

Yetenek seçimi açısından bakıldığında, beden eğitimi dersi süresi ve uyulması gereken müfredat nedeniyle yetenek tespiti için yeterli zemin oluşturamamaktadır. Ders dışı sportif faaliyetleri kapsamında yapılan sınıflar arası spor müsabakaları, okul takımlarının çalışmalarını içeren haftalık egzersiz faaliyetleri ve okullar arası spor müsabakaları ise bu noksanlığı bir ölçüde gidermektedir.

Dolayısıyla beden eğitimi öğretmeni açısından ders dışı sportif etkinlikler, yetenek seçiminde derslerden daha çok üzerinde durmaları gereken faaliyetler olmaktadır. Fakat okullarımızdaki beden eğitimi öğretmenlerinin sayısal olarak yetersiz olmaları bu tür faaliyetlerin yapılamamasına ya da verimli şekilde değerlendirilememesine neden olmaktadır. Yine çoğu okulumuzda tek branştan beden eğitimi öğretmenin bulunması farklı branşların yaygınlaşmasına ve değişik branşlarda sportif faaliyetler yapılmasına mani olmaktadır.

---

⁷⁶ T. Hakan Yenal, H.Çamlıyer,A.,Saracaloğlu, "İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri Ve Yetenekler Üzerine Etkisi", **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, IV,3,Ankara,15-24.

Özetle ders dışı sportif faaliyetler yetenek seçimi açısından iyi bir kaynak oluşturmasına rağmen yeterli ve farklı branşlarda beden eğitimi öğretmeninin bulunamaması nedeniyle verimli olarak değerlendirilememektedir.

Diğer yandan , ders dışı sportif faaliyetler kapsamında düzenlenen okullar arası spor müsabakaları da yetenek seçimi ve yönlendirilmesi açısından büyük bir potansiyel oluşturmaktadır.

Her yıl MEB'ce düzenlenen okullar arası spor müsabakalarına milyonlarca öğrenci bir çok branşta katılmakta ve tüm yeteneklerini göz önüne sermektedirler. 2003 yılında düzenlenen okullar arası spor müsabakalarına 4 milyon civarında öğrenci sporcunun katıldığı düşünüldüğünde okullar arası spor müsabakalarının yetenek seçimi açısından ne kadar ciddi bir kaynak oluşturduğu görülmektedir.

4.2.4.2. Kulüpler

Ülkelerin bir çoğunda açık oyun alanlarının azalmasından dolayı çocukların spor yapabilecekleri yegane yerler spor kulüpleri olmaktadır. Kulüpler genel eğitimden çok özel eğitimin yapıldığı yerler olması nedeniyle buralara gelen gençler bir branşa yönelmiş ya da yönlendirilmiş durumdadırlar. Kulüpler Genç sporcuların gelişimi için önemli olan spor malzemesi, antrenör ve antrenman gibi dış faktörlere sahip olabildikleri yerler olmaktadır. Eğitim kurumlarında ilgili branşa yönlendirilen sporcular kulüpler sayesinde müsabaka ölçülerinde oyun türündeki çalışmalarla gelişimlerine devam edebilmektedir.

Sporda ilerlemiş bir çok ülke (Hollanda, Polonya, Çekoslovakya, U.S.S.R., Arjantin, Brezilya, Meksika, Uruguay) eğitim ve yönlendirme çalışmalarını kulüpler düzeyinde organize etmişlerdir.

Ağustos 2003 tarihi itibariyle ülkemizdeki kulüp ve sporcü sayıları aşağıda tabloleştirilmiştir.

Tablo 4.5. Türkiye Geneli illere Göre Sporcu sayıları

İl Adı	Lisanslı Sporcu			Faal Sporcu			Sporcu Kartlı Sporcu		
	B	E	T	B	E	T	B	E	T
Adana	4229	11808	16037	1472	3774	5246	214	436	650
Adıyaman	242	1825	2067	79	526	605	61	206	267
Afyon	847	2045	2892	114	359	473	434	546	980
Ağrı	115	587	702	30	110	140	2	6	8
Amasya	1209	2936	4145	229	486	715	174	998	1172
Ankara	4780	12100	16880	2385	6150	8535	851	1839	2690
Antalya	2464	6860	9324	913	2105	3018	333	436	769
Artvin	229	1254	1483	15	144	159	190	227	417
Aydın	2252	5440	7692	268	969	1237	80	115	195
Bahçeşehir	1150	3861	5011	363	1131	1494	74	107	181
Bilecik	363	1133	1496	92	244	336	73	137	210
Bingöl	209	1317	1526	42	253	295	5	8	13
Bitlis	109	612	721	25	166	191	31	181	212
Bolu	1148	3426	4574	144	275	419	676	792	1468
Burdur	785	2088	2873	66	219	285	301	355	656
Bursa	3246	9955	13201	1097	3961	5058	104	193	297
Çanakkale	2071	4342	6413	247	496	743	301	348	649
Çankırı	560	2970	3530	114	245	359	1171	1611	2782
Çorum	1229	7393	8622	355	1378	1733	230	541	771
Denizli	1253	2959	4212	322	910	1232	538	524	1062
Diyarbakır	835	3328	4163	126	594	720	717	1470	2187
Edirne	1399	3067	4467	373	594	967	456	640	1096
Elazığ	483	2647	3130	77	496	573	136	292	428
Erzincan	572	2731	3303	115	491	606	109	173	282
Erzurum	576	4006	4582	73	978	1051	93	174	267
Eskişehir	2713	5194	7907	722	1516	2238	359	474	833
Gaziantep	1086	5049	6135	265	1045	1310	97	159	256
Giresun	783	2326	3109	86	449	535	401	681	1082
Gümüşhane	198	1222	1420	77	154	231	21	158	179
Hakkari	290	3159	3449	39	204	243	5	106	111
Hatay	1667	5560	7227	487	1491	1978	2084	2841	4925
Isparta	677	1631	2308	287	657	944	67	149	216
Mersin	1750	4656	6406	413	1327	1740	293	435	728
İstanbul	8771	27845	36616	4483	13206	17689	845	2316	3161
İzmir	7014	17098	24112	1701	4476	6177	985	1717	2702
Kars	118	958	1076	48	144	192	170	546	716
Kastamonu	486	1218	1704	112	350	462	152	264	416
Kayseri	1913	5300	7213	443	1407	1850	660	931	1591
Kırklareli	792	1648	2440	130	281	411	108	134	242
Kırşehir	350	785	1135	35	156	191	3	11	14
Kocaeli	2198	6578	8776	524	1671	2195	253	360	613
Konya	894	4023	4917	479	2166	2645	243	341	584
Kütahya	1011	2882	3893	145	411	556	180	405	585
Malatya	1033	4364	5397	165	802	967	516	854	1370
Manisa	1933	5414	7347	381	1193	1574	154	168	322
Maraş	1109	4468	5577	172	451	623	226	394	620
Mardin	309	1135	1444	26	128	154	132	802	934
Muğla	1123	2611	3734	385	1162	1547	58	118	176
Muş	37	513	550	31	159	190	-	8	8
Neveşehir	900	2142	3042	121	184	305	130	157	287
Niğde	333	1431	1764	105	471	576	208	433	641

Ordu	1174	2880	4054	227	655	882	47	53	100
Rize	509	1959	2468	95	380	475	118	196	314
Sakarya	684	2929	3613	287	1071	1358	38	112	150
Samsun	1628	5093	6721	541	1609	2150	215	352	567
Siirt	200	971	1171	67	219	286	37	274	311
Sinop	1206	2696	3902	99	493	592	24	101	125
Sivas	850	2738	3588	174	638	812	495	785	1280
Tekirdağ	1442	3999	5441	206	673	879	7	12	19
Tokat	706	2541	3247	149	361	510	380	779	1159
Trabzon	1088	3261	4349	353	1081	1434	357	503	1335
Tunceli	192	402	594	78	156	234	-	3	3
Şanlıurfa	194	1868	2062	30	281	311	35	234	269
Uşak	893	2413	3306	79	318	397	833	502	1335
Van	317	2156	2473	58	417	475	160	1162	1322
Yozgat	116	576	692	25	113	138	2	21	23
Zonguldak	1323	3205	4528	208	643	851	34	246	280
Aksaray	343	1179	1522	89	284	373	49	108	157
Bayburt	112	848	960	21	147	168	11	59	70
Karaman	182	702	884	58	270	328	156	202	358
Kırıkkale	793	3000	3793	182	596	778	378	917	1295
Batman	240	1934	2174	43	234	277	215	639	854
Şırnak	113	649	762	3	35	38	2	110	112
Bartın	350	1137	1487	67	351	418	-	1	1
Ardahan	86	277	363	53	52	105	-	-	-
Iğdır	119	1056	1175	18	129	147	34	4	38
Yalova	307	842	1149	141	429	570	-	-	-
Karabük	434	1368	1802	101	276	377	11	41	52
Kilis	465	1244	1709	96	158	254	70	92	162
Osmaniye	418	1617	2035	85	359	444	108	141	249
Düzce	119	436	555	91	324	415	1	1	2
Toplam	88446	275876	364322	24722	75467	100189	19521	34967	54488

Kaynak: http://www.gsgm.gov.tr/pages/illeregore_sporcusayi.htm, 11.08.2003

Yukarıda tablodan anlaşılacağı gibi toplam lisanslı ve faal sporcu sayısı son derece düşük oranda kalmaktadır. Nüfusa göre oranlama yapıldığı zaman ise bu oranın daha da kötü sonuçlar yansıttığı ortadadır.

Hollanda'da sadece 10-12 yaş grubunda lisanslı sporcu sayısı 500.000 olduğuna göre vatandaşlarımızın sporun içersine çekmekte oldukça yetersiz kaldığımız ortaya çıkmaktadır.⁷⁷

⁷⁷ Veysel Küçük, "Spor'da Yönlendirmenin Yeri ve Önemi (Futbol Örneği)",

Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi S.B.E., İstanbul, 1997, s.41.

Tüm bu yetersiz oranlara rağmen yine de kulüplerin yetenek seçimi açısından ne kadar önemli bir kitleye hitap ettiği de göz ardı edilmemelidir.

Tablo 4.6. Türkiye Geneli İlleri Göre Kulüp Sayısı

İlin Adı	Askeri	İhtisas	Müessesce	Spor Kulübü	Toplam
Adana		40	33	74	147
Adıyaman		2	14	23	39
Afyon		2	25	15	42
Ağrı			10	8	18
Aksaray		2	14	17	33
Amasya				35	35
Ankara	2		94	274	372
Antalya		22	9	112	143
Ardahan				12	12
Artvin		1	2	16	19
Aydın		2	26	133	161
Balıkesir	1	21	27	125	174
Bartın		3	2	13	18
Batman			3	24	27
Bayburt		2	7	15	24
Bilecik		4	13	18	35
Bingöl		2	10	23	35
Bitlis	1	13	6	209	229
Bolu		15		67	82
Burdur		2	10	23	35
Bursa	1	13	6	209	229
Çanakkale		15		67	82
Çankırı		1	16	5	22
Çorum			16	28	44
Denizli		6	21	77	104
Diyarbakır			16	30	46
Düzce				59	59
Edirne		6	9	38	53
Elazığ		2	20	11	33
Erzincan	1	3	23	11	38
Erzurum		20		34	54
Eskişehir	1	5	27	54	87
Gaziantep		5		64	69
Giresun		3	18	28	49
Gümüşhane			8	13	21
Hakkari			6	10	16
Hatay		1	33	78	112
Iğdır				20	20
Isparta		5	18	41	64
İstanbul	3	70	19	626	718
İzmir	3	46	59	209	317
Maraş		1	22	35	58
Karabük			1	23	24
Karaman		2	8	18	28
Kars		1	11	9	21
Kastamonu		2	17	27	46
Kayseri		12	35	80	127
Kırkkale		2	19	7	28

Kırklareli		2	5	68	75
Kırşehir			2	31	33
Kilis		1	5	5	11
Kocaeli		12	35	130	177
Konya		4	36	84	124
Kütahya		1	35	81	117
Malatya	1	11	26	33	71
Manisa		11	45	112	168
Mardin				22	22
Mersin		10	32	87	129
Muğla		6	24	65	95
Muş			5	13	18
Nevşehir		5	13	26	44
Niğde		1	8	13	22
Ordu		6	23	33	62
Osmaniye			4	25	29
Rize		4	12	38	54
Sakarya		11		107	118
Samsun		16	33	66	115
Siirt			13	3	16
Sinop		3	1	19	23
Sivas		6	32	22	60
Şanlıurfa		4	18	30	52
Şırnak			2	6	8
Tekirdağ		4	4	75	83
Tokat		1	9	21	31
Trabzon		14	9	102	125
Tunceli			8	8	16
Uşak		4	13	49	66
Van			13	14	27
Yalova		3	3	52	58
Yozgat		2	19	16	37
Zonguldak		14	22	86	122
Genel Toplam	13	486	1254	4442	6195

Kaynak: <http://www.gsgm.gov.tr/pages/kulupsayilari.htm>, 11.08.2003

4.2.4.3. Federasyonlar

Sporun kitlelere mal edilmesi ve geliştirilmesi görevini federasyonlar üstlenmişlerdir. Federasyonlar bizzat spor eğitiminin içinde yer almışlardır. Federasyonlar yetenek seçimi ve yönlendirme çerçevesinde ülke şartlarına uygun eğitim felsefesinin tespitinde kaynak, tesis, malzeme ve eğitici kadro oluşturulması, müsabaka program ve imkanlarının geliştirilmesi, spor branşına has çerçeve programlarının geliştirilmesi, spor branşına uygun yetenek arama-seçim ve yönlendirme hakkında kriterler belirleme gibi temel faktörleri tespit etme görevini üstlenmişlerdir.

Ülkemizde faaliyette bulunan spor federasyonları şunlardır:

Tablo 4.7. Ülkemizde Faaliyette Bulunan Spor Federasyonları

Atıcılık	Buz Sporları	Hentbol	Okçuluk
Atletizm	Jimnastik	Herkes İçin Spor	Satranç
Badminton	Çim Hokeyi	İşitme Engelliler	Teakwon-Do
Basketbol	Dağcılık	İzcilik	Tenis
Bedensel Engelliler	Eskrim	Judo	Triatlon
Bezbol	Geleneksel Sporlar	Kano Rafting	Üniversiteler
Bilardo	Golf	Karate	Voleybol
Binicilik	Görme Engelliler	Kayak	Vücut geliştirme
Biriç	Güreş	Kürek	Yelken
Bisiklet	Halter	Masa Tenisi	Yüzme
Boks	Halk oyunları	Modern pentatlon	Zihinsel engelliler
Otomobil ve motor	Sualtı, Can Kur., Su Kayağı		

Kaynak: http://www.gsgm.gov.tr/pages/fed_faaliyet2003/index.htm, 11.08.2003

Ülkemizde şu anda 46 Federasyona bağlı 364.312 lisanslı, 100.178 faal sporcu bulunmaktadır.

Ülkemizdeki Federasyonlara göre sporcu sayıları ise aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.8. Türkiye Geneli Federasyonlara Göre Sporcu Sayısı

Federasyon	Lisanslı Ferdi Sporcu			Faal Ferdi Sporcu		
	B	E	T	B	E	T
Atıcılık ve Avcılık	495	4786	5281	246	2081	2327
Atletizm	5334	10005	15339	2937	5350	8287
Badminton	965	1378	2343	0	0	0
Basketbol	11580	47342	58922	121	358	479
Bedensel Engelliler	47	605	652	3	28	31
Beyzbol ve Softbol	222	692	914	0	0	0
Bilardo	88	4180	4268	43	1821	1864
Binicilik	293	566	859	221	383	604
Bisiklet	123	1565	1688	63	661	724
Boks	820	11222	12042	472	4725	5197
Briç	597	2626	3223	570	2298	2868
Buz Sporları	238	475	713	10	2	12
Jimnastik	1069	588	1657	565	270	835
Dağcılık	1461	1681	6145	676	2027	2703
Eskrim	349	576	925	0	0	0
Geleneksel	23	1542	1565	12	693	705
Golf	114	315	429	70	200	270
Görme Engelliler	114	413	527	13	66	79
Güreş	308	14105	14413	12	1711	1723
Halter	134	979	1113	100	447	547
Henbol	8103	16648	24751	25	48	73
Herkes için Spor	213	1029	1242	25	103	128
Çim hokeyi	17	146	163	0	0	0
İşitme Engelliler	320	2885	3205	13	499	512
İzcilik	119	221	340	43	62	105
Judo,kurash,aikido,wus-hu	2876	9962	12838	1269	4312	5581
Kano ve Rafting	69	376	445	59	236	295
Karate	3996	14928	18924	2186	6902	9088
Kayak	998	3327	4325	27	42	69
Kürek	361	1050	1411	227	612	869
Masa tenisi	1746	5595	7341	10	38	48
Modern pentatlon	0	18	18	0	0	0
Okçuluk	411	626	1037	273	402	675
Oto. Ve motor	41	879	920	37	774	811
Satranç	3511	16645	20156	2086	9101	11187
Sualtı,Can kur.,Su Kay.,Pal.	761	1827	2588	408	928	1336
Taekwon-Do	14253	50263	64516	5276	16946	22222
Tenis	1404	2067	3471	833	1297	2130
Triatlon	56	257	313	50	188	238
Üniversite	3	1	4	3	1	4
Voleybol	17552	23110	40662	171	178	349
Vücut gel.,Fitness	223	2349	2572	139	993	1132
Yelken	744	3191	3935	383	1743	2126
Yüzme,Atlama,Su Topu	3663	6740	10403	2665	4692	7357
Zihinsel Engelliler	145	750	895	0	0	0
Halk oyunları	2484	2335	4819	2377	2211	4588
TOPLAM	88443	275869	364312	24719	75459	100178

Kaynak: <http://www.gsgm.gov.tr/pages/sporcusayileri.htm>,08.09.2003

4.2.4.4. Yaz Spor Okulları

1985 yılından itibaren Gençlik Spor Genel Müdürlüğünce düzenlenen faaliyetlerden olan yaz spor okulları; Çocuklara ve gençlere sporu sevdirmek, boş zamanlarında spor faaliyetlerine katılmalarını sağlayarak, içki, kumar gibi zararlı alışkanlıklardan uzak, bedensel ve ruhsal yönden daha sağlıklı yetişmelerine katkıda bulunmak, spor kulüplerinin ihtiyacı olan sporcular ile uluslar arası yarışmalarda üstün başarılar elde edecek sporcu kaynağını oluşturmak amacını taşımaktadır.⁷⁸

İl spor okulları her yıl spor tesisleri ve eğitici gibi unsurlar ile uygun spor ortamı esas alınarak çeşitli spor dallarında bütün illerde, tesis ve eğitici yönünden yeterli olan ilçelerde açılmaktadır.⁷⁹

Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri dışında Kamu kurum ve kuruluşları ve kulüpler de yaz spor okulları açabilmekte, beden Eğitimi Öğretmenleri, antrenör belgesine sahip olanlar ve liderlik belgesi olanlar yaz spor okullarında çalıştırılabilir görevi alabilmektedir. Spor okullarına 6-18 yaş grubundaki çocuk ve gençler kayıt yaptırabilmektedir.

Yapılış amaçları ve organizasyonu itibarıyla yaz spor okulları yetenek seçimi ve yönlendirme açısından değerlendirildiğinde önemli bir görevi yerine getirebilecek kapasiteyi taşımakta olduğu görülmektedir. 2003 yılında Türkiye genelinde 81 ilimizde toplam 43 branşta spor okulları açılmıştır. Açılan spor okullarında toplam 4.067 eğitimci görev yapmış ve 139.136 sporcu faaliyetlere katılmıştır. Eğitimcilerin 1.906 tanesi Gençlik Spor İl Müdürlüklerinin açtıkları spor okullarında faaliyet gösterirken, 2.161 tanesi ise, özel, kamu kurum ve kuruluşları ile spor kulüplerinin açmış oldukları spor okullarında görev yapmışlardır.

⁷⁸ http://gsgm.gov.tr/sporegitim/pages/speg_inav_tal.htm.(03.09.2003).

⁷⁹ Mehmet Göröl, "Türkiye'de Spor Eğitimi Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi S.B.E., İstanbul, 1997,s.56.

Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin açtıkları spor okullarında faaliyet gösteren sporcu sayısı toplam 69.093, diğer özel, kumu kurum ve kuruluşları ile spor kulüplerinin açtıkları spor okullarında faaliyet gösteren sporcu sayısı 70.043 olmuştur.

2003 yılında Türkiye genelinde düzenlenen Spor Okullarına katılan sporcu ve eğitmen sayıları aşağıda tablolaştırılmıştır.⁸⁰

Tablo 4.9. 2003 Yılı Türkiye Geneli Yaz Spor Okulları Sporcu ve Çalıştırıcı Sayıları

Branş Adı	İl Müdürlüğü Bünyesinde		İl Müdürlüğü Dışında	
	Sporcu Sayısı	Eğitici Sayısı	Sporcu Sayısı	Eğitici Sayısı
Basketbol	12431	207	9376	281
Voleybol	4738	133	2905	101
Atletizm	3100	127	1032	31
Hentbol	1780	75	543	24
Boks	1087	80	350	15
Futbol	2623	73	16580	583
Karate	1520	69	1698	48
Taekwondo	3539	109	2387	54
Güreş	2787	114	1531	31
Satranç	693	32	290	8
Judo, Vu-şu	2396	77	895	19
Yüzme	22479	347	23904	731
Yelken	132	11	693	34
Tenis	1609	56	2854	50
Masa Tenisi	1608	71	231	11
Diğer Branşlar	6571	325	4774	140
TOPLAM	69093	1906	70043	2161

Kaynak: GSGM Bilgi İşlem Merkezi

4.2.4.5. Sporcu Eğitim Merkezleri

Spora başlama yaşında bulunan çocuklarımızın eğitim ve öğretimlerini aksatmadan elit sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla bazı illerde Sporcu Eğitim Merkezleri açılmaktadır.⁸¹ Her yıl Haziran ayında yapılan zihinsel yetenek, bilgi seviyesi ve fizyolojik özellikleri yönünden iki aşamalı sınava alınan spora başlama yaşındaki öğrenci sporculardan ilgili spor dallarında yetenekli oldukları tespit edilenler bu merkezlere kabul edilmektedir.

⁸⁰ http://gsgm.gov.tr/sporegitim/pages/step_inav_tal.htm.(03.09.2003).

⁸¹ Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayını, *Spor'da 10 Yıl 1985-1994*, Ankara, s.25.

Bu merkezler yetenekli sporcuların seçilmesi ve yönlendirilmesi hususunda önemli bir işlev görmektedir.

Tablo 4.10. Sporcu Eğitim Merkezleri ve Sporcu Kapasiteleri

S.NO	EĞİTİM MERKEZİ	AÇILIŞ TARİHİ	KAPASİTESİ
1	Afyon Güreş Eğitim Merkezi		24
2	Ağrı Sporcu Eğitim Merkezi	1987	59
3	Aksaray Güreş Eğitim Merkezi	2000	80
4	Amasya Güreş Eğitim Merkezi	1990	50
5	Artvin Güreş Eğitim Merkezi	1997	26
6	Aydın Güreş Eğitim Merkezi	1982	90
7	Bitlis Sporcu Eğitim Merkezi	2001	75
8	Bolu Sporcu Eğitim Merkezi	1981	40
9	Bursa Güreş Eğitim Merkezi	1987	70
10	Çorum Güreş Eğitim Merkezi	1990	30
11	Denizli Güreş Eğitim Merkezi	1990	46
12	Edirne Sporcu Eğitim Merkezi	1990	58
13	Erzurum Güreş Eğitim Merkezi	2000	80
14	Eskişehir Sporcu Eğitim Merkezi	1996	54
15	Gaziantep Sporcu Eğitim Merkezi	2002	18
16	İçel Sporcu Eğitim Merkezi	1980	216
17	K.Maraş Güreş Eğitim Merkezi	1970	42
18	Kars Sporcu Eğitim Merkezi	1995	126
19	Kayseri Güreş Eğitim Merkezi	1984	84
20	Konya Sporcu Eğitim Merkezi	1991	55
21	Manisa Judo Eğitim Merkezi		29
22	Muğla Güreş Eğitim Merkezi	1997	25
23	Ordu Sporcu Eğitim Merkezi	1993	35
24	Osmaniye Sporcu Eğitim Merkezi	1999	30
25	Samsun Güreş Eğitim Merkezi	1991	47
26	Sivas Güreş Eğitim Merkezi	1995	24
27	Tokat Sporcu Eğitim Merkezi	1987	38
28	Yozgat Güreş Eğitim Merkezi	1989	38

Kaynak: <http://Sporum.gov.tr>, 03.08.2003.

İki aşamada gerçekleştirilen sınavların birinci aşamasında, Güreş branşı hariç diğer branşların sınavları Sporcu Eğitim Merkezlerinin bulunduğu il

merkezlerinde yapılmaktadır. Sporecu Eğitim Merkezlerinin bulunduğu il merkezi ve civar iller sınavlara sporecu tespit edip gönderebilmektedir.

Birinci aşama sınavlarına katılacak öğrencilerde aranan şartlar her spor dalına uygun olarak Federasyonlar ve Spor Eğitimi Dairesince tespit edilmektedir.

Birinci aşama sınavı 1 gün sürmekte ve müsabaka şeklinde düzenlenmektedir. başarılı olanlar ikinci aşama sınavına girmeye hak kazanmaktadırlar.

İkinci aşama seçme sınavları yine aynı il merkezlerinde yapılmakta olup, sınavlar fiziksel testler, sağlık kontrolleri ve mülakat şeklinde yapılmaktadır.

Sınavlar, Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığının teklifi ve Genel Müdürlük Makamının onayı ile tespit edilen Sınav kurulları tarafından yapılmaktadır.⁸² Seçilen öğrenciler yatılı statüde Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'ne ait tesislerde kalmakta ve tüm masrafları teşkilatça karşılanmaktadır. Öğrenci sporecular liseyi bitirinceye kadar buralarda kalmaktadırlar.

Merkezlerde, eğitim öğretim elemanı olarak Doktor, beslenme uzmanı, psikolog, fizyoterapist, sağlık memuru, hemşire, yabancı dil ve belleci öğretmenler ile antrenörler görevlendirilmektedir.

---

⁸² http://www.gsgm.gov.tr/sporegitim/pages/speg_sinav_tal.htm, 03.09.2003.

Tablo 4.11. Sporcu Eğitim Merkezleri Yatılı Gündüzlü Öğrenci Sayıları

S. NO	Eğitim Merkezi	Branşı	Mevcut Öğrenci		Yeni Alınan	
			Gündüzlü	Yatılı	Gündüzlü	Yatılı
1	Afyon Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	3	10	2	11
2	Ağrı Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm		15		16
3	Aksaray Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		14		7
4	Amasya Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		23		5
5	Artvin Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	3	19	2	1
		Atletizm			10	5
6	Aydın Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		15		3
		Atletizm	3	5	1	1
7	Bitlis Sporcu Eğitim Merkezi	Kayak	6	2	4	5
8	Bolu Sporcu Eğitim Merkezi	jimnastik		15	1	1
9	Bursa Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	22			
10	Çorum Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		21		3
11	Denizli Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		25		6
		Atletizm			20	
12	Edirne Sporcu Eğitim Merkezi	jimnastik	20		10	
13	Erzurum Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		19		
		Judo	5			
14	Eskişehir Sporcu Eğitim Merkezi	Halter			3	
		Atletizm			12	4
		Güreş		9		
15	Gaziantep Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm			18	
		Atletizm	6	6	6	1
16	İçel Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş		7		1
17	K. Maraş Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	3	33	4	
		Atletizm		19		7
18	Kars Sporcu Eğitim Merkezi	Kayak	10	2	4	
		Boks	8	1		
		Güreş		14		2
19	Kayseri Güreş Eğitim Merkezi	Güreş		10		2
		Judo	27			
20	Konya Sporcu Eğitim Merkezi	jimnastik	16			
		Güreş	10	7	5	
21	Manisa Judo Eğitim Merkezi	Judo	29			
22	Muğla Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	7	20		
		Judo	19			
23	Ordu Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş		15		
24	Osmaniye Sporcu Eğitim Merkezi	Atletizm		14	2	6
25	Samsun Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	1	13		6
26	Sivas Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	3	17	1	2
		Halter	2	6		
27	Tokat Sporcu Eğitim Merkezi	Güreş	8	19		5
28	Yozgat Güreş Eğitim Merkezi	Güreş	21			8
	TOPLAM		211	416	105	108

Kaynak: http://www.gsgm.gov.tr/sporegitim/pages/sporecu_egtmerk.htm, 03.09.2003

4.2.4.6. Gençlik Kampları

Gençliğin serbest zaman etkinlikleri 3530 sayılı yasa gereği Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün görevleri arasında yer almıştır.⁸³ Gençlik Kampları ilk başlarda çoğunlukla Milli Eğitim Bakanlığının faaliyetleri olarak düzenlenebilmiştir.

Ülkemizdeki İlk Gençlik Kampı 1936 yılında Herekede açılmıştır. Daha sonraları Kızılay, Milli Eğitim Bakanlığı, Turizm Bakanlığı ve Gençlik Spor Genel Müdürlüğü gibi kurumlar tarafından düzenlenerek günümüze kadar gelmiştir.⁸⁴

İlk düzenlendiği zamandan günümüze gençlik kamplarının yapılış amaçları hemen hemen aynı kalmıştır. Gençlerin üretken bir şekilde tatil geçirmeleri, ülkelerinin doğal ve tarihi güzelliklerini öğrenmeleri, diğer bölge insanlarıyla tanışmaları ve dostluk kurmaları, toplumsal barışı ve birlikteliği sağlamaları amaçları başlıca amaçlar olmuştur. Kamplar çoğunlukla gençlere yönelik düzenlenmişler ve farklı kurumlar farklı zamanlarda farklı yaş gruplarına hitap etmişlerdir. Günümüzde, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Lise düzeyinde bu kampları düzenlerken, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü üniversite öğrencilerini hedef seçmektedir.⁸⁵

Kamplarda gençlerin üretken olmaları, toplumsal fayda sağlarken eğlenmeleri amaçlanmış ve programlar bu şekilde düzenlenmiştir. Spor etkinlikleri, eğlence programları, yöre gençleriyle tanışma, geziler planlarken aynı zamanda köylülere yardım okul ve sokak boyama vb gibi üretmeye, yardımlaşmaya toplumla kaynaşmaya yönelik faaliyetlerde programlarda yer almıştır.⁸⁶

2000 yılında ise Ulusal Kalkınmada Gençlik Projesi kapsamında yeniden şekillendirilmiş olan Gençlik Kampları 2000 yılında 81 ilde düzenlenmiştir. 2001 yılında 44 ilde 4 dönem halinde düzenlenen kampların 23 ilindeki 2 ayrı dönemi

⁸³ T.C. Başbakanlık G.S.G.M., **Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, 2002,s.14.

⁸⁴ Atilla Ferah, **Gençlik Kampları**,Ankara, 1997,s.9.

⁸⁵ T.C. Başbakanlık G.S.G.M.,**Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, 2000,s.16.

⁸⁶ T.C. Başbakanlık G.S.G.M., **Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, 2001,s.21.

Türkiye den ve dünyanın dört bir köşesinden gençlerin katılımına açılmıştır. 2002 de ise 60 ilde Ulusal ve Uluslar arası olarak düzenlenmiştir.⁸⁷

Daha çok toplumsal, kültürel bir gençlik faaliyeti olarak düzenlenen gençlik kampları, hitap ettiği kitle ve katılımcı sayıları göz önüne alındığında sportif faaliyetler ve yetenek seçimi için büyük bir kaynak oluşturabilecek yapı arz etmektedir. Programları içersinde yer alan sportif faaliyetlerin çoğaltılması ve hitap ettiği yaş grubunda yapılacak değişiklikler ve görev alacak spor eğitimcileri sayesinde gençlik kampları Ülkemizde yeni tanınmakta olan spor dallarının yaygınlaştırılmasında ve bu dallarla ilgili yetenekli kişilerin seçilmesinde önemli bir işlev görebilir.

Her sene binlerce gencin katıldığı Gençlik Kampları bu sene 41 ilde 7 dönem halinde düzenlenmektedir.⁸⁸

---

⁸⁷ <http://www.genckamp.com,06.09.2003>.

⁸⁸ <http://www.gsgm.gov.tr/pages/genclikkamplari.htm,03.09.2003>.

Tablo 4.12. 2003 Yılında Ulusal Gençlik Kampı Yapacak iller, Devre Sayıları Ve Kapasiteleri

S. No	İller	1. Dönem	2. Dönem	3. Dönem	4. Dönem	5. Dönem	6. Dönem	7. Dönem	Toplam
1	Adıyaman	100	100	100	100	100	100		600
2	Afyon	50	50						100
3	Ağrı	50	50	50	50				200
4	Amasya	50	50						100
5	Antalya	80	80	80	80	80	80		480
6	Artvin	80	80	80	80	80	80		480
7	Aydın					120	120	120	360
8	Bahçesir	50	50	50	50				200
9	Bartın	40	40	40	40				160
10	Batman	70	70						140
11	Bolu			80	80	80	80		320
12	Burdur	60	60	60	60	60	60		360
13	Bursa	60	60						120
14	Çanakkale					120	120	120	360
15	Denizli	90	90	90	90	90	90		540
16	Diyarbakır	100	100	100	100				400
17	Erzincan	70	70	70	70	70			350
18	Giresun	100	100	100	100				400
19	Hatay	100	100	100	100				400
20	Isparta	50	50	50	50				200
21	İstanbul	100	100	100	100				400
22	İzmir	80	80	80	80	80	80		480
23	Karabük	50	50	50					150
24	Kars	60	60	60	60				240
25	Kastamonu	50	50	50	50				200
26	Malatya	50	50	50	50				200
27	Manisa	50	50	50	50				200
28	Mardin	80	80	80	80	80	80		480
29	Mersin					160	160	160	480
30	Muğla	60	60	60	60	60			360
31	Neşehir	60	60	60	60				360
32	Ordu	100	100	100	100				400
33	Rize	80	80	80	80				320
34	Sakarya	50	50						100
35	Samsun	60	60	60	60				240
36	Sinop	80	80	80	80				320
37	Şanlıurfa	80	80	80	80	80	80		480
38	Tekirdağ	50	50	50	50				200
39	Trabzon	70	70	70	70				280
40	Uşak	80	80	80	80				320
41	Van	80	80	80	80	80	80		480
	TOPLAM								12.840

Kaynak: <http://www.gsgm.gov.tr/pages/genclikkamplari.htm>(03.09.2003)

Tablo 4.13.1990-2001 Yılları Arasında Gençlik Kamplarına Katılan Gençler

Yıllar	Yaş Grupları			Toplam
	12-14	15-17	18-24	
1990	1750	2150	1200	5100
1991	1150	2325	1785	5350
1992	1350	2520	1930	5800
1993	1820	2780	1844	6414
1994	1081	2079	371	3531
1995	1335	1880	460	3675
1996	1827	1802	651	4280
1997	1531	2677	728	4936
1998	1563	3084	796	5443
1999	1690	3106	355	5151
2000	1240	1905	27000	30145
2001	750	750	12000	13500
TOPLAM	17087	27028	49210	93325

Kaynak:<http://sporun.gov.tr/Bilgi/Bankasi/Genclik/katilangencler.htm>(12.05.2003)

Milli Eğitim Bakanlığı ise; Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığına İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarındaki gençlere Türk Milli Eğitiminin Temel Amaçları doğrultusunda Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı , Türk Milletinin Milli, ahlaki, insani manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, beden, zihin, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olarak yetişmeleri , yeni arkadaşlıklar kurarak , kültür alışverişi yapmaları , toplu yaşama ve karşılıklı paylaşma alışkanlıkları kazanmaları spor ve kültür etkinliklerine katılarak görgü, bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri, kötü alışkanlıklardan korunmalarına yardımcı olmanın yanı sıra , çevrenin korunmasına karşı duyarlılıklarını arttırmak Milli birlik ve beraberlik duygularını pekiştirmek ve aynı zamanda tatil yaptırmak amacıyla Öğrenci Eğitim Etkinlikleri (kamplar) düzenlemektedir.⁸⁹

2004 yılında Çanakkale – İn Tepe, Bursa Gemlik – Karaca Ali, Bursa - Gemlik – Hasan Ağa , Hatay İskenderun – Uluçınar, Mersin Silifke – Kapızlı, Adana – Karataş, Konya – Beyşehir ve Kastamonu – Yol konak Spor ve İzcilik Okulunda (kış

⁸⁹ [http://obesid.meb.gov.tr/Okul İçi Beden Eğitimi Spor Ve İzcilik Dairesi Başkanlığı.4htm.](http://obesid.meb.gov.tr/Okul%20i%20Beden%20Eğitimi%20Spor%20Ve%20İzcilik%20Dairesi%20Başkanlığı.4.htm)

kampı) olmak üzere sekiz merkezde Öğrenci Eğitim Etkinlikleri (kamplar) planlanmıştır. Bu etkinliklere (kamplara) Türkiye genelinde İlköğretim (10 -15 yaş grubu), Orta Öğretim (15-18 yaş grubu) kurumlarında okuyan öğrenciler katılabilmektedir.

2004 Yılı Öğrenci Eğitim Etkinlikleri 3 Temmuz 2004 tarihinde başlatılacak olup eğitim etkinlikleri (Kamplar) 8 günlük devreler halinde toplam 31 devre kamp şeklinde yapılması planlanmaktadır.

4.2.5. Yetenek Araştırması Ve Seçim İçin Ön Şartlar

Çocuk ve gençlerin bir spor dalına yatkınlıkları ve yetenekleri, genel ve özel anlamda, o spor dalının antrenman uygulamaları içinde belirlenmektedir. Yetenek araştırmasında spor dalına özgü çok sayıda düzenli antrenman grupları oluşturulur.

Çocuğun yeteneğinin ortaya çıkarılması iyi planlanmış antrenman programlarına bağlı olmaktadır. Belli spor branşlarında yatkınlık teorik olarak fiziksel açıdan belirlenebilmektedir. Bilinçli olarak amaca yönelik düzenli antrenmanlar, spor yatkınlığı ve yeteneği saptamak için temel organizasyonlar olmaktadır.

Sporcu seçiminde ve gelişiminde, Antropometrik, kondisyonel, tekno-motorik, öğrenme yeteneği, zihinsel, sosyal, psikolojik faktörler ön şartlar olarak değerlendirilmektedir.

- **Antropometrik Ön Şartlar:** Sporcunun; boyu, kilosu, vücut yapısı, vücudunun ağırlık merkezi v.b. özellikleri,
- **Kondisyonel Ön Şartlar:** Sporcunun; genel ve özel dayanıklılığı, statik ve dinamik kuvveti, sürat, reaksiyon niteliği, beceri ve hareketlilik gibi özellikleri.
- **Tekno-Motorik Özellikler:** Sporcunun; denge yeteneği ve yer, mesafe, tempo hissi ve topa yatkınlığı, ritmik ve akıcılık gibi özellikleri.
- **Öğrenme Yeteneği:** Sporcunun algılama, gözlem ve analiz etme özellikleri.

- **Performans İçin Ön Şartlar:** Sporcunun, yüklenmelere dayanabilme özelliği, antrenman isteği başarıya ulaşma arzusu gibi özellikleri.
- **Zihinsel Yetenekler:** Dikkat, motorik akılcılık yaratıcılık inisiyatif kullanabilme yeteneği, taktik yeteneği gibi özellikler.
- **Sosyal Faktörler:** Liderlik; sorumluluk taşıma, takım anlayışı gibi özellikler.
- **Psikolojik Ön Şartlar:** Sağlam psikolojik yapı, müsabakaya hazır olma, strese dayanabilme, zoru başarma isteği gibi özellikler.

4.2.6. Spora Başlama Yaşı

Her bir branş için spora başlama yaşının tespiti çok büyük önem arz etmektedir. Zamanında yapılan seçim ve zamanında yapılması gereken çalışmalar sporcunun, ulaşabileceği en yüksek performansı yakalamasında en önemli unsur olmaktadır.

Bazı araştırmalarda çocuğun spora ve düzenli egzersizlere, özellikle jimnastik ve yüzme gibi sporlarda en erken başlama yaşı 4 yaş civarı olarak tespit edilmiştir. Özellikle erken yaşlarda spora başlamanın getireceği alışkanlıkla, ileride yaşam boyu spora katılımın temelleri atılacak, sağlıklı ve zinde bir organizma kazanılacak ve yüksek performansa sahip sporcuların çoğalması sağlanacaktır.⁹⁰

Ayrıca Spora başlamanın içinde bulunduğu okul dönemi Sporun olumlu katkılarının en yoğun yaşandığı dönem olmaktadır.

⁹⁰ www.sporum.gov.tr.(06.09.2003).

Her bir spor branşında antrenmana başlama yaşı farklılıklar göstermektedir. Yetenek arama zamanının seçiminde, aranan kişilerin, spor dalının kendileri için çekici olduğu yaşta olmalarına da dikkat edilmesi gerekmektedir.⁹¹

Tablo 4.14. Uluslararası Kriterlere Göre Federasyonların Yaş Sınırları

Branşlar	Spora başlama yaşı	Müsabakalara katılma yaşı
Boks	9-10	11-12
Judo	6	7
Jimnastik	6	9
Kayak	7	12-16 (Alp Disiplini)
Atletizm	7	11-12
TaekWondo	8	10
Karate	7 (Kata) -10 (Kumite)	10
Buz Sporları	6	10
Güreş	11	14

Kaynak: <http://www.gsgm.gov.tr>(12.04.2003)

Yetenek seçiminde tüm spor branşları için tek bir yaş tavsiye etmek mümkün olmadığı gibi bazı spor dallarının değişik disiplinleri için değişik yaşlarda başlanması gerekmektedir.

Sporda yetenek seçimi ve yönlendirmesi yaşı konusunda yapılmış bir çok tablo bulunmaktadır. Spor dallarının özelliklerine göre hazırlanmış bir tablo aşağıda verilmektedir.

⁹¹ Hale Harputluoğlu, çeviri, **Sporda Yetenek Arama, Seçme Ve Yönlendirme**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 2001, s.17.

Tablo 4.15. Çocuklarda ve Gençlerde Spor Gelişim ve Yetenek Belirleme Programı

Biyolojik Yaş	Beden Eğitimi ve Spor Etkinliğinin Pedagojik ve Metodik Karakteri	Yeteneğe Göre Yönlendirilen Spor Dalı	Seçime Esas Sağlık-Spor Testleri	Sorumlu Antrenör, Doktor, Eğitmeni
2 5	Suda, yumuşak minderde, sevdirmeye oyunları, çağının diğer etkinlikleri	-Yüzme -Kayak	Tıbbi Değerlendirme	Anne, Baba, anaokulu yetkili, Öğretmen
5 6	15-20dk. Periodlarla udu, genel günlük aktiviteler, oyun formunda jimnastik, kayak, yüzme.	-Yüzme -Kayak -jimnastik	Tıbbi,Biyolojik deg. Spor yanmayı engelleyecek bulgu varmı?	Ortopedik endokrinolok ve Dig.Uzm.Dok. Yet.A.Okul Öğret.
7 8	Jimnastikte oyun formunda alıştırma dönemi, 15-30dk. Periodlarla tirmanma, sürünme vb. oyun taklit yoluyla öğrenme, eğlendirici neşe verici faktörlere öncelik verilmeli.	-Yüzme -Kayak -Jimnastik -Buz Pateni -Futbol -Tennis -Binicilik	Tıbbi-Biyolojik değerlendirme, Branşa yön. Temel Seçim Test. jimnatik, Binicilik Tahm. Boy araştırması	İlgili tıb uzm. Tet Uzm. İlk.B.Öğr. Branş U. Tıp Uz. Antropom.Uzn.
9 10 11	20-30dk. Periodlarla egzersizler takım oyunlarına ilgi sportmenlik üzerine vurgu kurallara aygı, eğlendirici oyunlar, liderlik fırsatları, becerileri özgürce ortaya koyma fırsatları.	-Bisiklet -Atlet(Koşu) -Voleybol -Basketbol -Hentbol -Eskrim -Judo	Tıbbi-Biyolojik değ. Branşa Yön. Yetenek testleri, Vücut komp. Boy thm.Test. Bazı dallara ön seçim	İlgili tıb uzm. Test uzm. İlk. B. Öğr. Branş U. Tıp Uz. Antropom. Uzm.
12	Karma grup etkinlikleri, gelişim özelliklerinin açıklanması, başarının teşviki, ferdi sporla yöneliş, cesaret isteyen etkinliklere ilgi	-Su topu -Okçuluk -Atıcılık -Atlamalar	Tıbbi-Biyolojik Değ. Yetenek testleri	Tıp uzmanı Branş uzmanı
13 14 15 16	Başarılarını gösterebileceği fırsatlar, yeterli dinlenme az yüklenmeli dayanıklılık çalışmaları, tekniğin son biçimi. 50-60dk.Per.gücünü ortaya koyma fırsatı.Teknik ayrıntılar.	-Gelişmelere bağlı olarak fırlatma sporları -200m -Halter -Atlamalar -Güreş	Tıbbi-Biyolojik değerlendirme Bazı dallarda son seçim Ağılık denetimi Boy unsurunun kesin teşhisi	Tıp uzmanı Branş uzmanı Antrop. Uzmanı

Kaynak: Veysel Küçük, **Spor'da Yönlendirmenin Yeri ve Önemi**, "Futbol Örneği" İstanbul, 1997, s.109

Sporda başarılı ülkeler yeteneği bulmada istatistik değerleri göz önüne alır ve kendilerine uygun spora başlama yaşını (spor dallarına ait) belirlerler.⁹²

Bir diğer tablo ise şu şekilde yapılmıştır.

⁹² Figen Alioğlu, "Spor Eğitiminde Yetenek Araştırması Ve Yönlendirilmesi", Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1988, s.6.

Tablo 4.16. Spora Başlama, Hazırlık ve Özel Hazırlık Dönemleri Tablosu

Spor Dalı	Başlama Dönemi	Hazırlık Dönemi	Özel Çalışmalar Dönemi
Jimnastik, kano, trampelen, buz pateni	5-12	13-16	17 yaşından itibaren
Genellikle çabuk kuvvet isteyen spor dalları:sürat koşuları, halter, atletizm, sıçramalar vb.	10-12	13-17	18 yaşından itibaren
Genellikle dayanıklılık isteyen spor dalları: Kürek, bisiklet, uzun mesafe koşuları vb.	12-15	16-18	18 yaşından itibaren
Genellikle kompleks bedeni güç özelliği isteyen spor dalları: Mücadele sporları	10-13	14-17	18 yaşından itibaren
Yüzme	5-8	9-14	15 yaşından itibaren

Kaynak: Figen Alioğlu, *Spor Eğitiminde Yetenek Araştırması Ve Yönlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1988, s.6

Sporda, yetenek seçimi ve bu yeteneklerin gelişimi, her spor dalı için süreli ve iyi programlanmış bir organizasyonu, bilimsel bulgulara dayalı bir çalışmayı gerektirmektedir.⁹³

4.2.7. Yetenek Seçiminde Branşlara Göre Kriterler

Her bir spor dalı kendine has niteliklerinden dolayı yetenek seçiminde farklı kriterler uygulamaktadır. Yetenek belirleme; bazı fiziksel ve zihinsel testlerin yapılması, bilimsel olarak üzerinde çalışılması gereken bir süreçtir.

⁹³ Sevinç, a.g.e.,s.251.

4.2.7.1. Jimnastikte Oyuncu Seçim Kriterleri

Jimnastikçilerin yarışmalarda, çok yönlü yüksek bir performansa gereksinimleri olmaktadır. Kombine yarışma sporları gibi, antrenmanları, bir çok özel ve genel, geliştirici alıştırmalardan oluşur.⁹⁴

Jimnastikte performansı belirleyen başlıca özellikler; kuvvet, hareketlilik ve dayanıklılık olup bu özelliklerin yetenek seçiminde aranarak sistematik şekilde geliştirilmesi gerekmektedir.

Yetenek seçimindeki kriterler şunlardır;

- Koordinasyon, esneklik, güç.
- Kalça ve bacak dengesi.
- Sabır ve azim.
- Strese karşı koyabilme, hissi denge yeteneği.
- Yüksek anaerobik kapasite.
- Kısa veya orta boylu olma.

4.2.7.2. Basketbolda Oyuncu Seçim Kriterleri

Basketbolde en önemli motorik özelliklerden biri sıçramadır. İyi bir sıçrama için ise ayak bileği kaslarının kuvvetli olması gerekir. Yoğun kısa sprintler, koşu ve sıçramalar içeren basketbol oyunu genel aerobik dayanıklılık, aksiyon ve reaksiyon sürati, güçlü kalp kan dolaşım sistemi, özel sıçrama ve atış kuvveti, bacak ve vücudun çabuk kuvveti, eklem hareketliliği ve güçlü bir motivasyon ve oyun zekasına ihtiyaç duyar.

⁹⁴ Hikmet Aracı, **Okullarda Beden Eğitimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001. s.146.

Yetenekli basketbolc seçerken Şu özelliklere dikkat edilmektedir.

- Uzun boylu, uzun kollu ve geniş omuzlu olma.
- Yüksek anaerobik(O₂'siz solunum) kapasite ve g verimliliği,
- Yüksek aerobik(O₂'li solunum) kapasite ve g verimliliği,
- Koordinasyon, denge, sıçrama, çabukluk yetenekleri,
- Yorgunluk ve strese karşı direnç gösterebilme,
- Taktik zeka ve takım ruhuna sahip olabilme.

4.2.7.3. Voleybolda Oyuncu Seçim Kriterleri

Kompleks hareketleri içermekte olan voleybol oyunu konsantrasyon,sinirlere hakimiyet, genel aerobik dayanıklılık, iyi bir kalp kan dolaŐımı, iyi sıçrama refleks ve reaksiyon süratı, esneklik ve eklemlerin hareketliliği ile birlikte çeviklik, denge, sezgi, zamanlama gibi özellikler istemektedir.

Voleybol seçiminde Şu kriterler göz önünde tutulmaktadır;

- Uzun boy, uzun kol ve geniş omuz yapısına sahip olma.
- Yüksek anaerobik(O₂'siz solunum) ve aerobik (O₂'li solunuma) kapasiteye sahip olma.
- Yorgunluk ve baskıya karşı dayanabilme.
- Taktik zeka ve takım ruhu özelliklerini taşıma.

4.2.7.4. Hentbolde Oyuncu Seçim Kriterleri

Hentbol oyununda iyi bir atŐ kuvvetine, kuvvet dayanıklılığına ve hareket çevikliğine, reaksiyon süratine, aerobik ve anaerobik dayanıklılığa atŐ kuvvetine, sıçrama kuvvetine, omuz, gövde ve kalça esnekliğine, gereksinim duyulmaktadır.

Hentbol yeteneklilerin seçiminde şu kriterler göz önünde tutulmaktadır:

- Uzun boy, uzun kol ve geniş omuz yapısı.
- Yüksek anaerobik kapasite.
- Yüksek aerobik kapasite.
- Yorgunluk ve baskıya dayanıklılık.
- Koordinasyonel yetenek, güç ve sağlamlık.
- Taktik zeka ve takım ruhu.

4.2.7.5. Futbolda Oyuncu Seçim Kriterleri

Futbol; oyun alanının genişliği, oyun süresi, oyuncu sayısının fazlalığı ve kuralların zenginliğiyle oynayanlar açısından çok yönlü davranışları içermektedir⁹⁵ Futbolda spor motorsal özelliklerin dağılımı %30 dayanıklılık, %20 Koordinasyon, %20 Sürat, %15 Kuvvet ve %15 Esneklik şeklinde olmaktadır.

Futbolda yetenek seçiminde aşağıdaki kriterler rol oynamaktadır.

- Koordinasyon.
- Yorgunluk ve baskıya karşı koyabilme.
- Yüksek anaerobik (O₂'siz solunum) kapasite.
- Yüksek aerobik (O₂'li solunum) kapasite.
- Taktik zeka.
- Takım ruhu.

---

⁹⁵ Aracı, a.g.e.,s.325.

4.2.7.6. Masa Tenisinde Oyuncu Seçim Kriterleri

Masa Tenisi yapısı gereği yoğun bir dikkat ve beceri, aynı zamanda da iyi bir refleks özelliği gerektirmektedir.

Masa Tenisi yetenek seçimi Kriterleri:

- Çeviklik,
- Dikkat (Psikolojik güç ve sağlam sinir sistemi),
- Kasların kasılma hızı,
- Koordinasyon (beceri ve akıcılık).

4.3. YETENEĞİN YÖNLENDİRİLMESİ

Yüksek performansa ulaşmada yeteneğin seçimi kadar yeteneğin yönlendirilmesi de önemli rol oynamaktadır.

Sahip olunan yetenek, sporcunun yüksek verime ulaşmasındaki üst sınırlarını tespit etmesine rağmen, o sınıra ulaşılması için tek başına yeterli olmamaktadır. Yüksek performans yeteneğinin tespit edilmesinden ve tespit edilen yeteneğin en iyi şekilde yönlendirilmesinden geçmektedir. Seçilen yetenekli sporcuların nerede, nasıl bir eğitim alacakları hususu önem arz etmektedir.

Sporda başarılı olmuş ülkeler yeteneğin yönlendirilmesi konusunda farklı uygulamalar yapmışlardır. Bazı ülkeler yeteneği yönlendirme hususunda kulüpleri öne çıkararak federasyonlar bazında çalışmalar yaparken bazı ülkeler ise, yatılı okullar ve spor okulları projeleri ile öğretim kurumlarını ön plana çıkarmışlardır.

4.3.1. Yeteneğin Yönlendirilmesinde Dikkat Edilecek Özellikler

Spora yönlendirmede Bedensel(Fiziki) ve Psikolojik faktörler önemli yer tutmaktadır. Bu faktörler kendi içlerinde de alt başlıklara ayrılmaktadır.

4.3.1.1. Bedensel (Fiziki) Özellikler

Genelde kalıtsal özelliğe sahip; boy, ağırlık, somatotip, vücut kompozisyonu ve fibril kompozisyonu gibi parametreler bedensel özellikler olarak ifade edilmektedir.

Üst düzeyde performansa erişmek için teknik, taktik psikolojik, fizyolojik gibi faktörlerin yanı sıra yapısal faktörler de belirleyici rol oynamaktadır.⁹⁶

4.3.1.2. Psikolojik Özellikler

Sporda yetenekli gençlerin seçilip geliştirilmesinde büyük çoğunlukla fiziksel özellikler göz önünde bulundurulmuş, performans da hep bu özelliğin az veya çok geliştirilmesine bağlanmıştır.⁹⁷

Sporda yetenekli gençlerin yönlendirilmesinde fiziksel, ruhsal ve sosyal yönlerin göz önünde tutulması yüksek verim elde edilmesinde önemli rol oynayacaktır.

Psikolojik özellikler kendi içinde; zihinsel özellikler, duygusal özellikler, kişilik özellikleri, sosyal özellikler ve çevresel özellikler gibi alt başlıklara ayrılmaktadır.

4.3.1.2.1. Zihinsel Özellikler

Zihinsel özellikler denildiğinde Sevk ve İrade yetenekleri, Algı, Dikkat, Hafıza, Zekâ gibi kavramlar ifade edilmektedir.

4.3.1.2.2. Duygusal Özellikler

Duygusal özellikler içine ise, korku ve kaygı, saldırganlık, stres, suçluluk gibi nitelikler girmektedir.

⁹⁶ Küçük, a.g.e., s.34.

⁹⁷ A.g.e., s.40.

4.3.1.2.3. Kişilik Özellikler

Birçok spor psikologu, belirli bir spor branşındaki sporcuların kişiliğini belirleyen faktörlerin en iyi, o branştaki şampiyon sporcularda görüldüğüne inanmaktadır.⁹⁸

Şampiyon sporcuların psikolojik profilleri oluşturulurken çoğunlukla liderlik, mizaç, motivasyon, benlik saygısı veya benlik kavramı, gibi kişilik ile ilgili psikolojik özellikler göz önünde bulundurulmaktadır.

4.3.1.2.4. Sosyal Özellikler

Spor günümüzde, boş zaman uğraşı olmaktan çıkarak, büyük bir propaganda etkisine sahip sosyal-politik-ekonomik niteliklere sahip toplumsal bir kurum haline gelmiştir. Bunun neticesinde spora ilgi duyan veya duymayan herkes değişik şekilde bu kurumdan etkilenir olmuştur.

Bu niteliği nedeni ile çocukların spora yönlendirilmesinde sosyal özelliklerinde göz önünde tutulması bir zorunluluk haline gelmiştir.

4.3.1.2.5. Çevresel Özellikler

Çevresel özelliklerin içine Aile, Eğitim ve Kültür ve Basın-Yayın ve Kitle İletişim Araçları gibi kavramlar girmektedir.

4.3.2. Yönlendirmeyi Yapan Kişiler

Spor eğitimi içerisinde yönlendirme, uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç içerisinde kimlerin, ne zaman ve nerede görev alacakları önem arz etmektedir.⁹⁹

⁹⁸ A.g.e., s.73.

⁹⁹ A.g.e., s.86.

Çocukları spora yönlendirmede etkili olan unsurlar öncelikle çocuğun ilk eğitimi aldığı yer olan aile, beraber bulunduğu arkadaş çevresi, okullarda beden eğitimi öğretmenleri ve kulüpler vasıtasıyla antrenörler olmaktadır.

4.3.2.1. Aile

Çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yer olan aile çocuğun hayatındaki en etkili ve en önemli sosyalleştirme kurumu olmaktadır.

Çocuğun yetiştiği aile ortamı çocuğun psikolojik ve toplumsal gelişmesine büyük etki yapmaktadır. Aile, çocuğun toplumsal hayatta başarılı olabilmesi için onun yeteneklerini uyararak, ilgi ve yeteneklerine uygun arzuların gelişimine yardım eder. Dengeli birey olabilmesi için çocuğu güven duygusu aşıl原因an aile, onun sosyal kabul görebilmesi için gerekli ortamı hazırlar. Anne ve babanın geçmişteki deneyimleri, çocukları yönlendirme gayretlerindeki en önemli sebebi teşkil etmektedir.

Çocuğun spora yönelmesinde ailenin yapısı, spora bakışı, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve ailenin eğitim seviyesi de önemli rol oynamaktadır.

Yapılan araştırmalara göre, ailenin özellikleri spora yönlendirmede etkili olduğu gibi, branşlara yönlendirmede de etkili olmaktadır.

4.3.2.2. Antrenör

Sporcunun yüksek başarı gösterebilmesi için, antrenman ve hazırlanma ilminin gerektirdiği formasyona sahip beden ve ruh sağlığını kazandırıcı, beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılacak sporcuları çalıştıracak güce sahip yetiştirici ve çalıştırıcı kişilere antrenör(spor eğitici) denir.¹⁰⁰

Antrenörler sahip oldukları bu özellikler nedeniyle çocuk ve gençlerin performans sporcusu olarak keşfedilmesi, yönlendirilmesi ve eğitilmesinde büyük rol oynamaktadırlar.

¹⁰⁰ A.g.e., s.92.

Çocukların ilerki zamanda verimlerinin artması hususunda, gençlik çağlarında uygun ve iyi bir spor eğitiminin kazandırılması önemlidir. Bu nedenle eğitimde görevli antrenörlerin mesleki kalitelerinin yüksekliği de göz önüne alınması gerekli unsurlardandır.

4.3.2.3. Arkadaş

Çocukların ailelerinden sonra en çok etkilendikleri kişiler arkadaşları olmaktadır. Ailelerin en önemli unsur olarak etkileri ancak okul çağına kadar sürmektedir. Bu dönemden sonra ise çocuk üzerindeki en etkili birinci unsur arkadaş olmaktadır. Spora başlama yaşının genellikle bu döneme denk gelmesi de arkadaş unsurunun spora yönlendirmede öne çıkmasına neden olmaktadır.

Ailesi vasıtası ile sporla tanışmamış bir çok çocuk arkadaşlarının etkisi ile spora yönlenebilir. Almanya'da yapılan bir araştırmada "spora yönelenlerde en çok kimler etkili oldu?" sorusuna %31,45 oranında arkadaş cevabı verilmiştir.¹⁰¹ Türkiye'de yapılan bir araştırmaya göre ise; bu oran %20,30 olmaktadır.¹⁰²

4.3.2.4. Beden Eğitimi Öğretmeni

Çocukların genelde spora başlama yaşlarını kapsayan dönemde günlerinin büyük bir bölümünü eğitim-öğretim kurumlarında geçirmeleri, bu kurumlarda görevli olan beden eğitimi öğretmenlerinin yetenek seçimi ve yönlendirmesindeki rolünü artırmaktadır.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin çok sayıdaki öğrenciyle ders içi beden eğitimi ve ders dışı sportif faaliyetler esnasında beraber olmaları onların özelliklerini ve yeteneklerini tespit etmede önemli bir imkan sağlamaktadır.

¹⁰¹ A.g.e., s.96.

¹⁰² Çon, a.g.e., s.64.

Aldıkları eğitimin neticesi olan bilgi birikimleri de, yetenek yönlendirmesi konusunda beden eğitimi öğretmenlerini ön plana çıkararak onlara daha önemli görevler yüklenmektedir.

Beden eğitimi öğretmeni yetenek arama ortamının yaratılması, yeteneğin seçimi ve yönlendirilmesi noktasında görev almaktadır. Beden Eğitimi Öğretmenleri özellikle ders dışı sportif ve eğitim organizasyonları düzenleyerek çok sayıda öğrencinin bir araya getirilmesi ile yetenekli sporcunun seçimi için ortam yaratabilmektedir.

Spora başlama yaşı, boy, ağırlık, eklem yapısı ve motorsal özellikler, sportif branş, ilgi, iç sistemler ve zekâ gibi faktörleri göz önüne alarak gözlem veya testler sonucunda yetenekli sporcu seçebilmektedir.

Seçilmiş yetenekli öğrencilerin imkanlar çerçevesinde eğitimlerini sağlayabildikleri gibi, onları kulüp, bölge veya federasyon çalışmalarına yönlendirebilmektedirler.

4.3.3. Türkiye’de Yapılan Yetenek Seçimi Ve Yönlendirme Çalışmaları

Son yıllarda Türkiye’de de yetenek seçimi ve yönlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmaya başlanmış ve bazı dallarda denemeler gerçekleştirilmiştir.

Yetenek seçimi ve yönlendirilmesi hususunda özellikle ülkemizde çok hızlı bir ilerleme sağlamış olan futbol, Ata sporumuz olan güreş, basketbol, atletizm ve son yıllarda da hentbol branşında gayretli çalışmalar görülmektedir.

Ülkemizde yetenek seçiminde genellikle doğal seçim sistemi uygulanırken son yıllarda Üniversitelerdeki Beden Eğitimi ve Spor alanındaki akademik çalışmaların artması sonucunda yetenek seçiminde bilimsel metotların da kullanılmaya başlandığı görülmektedir.

Sporda büyük başarılar elde etmiş ülkelerin bazıları yetenek seçiminde ve yönlendirilmesinde kulüpleri, bazıları okulları, bazıları ise her ikisini de kullanarak bu kurumları itici güç haline getirmişken ülkemizde ise maalesef her iki kurum da bu yönde işlevsel hale getirilememiştir.

Ülkemizde genellikle yetenek seçiminde ve yönlendirilmesinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonların yoğun çalışmaları gözlenmektedir.

Anayasanın 59. Maddesinde belirtilen Devletin başarılı sporcuyu koruma görevini yerine getirmek üzere G.S.G.M., yeni başlattığı bir projeye yetenekli beş yüz gence aylık burs vermeyi planlamaktadır. Federasyonların belirledikleri değişik branşlardan başarılarıyla dikkati çeken öğrencilere destek bursu verecek olan Müdürlük özellikle maddi durumu iyi olmayan öğrencileri gözetmektedir. Destek için aranan en önemli şart tıpkı ABD'deki gibi öğrencilerin spor hayatlarını, okullarıyla birlikte götürmeleri olmaktadır. Dersleri zayıf olanlar burstan yararlanamamaktadır.¹⁰³

4.3.3.1. Atletizmde

Ülkemizde yetenekli olan sporcuların yönlendirilmesi için zamanla bazı değişik uygulamalar yapılmıştır. İlk deneme 1980'li yılların başlarında Ankara'da yetenekli olan çocukları bir merkezde eğiterek yönlendirmeyi amaçlayan Atletizm Okulu olmuştur. Ailelerinden kopartılarak farklı amaçlar için yapılmış merkezlerde toplanan yetenekli çocuklar denetimsiz bırakılmaları sonucu bu deneyim başarısızlıkla sonuçlanmıştır.¹⁰⁴

1985 yılında ise İzmir'de düzenli çalışmalar sonucunda "Torunlar yarışı" adlı bir organizasyon ortaya çıkmıştır.

1987 yılında Enka Spor Kulübü, Atletizm Okulu açarak bu çabalara bir yenisini daha eklemiştir. Fakat bu da verimli ve uzun ömürlü olmamıştır.

1988 de Ankara'da "Atmalar Okulu" açılmıştır. Atmalar okulu dünyanın çeşitli ciddi atletizm merkezlerinden esinlenerek kurulmuştur. Ankara içerisinde bulunan Kurtuluş, Esenevler, Ankara Koleji, Sokullu Mehmet Paşa, Ayrancı liselerindeki yetenekli öğrenciler seçme sonucu saptanmış ve çalıştırılmaya başlanmıştır. Öğrencilerin yetenekleri 6 aylık bir dönemde antrenmanlar ile

¹⁰³ Lütfi Özel, *Vatan Gazetesi*, 26 Haziran 2003, s.20.

¹⁰⁴ Artun Talay, "Atletizmde Yetenekli Sporcuları Yönlendirme Sorunu", *Spor Bilimleri Dergisi*, 3,4, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilim ve Teknoloji Bölümü, Ankara, 1991, s.30.

geliştirilmiştir. Bu dönem sonunda yapılan 4 ayrı test yarışında bu öğrenciler denenmiş ve atmalar okulunda kalıp kalamayacakları saptanmıştır.

Atma dalları antrenörleri tarafından, yasal dayanaksız kurulan okul, yetenekli bulunan atıcı sporcuları yönlendirme işlevini yerine getirmeye çalışmıştır. Okul yoğun çabalara rağmen kurumsallaşamamıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise; Olimpiyat Oyunlarında en çok madalya dağıtılan atletizm branşında ülkemizin başarı kazanması ve bu spor branşına olan ilginin artırılması için Atletizmi Geliştirme Projesi başlatılmıştır.¹⁰⁵

Proje kapsamında 30 pilot il belirlenmiş ve bu illerde her ay düzenli olarak yaş gurupları arasında yarışmalar yapılması planlanmıştır. Bu yarışmalar sonucunda belirlenecek potansiyel sporcular öncelikle sporcu sağlık eğitim merkezlerinin olduğu yerlerde daha sonra da Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Teknolojisi Yüksek Okulunda fizyoloji, anatomi, psikoloji ve yetenek testlerinden geçirilerek testlerin sonucunda seçilen çocukların elit sporcular haline getirilmesi için tüm olanaklar seferber edilmiştir. Bu doğrultuda elit sporcu sayısında önemli bir artış sağlanması düşünülmüştür.

Proje kapsamında Cumhuriyet tarihimiz boyunca sayıları 4 olan sentetik zeminli müstakil atletizm sahalarının sayısının da artırılması planlanmıştır. Bu doğrultuda Ankara Gazi, Hacettepe, ODTÜ, Bursa Uludağ ve Manisa Celal BAYAR üniversiteleri ile ortaklaşa 5 adet sentetik zeminli müstakil atletizm sahalarının yapılması için protokol imzalanmıştır. Bunun yanında Adana Yüreğir, Eskişehir Sazova ve Samsun İlk adım sahalarının yapımına başlanılmıştır.

Sporu ve Sporcuyu Geliştirme Projesi ile sporda bilimselliğin ön plana çıkarılması, sporla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve bilgi paylaşımının sağlanması, sporun her alanında bilimsel olarak çalışılması amaçlanmıştır. Bu amaçla ilki 13-14 Kasım 2000 tarihinde Ankara'da Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen toplantıya katılan üniversitelerimizin bilim adamları belirlenen konulara ilişkin hazırladıkları projeleri Adana'da yapılan ikinci toplantıda sunmuşlardır. Daha

¹⁰⁵ http://www.sporum.gov.tr/Atletizm_haberler.htm.(09.08.2003).

sonra üçüncü toplantı Haziran ayı içerisinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Bir diğer çalışma ise; çocuklarımızın eğitim ve öğretimlerini aksatmadan elit sporcu olarak yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla Ağrı ve Çankırı illerinde Atletizm Eğitim Merkezi açılmıştır. Daha sonraları ise, Bitlis, İçel, İzmir, Kars ve Osmaniye'de açılan Atletizm Eğitim Merkezleri faaliyete geçmiştir.

Merkezlere öğrenciler yetenek testlerinden geçerek alınmakta ve yatılı statüde Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'ne ait tesislerde kalmaktadırlar. Tüm masrafları teşkilatça karşılanan öğrenci sporcular liseyi bitirinceye kadar buralarda kalmaktadırlar.

Merkezlerde, eğitim öğretim elemanı olarak doktor, beslenme uzmanı, psikolog, fizyoterapist, sağlık memuru, hemşire, yabancı dil ve belletici öğretmenler ile antrenörler görevlendirilmektedir.

Sporcu alımında yapılan seçimler iki aşamada yapılmakta ilk aşamada Atletizm federasyonu ve spor eğitimi dairesi başkanlığınca belirlenen esas ve usullere göre kurulca yapılır. İkinci aşamada ise, birinci aşama seçme sınavını kazanan adaylar, spor eğitimi dairesi başkanlığınca görevlendirilen bir uzman, atletizm federasyonunca görevlendirilen uzmanlar ve merkezde görevli antrenörlerden oluşan komisyon nezaretinde 1 aylık deneme eğitimine alınır. Deneme eğitimi sırasında sporcuların, zihinsel yetenek ve bilgi seviyeleri, fizyolojik özellikleri gerekli testlerle belirlenip takip edilir. Eğitim sonunda uygun görülen öğrenci sporcuların merkeze kesin kayıtları yapılır.

4.3.3.2. Hentbolde

2004 ve daha sonraki yıllardaki elit düzeydeki hentbol oyuncularının, antrenörlerinin ve hakemlerinin yetiştirilmeleri için SMART adı verilen bir proje hazırlanmıştır.¹⁰⁶

¹⁰⁶ http://www.sporum.gov.tr/sporegitim/pages/peg_sinav_tal.htm.(03.09.2003).

Proje 4 aşamadan oluşmaktadır.

1. Aşama: Yetenek Seçimi gruplarının seçimi, yönlendirilmesi, faaliyetler için antrenör, teknik ve destek elemanlarının yetiştirilmesi.

2. Aşama: Üniversite Hentbol Öğretim Elemanları ile Bilgi Üniversitesi'nde iki gün süren seminer çalışması yapılması ve grup çalışmaları hazırlanması.

3. Aşama: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Projesi. Kamp merkezleri ve illerin dağılımı. Denizli Gelişim Semineri

4.Aşama: Seçilen sporcuların ve antrenörlerin milli takımların değerlendirilmesi

Projenin 1. Aşamasında Yetenek Seçimi yapılması, bunların yönlendirilmesi, faaliyetler için antrenör, teknik ve destek elemanlarının yetiştirilmesi geliyordu. Bu faaliyetler 2002 yılı başlarında gerçekleştirilir.

Küçük ve Yıldızlar Grup ve Türkiye Şampiyonaları'nın Milli Takım antrenörleri tarafından izlenmesi gerçekleştirilir.

2001-2002 sezonu başında 12-16 Yaş grubuna yönelik il karmalarının oluşturularak illerinde çalışmalara başlatılması, İl Karmaları müsabakalarının yapılması ve bu maçların da Milli Takım antrenörleri tarafından gözlenerek yetenekli sporcuların tespit edilmesi. Ayrıca katılan tüm sporculara beceri ve esneklik testlerinin yapılması. İl Karmaları'nın başında gelen tüm antrenörlere yönelik eğitim seminerinin düzenlenmesi gerçekleştirilir.

Projenin 2. Aşamasında üniversitelerdeki hentbol öğretim elemanları ile Bilgi Üniversitesi'nde bir seminer düzenlenir. Bu seminer esnasında bilgi aktarımı yanı sıra hentbol ile ilgili detaylı görüş ve öneriler sunulmuş olup ortak çalışmalar yapılmak üzere katılan öğretim elemanlarından gönüllü gruplar oluşturulur.

Projenin 3. Aşamasında kamp merkezleri ve bu merkezlerde çalışmalarına katılacak iller dağıtılır. 3 merkezde yapılacak kamp ve eğitim çalışmalarında Avrupa Hentbol federasyonu (EHF) tarafından görevlendirilen Steen Hjorth(Danimarka) ve Valentin Vakula(Ukrayna) tüm katılımcı sporcu, antrenör ve hakemlere seminerle bilgi aktarımında bulunulur. Kamplar öncesinde ise Denizli’de yapılacak 2 günlük bir seminerle, kamplarda görev alacak olan tüm antrenörlere yapılacak çalışmalara yönelik bilgiler aktarılır.

Bölgesel eğitim ve yetenek seçimi komisyonlarının gelişim semineri düzenlenir. Yetenek seçimi için belirlenen ekiplerin bölgelere göre belirlenmesi ve eğitilmesi sağlanır.

Mersin Akkum, Aydın Davutlar ve İzmir Çeşme’de yapılan eğitim çalışmalarından sonra sporcuların eğitim çalışmaları antrenörleri nezaretinde illerinde devam eder. Eylül,Ekim Kasım,Aralık aylarında iller kendi aralarında gruplandırılarak grup maçları yapılır. Gruplarda 1. olan takımlara belirlenerek merkezde final müsabakaları oynatılır.

4.3.3.3. Futbolda

Özellikle ülkemizdeki futbol branşındaki ilerleme çok hızlı olmuş ve bu spor dalı diğer spor dallarına oranla yetenek seçimi ve yönlendirilmesi hususunda da öncü olma imkanı bulmuştur. Futbol federasyonunun özerk hale gelmesi ve büyük maddi girdiler sağlaması sonucu alt yapıya da büyük oranda maddi kaynak aktarma olanağı bulmuştur.

Türkiye Futbol Federasyonu 1989 yılından itibaren futbol eğitiminde yeniden yapılanma çalışmalarına başlamış ve M.E.B.'e bağlı "Yatılı Öğretim Bölge Okulları" nı kapsamına alan bir program neticesinde A Genç takım 1991 UEFA şampiyonluğu, 1992 UEFA ikinciliği kazanmış. B-Genç takım (14-16) 1993 UEFA şampiyonu olmuşlardır.¹⁰⁷

¹⁰⁷ http://www.tff.gov.tr/Eğitim_Dairesi_Faaliyetler.htm. (12.04.2003).

Federasyon 12 ilde teşkilatlanarak bu illerde ve çevre illerdeki yetenekli sporeuların tespit edilmesi hususunda seçici antrenörler görevlendirmiştir.

Yine Avrupa'daki gurbetçi gençlerin tespit edilerek milli takıma kazandırılması hususunda Almanya'da çalışmalar yapmış ve bazı bölgelerde uzmanlar görevlendirmiştir.

Yurt içindeki 2 merkez ve 12 bölge bürosunda 22 bölge antrenörü ile 303 kent(Yöresel) antrenörü görev yapmaktadır. Avrupa temsilciliğinde ise, 8 antrenör çalışmaktadır. Tüm bu çalışmalar 160 profesyonel, 4410 amatör kulüpte spor yapan 111.039 genç oyuncuyu (10-18 Yaş Lisanslı) kapsamaktadır.

Futbol federasyonu, iki haftalık Futbol Eğitmen kursları düzenleyerek sımayla, öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksekokul mezunlarından kursiyerler almıştır. Bu kursiyerler mezun olduktan sonra Yatılı Bölge ilköğretim okullarında futbol eğitmeni, M.E.B.'e bağlı bütün ilköğretim okullarında futbol eğitmeni olarak görev almışlardır.

Kurslarda, çocukların futbol eğitimi, kalecilik, oyun kuralları, beslenme, spor sakatlıkları, ilk yardım dersleri verilmiştir.

4.3.3.4. Basketbolde

Basketbol sporu ülkemizde futboldan sonra en hızlı gelişen ve en çok ilgi gören branş konumuna gelmiştir. Bu ilgilin sonucu kulüplerin düzenledikleri spor okulları ve alt yapı çalışmaları yetenek seçimi açısından son derece önemli rol oynamaktadır.

12 Dev adam basketbol okulları projesi doğrultusunda çeşitli bölgelerde 12 Dev Adam Basketbol Okulları açılmıştır. Bu okullar birbirleri arasında turnuvalar düzenleyerek buralarda tespit edilen yetenekli sporeular önemli basketbol kulüplerinin bünyelerine alınmışlardır.

4.3.4. Diğer Bazı Ülkelerdeki Yetenek Seçimi Ve Yönlendirme Çalışmaları

Sporda başarıya ulaşmak isteyen ülkeler yeteneğin seçimi ve yönlendirilmesinde eğitim süreçlerini belirli kurallara bağlayan değişik modeller oluşturmuşlardır. Bu farklı modellerin oluşturulmasında ülkelerin yönetim anlayışları da etkili olmuştur. Bazı ülkeler özellikle sporda ileri gitmiş Avrupa ülkeleri yetenek seçimi ve yönlendirme modellerini bilimsel çalışmalara dayandırmış; laboratuvar koşullarında, ayrıntılı ve pedagojik kurallara uygun oluşturmuşlardır. A.B.D gibi bazı ülkeler ise doğal seçim yöntemlerini kullanmışlardır.

Bilimsel açıdan yetenek seçimi ve yönlendirilmesinin öncülüğünü doğu Avrupa ülkeleri yapmışlardır. Yetenek seçimi ve yönlendirmede üst düzeyde başarıya ulaşmak için eğitim-öğretim ve antrenman yapılabilen kurumlar düşünülmüş ve bu maksatla doğu ve batı Avrupa ülkelerinde yatılı spor okulları açılmıştır. Ülkemizde de spor eğitim merkezleri bu amaçla kurulmuşlardır.

4.3.4.1. Almanya

06.12.1975 tarihinde yapılan Alman Spor Federasyonu toplantısında verim sporunun yönlendirilmesine ilişkin alınan kararla oluşturulan ortak modelde verim sporunun beş önemli görevinden biri olarak yetenek arama/yetenek yönlendirme belirlenmiştir. Bu modele göre verim sporuna yönlendirme ancak spora ilgi duyan ve yetenekli olan çocuk ve gençlerin olabildiğince erken bir zamanda bir araya getirilmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu nedenle Almanya'da 1978-1979 öğretim yılında elit sporcu yetiştirme amacı ile Kaiserslautern'de Heinrich Heine devlet lisesi "yetenek geliştirme sınıfları" projesi faaliyete geçirilmiştir.

Gencin okul başarısı ve uyumu ile performansın dengeli bir şekilde birbirini tamamlaması felsefesini taşıyan bu projede, öğretimle birlikte sosyal ve spor gelişimi de dengeli şekilde götürmek amaç edinilmiştir. Burada öğrenciler spor ağırlıklı sınıflarda toplanmışlardır. Bu sınıflar, diğer sınıflarla birlikte öğretimlerini sürdürmüş, küçük sınıflarda öğretim daha yoğun, antrenmanlar ve müsabakalar daha hafif planlanmıştır. Okulda derslerde başarısızlık söz konusu olduğu durumlarda öğrenciye özel destek

öğretim programları düzenlenmiştir.¹⁰⁸ Badminton, judo, tenis, masa tenisi, bisiklet dallarında elit sporcular yetiştirilmeye çalışılmıştır. Antrenmanlar, lisenin ve çevredeki okulların tesislerinde yapılmıştır.

Okulun öğrencileri çoğunlukla yöreden seçilen çocuklar olmuş fakat bir kısmı da dışarıdan getirilerek yatılı olarak okutulmuşlardır. Yakından okula gelen çocuklar yarı yatılı statüde okula katılmışlardır. İnternat adı verilen bu yatılı okullarda bilimsel danışmanlıklar ve ölçümler üniversitelerin bünyesindeki spor enstitüleri tarafından yürütülmüş ve bu çalışmalar;

- Kondisyonel özelliklerin ölçülmesi,
- Koordinatif becerilerin ölçülmesi,
- Müsabaka davranışlarının değerlendirilmesi, profillerin ve normların oluşturulması,
- Tıbbi ölçümler,
- Sosyolojik yönden incelenmesi, gerekli önlemlerin alınması doğrultusunda yapılmıştır.

Almanya'da yetenek seçimi ve yönlendirilmesi hususunda okul müsabakaları önemli bir işlev görmüştür. Özellikle 1969 yılında ilk defa uygulanan Gençlik olimpiyat için çalışıyor yarışmaları bu yönde iyi bir örnek olmuştur.

1985 yılında yapılan Gençlik olimpiyata Hazırlanıyor organizasyonuna 11.750 okul takımı ve 235.000 öğrenci katılmıştır. Bu yarışmalar sonucunda bir çok genç yetenek Almanya'yı temsil eden elit sporcular olarak spor hayatlarını devam ettirmişlerdir.

4.3.4.2. İsveç

İsveç'te açılan Tretorn tenis akademisi farklı yaklaşımlarla açılmış yetenek okullarına ayrı bir örnek olmuşlardır. İsveç Tretorn Tenis Akademisi (TTA) 1985

¹⁰⁸ Muratlı, a.g.e., s.259.

yılında kurulmuş ve Bastad İsveç'in en iyi genç tenisçilerinin spor yapmalarına müsaade ederek onları profesyonel tenisçi olarak hazırlamak ve okutmak amacıyla açılmıştır. Bu kurumda üst düzeyde tenisçi antrenmanlarının yanı sıra lise olgunluk sınavına hazırlayan bir düzenleme söz konusu olmuştur.¹⁰⁹

Bu okula belirli nitelikleri taşıyan öğrenciler girebilmektedir. kendi yaş grubunda İsveç'in ilk 8 tenisçisi arasında olmak bu niteliklerden biridir.

İsveç Tretorn Tenis Akademisine yalnızca 18 öğrenci alınmaktadır. Akademide antrenör nezaretinde her gün üç saat antrenman yapılmaktadır. İsveç'in dünya çapındaki tenisçileri de buralarda antrenmana katılmaktadır. Buralar aynı zamanda elit sporcuların kamp yaptıkları yerler olarak kullanılmaktadır.

Turnuvalara katılan sporcu öğrencilerin üç hafta derslere devam etmeme hakları bulunmaktadır. Öğrenciler okul bitirme sınavlarına "yetişkinler için lise" adlı bir özel okulda girmektedirler.

Akademinin mali yükü büyük ölçüde Tretorn firması ile tenis federasyonu tarafından karşılanmaktadır; İsveç hükümeti ise buralarda okuyan kişilere öğrenim bursu vermektedir.

4.3.4.3. Sovyetler Birliği (Eski Rejim)

Spor alanındaki yüksek başarıları ile dikkat çeken Sovyetlerde öğrenim sistemi, potansiyel spor yeteneğinin bulunması ve geliştirilmesine imkan vermiştir. İlkokullar yetenek seçimine hazırlanılmasına ve üst düzey performansın gelişmesine yardımcı olacak şekilde donatılmışlardır. Beden Eğitimi öğretmenlerinin iyi kalitede olanlarına ilk okullarda görev verilmiş müfredat programları spor aktiviteleri yoğun olacak şekilde hazırlanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenleri özel olarak Spor antrenörlüğü ve öğrencilerin performans potansiyellerinin tanınması yönünde eğitilmişlerdir.

¹⁰⁹ A.g.e.,s.260.

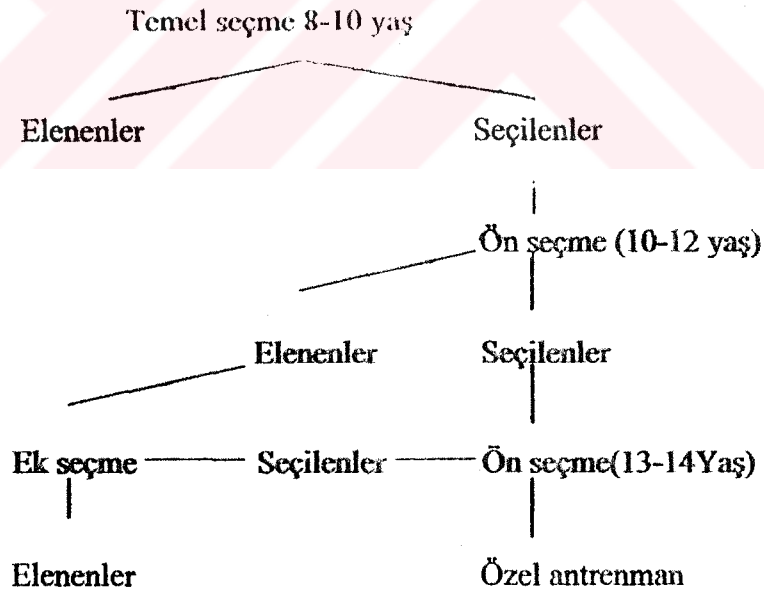
Beden eğitimi, müfredat programlarında yoğun olan yüzme, atletizm ve jimnastik derslerine önem verilmiştir. Bu durum, ilk okuldaki potansiyel yeteneğinin temel seçiminde önemli bir rol oynamıştır.¹¹⁰

Temel seçmeden sonra, öğrenciler sınıflandırıldıkları yeteneklerinde çoğu dört yıllık spor eğitiminden mezun tecrübeli antrenörlerinin gözetimi altında çalışmaya başlamış, bu antrenörler “Part time” olarak okullarda görev almışlardır.

Kulüpler, özel antrenman olanakları ve araçları temin etmekte ve tek spor derslerinden veya okulundan veya birkaç okulun birleştirilmesinden sorumlu olmuştur.

Öğrenciler evlerinden alınarak spor okullarına götürülmüş, uygun beslenmeleri sağlanmış, kışın 10 günlük, yazın 30 günlük antrenman kampları yapılmış ve yeteneklerinin gelişebilmesi için antrenman olanaklarının orta eğitimlerinde de sürdürülmesi sağlanmıştır.

Sovyet modeline göre Atletizmde yetenek seçimi aşağıdaki gibidir.

Şekil 4.1. Sovyetlerde Atletizm Yetenek Seçimi Aşamaları

¹¹⁰ “Atletizm Günlüğü”, Y.2, S.4, Mart-Nisan, Ankara, 1998, s.32.

4.3.4.4. Doğu Almanya (Eski Rejim)

Küçük yüz ölçüme ve çok az bir nüfusa sahip olmasına rağmen Doğu Almanya sporda büyük başarılarla imza atmıştır. Sporu, askeri yaklaşımla genel kurmayca planlanmış bir organizasyon olarak değerlendiren Doğu Almanya'nın spordaki başarısının temelinde yetenek seçimi ve yönlendirme sistemi en önemli rolü oynamıştır.¹¹¹

Yetenek seçimi sisteminde ölçüt olarak; biyolojik, antropometrik ve verimliliği belirleyen motorik testlerin uygulandığı Doğu Almanya'da yetenek seçimi ve yönlendirilmesi 4 aşamada gerçekleştirilmiştir.

Birinci aşamada; Her yıl 250.000 öğrenci, diplomalı ve alanlarında uzman beden eğitimi öğretmenleri tarafından gözlenerek genel olarak bedensel yönden sağlıklı, motorik özellikleri uygun olan öğrenciler seçilmektedir. Bu seçimde spor türüne özgü uyumluluk aranmamaktadır.

İkinci aşamada; seçilen öğrenciler bu konuda yönlendirilmiş öğretmenler ve eğiticiler tarafından haftada 3-4 saati aşan sportif antrenmanlarda gözlenir.

Üçüncü aşamada; başlangıçtaki potansiyelin %10 kadarı, yaklaşık 23.000 öğrenci seçilir ve antrenman merkezlerinde antrenör veya ücretleri belediyece ödenen eğiticiler (uzman) tarafından hemen hemen hergün ve haftada 6-10 saati kapsayan bir süreçte çalıştırılır.¹¹²

Dördüncü aşamada; Üçüncü aşamadaki eğitimin sonucunda yapılan yeni bir seçimle sayı başlangıçtaki oranın %1'ini indirilir. Seçilen bu öğrenciler gerçek yetenek olarak tespit edilerek deneyimli elit sporcu antrenörleri tarafından yetiştirilir.

Eski doğu bloku ve birçok batı Avrupa ülkesinin uygulamış olduğu yatılı spor okulları sistemini Doğu Almanya da, yetenek seçimi ve yönlendirmesinde çıkış yolu olarak uygulamıştır.

¹¹¹ Küçük, a.g.e., s.116.

¹¹² A.g.e., s.116.

4.3.4.5. Bulgaristan (Eski Rejim)

Bulgaristan'da yetenek taraması kulüplerde yapıldığı gibi okullarda da yapılmaktadır. 10-12 yaşlarında, öğrencilerin uygun oldukları spor türünü tespit etmek amacıyla bir sportif motorik test uygulanır. Spora, ortalamanın üzerinde uygunluğu görülen öğrenciler, tespit edilen branşta yetiştirilmek üzere ilgili spor okuluna intikal ettirilirlir.

Ayrıca Bulgaristan'da her büyük şehirde futbolcular için özel sınıfların bulunduğu bir spor okulu mevcuttur. Bu okullarda bütün gün devam mecburiyeti vardır. Bu okullarda bütün branşlarda her yıl test yapılır ve başarısız öğrenciler normal okullara geri gönderilirler.

4.4. YETENEĞİN EĞİTİMİ

Yetenekli kabul edilen kişinin eğitimi deyiminden; daha sonra erişmesi beklenen yüksek verime ulaşabilmesi için antrenmana dahil olan bütün önlemlerin uygulanması anlaşılmaktadır.¹¹³

Sportif verime yönelik bir eğitimde yalnız antrenmanlarla ilgili önlemleri almış olmak yeterli olmamaktadır. Aynı zamanda henüz gelişimi devam eden çocuğun genel ve çok yönlü gelişmesini göz ardı etmeyecek bir uygulama içinde olunması gerekmektedir.

Okul eğitimiyle sportif antrenmanın birlikte götürülmesi sırasında karşılaşılan ilgililerin çatışmalarını önlemek için spor eğitiminde özel spor yatılı okulları düşünülmektedir.

Sportif verime yönelik eğitimde çocuk, ailesi, kulübü ve okulu bir araya getiren, birlikte ele alan programlar uygulanması gerekmektedir.

Spor eğitiminde antrenörler, öğretmenler, hakemler, ebeveynler, yöneticiler, seyirciler ve basın-yayın organları önemli görevler üstlenmektedirler.

¹¹³ Muratlı, a.g.e., s.260.

BEŞİNCİ BÖLÜM

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI VE
YETENEK SEÇİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

5.1. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ KURULUŞU, AMAÇLARI VE İŞLEYİŞİ

Yatılı devlet okullarının varlığı çok eskilere dayanmaktadır. Fakat, yatılı ilkokuldan 1926'da çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanunda söz edilmektedir.¹¹⁴

İlköğretim, 1961 yılında çıkarılan 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile sekiz yıla çıkarılmış ve "temel eğitim" sıfatını almıştır. Uzmanlardan oluşan bir çalışma grubu kurularak Temel Eğitim Modeli geliştirilmiş ve Temel Eğitim Modeli, 1971-1972 öğretim yılında denenmek üzere 16 yatılı bölge okulunda ve 2 ilkokulda uygulanmaya konulmuştur. Uygulamanın başarılı olduğu değerlendirme araştırmalarıyla saptanınca, 1976 yılına kadar, tüm yatılı bölge okullarında Temel Eğitim Modeli'nin uygulanmasına geçilmiştir.¹¹⁵

1983'te temel eğitim okullarının adı ilköğretim okulu haline getirilmesiyle, yatılı bölge okullarının adı da "Yatılı İlköğretim Bölge Okulu" (YİBO) haline gelmiştir.

İlköğretimin yurt geneline yayılma çabalarına paralel olarak YİBO'ların sayısı da artmıştır. Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki çocuklar ile taşıma olanağı olmayan yerleşim birimlerindeki çocuklara eğitim öğretim imkanları YİBO'larla sağlanmış. Bu öğrencilerin yiyecek, giyecek, kitap, kırtasiye, sağlık ve yatılılık gibi her türlü okul ihtiyaçları Devlet tarafından karşılanmıştır. YİBO'ların yanında hem yatılı öğrencilerin hem de gündüzlü öğrencilerin devam ettikleri "Pansiyonlu İlköğretim Okulu" PİO'lar açılmıştır.

Amaçları:

Y.İ.B.O. ve P.İ.O.'lar, köyünde okul olmayan çocukların eğitim haklarını korumak amacıyla kurulmuştur. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasasının 25. maddesi ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasasının 9. maddesi hükümleri gereğince; nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki çocuklar ile maddi

¹¹⁴ İbrahim Ethem Başaran, *Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara, 1994, s.78.

¹¹⁵ Başaran, *a.g.e.*, s.79-80.

olanaklardan yoksun ailelerin çocuklarına çağdaş ortamlarda eğitim öğretimi vermek amacıyla yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) ve pansiyonlu ilköğretim okulu (PIO) açılır.¹¹⁶

1968 yılında yayınlanan, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Yönetmeliğinde kurumların amaçları şöyle belirtilmiştir.¹¹⁷

- Nüfusu dağınık olan yerleri okula ve öğretmene kavuşturmak.
- Belli köylerde Türk Dili'ni ve kültürünü yayma faaliyetlerine yardımcı olmak.
- Köylerde özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklarla, okul öncesi eğitimi için sınıflar açılmasını sağlamak.
- Çevrenin sağlık, tarım, halk eğitim ve her türlü kalkınma faaliyetlerine bir merkez vazifesi görmek.
- İlkokulu bitiren çocuklar için, mecburi öğrenim çağı bitinceye kadar tamamlayıcı kurslar ve sınıflar açmak, bölge şartlarına göre pratik bilgiler kazandırmak. Bu çocuklardan yetenekli olanları hazırlamak.
- Bağımsız öğretmenli okullardan mezun olan çocukların beş sınıflı ilkokulları bitirmelerini sağlamak.
- Tek öğretmenli ilkokullarda okuyan öğrencilerin birkaç öğretmeni bulunan okullardan yararlanmalarını sağlamak.
- Çevre öğretmenlerinin birleşip görüştükleri ve tecrübelerini paylaştıkları bir yer olması ve öğretmenlerin işbaşında yetiştirilmesine hizmet etmektir.

¹¹⁶ Raşit Yetim, "Yatılı İlköğretim Bölge okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniv. S.B.E., Ankara, 2001, s.9.

¹¹⁷ Yetim, a.g.e., s.10.

İşleyişi:

YİBO'lar 1982 tarihinde çıkartılan 17781 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2698 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu, bu kanunun 16. Maddesine göre hazırlanan 1983 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre yönetilmektedir.

Pansiyonların her türlü alım-satım ve onarım işlemleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Ödeneklerin kullanımı ise 2490 sayılı Araştırma Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak ihale komisyonu oluşturularak ihale ile yapılır.

Pansiyonun yönetim, eğitim ve hizmetlerini yürütmekten okul müdürü sorumludur. Ayrıca bu hizmetleri yürütmek için birde müdür yardımcısı görevlendirilir.

Pansiyonlarda ders saatleri dışında öğrencilerin eğitim ve gözetim faaliyetleri ile pansiyonun idari işlerini yürütmek üzere belleticiler görev yaparlar. Belleticiler İlköğretim ve Ortaöğretim öğretmenleri arasından Valilik onayı ile yapılır. Belleticiler haftada en az iki gün 24 saat nöbet tutmakla yükümlüdürler.

YİBO'larda kütüphane, laboratuvar, iş-teknik atölyesi, spor odası, okul kooperatifi ve mutfak, yemekhane gıda ambarı, temizlik malzemeleri deposu, kırtasiye deposu, yakacak deposu da mevcuttur.

Parasız yatılı öğrencilerin muayene, tedavi ve tedaviye ilişkin malzeme ve araç gereç giderleri Milli Eğitim Bakanlığınca karşılanır. Revirde; sağlık görevlisi, öğrenci sayıların göre yeterli yatak, ceza dolaplarında acil vakalarda kullanılacak ilaç ve malzeme bulundurulur.¹¹⁸

YİBO'larda öğrenci kayıt-kabul işleri; YİBO'nun öğrenci alacağı bölge ve öğrenci sayısı, kayıtlar başlamadan bir ay önce İl Milli Eğitim Müdürü veya görevlendireceği yardımcısı başkanlığında İlçe Milli Eğitim Müdürleri ve YİBO

¹¹⁸ Arı, a.g.e., s.16.

müdürlerinden oluşan bir komisyon tarafından tespit edilir. Nakil işlemleri ise, valiliğin oluşturacağı bir komisyonla tespit edilir.

Okul yönetiminin görev ve yetkileri ise şu şekildedir; eğitim programları işleri, personel işleri, öğrenci işleri, yapım, onarım, donanım işleri ve bütçeleme işleri.

5.2. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARININ YETENEK SEÇİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yatılı İlköğretim Bölge okulları (Y.İ.B.O.) tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanan öğrencilerin öğrenim gördüğü okullardır.

Bu tür okullar imkanları açısından değerlendirildiğinde boş zamanları değerlendirme ve spor imkanları, yönünden Milli Eğitim Bakanlığı'nın birçok okuluna göre daha iyi şartlara sahiptir.

Tüm öğrencilerin yatılı olması, tüm gün boyunca kontrol altında olmaları ve yönlendirilebilmeleri yönüyle yetenek seçimi ve yönlendirilmesinde büyük bir potansiyel oluşturmaktadır.

Yetenek seçiminde bir çok ülkenin uygulamış olduğu, spor okulları projesindeki okullara benzer özellikler taşıması açısından bu kurumlar, yetenek seçimi alanları oluşturmada ülkemizde önemli bir zemin oluşturmaktadır.

5.2.1. Kesintisiz Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitimin Etkileri

1997 yılında 23084 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim kanunuyla yeni okullar ve bu okullarda spor ve konferans salonları, çok amaçlı salonlar, işlikler, derslikler, tek kişilik sıralar, öğretmen odaları, atölyeler, laboratuvarlar ve daha pek çok mekân yapılması planlanmış ve olanağı bulunan okullarda eğitimin çehresi değiştirilmeye çalışılmıştır.

Zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılmasıyla birlikte eğitimin çağdaş ölçütlere uygun ve nitelikli biçimde sunulması yönünde yapılan çalışmalar sonucu büyük oranda okul ve derslik yapılmış ve okullaşma oranı artırılmıştır.

1998-2000 yılları arası 7400 okul ve 91873 derslik yapılmıştır. Hiç kuşkusuz, bu okulların, dersliklerin, tesislerin yapılmasında en önemli rolü 4306 sayılı Yasanın Geçici 1. maddesi ile sekiz yıllık ilköğretim giderlerinde kullanılmak üzere Cep telefonları, gençlik ve spor faaliyetleri, at yarışları, spor toto ve loto oyunları, uçak biletleri gibi bir çok çeşitli işlem ve kağıtlardan alınan eğitime katkı payı oynamıştır.

1997-2000 yılları arasında 4.211.985.937.000 TL si Bağış-Nema Geliri, 1.363.849.844.000 TL si Katkı Payı Geliri Neması olmak üzere toplam 965.259.768.593.000 TL Eğitime Katkı payı Geliri elde edilmiştir.

YİBO'lar 4306 sayılı kanunla birlikte önemi artan kurumlar olmuşlardır. Kanunla birlikte sayılarının artırılması ve olan okulların kalitelerinin artırılması çalışmaları başlatılmıştır. Eğitime Katkı Payıyla toplanan paraların büyük bir kısmı bu okulların fiziki şartlarının geliştirilmesinde kullanılmıştır. Bu sebeple 4306 sayılı kanun YİBO'ların yeniden yapılanmasından en önemli etkiyi yapmıştır.

4306 sayılı Yasa ile sekiz yıllık zorunlu ilköğretime geçiş ve Eğitime Katkı Payıyla birlikte diğer öğretim kurumlarında olduğu gibi YİBO ve PİO'larda da büyük bir sayısal artış sağlanmıştır.

YİBO'lardaki öğrenci kapasitesinde 0.7 kat PİO'lardaki öğrenci kapasitesinde ise 1.9 kat artış söz konusu olmuştur. YİBO sayısında 0.8 kat, PİO sayısında ise 6.2 kat artış sağlanmıştır.

Tablo 5.1. Kesintisiz Eğitim Açısından YİBO ve PİO'lardaki Okul Sayısı Artışları

Öğretim Yılı	YİBO			PİO			Toplam Okul Sayısı
	Okul Sayısı	Okul Artışı	Artış Katı	Okul Sayısı	Okul Artışı	Artış Katı	
4306 Sayılı Yasadan Önce							
1996-1997	142			30			172
4306 Sayılı Yasadan Sonra							
2000-2001	255	113	0.8	216	186	6.2	471

Kaynak: <http://meb.gov.tr>,03.09.2003

Tablo 5.2. Son Beş Yılda Yatılı İlköğretim Bölge okulunda Okul ve Öğrenci Artışları

	4306 Sayılı Yasadan Önce 1996-1997	4306 Sayılı Yasadan Sonra 2001-2002
Okul Sayısı	147	280
Okul artış Sayısı	133	
Artış Yüzdesi	%97.2	
Öğrenci Sayısı	73.709	137.294
Öğrenci Artış Sayısı	53.565	
Artış Yüzdesi	%50.3	

Kaynak: <http://meb.gov.tr,03.09.2003>

Tablo 5.3. Son Beş Yılda Pansiyonlu ilköğretim okullarında Okul ve Öğrenci Artışları

	4306 Sayılı Yasadan Önce 1996-1997	4306 Sayılı Yasadan Sonra 2001-2002
Okul Sayısı	27	238
Okul artış Sayısı	211	
Artış Yüzdesi	%781.1	
Öğrenci Sayısı	15.723	141.154
Öğrenci Artış Sayısı	125.431	
Artış Yüzdesi	%797.8	

Kaynak: <http://meb.gov.tr,03.09.2003>

5.2.2. Öğrencilerinin Diğer İlköğretim Öğrencileriyle Farklılıkları

1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı Sekiz yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim kanunu ile birlikte Ülkemizde ilköğretim okullarına, bazı şartların gereği olarak "Taşınmalı İlköğretim Uygulaması" ve "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları" da eklenmiştir. 1997'de "Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması"na geçilmesi ile daha da önem kazanan bu iki uygulama şekli ile birlikte, ilköğretim uygulamaları üç uygulama şekli olarak ortaya çıkmıştır.

Bu ilköğretim kurumları incelendiğinde, bu kurum öğrencilerinin psikolojik ve sosyolojik yönleriyle birbirlerinden farklı özellikler taşıdıkları görülmektedir.

Psikolojik ve sosyolojik farklılıklar taşıyan öğrencilerin yaşadıkları sorunlar açısından ele alındığında da kurumlar arasında farklılıklar söz konusu olmaktadır.

Yatılı İlköğretim bölge Okullarında Okuyan öğrenciler daha çok maddi imkanları sınırlı ve daha çok çiftçilikle uğraşan bireylerin çocuklarıdır.¹¹⁹

Okuyan öğrenciler yatılı olmaları ve genelde ailelerinin maddi imkanlarının düşük seviyede olmaları yönüyle diğer ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerden farklı bir takım sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunların oluşmasına etki eden en önemli unsur ise, öğrencilerin erken yaşta ailelerinden ayrılarak farklı kişilikte bir çok öğrenciyle tam gün bir arada yaşamaya başlamaları olmaktadır. Bu psikolojik sorunları yaşayan öğrenciler aynı zamanda öğretmenlerin de mesleki verimliliğine olumsuz etki yapmaktadır.

Yapılan bir araştırmada Yatılı İlköğretim Bölge Okulları öğrencilerinin diğer ilköğretim okulları öğrencilerinden farklı olarak şu sorunları yaşadığı tespit edilmiştir.¹²⁰

- Öğrencilerde aile özlemi, isteksizlik, sinirlilik gibi- ruhsal rahatsızlıkların en yüksek oranda gözlemlendiği okul YİBO'lar olup, yatılı öğrencilerin tamamında genellikle veya bazen bu rahatsızlıklar gözlenmiştir.
- Çocukların öğretileriyle en az ilgilenen veliler, YİBO öğrenci velileri olmaktadır.
- Normal İlköğretim okullarında, öğretmenlerin öğrencileri derse motive etmekte çektikleri zorluk, sabah ve öğleden sonraki derslerde eşit orandayken;YİBO öğrencilerinde öğleden sonra derse motive etmekte çekilen zorluk, sabah derslerinden daha yüksektir.
- Sabah ilk derste rahatsızlık hissedilen öğrenciler,YİBO öğrencilerinde, Normal İlköğretim öğrencilerinden çok yüksek orandadır.

¹¹⁹ ASIM ARI, "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi S.B.E., Afyon, 2000, s.64.

¹²⁰ Ari, a.g.e, s.153.

- Okuldayken (günün genelinde) rahatsızlık hissedenden öğrencilerde en yüksek oran YİBO'lardadır. Okuldayken en fazla hissedilen rahatsızlık türü baş ağrısı olmaktadır.
- Velisinin okuldaki durumuyla yeterince ilgilendiğini söyleyen öğrenciler, en düşük oranda Yatılı İlköğretimdedir.
- Öğrencilere göre sınıftaki başarı durumları YİBO öğrencilerinde en düşük orandadır. Ayrıca, bütün öğrencilerin yaklaşık %20'si, başarı durumları hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir.
- Öğrencilerin, öğrenim gördükleri sınıf ile ev ödevlerini yapmakta –vaktin kalmaması, yorgunluk, isteksizlik gibi- nedenlerden dolayı zorluk çeken öğrenciler, ilköğretim II. kademe (6.-7.-8. sınıflar) öğrencilerinde, I. kademe (4.-5.sınıflar) öğrencilerinden daha yüksek orandadır.
- Sınıflarda en yüksek oranda, öğrencilerin öğrenim görmek istediği okul türü 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda Normal İlköğretim okullarıyken; 8.sınıflarda YİBO'lardır. Sınıf yükseldikçe YİBO'ları tercih eden öğrencilerin sayısında büyük bir artış vardır. Başka bir deyişle YİBO'lar, küçük öğrencilerce daha az tercih edilmiştir.
- Öğrencinin okuldaki durumuyla yeterince ilgilenen velilerde en yüksek oran, baba mesleği memur olanlarda, en düşük oran diğer meslek sahipleri ile çiftçi olanlardadır.
- Baba mesleği çiftçi olan öğrenciler, başarı durumları en düşük olan öğrencilerdir. Başarı durumu en yüksek olanlar ise baba mesleği memur olan öğrencilerdir.
- Baba mesleği memur, esnaf, işçi ve diğer meslek sahibi olan öğrencilerde, Normal İlköğretim okulunda öğrenim görmeyi isteyenler çoğunlukta iken, baba mesleği çiftçi olan öğrencilerde YİBO'larda öğrenim görmeyi isteyenler çoğunlukta iktir.

- Öğrenci evlerinin okula uzaklığı arttıkça; Normal İlköğretim okullarında öğrenim görmeyi isteyen öğrencilerin oranı düşerken, YİBO'da öğrenim görmeyi isteyen öğrencilerin oranı yükselmektedir. Evinin okula uzaklığı 5km'nin altında olan öğrencilerde Normal İlköğretimi tercih edenler en yüksek oranda olup; 5km'den yukarı olan öğrencilerde YİBO'ları tercih edenler en yüksek orandadır.

Görüldüğü gibi Yatılı İlköğretim Okullarında öğretim gören öğrencilerin diğer kurumlarda öğretim gören öğrencilere oranla daha çok ilgi ve alakaya ihtiyaçları olmaktadır. Sorunlarının çözümlenmesi hususunda spor bu öğrenciler açısından çok önemli bir unsur olabilecek durumdadır.

Bu kurumlarda sportif faaliyetlerin artırılması ve çeşitlendirilmesiyle, öğrencilerin bir çok sorununun çözümü mümkün olacağı gibi, Türk sporunun gelişmesinde çok önemli unsur olan yetenekli sporcuları tespit ederek eğitebilme imkanının da sağlanabileceği bir kaynak elde edilmiş olacaktır.

İyi bir yapılanma sonucunda öğrencilerine başarılı bir sporeu olabilme umut ve imkanı sağlayacak olan bu kurumlar, diğer ilköğretim kurumları arasında önemli bir ayrıcalık elde etme imkanı bulacak ve öğrenciler açısından bir cazibe merkezi olacaktır.

5.2.3. Öğrenci Sayısı Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları yatılı olmaları durumuyla sporda başarılar kazanmış bir çok ülkenin yetenekli sporcuları zamanında tespit etmek ve eğitmek amacıyla uyguladıkları yatılı spor okulları projelerine benzerlik göstermektedir.

Bu okullar öğrenci potansiyelleri ve sürekli eğitim imkanına sahip olmaları yönüyle spor kulüplerine ve spor federasyonlarına yetenekli sporcuların tespit edilmesinde ve yönlendirilmesinde bulunmaz bir imkan sağlamaktadır.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları özellikle 1998 yılında sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçişle birlikte üzerinde önemle durulan kurumlar olmuşlardır.

Eğitime katkı payı olarak toplanan gelirlerin bir kısmıyla bu okullara büyük yatırımlar yapılması sonucunda okul sayıları son beş yılda büyük bir hızla artış göstermiştir. Okul sayılarının artırılması yanında okulların fiziki imkanları da iyileştirilmiş ve spor tesisleri de yapılmıştır.

Okul sayılarının artırılması ve Ortaokulların İlköğretim adı altında ilkokullarla birleştirilmesi sonucu bu kurumlardaki öğrenci sayısı da büyük oranda artmıştır.

285 yatılı ilköğretim bölge okulunda 43.284'ü kız, 97.495'i erkek olmak üzere toplam 140.779 öğrenci öğrenim görmekte, 5654 öğretmen görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 175'i erkek, 29'u bayan olmak üzere toplam 204'ü Beden Eğitimi Öğretmenidir.

253 pansiyonlu ilköğretim okulunda 59.983 kız, 79.024 erkek olmak üzere 139.014 öğrenci öğrenim görmekte, 5916 öğretmen görev yapmaktadır.

Yatılı İlköğretim ve Pansiyonlu ilköğretim okullarında öğrenci ve öğretmen sayıları aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 5.4.Yatılı İlköğretim Okulları Öğrenci ve Öğretmen sayıları

YIL	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI		
		KIZ	ERKEK	TOPLAM	KADIN	ERKEK	TOPLAM
2002-2003	285	43.284	97.495	140.779	1.837	3.817	5654

Kaynak: Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004,M.E.B.Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu İstatistik Dairesi Başkanlığı

Tablo 5.5.Pansiyonlu İlköğretim okulları Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

YIL	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI		
		KIZ	ER.	TOPLAM	KADIN	ER.	TOPLAM
2002-2003	253	59.983	79.024	139.014	2187	3724	5916

Kaynak: www.meb.gov.tr.(11.09.2003)

Y.İ.B.O.'lar özellikle dar gelirli vatandaşların çocuklarına eğitim olanağı sağlamak ve nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki çocukların öğrenim görmesi

amacıyla kuruldukları için bu okullar genellikle Doğu, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde yoğunlaşmıştır.

Tablo 5.6. 2001-2002 Bölgelere Göre Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Bölgeler	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
Marmara	8	2845	1008	1237	154
Ege	7	3154	1914	1240	170
Akdeniz	12	2572	4780	2792	265
İç Anadolu	28	11192	5657	4325	505
Karadeniz	63	29340	14820	11520	1272
Doğu Anadolu	97	54311	42520	11785	1926
G.Doğu Anadolu	61	34225	27501	6624	1233
TOPLAM	276	139639	100116	39523	5556

Kaynak: <http://meb.gov.tr>,03.09.2003

Tablo 5.7. 2001-2002 Bölgelere Göre Pansiyonlu İlköğretim Bölge Okullarında okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Bölgeler	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Toplam	Erkek	Kız	
Marmara	12	7213	4022	3191	316
Ege	17	8833	4883	3950	413
Akdeniz	36	23886	12833	11053	974
İç Anadolu	31	17425	9493	7932	774
Karadeniz	78	46662	25455	21217	1959
Doğu Anadolu	49	31576	21546	9925	944
G.Doğu Anadolu	12	8603	5478	3127	265
TOPLAM	237	144218	83810	60408	5677

Kaynak: <http://meb.gov.tr>,03.09.2003

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının illere göre dağılımına bakıldığı zaman ise Kastamonu, Diyarbakır, Hakkari, Muş, Van, Şırnak, Bingöl, Bitlis, Sivas, Tunceli, ve Şanlı Urfa illerinin en fazla okula sahip oldukları görülmektedir.

20003 yılı itibariyle 60 ilimizde Yatılı İlköğretim Bölge Okulu bulunmaktadır.

Tablo 5.8. İller Bazında Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

İller	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
		Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın
Adana	2	1197	770	427	51	31	20
Adıyaman	6	3530	2336	1194	149	114	35
Ağrı	6	5341	4389	952	134	98	36
Amasya	3	1953	995	958	88	66	22
Ankara	3	881	567	314	55	36	19
Antalya	2	1334	718	616	61	35	26
Artvin	5	1783	935	848	81	67	14
Balıkesir	2	747	402	345	36	28	8
Bingöl	9	5008	4264	744	178	146	32
Bitlis	9	4900	4283	617	189	130	59
Bolu	1	330	171	159	21	16	5
Çanakkale	5	1894	1086	808	115	70	45
Çankırı	3	1108	575	533	54	31	23
Çorum	7	2010	1160	850	100	73	27
Diyarbakır	13	6649	5676	973	250	138	112
Elazığ	6	2825	2044	781	126	96	30
Erzincan	3	1556	890	666	59	38	21
Erzurum	8	6581	4535	2046	211	146	65
Gaziantep	3	1291	672	619	46	36	10
Giresun	4	1594	913	681	71	49	22
Gümüşhane	4	1814	960	854	75	61	14
Hakkari	10	4711	3458	1253	152	107	45
Hatay	3	1920	1261	659	84	61	23
Isparta	1	203	105	98	17	12	5
İzmir	2	1724	971	750	79	43	36
Kars	3	1200	697	503	52	34	18
Kastamonu	14	5093	2901	2192	251	189	62
Kayseri	4	1733	1072	661	74	48	26
Kocaeli	1	444	236	208	23	18	5
Konya	3	402	243	159	55	27	28
Malatya	6	2531	1542	989	120	83	37
Manisa	2	497	312	185	30	22	8
Maraş	4	2324	1536	788	80	53	27
Mardin	8	4528	3756	772	141	94	47
Muş	13	6473	5001	1472	236	132	104
Niğde	1	208	114	94	14	6	8
Ordu	5	2809	1539	1270	127	84	43
Rize	1	566	370	196	24	17	7
Samsun	5	2090	1077	1013	94	64	30
Siirt	7	3948	3292	656	143	90	53
Sinop	6	2559	1438	1121	133	79	54
Sivas	9	4495	2394	2101	211	140	71
Tokat	5	2535	1363	1172	90	69	21
Trabzon	1	345	206	139	22	11	11
Tunceli	9	3242	1741	1501	135	82	53
Urfa	9	6009	5443	566	167	128	39
Uşak	3	946	568	378	59	42	17
Van	13	6628	5778	850	263	175	88
Yozgat	2	731	589	142	37	26	11

Aksaray	1	465	322	143	22	15	7
Bayburt	1	480	330	150	24	19	5
Karaman	1	507	264	243	23	18	5
Kırıkkale	2	735	528	207	30	23	7
Batman	6	3997	2767	1230	138	84	54
Şırnak	9	3693	2689	1004	131	66	65
Bartın	2	734	452	282	44	28	16
Ardahan	2	1866	1073	793	54	36	18
İğdir	2	1190	679	511	23	15	8
Karabük	3	1279	668	611	73	53	20
Kilis	2	613	376	237	29	19	10
Toplam	285	140.779	97.495	43.284	5.654	3.817	1.837

Kaynak: Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004, M.E.B. Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu İstatistik Dairesi Bşk.

5.2.4. Tesis Yönüyle Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarını tesis yönüyle değerlendirecek olursak bu konuda ülkemizdeki sporla ilgilenen diğer kurumlardan pek farklı olmadıkları görülmektedir.

Bu kurumlar da, araç-gereç, malzeme ve tesis imkanları yönünden son derece yetersiz durumda bulunmaktadır.

Yapılan çalışmalarda öğrencilerin sportif faaliyetlere katılmalarını engelleyen en önemli etmenlerden biri olarak tesis yetersizliğinin ifade edilmesi de bu gerçeği ortaya koymaktadır.¹²¹

Bu kurumların öğrencilerinin yatılı olması ve tam gün olarak okullarda bulunmaları nedeniyle bu tür spor tesis ve malzeme ihtiyacının karşılanmasının zorunluluğu, öğrencilerin sosyal gelişim, uyum, boş zamanların değerlendirilmesi ve spora yönlendirme açısından daha da önemli olmaktadır.

1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı kanundan sonra bu okullara daha çok önem verilmesi ve yapılan yatırımlar sonucunda bu yönde bir takım iyileştirmeler yapılmıştır. Özellikle spor salonu konusunda bir çok Yatılı İlköğretim Bölge Okulunun ihtiyacı karşılanmıştır.

¹²¹ Özçalkuşu, a.g.e., 41.

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Spor salonlarının bulunması bu kurumları diğer eğitim kurumlarına göre sportif yönden daha avantajlı bir duruma getirmektedir.

Ülkemizdeki 37798 eğitim kurumunda toplam 1408 spor salonunun bulunduğu düşünüldüğünde Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının bu yönde ne kadar şanslı oldukları görülmektedir.

Spor salonu mevcudiyeti konusunda herhangi bir problem olmamasına rağmen aynı şeyi diğer spor tesis ve malzemeleri açısından söylemek mümkün olmamaktadır.

Güreş Federasyonunun yapmış olduğu bir çalışmada, ulaşılan 115 Yatılı İlköğretim Bölge Okulunun tamamında spor salonu mevcut iken, yalnızca 16 sında güreş minderi olduğu tespit edilmiştir.¹²²

Raşit Yetim' in yapmış olduğu çalışmada spor tesisleri açısından olduğu kadar Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının derslik, laboratuvar gibi genel dersler için gerekli olan tesis ve malzeme yönünden de oldukça yetersiz olduğu belirtilmiştir. Genel eğitimin kalitesinin artırılmasında çok önemli rol oynayan Fen ve Bilgisayar laboratuvarı, kütüphane, iş eğitimi atölyesi, anasınıfı, özel alt ve üst sınıf durumu aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 5.9. YİBO'ların Fiziksel Ortamlarına İlişkin Bulgular

Fiziksel Ortam	Olan Okul Sayısı	%	Olmayan Okul Sayısı	%
Fen Laboratuvarı	117	79,6	30	20,4
Bilgisayar Lab.	47	32,0	100	68,0
Kütüphane	121	82,3	26	17,7
İş Eğitimi Atölyesi	88	59,9	59	40,1
Ana sınıfı	17	11,6	130	88,4
Özel Sınıf*	2	1,4	145	98,6

Kaynak: Yetim, a.g.e.,s.65

*özel eğitime muhtaç öğrenciler için açılmış alt ve üst sınıf.

¹²² http://sporun.gov.tr/sporegitim/pages/speg_sinav_tal.htm. (03.09.2003).

Eğitim ortamları açısından bakıldığında YİBO'ların oldukça yetersiz olduğu yukarıdaki tabloda görülmektedir. YİBO'ların: %20,4'ünde fen laboratuvarı; %18'inde kütüphane; %40,1'inde İş eğitimi atölyesi bulunmamaktadır.

Yapılan aynı çalışmada okulların ğretim teknolojileri açısından da son derece yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Okulların %96,6'sında VCD, %92,8'inde CD, %94,5'inde film makinesi, %90,5'inde slayt, %36,0'ında video ve %66,7'sinde de video kaset bulunmadığı görülmektedir.

YİBO'larda ğretim teknolojileri araçlarının fazla olması, YİBO'larda verilen genel eğitimin kalitesinin artmasına, öğrencilere iyi bir temel eğitim hizmeti sunulmasına yardımcı olabileceği gibi YİBO'ların cazibe merkezi haline gelerek velilerin ve öğrencilerin talep ettikleri okullar haline gelmesine de katkı sağlayacaktır. Cazibe merkezi haline gelecek okullar ise, yetenek seçme ve yönlendirme açısından Türk sporuna daha iyi kaynak oluşturacaktır.

Tablo 5.10. YİBO'larda ğretim Teknolojileri Araç Sayısına İlişkin Bulgular

Araç Adı	Araı Olan Okul Sayısı	%	Araı Olmayan Okul Sayısı	%	YİBO'lardaki Toplam Araç Sayısı
TV	136	82,5	11	7,5	334
VCD	5	3,4	142	96,6	34
Video	94	64,0	53	36,0	11
Teyp	74	50,3	73	49,7	98
Tepegöz	87	59,2	60	40,8	153
CD	12	8,2	135	91,8	69
Slayt	14	9,5	133	90,5	15
Video Kaset	49	37,3	98	66,7	891
Film Makinesi	9	5,5	138	94,5	11
Diğer	3	2,0	144	98,0	16

Kaynak: Yetim,a.g.e.,s.66

5.2.5. Uzman Personel Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları farklı yapılarından dolayı öğretmen ve idari personelin yanı sıra sağlık elemanı, teknik eleman ve aşçı gibi personele de ihtiyaç duymaktadır.

182 Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nu kapsayan bir çalışmada; Okulların %95.9'nda öğretmen açığı olduğu bunun yanında sağlık elemanı, teknik eleman ve aşçı personeli olarak da sıkıntı çekildiği belirtilmiştir.¹²³

Aynı çalışmada Okul Müdürlerinin %51.0'nın da vekil durumda olduğu tespit edilmiştir.

Okullarda sporun yaygınlaştırılması yönündeki en önemli unsur olan beden eğitimi öğretmeni ihtiyacı da yeterli oranda karşılanamamaktadır. Genellikle her birinde bir beden eğitimi öğretmenin görev yaptığı okulların bazılarında beden eğitimi öğretmeni bulunmadığı görülmektedir.¹²⁴

Güreş Federasyonu tarafından 115 Yatılı İlköğretim Bölge Okulunu kapsayan bir araştırma yapılmış ve bu kurumlarda görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin branşları incelendiğinde, ülkemizde en fazla ilgi ve alakayı gören futbol branşının yaygın olduğu görülmüştür. 115 YİBO'dan 10 tanesinde ise hiçbir beden eğitimi öğretmenin olmadığı tespit edilmiştir.

Futbol branşını ise, sırayla Atletizm, Güreş, Hentbol, Voleybol, Basketbol, Jimnastik, Yüzme, Kayak, Takwondo, Judo, Masaj ve Halkoyunları branşları izlemektedir. Ayrıca futbol branşından sonra en yüksek dilimi ise herhangi bir branşı olmayan Beden Eğitimi Öğretmenleri oluşturmaktadır.

Yapılan araştırma sonucu 115 Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin branş dağılımları aşağıda çıkartılmıştır.

¹²³ Raşit Yetim, "Yatılı ilköğretim Bölge okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, S.B.E., Ankara, 2001, s.1.

¹²⁴ [\(03.09.2003\)](http://www.sporum.gov.tr/sporegitim/pages/spog_sinav_tal.htm).

Tablo 5.11. Bazı YİBO'larda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Branş Dağılımları

Branşlar	Öğretmen Sayısı	Yüzdeler
Futbol	25	%26
Atletizm	12	%12,48
Güreş	11	%11,44
Hentbol	8	%8,32
Voleybol	8	%8,32
Basketbol	6	%6,24
Jimnastik	6	%6,24
Yüzme	4	%4,16
Sınıf Öğretmeni	2	%2,08
Kayak	1	%1,04
Taekwondo	1	%1,04
Judo	1	%1,04
Masaj	1	%1,04
Halkoyunları	1	%1,04
Branşı olmayan	17	%17,68
TOPLAM	104	%100

Kaynak: http://www.sporum.gov.tr/sporegitim/pages/peg_sinav_tal.htm.(03.09.2003).

YİBO'lar diğer eğitici personel açısından da sıkıntı içersindedir. Kalkınmada öncelikli illerin hemen hepsinde öğretmen açığı bulunduğu gibi YİBO'ların büyük bir bölümünün bu illerde olması nedeniyle bu kurumlarda da öğretmen açığı büyük oranda olmaktadır. Ayrıca, görevli öğretmenlerin gece nöbet tutmaları, günün belli saatlerinde etüt çalışmalarına kalmaları gibi nedenlerle çalışma şartlarının diğer kurumlara göre daha zor olması da öğretmen açığında etkili olmaktadır.

Tablo 5.12. YİBO'larda Branşlara Göre Öğretmen İhtiyaçları

Branşı	Öğretmen İhtiyacı Olan Okul Sayısı	%	Öğretmen İhtiyacı Olmayan Okul Sayısı	%
Sınıf Öğretmeni	136	92,5	11	7,5
Türkçe	109	74,1	38	25,9
İş Eğitimi	58	39,5	89	60,5
Yabancı Dil	43	29,3	104	70,7
Beden Eğitimi	82	55,8	65	44,2
Matematik	110	79,6	37	20,4
Müzik	36	24,5	111	75,5
Fen Bilgisi	120	81,6	27	18,4
Resim-İş	87	59,2	60	40,8
Diğer	110	74,8	37	25,2
Açık Yok	6	4,1	141	95,9

Kaynak: Raşit Yetim, "Yatılı ilköğretim Bölge okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, S.B.E., Ankara, 2001,s.i.

Okulların %95,9'unda öğretmen açığı görülmektedir. En fazla ihtiyaç olan branşlara bakıldığında ise, müzik (%75,5), yabancı dil (%70,7), iş eğitimi ve beden eğitimi (%60,5), ile resim (40,8) gibi öğrencilerin sosyal özelliklerinin gelişmesinde oldukça önemli role sahip dersler olduğu görülmektedir.

Öğretmen ihtiyacının karşılanması, özellikle bilgisayar, yabancı dil ve sosyal ders öğretmenlerinin bulunması okulların eğitim kalitelerinin artmasında da büyük rol oynayacaktır.

YİBO'larda eğitimeci olmayan personelin önemi de oldukça büyük olmaktadır. Okullar eğitici personel yönünden yetersiz olduğu gibi eğitimeci olmayan personel açısından da yetersizlik içersindedir.

Tablo 5.13. YİBO'larda Görevli Eğitimeci Olmayan Personel Sayılarına İlişkin Bulgular

Personel Türü	Personeli Olan Okul Sayısı	%	Personeli olmayan Okul Sayısı	%	Toplam Personel Sayısı
Şoför	71	48,3	76	51,7	75
Teknik Eleman	47	47	100	68,0	57
Sağlık Elemanı	25	17,0	122	83,0	29
Hizmetli	141	95,9	6	4,1	1386
Aşçı	53	36,1	94	63,9	84
Bakıcı	14	2,7	143	97,3	5
Memur	126	85,7	21	14,3	249
Kaloriferci	100	68,1	47	31,9	100
Diğer	19	12,9	128	87,1	34

Kaynak: Yetim, a.g.e.,s.63

Görüldüğü gibi YİBO'ların %51,7'sinde şoför, %68'inde teknik eleman, %83'ünde sağlık elemanı, %4,1'inde hizmetli, %63,9'unda aşçı, %97,3'ünde bakıcı, %14,3'ünde memur ve %31,9'unda da kaloriferci bulunmamaktadır.

Sağlık, beslenme ve diğer hizmetler için gerekli olan personel okulların sportif manada organizasyonunda da oldukça önemli bir role sahiptirler. Okullarda yapılacak sportif organizasyonların başarısında hiç kuşkusuz bu kadrolar büyük önem taşımaktadır.

5.2.6. Boş Zaman Etkinlikleri Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

Hiç kuşkusuz YİBO'lar yatılı olmaları nedeniyle öğrencilere dersler dışında oldukça geniş boş zaman imkanı vermektedir. Bu durum YİBO'ların diğer öğretim kurumlarından boş zaman açısından daha avantajlı olmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin olgun bu serbest zamanları verimli değerlendirdiklerini söylemek ise mümkün olabilmektedir.

Serbest zamanların verimli şekilde değerlendirilememesinde en önemli unsur maddi yetersizlikler oluşturmaktadır. Maddi yetersizliklerin sonucu olarak gerekli olan saha, tesis ve araç-gereçlerin temin edilememesi, öğrencilerin serbest

zamanlarında sportif faaliyetlere katılamamalarının en önemli etkeni olmaktadır. Diğer önemli etkenler ise yeterli oranda uzman eğitimcilerin olmamasıdır.

Yapılan araştırmalar, bu okullarda okuyan öğrencilerin büyük bir oranının boş zamanlarını spor yaparak değerlendirmek istemelerine rağmen spor yapmak isteyenlerin ancak yarısının boş zamanlarını sportif faaliyetlerle geçirdiklerini ortaya koymaktadır.

Hatay İlindeki üç Yatılı İlköğretim Bölge okulunun 6.,7., ve 8. Sınıflarında öğrenim gören 360 erkek ile 180 kız öğrenciye uygulanan ankette aşağıdaki sonuçlar alınmıştır.¹²⁵

---

¹²⁵ Osman Özçalıküşu, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay İli Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.44.

Tablo 5.14. Öğrencilerin Okullarındaki Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmaları

Rekreasyon Çalışmaları		Okullar			Toplam
		K.Y.İ.B.O.	R.Y.İ.B.O.	Y.Y.İ.B.O.	
Spor	n	106	88	80	274
Çalışmaları	%	%58.9	%49.2	%44.9	%51.0
Okuma	n	141	126	139	406
Salonu	%	%78.3	%70.4	%78.1	%75.6
Halk	n	57	29	12	98
Oyunları	%	%31.7	%16.2	%6.7	%18.2
TV	n	77		110	187
Salonu	%	%42.8		%61.8	%34.8
Yabancı Dil	n	44		7	51
Çalışmaları	%	%24.4		%3.9	%9.5
El Sanatları	n	69	17	66	152
Resim Çalışmaları	%	%38.3	%9.5	%37.1	%28.3
Satranç	n	6		4	10
	%	%3.3		%2.2	%1.9
Sinema	n	25	4	19	48
Salonu	%	%13.9	%2.2	%10.7	%8.9
Masa Tenisi	n	20	1	99	120
	%	%11.1	%0.6	%55.6	%22.3
Müzik	n	82	40	40	162
	%	%45.6	%22.3	%22.5	%30.2
Gezi	n	53	15	39	107
Eğlence	%	%29.4	%8.4	%21.9	%19.9
Tiyatro	n	47	14	21	82
	%	%26.1	%7.8	%11.8	%15.3
Toplam	n	180	179	178	537
Rekreasyon	%	%100.0	%100.0	%100.0	%100.0
Çalışmaları					

Kaynak: Osman Özçalıkıuşu, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.44.

Tabloda öğrencilerin okullarındaki boş zamanları değerlendirme çalışmalarına bakıldığında 406'sının (%76.6) okuma salonunu, 274'ünün (%51.0) spor çalışmalarını, 152'sinin (%28.3) el sanatları ve resim çalışmalarını, 187'sinin (%34.8) TV salonunu, 162'sinin (%30.2) müzik çalışmalarını, 120'sinin (%22.3) masa tenisini, 107'sinin (%19.9) düzenlenen gezi ve eğlenceleri, 98'inin (%18.2) halk oyunlarını, 82'sinin (%15.3) tiyatroyu 51'inin (%9.5) yabancı dil çalışmalarını, 48'inin (%8.9) sinema salonunu, 10'unun (%1.9) satranç çalışmalarını gösterdikleri görülmektedir.

Görüldüğü gibi boş zamanlarını sporla değerlendirenlerin oranı %51.0 olmaktadır. diğer bir ifadeyle %49.0'luk bir oran boş zamanlarını sporla değerlendirmemektedir.

YİBO'lar öğrencilere boş zaman kazandırma açısından diğer kurumlara oranla daha iyi imkanlara sahip olmalarına rağmen maalesef bu boş zamanları sportif faaliyetler açısından verimli değerlendirmeleri yönüyle diğer kurumlardan daha farklı bir konuma sahip olamamaktadır.

Bu durumun nedenleri yukarıda da belirtildiği gibi genellikle saha, tesis ve araç gereç yetersizliği, uzman eğitimecilerin bulunmaması, öğretmenlerin ilgisizliği gibi etkenler olmaktadır.

5.2.7. Öğrencilerin Düzenli Sportif Faaliyetlere Katılmaları Açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okulları

YİBO'larda öğrenciler diğer kurumlardan farklı olarak sportif faaliyetlere katılmak için oldukça geniş zaman bulabilmektedir. Diğer kurumlardaki öğrenciler sportif faaliyetlere katılamama nedeni olarak boş zaman bulamama mazeretini ileri sürebilirken YİBO'larda böyle bir durum asla söz konusu olmamaktadır.

Bu okullarda okuyan öğrenciler yeteri kadar serbest zaman bulmalarına rağmen bu serbest zamanlarını düzenli olarak sportif faaliyetlerle değerlendirebildiklerini söylemek mümkün olmamaktadır.

Yapılan bir çalışmada, Öğrencilerin düzenli spor yapıp yapmamaları ile ilgili soruya verilen cevaplar ise şu şekilde tablolştırılmıştır.¹²⁶

¹²⁶ Özçalıküşu, a.g.e., s.68.

Tablo 5.15. Öğrencilerin Düzenli Spor Yapıp Yapmadıklarının durumu

OKULLAR	Düzenli olarak Spor Yapma Durumu		
	EVET	HAYIR	TOPLAM
Kırıkhan Y.İ.B.O.	54	126	180
	%30.0	%70.0	%100.0
Reyhanlı Y.İ.B.O.	26	154	180
	%14.4	%85.6	%100.0
Yayladağ Y.İ.B.O.	32	148	180
	%17.8	%82.2	%100.0
Toplam	112	428	540
Okullar	%20.17	%79.3	%100.0

Kaynak: Özçalıkuşu,"Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.68.

Görüldüğü gibi öğrencilerin %79.3 gibi büyük bir oranı düzenli olarak spor yapmamaktadır.

Bu okullarda okuyan öğrencilerin boş zaman açısından bir sorunlarının bulunmamasına rağmen düzenli olarak spor yapmamalarında diğer spor kurumlarının da yaşadıkları sorunlar rol oynamaktadır.

5.2.8. Öğrencilerin Sportif Faaliyetlere Katılmalarını Engelleyen Etmenler

Hiç kuşkusuz YİBO'larda öğretim gören öğrencilerin sportif faaliyetlere yeteri kadar katılamama durumunun oluşmasında Beden Eğitimi öğretmenleri, araç-gereç ve tesis yetersizliği vb. nedenlerden kaynaklanan etkenler rol oynamaktadır.

Bu yönüyle YİBO'larda Ülkemizde sporun içersinde yer alan diğer kurumların yaşadığı sorunları yaşamaktadır.

Ülkemizde sporun gelişmesinde en önemli sorunlar olan tesis, araç-gereç ve uzman kadro gibi sorunlar maddi imkanlara dayanmaktadır. Ülkemizin içersinde bulunduğu ekonomik yetersizlik spora ve eğitime kaynak ayırmayı zorlaştırmaktadır.

Bu durumun neticesi olarak da sporda başarının yakalanmasında gerekli olan tesislerin yapılması gibi alt yapı çalışmalarına yeteri kadar kaynak ayrılamamaktadır.

Yeterli tesis ve araç-gerecin olmamasının sonucunda öğrenciler sportif faaliyetlere katılma imkanı bulamamaktadır. Öğrenciler sportif faaliyetler yerine başka faaliyetlerle boş zamanlarını değerlendirme çabası içersine girmektedir.

Aynı şekilde öğrencileri spora yönlendirecek eğitmenlerin olmaması, spor branşlarının tanınması ve yaygınlaştırılması, sporun sevilmesi ve yaşam tarzı haline getirilmesi hususunda olumsuz etki yapmaktadır.

Tablo 5.16. Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmalarına Yeterince Katılamamalarının Nedenleri

Rekreasyon Çalışmalarına Katılamama Nedenleri		Okullar			Toplam
		K.Y.İ.B.O.	R.Y.İ.B.O.	Y.Y.İ.B.O.	
Boş zamanları değerlendirmek gibi bir alışkanlığım yok	n	48	21	24	93
	%	%28.2	%14.1	%18.6	%20.8
Araç-gereç ve malzemeler yeterli değil	n	72	62	61	195
	%	%42.4	%41.6	%47.3	%43.5
Çalışmayı düzenleyecek öğretmenler konuyla ilgilenmiyorlar	n	47	29	29	105
	%	%27.6	%19.5	%22.5	%23.4
Çalışmaları yürütecek çalıştırıcı yok	n	61	47	49	157
	%	%35.9	%31.5	%38.0	%35.0
Boş zamanları değerlendirme isteklerimizle ilgilenen yok	n	63	29	42	134
	%	%37.1	%19.5	%32.6	%29.9
Okulda istediğim türde çalışma yok	n	77	55	49	181
	%	%45.3	%36.9	%38.0	%40.4
Tesisler sürekli kapalı	n	48	29	17	94
	%	%28.2	%19.5	%13.2	%21.0
Tesisler yeterli değil	n	54	30	41	125
	%	%31.8	%20.1	%31.8	%27.9
Toplam	n	170	149	129	448
Çalışmalara katılma nedenleri	%	%100.0	%100.0	%100.0	%100.0

Kaynak: Özçalıkıuşu, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.52.

Tabloda öğrencilerin boş zamanları değerlendirme çalışmalarına yeterince katılamamalarının nedeni olarak 195'inin (%43.5) araç-gereç ve malzemelerin yeterli olmadığını, 181'inin (%40.4) okulda istediği türde çalışma olmadığını, 157'sinin (%35.0) çalışmaları yürütecek çalıştırıcı olmadığını, 134'ünün (%29.9) boş zamanları

değerlendirme istekleriyle ilgilenen olmadığını, 125'inin (%27.9) tesislerin yeterli olmadığını belirttikleri görülmüştür.

Görüleceği gibi öğrencilerin boş zaman değerlendirmesine katılmalarını engelleyen en önemli etkenler araç-gereç, tesis yetersizliği ile çalışmalarla ilgilenen ve çalışmalarını yürütecek kimsenin bulunmaması olmaktadır.

Yine aynı ankette Boş zamanları değerlendirme çalışmalarına katılmayan öğrencilerin çalışmalara katılmama nedenleri ile ilgili sorulara verilen cevaplarda aynı doğrultuda %54.5 oranında Tesis yetersizliği ve %2.6 oranında öğretmenler ilgisiz cevabı alınmıştır.

Tablo 5.17. Boş Zamanları Değerlendirme Çalışmalarına Katılmayan Öğrencilerin Çalışmalara Katılmama Nedenleri

Okullar	Çalışmalara Katılmama Nedenleri						Toplam
	Mlz. Yetersiz n %	Tesis Yetersiz n %	Mlz.ve Tes.Yet.siz n %	Katılmak istemiyorum n %	Öğretm. İlgisiz n %	M.T.Yet Hoş Karşılanmıyor n %	
Kırıkhan Y.İ.B.O	9 %17.6	17 %33.3	19 %37.3	5 %9.8		1 %2.0	51 %100.0
Reyhanlı Y.İ.B.O	1 %1.4	63 %85.1	4 %5.4	3 %4.1	3 %4.1		74 %100.0
Yayladağ Y.İ.B.O	7 %10.6	24 %36.4	6 %9.1	6 %9.1	2 %3.0	21 %31.8	66 %100.0
Toplam	17 %8.9	104 %54.5	29 %15.2	14 %7.3	5 %2.6	22 %11.5	191 %100.0

Kaynak: Özçalıkuşu,"Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.53

İlköğretim okullarında yapılan farklı bir araştırmada da, sportif faaliyetlere katılmayı engelleyen en önemli unsur olarak tesis yetersizliği tespit edilmiştir.¹²⁷

Bu araştırmada okulların ancak %22'sinde tesislerin yeterli olduğu görülmektedir.

¹²⁷ Çon, a.g.e., s.41.

Raşit Yetim, Durmuş Kılıç ve Asım Arı'nın YİBO'lar üzerinde yapmış oldukları farklı çalışmalarda da okulların tesis ve uzman personel sıkıntısı çektiği tespit edilmiştir.

5.2.9. Öğrencilerin Sportif Faaliyet Tercihleri

Öğrencilerin ilgilendikleri sportif faaliyetlerin başında futbol, voleybol ve basketbol branşları gelmektedir. Az da olsa güreş, kros ve masa tenisi de öğrencilerin ilgilendikleri spor branşları olmaktadır. Hiç kuşkusuz bu tercihte futbolun ülkemizde ve dünyada ki popülitesi ve her yerde çok rahat bir şekilde yapılabilir olması ile voleybol ve basketbol sahalarının hemen hemen her okulda mevcut olması önemli rol oynamaktadır. Yeterli tesis ve araç-gereç in temin edilmesi ve uzman eğitimcilerin bulunması halinde öğrencilerin tercih edecekleri branşlarda da çeşitliliğin artacağı bir gerçektir.

Tablo 5.18. Öğrencilerin Katılmak İstedikleri Boş Zamanları Değerlendirme çalışmaları

Hangi Çalışmalara Katılmak İstedikleri	Okullar							
	K.Y.İ.B.O.		R.Y.İ.B.O.		Y.Y.İ.B.O.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Futbol	48	%26.7	89	%49.4	69	%38.8	206	%38.3
Basketbol	43	%23.9	39	%21.7	50	%28.1	132	%24.5
Voleybol	24	%13.3	59	%32.8	49	%27.5	132	%24.5
Hiçbiri	72	%40.0	34	%18.9	35	%19.7	141	%26.2
Spor	9	%5.0	15	%8.3	15	%8.3	39	%7.2
Kros	9	%5.0	9	%5.0	7	%3.9	25	%4.6
Müzik	9	%5.0	15	%8.3	3	%1.7	27	%5.0
Tiyatro	7	%3.9	7	%3.9	1	%0.6	15	%2.8
Elişi	3	%1.7	5	%2.8	1	%0.6	9	%1.7
Resim	4	%2.2	6	%3.2	3	%1.7	13	%2.4
Güreş	6	%3.3	9	%5.0	25	%14.0	40	%7.4
Halk oyunları	6	%3.3	16	%8.9	13	%7.3	35	%6.5
Masa Tenisi					26	%14.6	26	%4.8
Toplam	180	%100.0	179	%100.0	178	%100.0	537	%100.0

Kaynak: Özçalıküşu, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.48.

Tabloya bakıldığında öğrencilerin 206'sının (%38.3) futbol, 132'sinin (%24.5) Basketbol, 132'sinin (%24.5) Voleybol çalışmalarına katılmak istedikleri, 26'sının

(%4.8) Masa Tenisi, 40'ının (%7.4) güreş ve 25'inin ise (%4.6) Kros çalışmalarını tercih ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu yukarıda belirtilen spor branşlarında faaliyet göstermek istemelerine rağmen tesis ve malzeme yetersizliğinden ve uzman eğitmenin bulunmamasından dolayı sportif faaliyetlere katılamamaktadır. Bunlara rağmen düzenli olarak spor yapabilen öğrenciler incelendiğinde yine aynı branşların öğrencilerin tercihlerinde öncelikli oldukları görülmektedir.

Tablo 5.19. Düzenli Spor Yapan Öğrencilerin Hangi Sporunu Yaptıkları

Okullar	Yaptıkları Sporlar						Toplam
	Futbol	Basketbol	Voleybol	Güreş	Kros	Halk Oyunları	
K.Y.İ.B.O.	n 28 %51.9	n 4 %7.4	n 13 %24.1			n 9 %16.7	54 %100.0
R.Y.İ.B.O.	18 %69.2		3 %11.5		1 %3.8	4 %15.4	26 %100.0
Y.Y.İ.B.O.	8 %24.2		4 %12.1	8 %24.2	3 %9.1	10 %30.3	33 %100.0
Toplam	54 %47.8	4 %3.5	20 %17.7	8 %7.1	4 %3.5	23 %20.4	113 %100.0

Kaynak: Özçalıkıuşu, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.51.

Tabloda görüldüğü gibi düzenli olarak spor yapan öğrencilerin 54'ü (%47.8) Futbolu, 23'ü (%20.4) Halk oyunlarını, 20'si (%17.7) Voleybolu, 8'i (%7.1) Güreşi, 4'ü (%3.5) Basketbolü, 4'ü (%3.5) Krosu tercih etmektedir.

Raşit Yetim'in Türkiye genelindeki YİBO'ları kapsayan çalışmasında da YİBO'larda yapılan faaliyetler sıralamasında %74.1 oranında futbol takımı ilk sırayı alırken %72.6 oranında Halkoyunları ikinci sırayı ve %52.4 oranında Voleybol takımı da üçüncü sırayı almaktadır.

5.2.10. Öğrencilerin Spora Ve Beden Eğitimi Öğretmenlerine Yaklaşımları

Günümüzde spor dünyada olduğu gibi, ülkemizde de milyonlarca insanı peşinden sürükleyen bir sosyal olgu haline gelmiştir.

Büyük bir hızla yayılan sportif etkinlikler artık hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Hemen hemen her gün çok çeşitli sportif etkinlikler düzenlenmekte ve bu etkinliklere milyonlarca insan ya aktif olarak katılmakta ya da bu faaliyetleri basın yayın ve diğer yollarla bir şekilde takip etmektedir.

Hayatımızın bir parçası haline gelen sportif faaliyetlerin yıldızları olan sporcular ise çocukların hayallerini süsleyen en önemli unsurlar olmaktadır.

Okul çağındaki her çocuğun en önemli etkinliklerinden olan sportif faaliyetler ve çocukların örnek aldıkları yıldız sporcular, yatılı ilköğretim bölge okullarında okuyan öğrenciler için de aynı oranda önemli olmaktadır.

Yapılan bir araştırmada bu okullarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun ünlü bir sporcu olma hayalini taşıdıkları görülmüştür.¹²⁸ Günümüzde sporcu olmanın insana kazandırdığı maddi ve manevi kazançlar göz önüne alındığında bu durumun son derece normal olduğu kabul edilmektedir

Tablo 5.20. Öğrencilerin Ünlü Sporcu Olma İstekleri

Okullar	Ünlü Sporcu Olma İsteği		Toplam
	Evet	Hayır	
K.Y.İ.B.O.	n 143 %79.4	n 37 %20.6	n 180 %100.0
R.Y.İ.B.O.	138 %76.7	42 %23.3	180 %100.0
Y.Y.İ.B.O.	112 %62.2	68 %37.8	180 %100.0
Toplam	393 %72.8	147 %27.2	540 %100.0

Kaynak: Özçalıkuşu, a.g.e., s.73

¹²⁸ Özçalıkuşu, a.g.e., s.73.

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin 393'ü (%72.8) Ünlü sporcu olma isteği taşıırken, 147'si (%27.2) böyle bir istek taşımadıklarını belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi yatılı ilköğretim bölge okullarında okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu spora ve sporcu olmaya ilgi duymaktadır. İmkanların sağlanması halinde bu hazır kitlenin spora yönlendirilmesinde hiçbir zorluğun yaşanmayacağı ortadadır.

Öğrencilerin spora olan ilgilerinin bir diğer göstergesi de Beden Eğitimi Öğretmenlerine karşı duydukları sevginin ifade edilmesi olmaktadır.

Tablo 5.21. Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmenlerine Karşı Duydukları Sevgi

Okullar	Beden Eğitimi Öğretmenlerine Karşı Sevgileri		Toplam
	Evet	Hayır	
K.Y.İ.B.O.	n 170 %94.4	n 10 %5.6	n180 %100.0
R.Y.İ.B.O.	173 %96.1	7 %3.9	180 %100.0
Y.Y.İ.B.O.	154 %85.6	26 %14.4	180 %100.0
Toplam	497 %92.0	43 %8.0	540 %100.0

Kaynak: Özçalıkıuşu,"Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay ili Örneği)", Y.Lisans Tezi, Ankara, 1999, s.67

Sonuç olarak araştırma yapılan Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında öğrencilerin %72.8'i ünlü sporcu olma isteği taşımaktadır. %74.6'sının aileleri spor yapmalarını desteklemektedir. Bunlara rağmen ancak %20.17'si düzenli olarak spor yapmaktadırlar.

Öğrencilerin ancak %51.0'i Boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmektedirler. %49'u ise diğer faaliyetlerle boş zamanlarını değerlendirmektedir.

Sportif faaliyette bulunanların %43.5'i araç-gereç ve tesislerin yetersiz olduğunu %35.0'i çalışmalarını sürdürecektir çalıştırıcıların bulunmadığını belirtmişlerdir.

Sportif çalışmalara katılmayanlar ise nedenleri olarak %54.5 oranında tesis yetersizliğini, %2.6 oranında öğretmenlerin ilgilerinin olmadıklarını belirtmişlerdir.

Yatılı Bölge İlköğretim Okulları 140 Bin öğrenci kapasiteleri, okuyan öğrencilerin spor yapmaya büyük istek duymaları yönüyle yetenek seçme ve yönlendirme çalışmaları için büyük bir kaynak oluşturmalarına rağmen, yeterli miktarda tesise ve yönlendirici öğretmene sahip olmamaları nedeni ile verimli şekilde kullanılamamaktadır.

5.2.11. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Elit Sporcuyu Yetiştirme Çalışmaları

Günümüzün en önemli sosyal olgularından birisi sayılan sporun dünyada ve Türkiye'de giderek kitlelerin daha çok ilgi duyduğu alan hüviyeti kazandığı görülmektedir. Büyük beceriler gerektiren, göze hitap eden, estetik ve zeka gibi bir çok unsuru içinde bulunduran ve aynı zamanda bir sanatın sergilenmesi anlamına gelen zirve sporu her toplumda büyük ölçüde sempati toplayıp fertleri bu alana özendirerek etkili bir olgu özelliği taşımaktadır. Bu denli öneme sahip olan zirve sporunun geliştirilmesi şüphesiz eğitim-öğretim kurumlarının konuya gösterecekleri ilgi düzeyine bağlı olmaktadır.¹²⁹

Zirve sporunun geliştirilmesinde ve yetenekli sporcuların tespitinde, Eğitim-Öğretim kurumları içersinde, spora başlama yaşındaki çocukların eğitimini üstlenen İlköğretim kurumları, İlköğretim kurumları içersinde ise, çocukların yatılı olarak öğrenimlerini sürdürdükleri Yatılı İlköğretim Bölge Okulları daha da önemli bir konuma gelmektedir.

¹²⁹ Çon, a.g.e., s.1.

Bu durumu fark eden bazı spor federasyonları yetenekli gençlerin tespit edilmesi ve eğitilmesi açısından Yatılı İlköğretim Bölge Okullarını değerlendirmek istemiştir.

İlk önce 1987 yılında futbol federasyonu daha sonrada 2002 yılında güreş federasyonu Milli Eğitim Bakanlığı ile bir protokol imzalayarak Yatılı İlköğretim Okullarında okuyan öğrencilerden yetenekli olan öğrencilerin tespit edilmesi ve bu okullarda ilgili branştan takımlar kurarak buralara uzman kadrolar yerleştirme çalışmaları başlatmışlardır.

Güreş Federasyonunun Çalışması:

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı bünyesinde bulunan Güreş Eğitim Merkezlerindeki öğrencilerin yanı sıra bu yörelerde güreşe yatkın öğrencilerin belirlenmesi eğitim-öğretim, barınma, ve beslenmeleri hususunda Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, Pansiyonlu İlköğretim Okullarından yararlanmaları, ata sporumuz güreşin okullarda yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi amacıyla 29 Mayıs 2002 tarihinde Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında bir protokol imzalanmıştır.

Bu protokol ile Ata sporumuz olan güreşin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi, bu yönde yetenekli çocuklarımızın tespit edilerek eğitilip Türk sporuna başarılı katkılar yapması hedeflenmektedir.

Bu protokol gereğince Milli Eğitim Bakanlığı ve Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce sağlanacak katkı ve destekler şu şekilde belirtilmiştir.¹³⁰

Başbakanlık Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğünce Sağlanacak Katkı

ve Destek;

- Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarına ait mevcut spor tesislerinin güreşe elverişli hale dönüştürülmesi ve güreş yapılabilecek alanların oluşturulması hususunda teknik malzeme ve teçhizatın

¹³⁰ <http://www.guresdosyasi.com/okulgurespro.html> (02.10.2003).

teminine olanaklar çerçevesinde Güreş Federasyonu Başkanlığı bütçesinden veya başka kaynak ve fonlardan kaynak sağlar.

- Milli Eğitim Bakanlığı Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı ile İşbirliği içerisinde Beden Eğitimi veya istekli diğer Öğretmenlere yönelik Güreş Antrenör kursu ve seminerlerini düzenler.

- Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenecek Okullar arası Güreş yarışmalarında her türlü idari ve teknik desteğin yapılmasını sağlar.

- Güreş Federasyonu Başkanlığınca düzenlenecek yarışmalarda, öğrenci ve Milli Eğitim Bakanlığı personelinin salon ve tesislerden ücretsiz yararlandırılmalarını sağlar.

- Yarışmalarda başarılı olan öğrenciler ile öğretmenlerin, yurtiçi ve yurtdışı eğitim ve gelişim organizasyonlarından olanaklar ölçüsünde yararlandırılmasını sağlar.

- Okullar arası yarışmalarda başarılı olan öğrenci, öğretmen ve okulları ödüllendirir.

- Asli görevlerini aksatmayacak şekilde ilgili mevzuatına göre Güreş Eğitim Merkezlerinde görevlendirilen öğretmenlerin, hizmetleri karşılığı, ders ücretlerinin ödenmesini sağlar.

Milli Eğitim Bakanlığınca Sağlanacak Katkı Ve Destek;

- Güreş Eğitim Merkezlerinin bulunduğu illerde bu okullarda yatılı kalan sporcu öğrencilerin okullardaki eğitim, öğretim, etüd, kütüphane, spor tesisleri, sosyal aktiviteler v.b. gibi faaliyet ve olanaklardan yararlanmalarını sağlar.

- Güreş Eğitim Merkezinde yatılı kalan sporcu-öğrenciler için asli görevlerini aksatmamak kaydıyla istekli olanlar arasından etüd öğretmeni ve rehber öğretmeni görevlendirilmelerine olanak sağlar.

- Asil görevlerini aksatmamak kaydıyla okullardaki beden eğitimi öğretmenleri ile Güreş Eğitim Merkezlerinde görevli olan antrenörlerin birlikte çalışma yapmalarını sağlar.

- Güreş Federasyonu Başkanlığının katkıları ile yapılacak olan okullar arası organizasyonlarda olanaklar ölçüsünde gerekli idari ve mail desteği sağlar,
- Güreş Eğitim Merkezindeki sporcu öğrenciler ile diğer okullardaki bu branşta başarılı olan öğrencilerin spor ve izcilik okullarından yararlandırılmalarını sağlar.
- Örgün eğitim kurumlarının güreş branşında faaliyet gösteren spor kulüpleri ile işbirliği içerisinde bulunmalarına katkı sağlar.
- Güreş faaliyetlerinin başlatıldığı Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, Pansiyonlu İlköğretim ve ortaöğretim okullarına ilgili mevzuatının verdiği olanaklar ölçüsünde branşı güreş olan Beden Eğitimi öğretmenlerinin atanmasına öncelik verir.
- GSGM Güreş Federasyonu Başkanlığı ve ilgili birimlerin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığında bir temsilcinin de katılımıyla oluşturulan sınav komisyonunun önerileri doğrultusunda, Güreş Eğitim Merkezlerine kontenjan yetersizliği nedeniyle alınamayan ancak gelecek vaat eden öğrencilerin olanaklar ölçüsünde ikametgahlarına yakın yatılı İlköğretim Bölge Okulları veya pansiyonlu İlköğretim okullarına yerleştirilmelerine yardımcı olur.
- İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında güreşin gelişmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla gerekli çalışmaları GSGM Güreş Federasyonu Başkanlığı ve diğer ilgili birimlerle koordineli olarak yürütür.

Bu protokol doğrultusunda illerde de Milli Eğitim Müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri arasında protokoller yapılarak faaliyete geçilmiştir.

Bu projeye ilk etapta her ilde asgari 10 okulda güreş takımı kurma ve 230 yatılı ilköğretim bölge okuluna 100 antrenör beden eğitimi öğretmeni atanmasının yapılması planlanmıştır.

Bu proje doğrultusunda ilk defa pilot il seçilen Bursa da 14 Y.İ.B.O. güreş takımının katıldığı müsabakalar düzenlenmiş ve müsabakalara 167 sporcu katılmıştır.¹³¹

¹³¹ http://gsgm.gov.tr/güres_egitim/haberler.htm, (08.08.2003)

ALTINCI BÖLÜM

YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI

YETENEK SEÇİMİ MODEL ÖNERİSİ

6.1.GEREKÇE

Spor günümüzde, fert, toplum ve devlet üzerinde çok önemli fonksiyonlar icra etmesi nedeniyle dünyada ve Türkiye'de giderek kitlelerin daha çok ilgi duyduğu en önemli sosyal olgulardan birisi haline gelmiştir.

Günümüzde birey ve toplum üzerinde bıraktığı etkilere bakıldığında sporun en önemli unsurunun yetenekli sporcu olduğu görülmektedir.

Sporun fert ve toplum üzerindeki fizyolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik etkilerinden en üst seviyede yararlanılması düşüncesi yetenekli sporcu aranması ve seçilerek eğitilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Tüm dünyada sporda başarıyı yakalamak isteyen ülkeler yetenekli sporcuların seçilmesinde ve eğitilmesinde çeşitli çalışmalar yaparak bu konu üzerinde önemle durmuşlardır.

Özellikle spor okulları projeleri ile bu düşüncelerini faaliyete geçirerek spor kurumları ile eğitim kurumları arasında münasebet kurmuşlardır.

Yetenek seçimi ve yönlendirme çalışmalarının çocukların spora başlama dönemlerinde buldukları eğitim-öğretim kurumlarını kapsamaması bir zorunluluk gerektirmektedir.

Sportif başarının yakalanarak Sporun yaygınlaştırılması ve etki alanının geliştirilmesi sporun en önemli unsuru olan yetenekli sporcuların erken yaşta tespit edilerek eğitilmesine bağlıdır. Yetenekli sporcuların erken yaşta tespit edilmesi de Onların zamanlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri ilköğretim kurumlarının sportif manada iyi organize edilmesiyle mümkün olabilmektedir.

Ülkemizde ilköğretim kurumları içerisinde, yetenekli sporcuların tespit edilmesi ve eğitilmesi çalışmaları için en iyi alt yapıyı Yatılı İlköğretim Bölge Okulları sunmaktadır.

6.2.AMAÇ

Ülkenin varolan imkan ve kaynaklarının, verimli bir şekilde kullanılarak Türk çocuklarının hizmetine sunulması ve var olan kabiliyetlerinin ortaya çıkartılarak eğitilmesi sonucunda, son dönemlerde bazı branşlarda büyük bir gelişme içersinde bulunan Türk Sporunun dünya sporundaki hak ettiği yeri almasına katkıda bulunmak.

Bu çalışmada Türk Sporunun ihtiyacı olan yetenekli çocukların spora başlama yaşlarında buldukları ve tam gün eğitim gördükleri kurumlar olan Yatılı İlköğretim Okulları incelenmiş ve bu kurumlarda eğitim gören çocukların spor yapmalarına imkan verecek ortamı hazırlayarak çocukların spora yönelmelerini ve yetenekli olanlarının seçilerek başarılı oldukları branşta gerekli olan eğitimi almalarını sağlayacak bir program taslağı hazırlanmıştır.

6.3.UYGULAMA

Türkiye 70 milyona yaklaşan genç ve dinamik nüfusu ile sportif başarıda en önemli unsur olan yetenekli sporcuya ulaşılabilir kaynak açısından çok iyi bir potansiyele sahip olduğu gibi, 800 bin kilometre karelik, üç tarafı denizlerle çevrili her türlü arazi şekline sahip coğrafyası sayesinde de, her türlü spor branşının yapılabilmesine olanak sağlayan doğal bir kaynağa sahiptir.

Tüm bu sahip olduğu doğal kaynaklara rağmen Türk Sporunu, Dünya Spor hayatı içersinde istediğı başarıya ulaşamamış ve spor vitrinindeki hak ettiği yeri alamamıştır.Hiç kuşkusuz Türkiye'nin insanlar için en hayati ihtiyaçlar olan eğitim, sağlık gibi en temel konularda dahi sorunlarını halledememiş olması spor alanındaki problemlerin çözümlenememiş olmasını da doğal karşılanabilir kılmaktadır.

Maddi sorunların yanı sıra bilimsel çalışma, planlama ve organizasyon yetersizliği de, varolan kaynakların verimli bir şekilde kullanılmamasına ve spor hayatında istenen başarılı sonuçların alınamamasına neden olmaktadır.

Bu maksatla elimizdeki alt yapı imkanlarını bilimsel bir organizasyonla verimli bir şekilde kullanarak uluslar arası arenada sportif başarılarımızı artırma yönünde katkıda bulunmayı düşünmekteyiz.

Bu düşüncenin neticesi olarak çocukların spora başlama yaşını kapsayan dönemde tüm gün yatılı olarak eğitim aldıkları Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının spor alt yapısının kurularak sportif organizasyonunu planlamaktayız.

Daha önce belirttiğimiz gibi sporda başarılı olmuş ülkelerin bazıları yetenek arama ve eğitiminde kulüpleri, bazıları ise, eğitim kurumlarını öne çıkarmışlardır. Ülkemizdeki kulüplerin gerek yetişmiş uzman eleman, gerekse maddi olanakları nedeniyle yetersiz alt yapıya sahip olmaları, bu kurumların yetenekli sporcu seçme ve yönlendirme çalışmaları için yeterli bir zemin oluşturamadıklarını ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde eğitim kurumlarının da, belirtilen öncelikle amaçları, kadro ve atama rejimleri ve araç-gereç imkanları göz önüne alındığında tek başlarına yetenek arama ve yönlendirme çalışmaları için müsait ortam sağlamadıkları görülmektedir.

Bu nedenle ülkemizin kendine has özelliklerini göz önüne alarak en uygun modelin, spor kulüplerinin, eğitim kurumlarının ve diğer sportif kurumların imkanlarının bir araya getirilmesini sağlayacak bir organizasyon olacağını düşünmekteyiz.

Yaptığımız bu çalışma da, Milli Eğitim Bakanlığının tüm Türkiye'yi kapsayan öğrenci potansiyeli, eğitici ve yardımcı hizmetler personeli ve bina, tesis, yatakhane gibi imkanları ile Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Federasyonlar, Futbol Federasyonu ve sportif kulüplerin uzman personel, araç-gereç, tesis ve organizasyon gibi imkanları bir araya getirilmektedir. Böylece Türk Spor hayatını yönlendiren tüm kurumların iş birliği sağlanmış olmaktadır.

6.3.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Yurt Çapındaki Yapılanması

YİBO'lar tüm Türkiye'ye yayılmış bulunmaktadır. Yedi Bölgemizin her birinde de YİBO'lar mevcuttur. İller bazında ise 60 ilimizde toplam 285 tane YİBO bulunmaktadır. Bölgelere dağılımına bakıldığında zaman kuruluş amaçları doğrultusunda nüfusun dağınık yaşadıkları ve maddi imkanların kısıtlı olduğu bölgeler olan Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinde yoğunluk görülmektedir. Batı bölgelerimizde ise düşük yoğunlukta olmasına rağmen her bölgeyi içersine alacak miktarda YİBO bulunduğu görülmektedir. Marmara Bölgesinde 8, Ege Bölgesinde 7, Akdeniz Bölgesinde 14 Karadeniz Bölgesinde 67, Doğu Anadolu Bölgesinde 108 ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde 52 YİBO faaliyet göstermektedir.

YİBO olmayan İller incelendiğinde 21 ilimizde bu kurumların olmadığı görülmektedir. Bu illerimizin 8 tanesi Marmara Bölgesinde, 5 tanesi Ege Bölgesinde, 3 tanesi İç Anadolu Bölgesinde, 3 tanesi Akdeniz Bölgesinde ve 2 tanesi de Karadeniz Bölgesinde bulunmaktadır.

YİBO'ların kuruluş amaçları göz önüne alındığında 15 ildeki 108 okul ve il başına düşen 7 okul ile Doğu Anadolu Bölgesinde bu amaçların gerçekleştirildiğini söylemek mümkün olmaktadır. Aynı şekilde 7 ildeki 52 okul ve il başına düşen 8 okul ortalaması ile Güney Doğu Anadolu Bölgesinde de bu amaçların gerçekleştirildiği söylenebilir.

Ancak, aynı şeyi Karadeniz ve diğer bölgeler için söylemek mümkün olamamaktadır. Özellikle Karadeniz Bölgesi Doğu Anadolu Bölgesinden sonra en çok YİBO'nun bulunduğu bölge olmasına rağmen gerek coğrafi şartlar, gerek nüfusun sahip olduğu ekonomik şartlar gerekse il sayısı nedeniyle yeterli miktarda bu kurumlara sahip olduğu söylenemez.

Doğu Anadolu Bölgesinde 15 ildeki 108 okul, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde 7 ildeki 52 okul sayısı düşünüldüğünde Karadeniz Bölgesinde 16 ildeki 67 okul ve il başına düşen 4 okul sayısının aynı şartları taşıyan bölgelere göre yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Özellikle Batı Karadeniz Bölgesindeki Bartın, Kastamonu, Zonguldak illerinin dağlık bölgelerde yer alması, iç Karadeniz Bölgesinde kalan Tokat, Gümüşhane, Bayburt, Artvin gibi illerin de aynı coğrafi şartlara sahip olması ve ana yollardan ve büyük şehirlerden uzaklarda iç bölgelerde kalmaları ve göç vermeleri nedeniyle bu bölgenin Doğu Anadolu Bölgesiyle aynı ihtiyaçlara gereksinim duymasına neden olmaktadır. Dolayısıyla okulların kuruluş amaçları düşünüldüğünde bu bölgedeki Okul sayısının da Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde ki oranları yakalaması gerektiğini düşünmekteyiz.

Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri ise YİBO'lar açısından en yetersiz bölgeler durumundadır. Marmara Bölgesinde yalnızca 3 ilde YİBO bulunmaktadır. Marmara'nın Trakya Bölümünde ise hiç YİBO bulunmamaktadır. YİBO olmayan 21 ilde 8'inin bu bölgede olduğu düşünülünce en yetersiz bölgenin Marmara Bölgesi olduğu açıkça görülmektedir.

Ege Bölgesindeki YİBO olmayan illere bakıldığında Afyon, Denizli, Kütahya, Muğla ve Aydın gibi illerin Ana yollardan uzak iç bölgelerde kaldığı halkının genellikle çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan alt gelir seviyesine sahip insanlardan oluştuğu dolayısıyla okulların kuruluş gayeleri göz önüne alındığında bu okullara ihtiyaç duydukları ortadadır. Oysaki bu illerin hiçbirinde bir tane dahi YİBO bulunmamaktadır. Bu illerde taşınmalı eğitimin de yapıldığı da düşünüldüğünde okullara duyulan ihtiyaç daha bariz ortaya çıkmaktadır.

Raşit Yetim yaptığı çalışmada YİBO'ların daha çok kalkınmada öncelikli okul ihtiyacı olan illerde açılmasının hedeflenmesine karşın bu kurala uyulmadığını, politik ve bürokratik baskısı ağır olan illerde ihtiyaç fazlası olarak açılmaya devam edildiğini belirtmiş ve Kastamonu, Çanakkale ve Çankırı illerini bu duruma örnek göstermiştir.

Biz bu konuda Yetim'in düşüncesini paylaşmamaktayız. Daha önce de belirttiğimiz gibi Kastamonu, Çankırı ve Çanakkale gibi bazı illerin Doğu Bölgelerinde olmamasına rağmen ana yollardan, büyük illerden uzakta, iç bölgede kalmaları, nüfuslarının dağınık olmaları, coğrafi şartları ve insanların maddi yönden düşük gelir seviyesine sahip olmaları yönüyle Doğu bölgelerinde yer alan illerle aynı özellikleri

taşıdıklarını bu nedenle bu bölgelerin de YİBO'lara ihtiyacı olduklarını düşünmekteyiz. Bu bölgelerde açılan YİBO'ların öğrenci sayıları göz önüne alındığında bölge insanının okullara ilgi ve ihtiyaç duyduklarını görmekteyiz.

Yetim'in Çanakkale de 3 YİBO varken dördüncüsünün açılmasının gereksiz olduğunu söylediği sırada 3 YİBO'da 500 den az öğrenci eğitim görmekte iken, günümüzde 5 YİBO'da 1894 öğrenci eğitim görmektedir. Aynı şekilde günümüzde Kastamonu'daki 14 YİBO'da 5093 öğrenci eğitim görürken Çankırı'daki 3 YİBO'da 1108 öğrenci eğitim görmektedir. Görüldüğü gibi bu illerimizde de YİBO'lara ihtiyaç duyulmakta ve yapılan YİBO'lar doldurulmaktadır.

YİBO'ların sportif manadaki organizasyonunda ise, YİBO'ların sayısal olarak az olduğu Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinin, sahip olunan tesis, araç-gereç, uzman personel, finansman imkanları v.b. şartlar nedeniyle daha önemli rol oynayabileceğini düşünmekteyiz. Bu nedenle bu bölgelerdeki YİBO sayısının artırılması ve YİBO olmayan illere YİBO yapılmasını gerekli görmekteyiz.

Batı Bölgesindeki insanların maddi olanaklarının daha iyi olması nedeniyle bu bölgelerde kurulan ve kurulacak olan YİBO'ların, maddi durumu kötü öğrencilerin okutulması amaçlarından daha çok, sportif yetenekli öğrencilerin seçilip eğitilecekleri bir ortam sağlaması amacını taşıyabileceğini düşünmekteyiz.

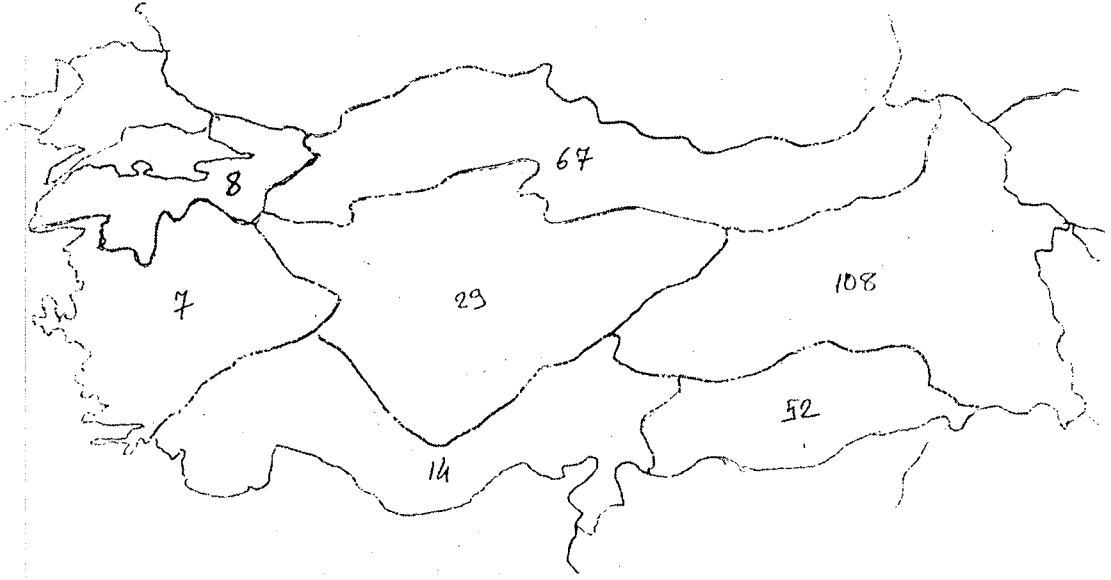
Federasyonların YİBO'larla ilgili bölge temsilcilerinin tespit edilecekleri iller için ise; bölgelerinde gerek nüfus yoğunluğu ve merkezi konumları yönünden gerekse sporcu, spor tesisi ve spor kulübü sayısı yönünden alt yapısı iyi durumda olan iller düşünülmektedir. Marmara Bölgesinde; İstanbul, Sakarya, Bursa; Ege Bölgesinde, İzmir; Akdeniz Bölgesinde Antalya ve Adana; İç Anadolu Bölgesinde Ankara, Konya, Kayseri, Eskişehir; Karadeniz Bölgesinde Samsun, Trabzon, Kastamonu; Doğu Anadolu Bölgesinde Erzurum, Kars, Van, Elazığ; Güney Doğu Anadolu Bölgesinde Diyarbakır, Gaziantep olmak üzere 19 il Bölge Sorumlularının görev yerleri olarak belirlenmiştir. Bölge Sorumlularının sorumluluk alanlarında bulunan iller ise aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 6.1. YİBO Bölge Temsilcilerinin Sorumluluk Alanlarındaki İller

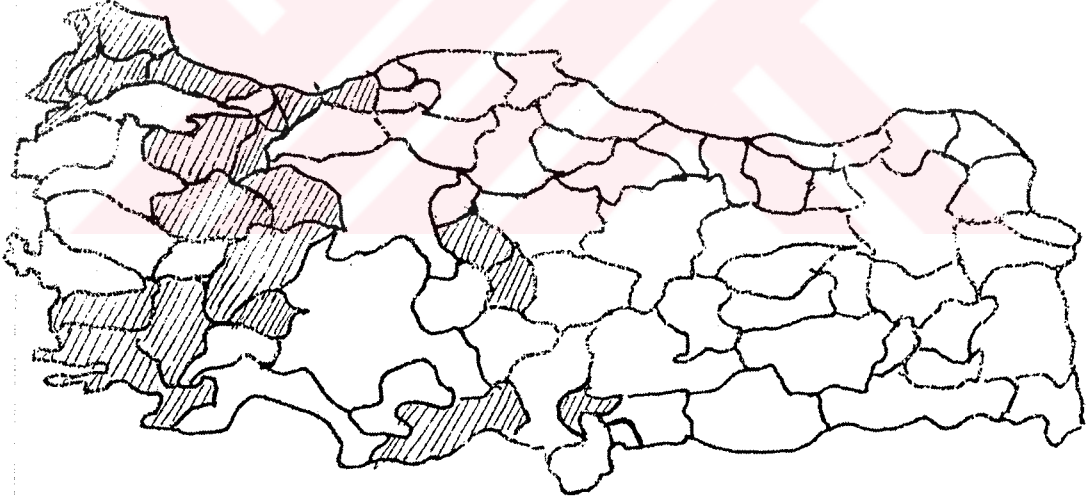
Bölge Merkezi	Sorumluluk Alanındaki İller			
1. Adana	Osmaniye	Mersin	Hatay	
2. Ankara	Çankırı	Kırıkkale		
3. Antalya	Burdur	Isparta	Denizli	
4. Bursa	Balıkesir	Çanakkale	Yalova	
5. Diyarbakır	Mardin	Batman	Muş	Bingöl
6. Elazığ	Adıyaman	Malatya	Tunceli	
7. Erzurum	Erzincan	Ağrı		
8. Eskişehir	Kütahya	Afyon	Uşak	
9. Gaziantep	Urfa	Kilis	Kahramanmaraş	
10. İstanbul	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	
11. İzmir	Manisa	Aydın	Muğla	
12. Kars	Artvin	Ardahan	Iğdır	
13. Kastamonu	Sinop	Bartın	Karabük	
14. Kayseri	Yozgat	Sivas	Nevşehir	Kırşehir
15. Konya	Karaman	Aksaray	Niğde	
16. Sakarya	Kocaeli	Bolu	Zonguldak	Düzce
17. Samsun	Ordu	Tokat	Çorum	Amasya
18. Trabzon	Rize	Gümüşhane	Bayburt	Giresun
19. Van	Hakkari	Bitlis	Siirt	Şırnak

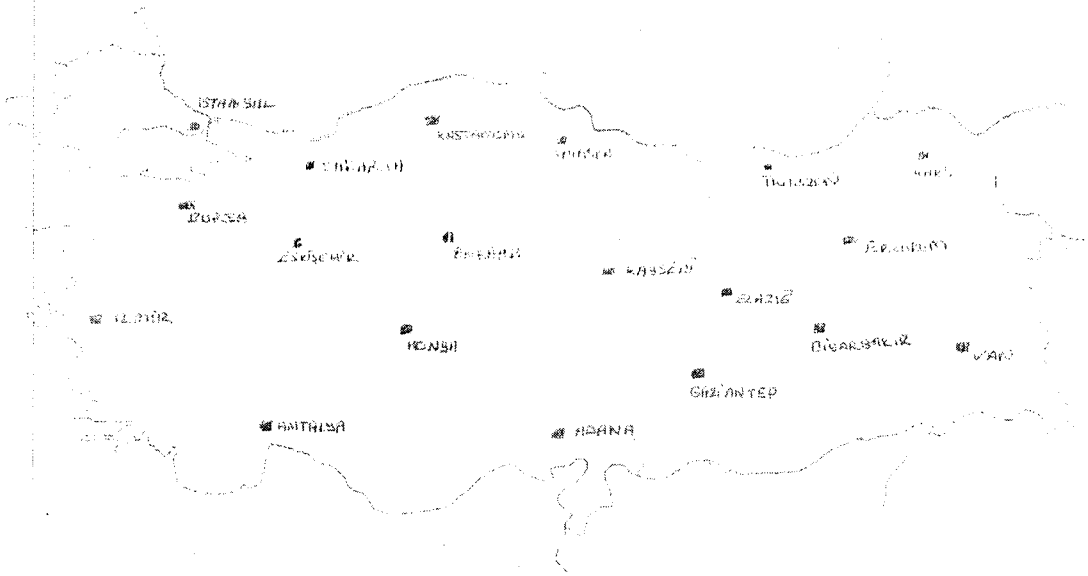
Şekil 6.1 YİBO'ların İllere Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 6.2. YİBO'ların Bölgelere Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 6.3. YİBO Bulunmayan İller

Şekil 6.4. YİBO Bölge Sorumlularının Görev Yapacakları İller

6.3.2. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Teknik Kadrolar

YİBO'lar kuruluş amaçları nedeniyle diğer eğitim kurumlarından farklılık arz etmektedir. Bu farklılık çalışan personel açısından da söz konusudur. Bu kurumlar yatılı olmaları nedeniyle tüm gün öğrencilerin beslenme, sağlık, temizlik ve bakım gibi ihtiyaçlarını görebilecek personele ihtiyaç duymaktadır.

YİBO'larda diğer eğitim kurumlarında mevcut olan idari kadrodaki müdür, müdür yardımcısı ve memur, eğitici kadrosunda bulunan öğretmenler ve hizmetli kadrosunda bulunan hizmetliler dışında diğer eğitim kurumlarından farklı olarak Sağlık ve beslenme İşleri kadrolarında ve yardımcı hizmetler sınıfı kadrolarında Doktor, Hemşire, Sağlık Memuru, Hasta Bakıcı, Aşçı, Aşçı Yardımcısı, Ambar Memuru, Sayman Mutemedi, Şoför, Kaloriferci ve Belletici gibi görevlilerde bulunmaktadır.

Raşit Yetim'in Türkiye çapında YİBO'lar üzerine yaptığı bir araştırmada bu kurumların Eğitici personel dışında sağlık elemanı, teknik eleman ve diğer personel açısından da yetersiz olduğu ortaya konmaktadır.

YİBO'ların sportif organizasyonu modelimizde bu kurumlardaki mevcut kadroların yanında Antrenör, Tesis Yöneticisi, Malzemeci, Masör, Beslenme Uzmanı ve Psikolog (Spor Mentörü) gibi kadrolarında olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Her okulda bulunması gereken bu kadrolar dışında ise; her ilde bir tane olmak üzere İl sorumlusu ve her bölgede de bir tane Bölge Sorumlusu görevlendirmekteyiz.

Antrenörler; ilgili spor federasyonlarının görevlendireceği ilgili branştan antrenörlük belgesine sahip kişiler olabileceği gibi, federasyonların kurslar açarak yetenek seçimi, yönlendirmesi ve eğitimi konularında eğittikleri, ilgili branştan Beden Eğitimi Bölümü mezunu kişiler de olabilecektir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Antrenörlük Bölümü mezunlarının bu görev için en uygun tercih olacağını ve öncelikle bu bölüm mezunlarının değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Antrenörler, görevlendirilecekleri YİBO'larda orada görevli beden eğitimi öğretmenleri ve spor öğretmenleri ile işbirliği içerisinde çalışacaklardır. Federasyonun temsilcisi görevini görecektir ve maaşları ilgili spor federasyonu tarafından ödenecektir. Yetenekli sporcu seçimi, yönlendirmesi ve eğitimi konularında görev yapacaktır. Kurulacak okul takımını ilgili branştaki beden eğitimi ve spor öğretmeni ile birlikte okullar arası müsabakalara, il içi lig müsabakalarına ve diğer müsabakalara hazırlayacak ve müsabakalarda takımı yönetecektir. Bölgelerindeki yetenekli sporcuların izlenmesi ve okullara alınacak yetenekli çocukların tespitinde görev alacaktır.

Tesis sorumlusu; Okulun tüm tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği ve yönetiminden sorumlu olmak üzere yardımcı hizmetler kadrosunda, ücret karşılığı görevlendirilecektir. (7.8.1995 gün ve 941 Sayılı genelge gereği okullarda sözleşmeli olarak geçici işçinin çalışmasına izin verilmiştir.)

Malzemeci; Okullarda bir kulüp niteliğinde çalışacak Okul takımının malzeme işlerinden sorumlu olacaktır. Yardımcı hizmetler sınıflı kadrosunda, ücret karşılığı görevlendirilecektir.

Masör; Sporcuların masaj ve tedavi işlerinde yardımcı olmak üzere Yardımcı Hizmetler Kadrosunda, ücret karşılığı görevlendirilecektir.

Masaj sporcuların yorgunluklarını atmada, sakatlıkların tedavisinde ve sağlıklı yaşamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bütün spor kulüpleri kadrolarında masör bulundurduğu gibi beden eğitimi ve spor bölümlerinde ve diğer spor kurumlarının eğitici çalışmalarında masaj dersi verilmekte ve bu konuda uzman kişiler yetiştirilmektedir. Eski çağlarda tedavi tanrısı olarak bilinen Asklepios'un sağlığı korunmasıyla ilgili 5 öğüdünden birinin Masaj Yaptırmak olması da masajın sağlık açısından önemini eski çağlardan beri bilindiğini ortaya koymaktadır.¹³² Bu sebeple okullarda öğrencilerin sağlıkları ve sportif başarıları açısından masör kadrosunu gerekli görmekteyiz.

Beslenme Uzmanı; Özellikle maddi durumu kötü olan ve yatılı olarak bu kurumlarda kalan öğrencilerin aile ilgisinden yoksun olmaları nedeniyle beslenme yetersizliğinin söz konusu olacağı muhakkaktır. Bu nedenle kurumlarda görev yapacak bir beslenme uzmanına ihtiyaç vardır. Bir gencin yaptığı sporda üstün başarıya ulaşması için düzenli bir beslenmesi ve sistemli bir yaşamı olması gerekmektedir. Başarı için başka bir alternatif düşünmek olası değildir.¹³³ Sporcuların erken yaşlarda beslenmeleri planlanmalı ve düzenli ve verimli beslenme alışkanlığı sporculara kazandırılmalıdır. Başarıya ulaşmadaki beslenmenin önemi göze alındığında sporcuların erken yaşlarda seçilerek, eğitilmesinin planlandığı YİBO'larda Beslenme Uzmanı'nın varlığını da bir zorunluluk olarak görmekteyiz.

Sportif başarıda Beslenme gibi Sağlık konusunun da önemli olduğunu düşünmekteyiz. Oğuz Kanbir eserinde;¹³⁴ Sağlık ve Spor kavramlarının birbiriyle iç içe geçmiş olmasına rağmen sporda sakatlıkların hiç eksik olmadığını; Uzmanların, spor sakatlıklarından korunmada, birçoğu spor altyapısının geliştirilmesine yönelik olmak üzere öneriler getirdiklerini; Bununla beraber, sporcu sağlık eğitiminin spor sakatlıklarından korunmada etkili bir yöntem olduğunun ortaya çıktığını; Ancak sağlık bilincinin gelişmesinin sanıldığı kadar kolay olmadığını; Sürekli bir eğitimi gerektirdiğini; Sportif riskler konusunda bilgilendirme, ilkyardım, temizlik alışkanlıkları

¹³² Oğuz Kanbir, **Sporda Sağlık Bilinci ve İlkyardım**, Ekin Kitapevi, Bursa, 2001, s.2.

¹³³ K.Muzaffer Üstüdal, A.Hulusi Köker, **Sporda Yüksek Performans Nasıl Kazanılır**, Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul, 1998, s.37.

¹³⁴ Kanbir, a.g.e., s.Önsöz.

kazandırma gibi bir sürü konuyu içerdiğini belirtmiştir. Bu nedenle sporcuların erken yaşlarda spor eğitimi alırlarken sağlık eğitimi de almaları; sakatlıklara karşı korunma ve sakatlık halinde zamanında ve yerinde müdahale için var olan doktor ve sağlık personeli kadrolarını olumlu karşılamaktayız. Fakat doktor ve sağlık ekibinin uzmanlık alanlarının spor hekimliği olmasını tercih etmekteyiz. YİBO'lardaki boş olan bu kadroların büyük bir hızla doldurulmasını gerekli görmekteyiz.

YİBO'larda eğitim gören öğrencilerin yatılı olmaları ve ailelerinden küçük yaşlarda ayrılmaları nedeniyle, rehberlik hizmetleri diğer okullara oranla YİBO'larda daha da önem kazanmaktadır. Özellikle öğrencilerin diğer okul öğrencilerine oranla daha fazla psikolojik ve ruhsal sorunlar yaşadıklarını ve sorunlarının bu yönde uzman personel bulunmaması nedeniyle çözülemediğini yapılan çalışmaların ortaya koyduğunu daha önce belirtmiştik.

Asım Arı yaptığı çalışmada, Öğrencilerde aile özlemi, isteksizlik, sinirlilik gibi ruhsal rahatsızlıkların en yüksek oranda YİBO'larda görüldüğünü; çocukların öğretimleriyle en az ilgilenen velilerin YİBO'larda okuyan öğrencilerin velileri olduğunu ve YİBO'larda okuyan öğrencilerin derse motive edilmesinde öğretmenlerin büyük zorluklar çektiklerini ortaya koymuştur.

Yine sportif manada sporcuların motorik özelliklerinin geliştirilmesi kadar psikolojik yönlerinin geliştirilmesi de önemli olmaktadır.

Sporcu, başarıma amacının getirdiği bir psikolojik yük altındadır. Sporcunun başarılı olmak için birçok fiziksel ve psikolojik engeli (iklim, gürültü, seyirci, ışık ve rakip gibi fiziksel etkenlerin yanı sıra, kaygı, endişe, acı, bıkkınlık, kabul görmeme, reddedilme ve en önemli kazanma endişesi) aşmak zorundadır.¹³⁵

Dolayısıyla öğrencilerin zihinsel, ruhsal sağlığı ve sporcuların sportif başarısındaki oynadığı rol açısından değerlendirildiğinde, diğer personel kadar psikoloji alanında yetişmiş uzman personel ihtiyacının karşılanması da önemli olmaktadır.

¹³⁵ Turgay Biçer, **Yaşamda ve Sporda Doruk Performans**, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998, s.4-5.

Bu ihtiyacın karşılanmasında rehber öğretmen ihtiyacının giderilmesi yanında doktor ve sağlık personelinin karşılandığı diğer kamu kurumlarından ve özel çalışan Psikolog ve Spor mentörlerinden yararlanılmalıdır. Özellikle Spor mentörlerinden mutlaka faydalanılmalıdır. Sporun öğretilmesinin küçük yaşlardan başlatılması, planlı programlı ve periyodik eğitim uygulamalarıyla sporcu adayına seviye ve yetenek kazandırılması prensibinin ilmi araştırmalar sonucu varılmış bir gerçek olduğunu ve bu prensibi uygulayan toplumlarda çok yetenekli, üstün başarılı sporcuların yetiştiğini ve ülkemizde de bu prensibin kabul edilmesine rağmen uygulamaya geçirilmesinde pek başarılı olamadığımızı daha önce belirtmiştik. Hiç kuşkusuz bu prensibin uygulamaya geçirilememesinde bizce en önemli etken Beden Eğitimi Öğretmenine gereken değerin verilememesi ve beden eğitimi öğretmenin aktif olarak sporun içine çekilememiş olmasıdır.

Sporun öğretilmesinin küçük yaşlarda başlatılması prensibinin, uygulamaya geçirilmesi yönünde yaptığımız YİBO'ların Yetenek Seçimi ve Yönlendirme açısından Organizasyonu çalışmasının başarısında da hiç kuşkusuz en önemli unsurun Beden Eğitimi Öğretmeni olacağını düşünüyoruz. Bu sebeple ülkemizdeki spor eğitimi konusunda en iyi donanıma sahip olan beden eğitimi öğretmenlerinin görev aldıkları Eğitim kurumlarındaki konumlarını yeniden değerlendirerek onları aktif olarak sporun içersine çekmeyi ve Türk Sporunun gelişiminde etkin rol almasını planlamaktayız. Bu nedenle Beden Eğitimi Öğretmenlerimizin yetiştirilmesinden, Okullardaki Beden Eğitimi Dersi programlarına, Eğitim Sistemimizin kadro uygulamalarından, Beden Eğitimi Öğretmenin görevlerine kadar bir çok konunun yeniden düzenlenmesi gerektiğine inanmaktayız.

Beden eğitimi ve spor öğretmeni kavramını değiştirerek beden eğitimi ile spor kavramlarının ayrılmasının daha uygun olacağını düşünüyoruz.

Beden eğitimi öğretmeni, derslere girmek, bayram ve tören organizatörlüğü, okul bandosu ve halk oyunları çalıştırıcılığı gibi görevler yüklenirken; spor öğretmeni ise, Okulların her türlü spor organizasyonlarını düzenlemek ve okul takımlarını çalıştırmak gibi görevler yüklenmelidir

Beden Eğitimi Öğretmenliği, belirtilen görevleri yapmak üzere Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okullarının Öğretmenlik, Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon Bölümleri mezunları ile Eğitim fakültelerine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümleri mezunlarına; Spor Öğretmenliği ise, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının Antrenörlük Bölümleri mezunlarına verilmelidir.

Yukarıda belirttiğimiz kadrolar haricinde dernekler kanununa göre kurulacak olan spor kulübünün yönetilmesinde Genel Sekreter, Genel Sayman, Genel Kaptan ve Kulüp müdürü gibi kadrolara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Kulüp Müdürü; Okul yatahanesinin sporculara ayrılan kısmının ve spor takımına ayrılan binaların intizamı ve tertibatına memurdur. Spor takımının her türlü beslenme, sağlık ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumludur. Spor takımının her türlü ödemeleri Kulüp Müdürü tarafından yapılır. Kulüp Müdürü pozisyonu için Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının Spor Yöneticiliği Bölümleri mezunlarını uygun görmekteyiz. Bu kadrolar Milli Eğitim Bakanlığınca doldurulabileceği gibi ilgili Federasyonlar tarafından da doldurulabilir.

Genel Kaptan; Kulüpte mevcut bütün spor faaliyetlerinin sorumlu ve yetkilisidir. Teknik konularda yönetim kuruluna rapor verir. İlgili Beden Eğitimi (Spor) Öğretmenleri ve antrenörlerin teknik yönden denetimini sağlar.

Genel Sekreter; Başkan ve Başkan vekili bulunmadığı zaman kendilerine vekalet eder. Bölge ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde ve hariçte Başkandan alacağı direktif dahilinde kulübü temsil eden kişidir. Spor takımının bütün yazışmalarını tanzim ve idare eder. Gerekliğinde imzalar kulübe ait bütün belgeleri muhafaza eder. Okul kulübü ile Okul idaresi, kulüp ile federasyonlar arasındaki koordinasyonu sağlar.

Genel Sayman; Spor Kulübünün, Muhasebe gereği olan defterlerini tanzim eder, üye aidat taahhüt defterini tanzim eder, tediye makbuzlarının dip koçanlarını muhafaza eder, üye aidatlarının toplanması ve toplanan meblağları gösteren makbuzları tetkik ile deftere kayıt eder, kulüp parasını muhafaza eder.

Kurulacak kulübün üyelerinin öğretmenlerden, velilerden, federasyon görevlilerinden ve çevredeki spor sever insanlardan oluşturulması, spor takımının

ihtiyaçlarının, çevre, okul ve federasyon imkanlarını bir araya getirerek karşılanmasında büyük yarar sağlayacağı gibi okul-veli, okul-çevre ilişkilerinin sağlamlaştırılmasında ve okulların çevre halkı tarafından sahiplenilmesinde de önemli bir etken olacağı düşünülmektedir.

YİBO'larda olmasını gerekli gördüğümüz idari, teknik ve diğer kadrolar bağlı oldukları birimlere göre aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 6.2. YİBO'larda Gerekli Teknik Ve İdari Kadrolar

İDARİ	TEKNİK	YARDIMCI HİZMETLER
Okul Müdürü (M.E.B.)	Antrenörler (İlgili Spor Federasyonu)	Aşçı- Aşçı Yardımcısı (M.E.B.)
Okul Müdür Yardımcısı (M.E.B.)	Beden Eğitimi (Spor) Öğretmenleri (M.E.B.)	Hemşire- Sağlık Memuru – Hasta Bakıcı (M.E.B.)
Spor Kulübü Başkanı (Spor Kulübü)	Doktor (M.E.B.)	Memur- Diğer Branş Öğretmenleri (M.E.B.)
Spor Kulübü Müdürü (Spor Kulübü)	Beslenme Uzmanı (M.E.B.)	Sayman Mutemeti (M.E.B. ve Spor Kulübü)
Genel Sekreter (Spor Kulübü)	Psikolog (Spor Mentörü) (M.E.B.)	Şoför (M.E.B.)
Genel Kaptan (Spor Kulübü)	Tesis Yöneticisi (M.E.B.)	Kaloriferci (M.E.B.)
YİBO Bölge Sorumlusu (İlgili Spor Federasyonu)		Masör (Spor Kulübü)
YİBO İl Sorumlusu (İlgili Spor Federasyonu)		Malzemeci (Spor Kulübü)
		Ambar Memuru (M.E.B.)

6.3.3. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Gerekli Spor Tesisleri

Sportif başarıda yetenekli sporcu, uzman eğitici ve bilimsel antrenman metodu kadar saha, tesis ve araç-gereç mevcudiyetinin rolü de oldukça büyüktür.

Araç-gereç ve tesis gibi alt yapısı yeterli olmayan programların başarılı olmaları imkansızdır. Sporcunun seçilmesinden, eğitilmesine kadar her türlü sportif faaliyette istenilen hedeflere ulaşılmasında en önemli unsurlardan biri de spor tesislerinin ve spor malzemelerinin yeterliliği olmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda Türkiye'de sporun yaygınlaştırılmamasında ve sportif faaliyetlerin yeterli ve istenilen düzeyde yapılamamasında en önemli etkenin saha, tesis ve malzeme yetersizliği olduğunu daha önce belirtmiştik. Diğer tüm spor kurumlarımızda olduğu gibi eğitim kurumlarımız da, saha, tesis ve malzeme yönünden son derece yetersiz durumdadır. Türkiye'de faaliyet gösteren toplam 37798 okulda yalnızca 1408'inde kapalı spor salonu bulunmaktadır. Bunların ise yalnızca 157 tanesi nizami ölçülerdedir. Okullarımıza ait olan yüzme havuzu sayısı ise yalnızca 13 adettir. Atletizm sahaları nizami olarak 13 adet; güreş minderi sayısı 3638; Judo minderi 81, takımı 50 adet tir. Diğer spor malzemeleri açısından da durum farklı değildir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi okullarımızdaki spor tesisleri ve spor malzemeleri son derece yetersiz durumdadır. Yatılı İlköğretim Okulları spor salonu imkanı yönünden diğer eğitim kurumlarına nazaran biraz daha iyi olsalar da spor malzemesi, araç-gereç yönünden pek de farklı durumda olmadığı görülmektedir.

Ortaya konulan modelde YİBO'ların, bilimsel olarak yapılması planlanan yetenek tespit ve seçim yöntemi için gerekli olan fiziksel, zihinsel ve psikolojik her türlü test için gerekli olan teknolojik malzemeden, laboratuara; öğrencilerin eğitimi (Genel Eğitim, Spor Eğitimi, sağlık eğitimi, beslenme eğitimi, v.b.) için gerekli olan her türlü araç-gereçten, öğrenci ve diğer personelin barınma, beslenme, dinlenme, temizlik, sağlık, ulaşım gibi diğer hizmetleri için gerekli tesis, bina ve araca kadar her türlü alt yapısının hazırlanması yetenekli çocukların tespit, yönlendirme ve eğitimi açısından son derece önemli olmaktadır.

Sporda Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Açısından YİBO'ların Organizasyonu çalışmamızda YİBO'larda bulunması gerekli gördüğümüz tesis, araç-gereç ve malzemeler şunlardır:

- Yetenekli öğrencilerin tespit edilmesinde kullanılacak her türlü test araç-gereci ve laboratuvarı,
- Okula yatılı olarak alınan yetenekli çocukların yatakhanelerinin diğer öğrencilerden ayrı bir binada olması; mümkün değilse en azından sporcuların bir arada olmalarını sağlayacak şekilde planlanması,
- Okullarda kurulacak Spor kulübünün başkan, müdür, genel sekreter, Doktor, Psikolog ve Antrenörler gibi personeli için ayrı bir binada sporcu öğrencilerle birlikte bulunacakları yer, mümkün değilse en azından kendilerine ait birer oda,
- Çocukların her türlü spor, beslenme, sağlık v.b. eğitimleri için derslik ve bu derslikte video, vcd, bilgisayar, televizyon, sinevizyon gibi eğitim araç-gereci,
- Öğrencilerin antrenmanları ve müsabakaları sonrası dinlenebilecekleri dinlenme salonu (Bu salonda, bilardo, masatenisi, kitaplık v.b sosyal yönden gelişime katkı yapacak imkanlar sunulmalıdır.),
- Sporcu öğrencilerin antrenman, müsabaka ve diğer zamanlarda yıkanabilecekleri duşların yeterli oranda ve hijyenik olarak yapılması. Duşlarla beraber dinlenme ve tedavi amaçlı sauna ve havuz yapılması. (Yıkama yerlerinin Türk Hamamı şeklinde sauna ve havuzuyla yapılması uygun görülmektedir.),
- Sporcu öğrencilerin spor malzemeleri ve diğer malzemelerinin temizliği için çamaşırhane, (banyo tesisinin içinde planlanabilir düşüncesindeyiz.),
- Antrenmanlara ve müsabakalara hazırlanmak için soyunma odası.
- Müsabakalara sporcuların gidiş-gelişi ve her türlü spor kulübünün ihtiyaçlarının karşılanması için Spor Kulübüne tahsisli bir araç,

- Sporcu öğrencilerin tedavi ve sağlık hizmetleri için her türlü araç-gerece sahip sağlık odası. (Masör odası bu kısımda veya banyo kısmında yer alabilir.),
- Sporcuların beslenmeleri için gerekli olan mutfak, yemekhane. (Mümkünse diğer öğrencilerin yemekhanesinden ayrı olmalı),
- Sporcu öğrencilerin antrenman ve müsabakalarını yapacakları her türlü açık alan saha ve tesisleri ile kapalı spor salonu.

YİBO'lara yapılacak spor salonlarının diğer standart salonlardan farklı olarak mümkün olduğu kadar çok spor branşının yapılmasına olanak veren kompleks bir yapı olarak planlanmasını uygun görmekteyiz. Bu kapalı spor salonunun içinde: voleybol, basketbol, hentbol sahaları, kort tenisi, masa tenisi odaları, jimnastik, judo, güreş, karate gibi minder sporlarına göre hazırlanmış salonlar, dağcılık odası, ağırlık salonu, boks salonu, yüzme havuzu, test laboratuvarları ve malzemeleri kafeterya, konferans ve eğitim salonları, sinema, kütüphane, derslik, sağlık odası, masör odası, yemekhane, çamaşırhane, soyunma odaları, banyo, sauna, idareciler ve diğer teknik personel için odalar yer almalıdır. Böylece YİBO'lar, tüm alt yapısı hazır, geleceğin yıldız sporcularını yetiştiren spor kompleksleri olabileceklerdir.

YİBO'larda gerekli gördüğümüz Spor tesis ve malzemeleri aşağıda tablolatırılmıştır.

Tablo 6.3. YİBO'larda Gerekli Gördüğümüz Spor Tesis ve Malzemeleri

Yetenek seçimi Testlerinde kullanılacak malzeme laboratuvarı
Yatakhane
Yemekhane- mutfak
Çamaşırhane (Sporcuların spor ve diğer malzemelerinin yıkanması kurulması ve ütülenmesini sağlayacak araç-gereçle donatılmış)
Banyo- Sauna-Havuz
İdari ve Teknik Odalar (Başkan, Kulüp Müdürü, Doktor, Antrenör ve Psikolog Odaları)
Sporcu Dinlenme Odası (Masa Tenisi, Bilardo, Kitaplık, Bilgisayar, T.V., Müzik gibi dinlenme araçlarıyla donatılmalı)
Sporcu Eğitim Odası (Sporcuların Teknik, taktik, beslenme, sağlık ve diğer sosyal eğitimlerinin her türlü teknolojik araçla yapılabilmesine imkan verecek şekilde olmalı.
Sağlık Odası. (Teşhis ve tedavi için gerekli malzemeyle donatılmış)
Sporcu Soyunma Odası. (Sporcuların antrenman ve maçlardan önce gerekli hazırlıklarını yapabilmeleri için)
Ulaşım Aracı (Sporcuların her türlü yolculukları için. Diğer zamanlarda mutfak malzemesi ve ihtiyaç duyulan diğer malzemelerin taşınmasında kullanılabilir)
Kapalı Spor Salonu (Voleybol, Basketbol, Hentbol, Kort ve Masa Tenisi, Jimnastik, Judo, Güreş, Karate, Boks, Dağcılık gibi sporları yapmaya imkan verecek şekilde tasarlanmış ve içersinde Kafeterya, Konferans Salonu, Ağırlık Salonu ve Soyunma odaları ile duşları bulunan kompleks bir yapı olarak düşünülür.)
Sporcuların Antrenmanları ve müsabakaları için gerekli her türlü tesis, araç-gereç ve malzemeler

6.3.4. Okulların Faaliyette Bulunacakları Spor Branşlarının Tespiti

YİBO'ların tespit edilen herhangi bir branşta yoğunlaşarak faaliyette bulunmaları uygun görülmemektedir. Okulların mümkün olduğu kadar çok branşta spor faaliyetlerine katılmaları sağlanmalı ve yetenekli çocukların yeteneklerinin olduğu branşta eğitim görmelerine okullarda imkan verilmelidir.

Birden çok spor branşının okullarda yapılması, sağlanan alt yapıdan ve kaynaklardan daha fazla birimin yararlanması sonucu daha az zaman, daha az emek ve daha ucuz maliyetle yüksek verimin alınmasına neden olacaktır.

Her okulun her branşta faaliyet göstermesi arzu edilen amaç olsa da, bu durumun gerçekleştirilememesi halinde bazı okulların belli branşlara yönlendirilmesi de

düşünülebilir olmaktadır. Böyle bir durumda okulların herhangi bir branşa yönlendirilmesinde ise; okulların bulunduğu bölgedeki coğrafi yapı, bölge insanların fiziksel yapılarının (Somatotip) spor branşlarına uygunluğu, illerdeki sahip olunan spor tesis ve malzemelerinin nitelikleri, illerdeki spor kulüplerinin ve Spor Eğitim Merkezlerinin faaliyette buldukları branşların yoğunluğu, illerde görev yapan uzman personelin branş durumları gibi etkenler göz önüne alınmalıdır.

Herhangi bir branşlaşmaya gidilecekse, coğrafi açıdan Kayseri, Erzurum, Ağrı, Kars, Bolu, Kastamonu ve Bursa gibi illerimizde kış sporları; özellikle Ege ve Akdeniz'de olmak üzere sahil şeritlerimizdeki illerde su sporları, ülkemizdeki tek bisiklet pistine sahip ilimiz olan Konya'da bisiklet branşı, Ağrı, Kars gibi rakımı yüksek bölgelerde Atletizm branşı şeklinde bir yönelme söz konusu olabilir.

Çocukların yapılarına uygun spor dallarına yönlendirilmesinde ve sportif performansın üst limitlerinin tahmininde fiziksel uygunluk ta (Somatotip) önemli rol oynamaktadır. Çocukların spora yönlendirilmelerinde ve okulların spor branşı seçimlerinde bölge insanların fiziki yapılarının uygun olduğu branşların tercih edilmesi de yararlı olur düşüncesindeyiz. Türk Spor Vakfının yaptığı tüm Türkiye'yi kapsayan bir çalışmada illere göre insanların fiziksel yapıları (Somatotip) tespit edilmiş ve çeşitli spor branşlarına uygun bireylerin yoğun olduğu iller belirlenmiştir.¹³⁶

6.3.5. Yetenekli Çocukların Seçilmesi Ve Okullara Kayıtlarının Yapılması

Federasyonlar ve Milli Eğitim Bakanlığı yukarıda belirttiğimiz görevleri yerine getirerek okullardaki sportif alt yapıyı oluşturduktan sonra Federasyonların görevlisi olan il ve bölge sorumluları, okullarda görevlendirdikleri antrenörler ve okullardaki beden eğitimi(Spor) öğretmenlerinin oluşturacağı komisyon kendi bölge, il ve okul çevrelerindeki her türlü sportif faaliyetleri izleyerek yetenekli gençlerin tespit edilmesini ve takibini sağlayacaklar ve her sene yapacakları iki aşamalı seçimlerle yetenekli çocukları bu okullara yatılı olarak alacaklardır.

¹³⁶ Tür Spor Vakfı, **Sportif Yetenek Araştırma Metodu (Türkiye Uygulaması)**, Haz. Çetin Gürses, Pervin Olgun, s.38.

Antrenör, beden eğitimi(Spor) öğretmeni, il ve bölge sorumlularının bölgelerinde sportif faaliyetleri izlemeleri sonucu tespit ettikleri veya başvurular sonucu müracaat eden çocuklardan, yaz spor okullarında veya diğer zamanlarda müsabaka şeklinde yapılan birinci aşama sınavı sonucunda başarılı olanlar ikinci aşama sınavlarına girmeye hak kazanacaktır.

İkinci aşama seçme sınavları 1 aylık deneme eğitimini kapsamaktadır. Deneme eğitimi sırasında sporcuların, zihinsel yetenek ve bilgi seviyeleri, fizyolojik özellikleri gerekli testlerle belirlenip takip edilir. Eğitim sonunda uygun görülen öğrenci sporcuların okullara kesin kayıtları yapılır.

Antrenörler ve beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda sene başı ve diğer zamanlarda sürekli yapacakları zihinsel, fiziksel ve psikolojik testler sonucunda seçilen yetenekli öğrenciler, ilgili branştan okul takımlarına alınarak spor eğitimleri ile beraber genel eğitim-öğretimlerini de sürdürürler.

Yetenek Seçimi testleri mümkün olduğu oranda her tür branş için yapılması sağlanacak ve farklı alanlarda yetenekleri tespit edilen öğrencilerin ilgili alanda yoğunlaşmış Bölge Okullarına geçişleri sağlanacaktır.

Spor Eğitim Merkezlerinde faaliyet gösteren sporcuların Eğitim Merkezlerinde yer olmaması durumunda okulların yatakhanelerinden ve diğer imkanlarından yararlanması sağlanacaktır.

6.3.6. Sporcu Öğrencilerin Eğitimi

Her türlü tesis, uzman personel ve araç-gereç alt yapısı hazırlanmış olan okullara kaydedilen çocuklar normal eğitim-öğretimlerine devam ederlerken kulüp niteliğindeki okul takımlarında yetenek seçimi, yönlendirmesi ve eğitimi konularında uzman antrenörler ve beden eğitimi(Spor) öğretmenleri tarafından, bilimsel çalışma programları doğrultusunda her gün yapılacak antrenmanlarla eğitilecek ve senenin tamamını kapsayacak şekilde hazırlanan okullar arası, kulüpler arası ve YİBO'lar arası spor müsabakalarına katılmaları sağlanacaktır.

Sportif Eğitim Programları ilgili federasyonlar tarafından hazırlanır ve sporcuların genel eğitimlerini aksatmayacak şekilde beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler tarafından uygulanır. Hazırlanan bu programlar imkanlar ölçüsünde sporcuların sosyal ve kültürel yönden gelişmeleri için gerekli olan faaliyetleri de kapsayacaktır.

Sporcu öğrencilerin spor eğitimleri yanında genel eğitimlerinde de başarılı olmaları için gerekli tedbirler alınarak genel ve spor eğitimlerinin dengeli ve başarılı bir şekilde sürdürülmesi sağlanacaktır.

Bu konuda öğrencilerin antrenmanlar ve müsabakalar nedeniyle geri kaldıkları derslerden hafta sonları veya diğer müsait zamanlarda yapılacak kurslar vasıtasıyla takviye edilmeleri sağlanacaktır. (Yapılan çalışmalarda okulların %44,9'unda tamamlayıcı kurslar düzenlendiği belirlenmiştir.)

Ayrıca rehber öğretmenler ve psikologlar (Spor Mentörü) tarafından rehberlik hizmetleri yapılarak öğrencilerin derslere motivasyonları sağlanacaktır. Asım Arı'nın yapmış olduğu çalışmada; Öğretmenlerin, YİBO'larda okuyan öğrencilerin derslere motive edilmesinde büyük zorluk çektiklerini vurgulaması bu okullarda rehberlik hizmetleri ve uzman personelin önemini ortaya koymaktadır.

6.3.7. Sportif Konulardaki Denetim

Sportif Eğitim programlarının uygulanması ve diğer sportif konulardaki faaliyetler ile antrenörlerin denetiminde öncelikle il sorumluları sonra bölge sorumluları görevli olacaktır. Bu sorumlular da federasyonların merkez teşkilatlarına karşı sorumlu olacaktır.

Okul takımlarının sportif faaliyetlerinin ve öğrencilerin her türlü faaliyetlerinin ilgili kanun, yönerge, yönetmelik ve her türlü mevzuata uygunluğundan ilgili beden eğitimi(Spor) öğretmeni ve okul idaresi sorumlu olacaktır.

Spor Kulübü 2908 sayılı Dernekler kanununa göre kurulur, yönetilir. Kulübün her türlü sorumluluğu kulüp başkanı ve yönetiminde bulunmaktadır.

6.3.8. Mali Konular

Okullardaki sporcu öğrencilerin her türlü öğretim, barınma, beslenme, sağlık ve temizlik hizmetleri ile ilgili giderleri Milli Eğitim Bakanlığınca okullara ayrılan ödeneklerden karşılanacaktır.

Spor tesisleri, araç-gereç ve malzemeler ile ilgili giderler ise; Okulların spor faaliyetleri için ayıracağı ödenekler, federasyonların bütçeleri, G.S.G.M. ödenekleri ve belediye gibi kamu veya özel kuruluşların ve kişilerin yardımları ile karşılanacaktır.

Antrenör, il sorumlusu ve bölge sorumlusuna ücretleri ilgili federasyon tarafından; diğer kadroların ücretleri ise Milli Eğitim Bakanlığınca karşılanacaktır.

7.8.1995 gün ve 941 sayılı genelge gereği okullarda sözleşmeli olarak geçici işçinin çalışmasına izin verilmiştir. Masör, malzemeci, tesis sorumlusu gibi kadrosu bulunmayan personelin bu genelge doğrultusunda görevlendirilmesini düşünmekteyiz.

Okulların her türlü sportif faaliyetlerinde sponsorluk anlaşması yaparak özel kişi ve kurumlardan gelir sağlama hakkı kullanılarak okul takımlarının özel kişi ve kurumlardan maddi destek almaları sağlanmalıdır.

Kanunla Belediyelere yüklenen sportif faaliyetlere katkı sağlama yükümlülüğü üzerinde durularak belediyelerin gelirlerinden okul spor faaliyetleri için ayrılmaları gereken payların alınması gerçekleştirilmelidir. Yine belediyelere ait spor tesislerinden okul takımlarının yararlanması sağlanmalıdır.

Spor Kulübünün gelir kaynakları ise şunlardır;

- Üye aidatları.
- Dernekçe yapılan yayımlar, tertiplenen piyango, balo, eğlence, temsil, konser, spor yarışması ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler.
- Derneğin mal varlığından elde edilen gelirler.
- Her türlü bağışlar.

- Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak yardım ve bağışlar.
- Özel ve resmi kuruluşların yardımlarından.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünce yapılacak yardımlar.

6.3.9. Sportif Faaliyetler

Kurulacak Okul takımları Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi tarafından düzenlenen Okullar arası spor müsabakaları, İlgili Spor federasyonlarının organize ettikleri liglere katılacaklardır. Ayrıca YİBO'ların kendi aralarında yapacakları il ve bölgeler arası turnuvalar düzenlenmesi planlanmaktadır.

Okullar arası , kulüpler arası ve YİBO'lar arası müsabakalar Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili federasyonların koordineli çalışmasıyla yılın tamamına kapsayacak şekilde planlanacaktır.

Ayrıca yetenekli çocukların tespit edilmesi ve okul spor kulübüne maddi gelir sağlamak amacıyla okulların tatil olduğu yaz döneminde yaz spor okulları açılması düşünülmektedir.

6.3.10. Milli Eğitim Bakanlığı Ve Spor Federasyonları Tarafından Yapılması Gerekenler

Türkiye çapında yaygınlaşmış olan bu kurumların mevcut potansiyellerinin yanında Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, G.S.G.M.'ye bağlı federasyonlar, Futbol Federasyonu ve Spor Kulüplerinin imkanlarını bir araya getiren bu organizasyonda ilgili kurumların yapmaları gereken çalışmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

Federasyonlar;

- Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarına ait mevcut spor tesislerinin onarımı, eksiklerinin giderilmesi ve yeni spor tesislerinin yapımı ve her türlü teknik malzeme ve teçhizatın temini için

olanaklar çerçevesinde federasyonun bütçesinden veya başka kaynak ve fonlardan kaynak sağlamak.

- Okullar için yetenek seçimi ve yönlendirmesi hususunda uzman personel yetiştirecek kurs ve eğitici faaliyetler düzenlemek, yetiştirdiği uzman personeli okullarda görevlendirmek ve her türlü ihtiyaçlarını karşılamak, Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi ile işbirliği yaparak beden eğitimi öğretmenleri için seminer ve kurslar düzenlemek. (Okullarda görevlendirilecek antrenörlerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının Antrenörlük bölümlerinden mezun olmaları tercih önceliğine sahip olmalıdır).

- Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenecek okullar arası spor müsabakalarına her türlü idari, teknik ve mali destek vermek. Başarılı sporcu, öğretmen, okul ve çalıştırıcıların ödüllendirilmesini sağlamak. (Okullar arası Spor Organizasyonlarına yapılacak destekle okulların maddi yükleri azaltılacak böylece okulların spor müsabakalarına katılmaları teşvik edilmiş olacaktır.)

- Federasyonlarca düzenlenecek müsabakalarda ve diğer faaliyetlerde Milli Eğitim Bakanlığı öğrenci ve personelinin saha, salon ve diğer tesislerden ücretsiz yararlanmasını sağlamak. (Sporun tanınması, sevdirmesi ve yaygınlaştırılması açısından büyük önem taşıdığına inanıyoruz)

- Okullarda görev yapan ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin federasyon imkanlarından yararlanmasını sağlamak, onlardan spor eğitim merkezlerinde ve diğer federasyon faaliyetlerinde faydalanarak aktif sporun içine çekilmelerine katkı sağlamak.

- İllerdeki yetenekli sporcuların izlenmesi, Okullara yerleştirilmesi. İldeki diğer YİBO'ların birbirleriyle ve spor eğitim merkezleri gibi diğer spor kurumlarıyla irtibatının sağlanması, federasyonca görevlendirilen okul antrenörlerinin ihtiyaçlarının karşılanması ve denetiminin yapılması, YİBO yönetimi ile Federasyon arasındaki her türlü irtibatın sağlanması için bir Federasyon İl sorumlusu (Temsilci) görevlendirmek.

- Aynı bölgedeki YİBO'ların birbirleriyle irtibatını sağlamak, bölgeler arası spor müsabakaları organize etmek, YİBO bölge karmalarını oluşturmak ve her türlü işlerini yürütmek, bölgedeki diğer spor ve eğitim kurumları ile irtibatı kurmak, il

sorumlularını denetlemek ve merkez ile iller arası irtibatı sağlamak amacıyla Federasyon Bölge Sorumlusu (Temsilci) görevlendirmek.

- İllerdeki yetenekli çocukların tespit edilmesi ve izlenmesi için Bölge sorumlusu, il sorumlusu ve görevli antrenörler ile Milli Eğitim Bakanlığından (YİBO'lardan) bir temsilcinin bulunacağı komisyon kurmak ve yetenek seçimi ve yönlendirme işinin bilimsel metotlarla yapılmasını sağlamak. (Yetenek seçiminin bilimsel metotlarla yapılabilmesi için gerekli araç-gereç ve malzeme ile personelin teminini sağlamak.)

Milli Eğitim Bakanlığınca yapılması gerekenler:

- Beden Eğitimi Dersi Müfredatını değiştirerek spor branşlarını çoğaltmak ve beden eğitimi dersinin spor ve oyun ağırlıklı bir müfredata kavuşmasını sağlamak.
- Öğrencilerin spora ilgi duymalarını sağlamak ve spor alışkanlığı kazandırmak için haftalık Beden eğitimi dersi saatini gelişmiş ülkelerde olduğu gibi en az 4 saate çıkarmak. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretimin birinci kademesinden itibaren derslere girmesini sağlamak.
- Beden Eğitimi derslerinin verimli yapılabilmesi ve sportif başarı için spor tesisi ihtiyacını karşılamak ve gerekli araç-gereç, malzemeleri temin etmek.
- Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ders dışı spor faaliyetlerinde verimini artırmak ve ders dışı faaliyetlerde etkin olmasını sağlayarak spora daha aktif katkıda bulunmasını sağlamak için egzersiz ücretlerini yeniden düzenleyerek cazip hale getirmek.
- Beden Eğitimi Öğretmenlerinin bayram ve törenlerdeki görevleri gibi üzerinde yük olan görevlerini azaltarak daha çok sportif faaliyetlere yoğunlaşmasını sağlamak.(Bando ekibi çalıştırmak, Halkoyunları ekibi çalıştırmak, Tören kutlamaları organize etmek gibi)
- Norm kadro uygulamasını değiştirerek İdareci kadrosunun belirlenmesinde olduğu gibi her okula; halkoyunları ve bando ekibi oluşturmak, bayram

ve tören organizasyonu, kol faaliyetleri gibi rutin işleri yürütmek üzere en az bir beden eğitimi öğretmeni kadrosu vermenin yanında ayrıca oluşturulacak okul takımları için her branşta en az iki beden eğitimi öğretmeni kadrosu temin etmek.

Okul takımlarında görev alacak beden eğitimi öğretmenlerine okul takımları ve spor faaliyetleri dışında hiçbir görev verilmemelidir.(Derslere girmek gibi)

- Okullar arası spor müsabakalarını daha cazip hale getirmek. Okulların spor kolları gelirlerinden pay almak yerine yalnız okulların sportif faaliyetlerinde kullanılmak üzere okullara her yıl ayrı ödenek vermek.

Okul Spor Kolları Gelirlerinden alınan Lig heyetleri ve branş katılım paylarını kaldırarak lig heyetlerinin ihtiyaçlarının Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi tarafından karşılanmasını sağlamak.

- Öğrenci sporcuların tüm yıl boyunca müsabaka oynamalarına imkan vermek için gerekli düzenlemeleri yaparak; okulların spor kulübü olarak faaliyet göstermelerini teşvik etmek ve kulüpler arası liglere katılmalarına olanak sağlamak. Okul takımlarının finansmanı için sponsorluk uygulamasını teşvik edici tedbirler almak.

Yukarıda belirtilen görevler YİBO'larda olduğu gibi tüm eğitim kurumlarının sportif manada yeniden yapılanmasında gerekli olan görevleri içermektedir. Aşağıdaki maddeler ise YİBO'ların Yetenek Seçimi ve Yönlendirme Açısından Organizasyonunda yapılması gerekenleri içermektedir.

- Seçilen yetenekli çocukların bu kurumlarda eğitim-öğretim görmesine imkan vermek. (Bu çocukların okullara kayıtlarında ikametgah şartının aranmaması gibi)

- Öğrencilerin spora yönelmelerini sağlayarak farklı branşlarda okul takımlarının oluşturulması ve bu takımların okullar arası müsabakalara katılmalarının sağlanması için gerekli tedbirleri almak. (Okullar arası spor müsabakalarında katılımı mecburi olan branşların artırılması, gerekli olan tesis, araç-gereç ve malzemelerin temini, beden eğitimi öğretmeni kadrolarının artırılması, ödüllendirme gibi)

- YİBO'lara Spor Kulübü Kurma Zorunluluğu getirilerek tüm sportif faaliyetlerin bu kulüp bünyesinde yapılmasını sağlamak. (1997 yılında çıkarılan 4279 sayılı kanunla, Dernekler Kanununda yapılan değişiklik sonucu M.E.B. Personel Genel Müdürlüğü'nün 13.07.1998 gün ve 1998/71 sayılı Genelgesi doğrultusunda 2000 yılında Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığınca tüm Okullara gönderilen yazılarda Okullarda Spor Kulüplerinin kurulması önerilmiştir.)

- Federasyonların ve diğer spor kurumlarının antrenör ve diğer teknik elemanlarının okullarda görev almasına ve beden eğitimi öğretmenleri ile işbirliği içersinde çalışmalarına olanak sağlamak.

- Sportif başarı için gerekli olan doktor, beslenme uzmanı, masör, psikolog gibi kadrolarla; öğrencilerin temizlik, barınma, beslenme, sağlık gibi hizmetleri için gerekli olan aşçı, şoför, kaloriferci, malzemeci, sağlık memuru v.b. kadroların teminini sağlamak.

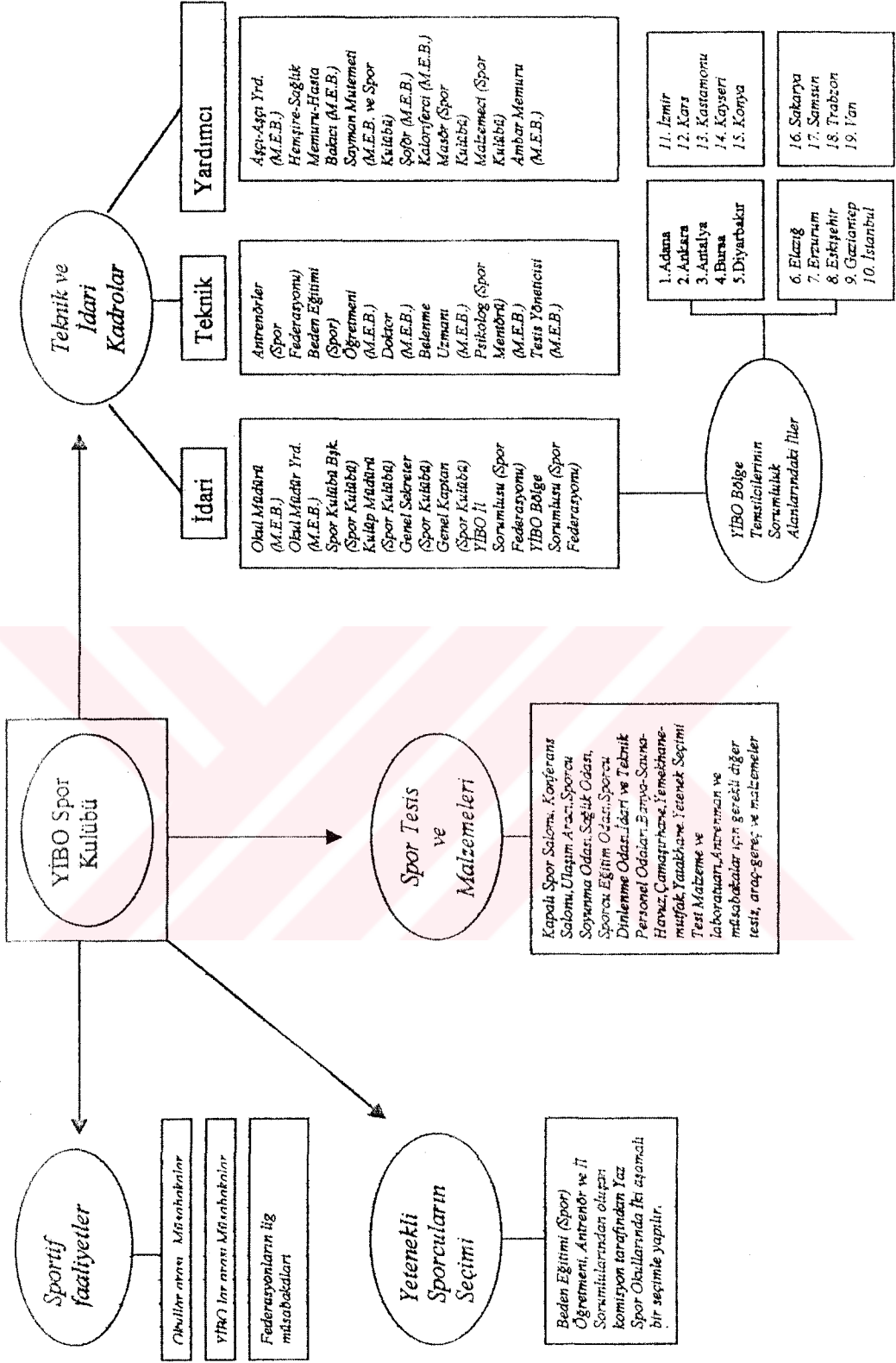
- Yatılı olarak faaliyet gösteren YİBO'larda öğrencilerin zorunlu ihtiyaçları ve sportif başarı için gerekli olan yatakhane, yemekhane, banyo, sauna, sağlık odası, ağırlık salonu, kapalı spor salonu, çamaşırhane, spor sahaları gibi tesislerin yapımını sağlamak.

- Spor Eğitim Merkezlerinin bulunduğu illerde bu okullarda yatılı kalan sporcu öğrencilerin okullardaki eğitim, öğretim, etüd, kütüphane, spor tesisleri, sosyal aktiviteler v.b. gibi faaliyet ve olanaklardan yararlanmalarını sağlamak.

- Spor Eğitim Merkezinde yatılı kalan sporcu-öğrenciler için asli görevlerini aksatmamak kaydıyla istekli olanlar arasından etüd öğretmeni ve rehber öğretmeni görevlendirilmelerine olanak sağlamak ve beden eğitimi öğretmenlerinin Spor Eğitim Merkezleri gibi G.S.G.M.'ye bağlı diğer kurumlarda ve düzenlemiş oldukları sportif faaliyetlerde görev almalarına olanak sağlamak.

- Okullardaki Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Spor Eğitim Merkezleri ve diğer spor kurumlarında görevli olan antrenörlerin birlikte çalışma yapmalarını imkan sağlamak.

- Federasyonların katkıları ile yapılacak olan okullar arası organizasyonlarda olanaklar ölçüsünde gerekli idari ve mali desteği sağlamak.
- Spor Eğitim Merkezindeki ve diğer sportif kurumlardaki sporcu öğrenciler ile diğer okullardaki bu branşta başarılı olan öğrencilerin spor ve izcilik okullarından yararlandırılmalarını sağlamak.
- Örgün eğitim kurumlarının faaliyet gösteren diğer spor kulüpleri ile işbirliği içerisinde bulunmalarına katkı sağlamak.
- Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, Pansiyonlu İlköğretim ve ortaöğretim okullarına faaliyet gösterilen branşta Beden Eğitimi öğretmenlerinin atanmasına öncelik vermek.
- İlgili federasyon temsilcilerinin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığında bir temsilcinin de katılımıyla oluşturulan komisyonun önerileri doğrultusunda, Spor Eğitim Merkezlerine kontenjan yetersizliği nedeniyle alınamayan ancak gelecek vaat eden öğrencilerin olanaklar ölçüsünde ikametgahlarına yakın yatılı İlköğretim Bölge Okulları veya pansiyonlu İlköğretim okullarına yerleştirilmelerine yardımcı olmak.
- İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında sporun gelişmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla gerekli çalışmaları GSGM, Federasyonlar ve diğer ilgili birimlerle koordineli olarak yürütmek.
- Okullar arası müsabakaların yanı sıra yalnızca YİBO'ların katılacakları turnuvalar ve müsabakalar düzenlemek.

Şekil 6.5. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Yetenek Seçimi Modeli

SONUÇ VE ÖNERİLER

Başlangıçta bir boş zaman, oyalanma, işten uzaklaşma faaliyeti olan spor günümüzde insanlar, devletler ve toplumlar üzerinde bir çok psikolojik, ekonomik ve sosyal etkileri olan bir kavram haline gelmiştir. Sporun insanlar ve toplumlar üzerindeki bu etkilerinden faydalanmak isteyen kişi, kuruluş ve devletler spora büyük yatırımlar yapmaya başlamışlardır. Spordan beklenen etkilerin gerçekleşmesinde ölçü sportif başarı ve yüksek performans olmuştur.

Sporda başarıya ve yüksek performansa ulaşmak için antrenman programından beslenmeye, eğitimden araç-gerece, saha, tesis ve malzemedan sağlığa kadar bir çok unsurun göz önüne alınması gerekmektedir. Sportif başarı ve yüksek performansta en önemli unsur ise hiç kuşkusuz ki yetenekli sporcudur.

Sporda başarı ve yüksek performans elde etmek isteyen insanlar ve ülkeler ilerleyen zamanda alt yapıdan antrenmana, eğitime kadar bir çok unsur üzerinde bilimsel araştırmalar ve çalışmalar yapmışlar ve bu çalışmalarının sonucunda büyük ilerlemeler kaydetmişlerdir. Bu çalışmaların en önemlisi ise yetenekli sporcuların erken yaşlarda tespit edilerek eğitilmeleri olmuştur.

Yetenekli sporcuların seçilerek eğitilmeleri düşüncesi yetenekli sporcunun özelliklerinin ne olduğu, nerelerde, kimler tarafından, ne zaman, nasıl aranacağını ve ne şekilde eğitilmeleri gerektiği sorusunu ortaya çıkarmıştır. Yapılan çalışmalarda her spor branşı için olması gereken nitelikler belirlenmiş ve Uzman eğitimecilerin, yetenekli çocukları, spora başlama yaşlarında buldukları spor kulüpleri, eğitim kurumları ve diğer spor kurumlarında fiziksel, psikolojik ve zihinsel testler sonucunda tespit ederek bilimsel hazırlanmış antrenman programlarıyla eğitmeleri gerektiği ortaya konmuştur. Sonuçta Sporda başarılı olmuş ülkeler yetenekli sporcuların seçilerek eğitilmeleri hususunda çeşitli modeller oluşturmuşlardır. Bazı ülkeler spor kulüplerini ön plana çıkarmışlar (Hollanda, Polonya, Çekoslovakya, USSR, Arjantin, Brezilya), bazı ülkeler eğitim kurumlarını (Çin, Doğu Almanya, Kore, Almanya, Avusturya), bazı ülkeler ise her iki kurumu da organize ederek yetenekli sporcuların spora başlama yaşlarında tespit edilerek eğitilmesi yönünde çalışmalar yapmışlardır.

Ülkemizde ise, yetenek seçimi ve yönlendirme konusu çok geç ele alınmış ve bu alanda yapılan çalışmalar son derece sınırlı olmuştur. Günümüzde yetenek seçimi ve yönlendirme konusunda yapılan bilimsel araştırmalar ve çalışmalar hala çok yetersiz durumdadır. Bizler sporu ne okullara ne de kulüplere sokabilmeyi başarabilmiş değiliz.

Yapılan çalışmalarda ülkemizde sporcuların spora genellikle ilkokul dönemlerinde okullarda, spor kulüplerinde veya yaz spor okullarında; ailelerinin, arkadaşlarının veya öğretmenlerinin etkisinde kalarak başladıkları saptanmıştır.

Ülkemizde yurt dışındaki spor okullarına benzer projeler geliştirilerek son zamanlarda spor eğitim merkezleri açılarak buralarda bazı branşlarda elit sporcular yetiştirilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde atletizm de, futbolda, hentbolde ve basketbolde yetenekli sporcuların seçilmesi ve eğitilmesi hususunda bazı çalışmalar yapılmaktadır. Futbolda yurt içi ve yurt dışında pilot bölgeler seçilmiş ve buralarda temsilciler görevlendirilerek yetenekli çocukların tespit edilmesi çalışmaları yapılmıştır. Hentbolde ise; smart projesi adı altında çeşitli illerde yetenekli sporcular için çalışmalar yapılmıştır. Atletizm de; 30 pilot il seçilmiş ve buralarda her ay düzenli yarışmalar organize ederek yetenekli çocukların tespit edilmesi ve gerekli testler yapılarak eğitilmeleri çalışmaları yapılmıştır. Basketbolde de; pilot illerde 12 Dev Adam Basketbol okulları açılarak bunlar arasında müsabakalar düzenlenmiş ve yetenekli çocukların güçlü takımların alt yapılarını yönlendirilmeleri sağlanmıştır. Güreş federasyonu ise Milli Eğitim Bakanlığı ile bir protokol imzalayarak eğitim kurumlarındaki çocukların Türk güreşine kazandırılması hususunda bir çalışma başlatmıştır.

Eğitim kurumları ise, sahip olduğu öğrenci, araç-gereç, tesis, malzeme ve uzman personel potansiyeli yönüyle yetenek seçimi ve yönlendirme açısından büyük bir kaynak oluşturmaktadır. Öğrencilerin spora başlama yaşlarında eğitim gördükleri İlköğretim kurumları ise daha da önemli bir konuma sahip olmaktadır. Yapılan çalışmada ülkemizdeki sporcuların büyük oranının ilköğretim çağında spora başladıkları tespit edilmiştir.

Ülkemizdeki Eğitim Kurumlarına ait toplam 59.873 okulda 18.619.677 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. Bu okulların 35.168'i İlköğretim Okulu olup toplam 10.331.619 öğrencisi mevcuttur. Ülkemizdeki toplam spor kulübü sayısının 6195 ve toplam sporcu sayısının 364.312 olduğu ve bu sporcuların 100.178'inin faal olduğu düşünüldüğünde Eğitim kurumlarının özellikle de İlköğretim kurumlarının Türk Sporu için ne kadar önemli bir potansiyele sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Eğitim kurumlarında spor, Beden Eğitimi Öğretmenleri tarafından, haftada 2 saat olan beden eğitimi dersleri vasıtası ile yapılmaktadır. 2003 yılı itibari ile İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmeni sayısı 8134 olup, dersler dışında ders dışı sportif etkinlikler için Beden Eğitimi Öğretmenlerine haftada 6 saatlik Eğzersiz ücreti ödenmektedir. Ders dışı sportif faaliyetlerde Okul spor takımları kurularak okullar arası müsabakalara katılmaktadır. 2003 yılında Okullar arası spor müsabakaları 19 spor branşında yapılmış ve toplam 4 milyona yakın öğrenci müsabakalara iştirak etmiştir. Okullar arası her türlü sportif faaliyetlerin sorumlusu ve yetkilisi Beden Eğitimi, Spor ve İzcelik Dairesi olmaktadır.

Okullar arası spor müsabakaları her yıl milyonlarca öğrenci sporunun katıldığı spor organizasyonları olup yetenek seçimi ve yönlendirme açısından büyük bir potansiyel oluşturmaktadır.

Eğitim kurumları yetenek seçimi ve yönlendirme açısından büyük potansiyele sahip olmalarına rağmen, Okullardaki tesis, araç-gereç, malzeme gibi fiziki alt yapıdaki yetersizlikler, ders programlarındaki eksiklikler, haftalık ders saatinin yetersizliği, beden eğitimi öğretmenlerinin norm kadro, ders yoğunluğu, üstlendikleri görevler gibi benzeri nedenler sebebiyle spora yeteri kadar katkı yapamamaktadırlar.

En büyük sorun olarak ise yeterli tesis, araç-gereç ve malzemenin yeterli olmaması belirtilmektedir. 81 İl, 862 İlçede bulunan 37798 Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulda nizamî ölçülerde; 1408 adet Kapalı Spor Salonu, 13 adet Yüzme Havuzu, 70 adet Futbol Sahası, 2459 adet Basketbol sahası, 3951 adet Voleybol sahası, 437 adet Hentbol sahası, 13 adet Atletizm sahası, 9883 adet Masa Tenisi Masası, 3638 adet güreş minderi, 81 adet Judo minderi ve 50 takım elbisesi bulunmaktadır.

Maddi durumu sınırlı ailelerin çocuklarının ve nüfusu az ve dağınık yerleşim bölgelerindeki çocukların eğitim-öğretim görebilmelerini sağlamak amacıyla kurulan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ise, spor salonu açısından diğer eğitim kurumlarına oranla daha şanslı olmalarına rağmen spor malzemesi, araç-gereci yönüyle diğer kurumlardan pek farklı durumda değildir.

YİBO'lar öğrencilerinin yatılı olarak tam gün eğitim görmeleri ve farklı personel ve imkanlara sahip olmaları yönüyle diğer okullardan ayrılırlar. Sporda ilerletmiş ülkelerin yetenek seçimi ve yönlendirme konusunda ortaya koydukları spor okullarına benzerlikleriyle sporun yaygınlaştırılmasında ve yetenekli çocukların erken yaşlarda seçilerek eğitilmelerinde önemli rol alabilecek konuma sahiptirler.

Ülkemizde 2003 yılı itibarıyla 285 Yatılı İlköğretim Bölge Okulu bulunmaktadır. Bu okullarda 43.284'ü kız, 79.024'ü erkek olmak üzere toplam 140.779 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. Okullarda görev yapan öğretmen sayısı ise 5654 olup öğretmenlerin 29'u bayan, 175'i erkek olmak üzere toplam 204'ü Beden Eğitimi Öğretmenidir.

285 Yatılı İlköğretim Bölge Okulunun 8 tanesi Marmara Bölgesinde, 7 tanesi Ege Bölgesinde, 14 tanesi Akdeniz Bölgesinde, 29 tanesi İç Anadolu Bölgesinde, 67 tanesi Karadeniz Bölgesinde, 108 tanesi Doğu Anadolu Bölgesinde ve 52 tanesi de Güney Doğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır.

1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı kanunla Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmiş ve bu kanunla birlikte YİBO'lar önem kazanmış ve toplanan eğitime katkı paylarıyla bu kurumlara yatırımlar yapılmıştır. Kanunla birlikte 1997 yılında 142 olan YİBO sayısı günümüzde 285'e, 73.709 olan öğrenci sayısı ise 140.779'a ulaşmıştır.

YİBO'ların hızlı artışı alt yapı ve personel ihtiyacı sorununu ortaya çıkarmıştır. Okulların %95.9'unda Öğretmen, %83.0'ında sağlık elemanı, %51.7'sinde Şoför, % 68.0'ında Teknik eleman, %4.1'inde hizmetli, %63.0'unda aşçı, %97.3'ünde bakıcı, %14.3'ünde memur, %31.9'unda kaloriferci ve %87.1'inde diğer personel ihtiyacı görülmektedir. Okulların %55.8'inde ise Beden Eğitimi Öğretmeni ihtiyacı görülmektedir.

Okullarda kadro yetersizliği yanında fiziki imkanlar yönünden de eksiklikler görölmektedir. Okulların %20.4'ünde Fen laboratuvarı, %18'inde kütüphane, %40.1'inde İş eğitim atölyesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Yatılı olmaları nedeniyle oldukça boş zamana sahip olan okul öğrencilerinin yapılan çalışmalarda ancak %51'inin boş zamanlarını spor çalışmalarıyla değerlendirdikleri görölmüştür. Öğrencilerin boş zaman değerlendirme çalışmalarına yeterince katılamamalarının nedeni olarak ise, %43.5'inin araç-gereç ve malzemelerin yeterli olmadığını, %40.4'ünün okulda istediği türde çalışma olmadığını, %35.0'inin çalışmaları yürütecek çalıştırıcı olmadığını, %29.9'unun boş zamanlarını değerlendirme istekleriyle ilgilenen olmadığını, %27.9'unun tesislerin yeterli olmadığını belirttikleri görölmüştür. Spor yapmayanların sportif faaliyetlere katılmama nedeni olarak ise, %54.5 oranında tesis yetersizliği, %2.6 oranında öğretmenlerin ilgilerinin olmadığını ifade edilmektedir.

Okullarda düzenli spor yapanların oranı ise ancak %20.17 olmaktadır. Öğrencilerin katılmak istedikleri boş zamanları değerlendirme çalışmaları ise; %38.3 futbol, %24.5 basketbol, %24.5 voleybol olmaktadır. öğrencilerin %72.8'i ünlü sporcu olma isteği taşımakta olup %74.6'sının aileleri spor yapmalarını desteklemektedir.

Öneri olarak;

Sporun gelişimi ve sportif başarı için en önemli unsur olan yetenekli sporeular, sokaklardan daha çok çocukların spora başlama yaşlarından zamanlarının büyük bir kısmını geçirdikleri eğitim kurumlarında aranmalıdır.

Yetenek Seçimi ve Yönlendirme konusunda bilimsel çalışmalar artırılmalı ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Antrenörlerin bu konularda eğitim alarak uzmanlaşmaları sağlanmalıdır.

Okullardaki beden eğitimi ve spor anlayışımız yeniden değerlendirilmeli spor eğitim programlarından ders saatlerine, beden eğitimi öğretmenin yetiştirilmesinden beden eğitimi öğretmenine yüklenen görevlere kadar her konu yeniden yapılandırılmalıdır.

Beden Eğitimi Öğretmeni yanına "spor öğretmeni" kavramı getirilerek spor eğitimi almış öğretmenlerin yalnız sportif faaliyetlerde görevlendirilmeleri sağlanmalıdır. Norm kadro sistemi değiştirilerek her okula Beden Eğitimi Öğretmeni kadrosu verilmelidir. Beden Eğitimi ve Spor ders saatleri artırılmalı ve en az haftada 4 saate çıkartılmalıdır. Ders programları daha çok spor branşını kapsayacak şekilde hazırlanmalı ve oyun ve spor yoğunluklu hale getirilmelidir. Ders dışı sportif faaliyetler artırılmalı ve okullar arası spor müsabakaları daha cazip hale getirilerek daha çok öğrencinin bu müsabakalara katılmalarını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

Okulların spor alt yapısı tamamlanmalı ve her okula bir spor salonu yapılmalıdır. Okulların tesis, araç-gereç ve malzeme ihtiyaçları karşılanmalıdır. Okulların sportif faaliyetleri için özel ödenek ayrılmalıdır.

Yatılı ilköğretim Bölge Okullarının fiziki imkanları iyileştirilmeli, eğitimeci ve teknik kadroları tamamlanmalı ve öğrenciler için tercih edilir okullar haline getirilmelidir. Okulların spor salonu, tesis, araç-gereç ve malzeme ihtiyacı giderilmeli ve gerekli beden eğitimi ve spor öğretmeni kadroları karşılanarak Türk Sporuna ciddi bir alı yapı oluşturmaları sağlanmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, Spor Federasyonları ve Spor Kulüplerinin fiziki ve teknik imkanları bir araya getirilerek Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının, Yetenekli Sporcuların erken yaşlarda tespit edilerek eğitildikleri bir nevi spor okulları haline getirilmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- AÇAK, Mahmut, İLGİN, A., SELÇUK, E., **Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı**, Dünya Yayınevi, Malatya, 1997
- ARACI, Hikmet, **Okullarda Beden Eğitimi**, Nobel Yayınevi, Ankara, 2001
- AŞICI, Halil, **İlköğretim Uygulamasına Geçilen Okullarda Ortaya Çıkan Problemler**, {y.y.}, Ankara, 1997
- BAŞARAN, İbrahim Ethem, **Türkiye Eğitim Sistemi**, {y.y.}, Ankara, 1994
- BİÇER, Turgay, **Yaşamda ve Sporda Doruk Performans**, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998
- BİLGİ, Nalan, **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi**, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1989
- BOLAYIR, Fehmi, **Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat**, Bolayır Yayınları, Ankara, 1994
- DÜNDAR, Uğur, **Antrenman Teorisi**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1997
- ERDEN, Münire, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkim Yayınları, Ankara, 1998
- ERTÜRK, S., **Eğitimde Program Geliştirme**, {y.y.} Ankara, 1972
- FERAİ, Atilla, **Gençlik Kampları**, {y.y.}, Ankara, 1997
- FİŞEK, Kurthan, **Yüz Soruda Türkiye Spor Tarihi**, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985
- ..... **Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada Türkiye’de Spor Yönetimi**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998
- İNAL, A.Niyazi, **Futbolda Eğitim Öğretim**, Nobel Yayınevi, Ankara, 1998
- KANBİR, Oğuz, **Sporda Sağlık Bilinci ve İlk Yardım**, Ekin Kitapevi, Bursa, 2001
- KARL, Klaus, **Sporda Yetenek Arama Seçme ve Yönlendirme**, Bağırhan Yayınevi, Çev.Hale HARPULUOĞLU, Ankara, 2001
- KUTER, Murat, ÖZTÜRK, F., **Antrenör ve Sporcunun El Kitabı**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1999

- MURATLI, Sedat, **Çocuk ve Spor**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1997
- ÖZALP, Reşat, ATAÜNAL, A., **Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı**, İstanbul, 1977
- ÖZMEN, Öner, **İlköğretim Okullarında Futbol**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1999
- ÖZMEN, Onur, **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**, Merve Yayınları, Ankara, 1983
- PEHLİVAN, Zekai, **Ders Dışı Spor Faaliyetlerinde Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeri ve Önemi**, {y.y.}, Ankara, 1992
- SELÇUK, Ziya, **Eğitim Psikolojisi**, Atlas Kitapevi, 1994, s.12
- SEVİM, Yaşar, **Antrenman Bilgisi**, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, 1995
- SÖNMEZ, Ahmet, **İlköğretim Sonrası Eğitim Seçenekleri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998
- TAYMAZ, Haydar, **Hizmet İçi Eğitim**, Ankara Üniversitesi E.B. Yayını, Ankara, 1981
- ÜSTDAL, K.Muzaffer, KÖKER, A.Hulusi, **Sporda Yüksek Performans Nasıl Kazanılır**, Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul, 1998
- YALÇIN, Halil Fehmi, **Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı**, Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara, 1995
- YAMANER, Faruk, **Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler**, Bursa, 2002
- VERSKALA, A.Bahri, **Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi**, {y.y.}, Ankara, 1992
- EGE ÜNİVERSİTESİ, **Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yönetmeliği**, Ege Üniv. Yayını, İzmir, 1980
- T.C.MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışma Rehberi**, Ankara, 2000
- ..... **Cumhuriyetin 75. Yılında Gelişmeler ve Hedefler**, M.E.Basımevi, Ankara, 1998
- ..... **1.Eğitim Kurumlarında Beden Eğitim ve Spor Sempozyumu**, Ankara, 1992
- ..... **2002-2003 Öğretim Yılı İlköğretim Kurumları, Ortaöğretim Kurumları Spor Yarışmaları Programı**, Ankara, 2002

.....**Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması İle İlgili Sorunlar ve Cevaplar**, Ankara, 1997

T.C.MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI., **İlköğretim okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları**, İstanbul, 1988

.....**Sporda 10.Yıl (1985-1994)**, Ankara, 1994

.....**Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, Ankara, 2000

.....**Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, Ankara, 2001

.....**Toplumsal Kalkınmada Gençlik Projesi**, Ankara, 2002

MAKALELER

AÇIKADA, Caner, "Türkiye'de Spor Eğitimi Veren Kurumların Yeniden Yapılanması Ve Kemli Çalışmaların Gelişimi", **Spor Bilimleri Dergisi**, 8, 1, Ankara, 1997

ARILASIM, "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşımah ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması), **Milli Eğitim Dergisi**, 153-154, Kış- Bahar, Ankara, 2002

ÇİÇEK, Şeref, KİRAZCI,S., KOÇAK,S., "Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeni Profili", **Spor Bilimleri Dergisi**, 9, 3, Ankara, 1998

ÇON, Musa, YETİM, A., AĞAOĞLU,A., TAŞMEKTEPLİGİL, Y., "Elit Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma", **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 11, 1, Ankara, 1997

DEMİRHAN, Gıyasettin, AÇIKADA, C., "Türkiye Ve Avrupa Ülkelerinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştiren Bazı Yükseköğretim Kurumlarının Öğrenci, Öğretim Elemanı Ve Dersler Boyutuyla Karşılaştırılması", **Spor Bilimleri Dergisi**, 8, 2, Ankara, 1997

DEMİRHAN, Gıyasettin, "Lise Ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Program Geliştirme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi". **Spor Bilimleri Dergisi**, 3, 3, Ankara, 1992

GÜVEN, Özbay, "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar", **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 1., 2, Ankara, 1996

HASIRCI, Seyhan, "Atletizm'de Yetenek Seçiminde Kullanılan Testler", **Atletizm Bilim ve Teknoloji Dergisi**, 3, 1991

PEHLİVAN, Zekai, "Nitelikli Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Yetiştirme, **1.Spor Kongresi Bildirileri**, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Erzurum, 1998

SUNAY, Y., SUNAY, H., "Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri Ve Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyi", **Spor Bilimleri Dergisi**, 1, 4, Ankara, 1996

TALAY, Artun, "Atletizm'de Yetenekli Sporcuları Yönlendirme Sorunu", **Spor Bilimleri Dergisi**, 3, 4, Ankara, 1991

YENAL, Hakan, ÇAMLIYER, H., SARAÇOĞLU, A., "İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri Ve Yeteneklere Üzerine Etkisi", **Gazi Beden Eğitimi ve Spor bilimleri Dergisi**, IV, 3, Ankara

YILDIRAN, İ., YETİM, A., "Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma", **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 1, 3, Ankara, 1996

TEZLER

ALIOĞLU, Figen, "Spor Eğitiminde Yetenek Araştırması Ve Yönlendirmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi S.B.E., Ankara, 1988

ARI, Asım, "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi(Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi S.B.E., Afyon, 2000

ÇON, Musa, "Üst Düzeyde (Elit) Spor Yapanların Spora Yönelmelerinde İlk Ve Ortaöğretim Kurumlarının Etkisi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi S.B.E., Ankara, 1995

ERDOĞDU, Yaşar, "Türkiye'de Spor Eğitiminin İncelenmesi Ve Program Geliştirme Çalışması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi S.B.E., Kocaeli, 1998

GÖRAL, Mehmet, "Türkiye'de Spor Eğitimcisi Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumlarının İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi S.B.E., İstanbul, 1997

- KILIÇ, Durmuş, "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ile Diğer İlköğretim Okullarının Toplumsal Fonksiyonlarını Gerçekleştirme Düzeylerinin Karşılaştırılması (Erzurum Örneği)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi S.B.E., Erzurum, 2001
- KÜÇÜK, Veysel, "Spor'da Yönlendirmenin Yeri Ve Önemi (Futbol Örneği)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi S.B.E., İstanbul, 1997
- ÖZÇALIKUŞU, Osman, "Yatılı Bölge İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Ve Spor Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay Örneği)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi S.B.E., Ankara, 1999
- YETİM, Raşit, "Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi.", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi S.B.E., Ankara, 2001

İNTERNET KAYNAKLARI

- http://www.gazi.edu.tr/besyo/gazi/antrenörlük_böl/2htm (13.04.2003)
- <http://www.gazi.edu.tr/besyo/gazi/b.c.öğret.Böl/6htm> (13.04.2003)
- http://www.gazi.edu.tr/besyo/gazi/spor_yöneticiliği_böl/3htm (13.04.2003)
- <http://www.genckamp.com>(06.09.2003)
- <http://www.guresdosyasi.com/okulgurespro.html>, (02.10.2003)
- <http://www.gsgm.gov.tr>. (12.04.2003)
- http://www.gsgm.gov.tr/sporegitim/pages/speg_sinav_tal.htm. (03.09.2003)
- http://www.gsgm.gov.tr/sporcu_egtmerk.htm, (03.09.2003)
- <http://www.gsgm.gov.tr/pages/kulupsayileri.htm>, (11.08.2003)
- <http://www.gsgm.gov.tr/pages/sporcusayileri.htm>, (08.09.2003)
- http://www.gsgm.gov.tr/pages/fed_faaliyet2003/index.htm, (11.08.2003)
- http://www.gsgm.gov.tr/pages/illeregöre_sporcusayi.htm, (11.08.2003)
- http://www.meb.gov.tr/haberler/F_C_Milli_Eğitim_Bakanlığı_3.htm. (24.03.2003)

- http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/3_2.htm#3b21,(03.09.2003)
- http://www.meb.gov.tr/haberler/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_8.htm. (24.03.2003)
- http://www.meb.gov.tr/T_C_Milli_Egitim_Bakanligi_dosyalar.7html. (18.03.2003)
- <http://www.meb.gov.tr/istatistikler.htm>., (11.09.2003)
- http://www.meb.gov.tr/Milli_Egitim_Dergisi-150.htm, (03.09.2003)
- <http://www.meb.gov.tr/Mevzuatlar/normkadrohepsi.htm>, (12.01.2003)
- http://www.meb.gov.tr/2001yili_basinda_MEB_Egitim_Sisteminde_Yenilikler_ve_Gelistmeler_3.htm., (05.04.2003)
- http://obesid.meb.gov.tr/Okul_ici_beden_egitimi_spor_ve_izcilik_dairesi_baskanligi.4htm., (29.07.2003)
- <http://www.tbmm.gov.tr/Kanunlar/milliegitimtemelkanunu.htm>, (22.06.2003)
- <http://www.sporum.gov.tr>, (12.05.2003)
- http://www.sporum.gov.tr/Bilgi_Bankasi/Genclik/Katilangencler.htm,(12.05.2003)

DIĞER KAYNAKLAR

- Milli Eğitim Temel Kanunu, (1739 s.k.)
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu (4306 s.k.)
- 2003 ÖSYM TERCİH KLAVUZU KİTAPCIĞI
- ÖZEL, Lütfi, **Vatan Gazetesi**, 26 Haziran 2003
- SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ, Hacettepe Üniversitesi S.B.,Ankara
- G.S.G.M. Samsun İl Müdürlüğü

DİZİN

A	
anaerobik.....	106, 107, 108
Antrenman	10, 82, 198, 199
atletizm, ...	55, 105
B	
badminton, ...	55
basketbol, ...	55, 114, 179, 196
Beden Eğitimi	3, 4, 6, 7, 8, 13, 23, 25, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 100, 104, 106, 113, 114, 123, 137, 143, 144, 145, 150, 156, 159, 160, 171, 174, 175, 176, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201
Beden Eğitimi Öğretmeni ..	7, 47, 49, 54, 59, 69, 113, 137, 143, 174, 194, 195, 197, 198, 199, 200
Bilimsel Seçim:.....	77
Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması	24
boks.....	55
D	
Derslik.....	30, 37, 38
E	
Eğitim ..	3, 4, 5, 6, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 43, 45, 49, 50, 52, 54, 64, 67, 82, 83, 85, 93, 94, 96, 100, 101, 111, 117, 119, 128, 130, 131, 132, 133, 137, 140, 141, 142, 143, 157, 158, 159, 160, 174, 175, 177, 180, 181, 182, 183, 189, 190, 193, 194, 198, 199, 200, 203
Eğitime Katkı Payı.....	28, 30, 31, 32, 35, 132
Elit Sporcü	10, 68, 71
eskrim, ...	55
F	
fiziksel aktivite.....	9
Formel.....	3
G	
gençler.....	55, 85, 92
Gençlik Spor Genel Müdürlüğü..	92, 95, 97, 117, 185, 197
Görme engelliler İlköğretim Okulu ...	24
güreş,.....	56, 114, 153, 179
H	
Hayırsever	37, 38
İ	
İlköğretim Okulu.....	24, 37, 69, 128, 194
İnformel.....	4
İşitme Engelliler İlköğretim Okulu.....	24
J	
J.B.Watson	75
J.P.Pawlow	75
jimnastik.....	7, 49, 55, 104, 179
judo, ...	56, 122, 179
K	
karate,.....	56
kayak, ...	56, 104
kros,.....	56
küçükler,.....	55
L	
lisans	6, 50
lisans öncesi	6
lisans üstü.....	6
Lojman	37, 39
M	
masa tenisi,.....	56, 122
Milli Eğitim Bakanlığı ..	4, 8, 16, 19, 20, 23, 26, 28, 30, 31, 38, 39, 40, 46, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 97, 100, 130, 131, 158, 159, 160, 164, 175, 181, 184, 185, 186, 187, 190, 193, 194, 197, 202, 203
Milli Eğitim Şurası.....	26, 27, 28
futbol,.....	
55, 114, 153, 196	

Milli Eğitim Temel Kanunu.6, 8, 13, 27,
28, 203
motorik beceri.....9

N

Norm Kadro 39, 40, 41, 44, 47

O

Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu
.....24
Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi.....24

Ö

öğrenme yeteneği.....101
Öğretmenlik 5, 6, 175, 198
Örgün eğitim.....3, 5, 13, 160, 190

P

P.İ.O.....128
Pansiyon.....37, 39
Pansiyonlu ilköğretim Okulu.....24
Parasız yatılı.....130
Performans...71, 77, 102, 172, 173, 198,
199

S

satranç, ...56
Spor.....3, 8, 9, 10, 21, 31, 37, 39, 46, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62,
63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 73, 77,
80, 81, 84, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 95,
97, 100, 103, 104, 105, 111, 114,
115, 116, 121, 123, 126, 141, 147,
148, 150, 151, 152, 153, 154, 156,

158, 159, 160, 162, 163, 164, 171,
172, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
180, 181, 182, 183, 184, 185, 186,
188, 189, 190, 194, 196, 197, 198,
199, 200, 201, 202

Spor Salonu..... 37, 39, 180, 194

T

teakwondo,..... 56
Temel Eğitim 4, 34, 128

V

voleybol,..... 56, 65, 66, 179

Y

Y.İ.B.O.... 128, 131, 137, 148, 150, 151,
153, 154, 155, 156, 160
Yatılı ilköğretim Bölge Okulu 24
Yaygın Eğitim..... 3, 13, 14, 15, 16
Yetenek ... 10, 22, 55, 58, 73, 74, 75, 76,
77, 79, 80, 84, 101, 103, 104, 105,
106, 114, 118, 119, 121, 124, 125,
131, 162, 174, 178, 180, 181, 182,
187, 188, 196, 198, 201
Yetenek Seçimi 73, 79, 80, 105, 114,
118, 121, 124, 174, 178, 182, 188,
196, 201
yıldızlar 55
yüzme 56, 102, 104, 124, 177, 179

Z

Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu. 24